

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Municipiului Hunedoara

pentru perioada 2021-2030

FIȘĂ DE LIVRABIL

Nume proiect	“Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Hunedoara pentru perioada 2021-2030”
Beneficiar	Primăria Municipiului Hunedoara
Contractor principal	S.C. LIDEEA DEVELOPMENT ACTIONS S.R.L.
Data începerii proiectului	24.08.2020
Data încheierii	31.03.2021
Denumire livrabil cf. anexelor contractului	Faza 1 - Analiza diagnostic și Faza 2 - Viziune strategie, scenarii și priorități
Data livrării	18.03.2021
Revizii	Revizia 1: Actualizarea cadrului strategic și de finanțare și a portofoliului de proiecte 05.08.2022
Referințe	Contract de servicii nr. 153/51522/24.08.2020
Colectiv Elaborare	Liliana Lucaciu, Manager de proiect Andra Corina Jurj, Coordonator proiect Sabina Leopa, Expert dezvoltare urbană Roxana Bedrule Expert cultura tineret Sorin Lucaciu, Expert dezvoltare antreprenorială Florina Todor, Analist Daniela Bunciu, Analist Alexandra Baci, Analist

LISTĂ DE ACRONIME

Acronim	Descriere
ADEH	Agencia de Dezvoltare Economico-socială a Județului Hunedoara
ADI	Asociații de Dezvoltare Intercomunitară
AZUM	Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate
CDI	Cercetare, Dezvoltare, Inovare
D.G.A.S.P.C.	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DJS	Direcția Județeană De Statistică
DLRC	Dezvoltare Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității
DUD	Dezvoltare Urbană Durabilă
FIH	Facultatea de Inginerie Hunedoara
ICT	Information and Communication Technology
INS	Institutul Național de Statistică
MLPAD	Ministerul Lucrărilor Publice Administrației și Dezvoltării
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ODD	Obiective de Dezvoltare Durabilă
PATZ	Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal
PATZIO	Plan de Amenajare Teritorială Zonală Interorășenesc
PDR	Planul pentru Dezvoltare Regională
PIB	Produs intern brut
PMUD	Plan de Mobilitate Urbană Durabilă
PNDL	Programul Național de Dezvoltare Locală
PNIESC	Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență
POR	Program Operațional Regional
PUG	Planul Urbanistic General (PUG-ul)
PUZ	Plan de Urbanism Zonal
RPL	Recensământul Populației și al Locuințelor
SDD	Strategie de Dezvoltare Durabilă
SDL	Strategie De Dezvoltare Locală
SIDU	Strategie Integrată de Dezvoltare Urbană
SPHD	Spitalul Municipal Doctor Alexandru Simionescu
UAT	Unitatea Administrativ Teritorială
UATB	Unitate administrativ-teritorială de bază
ZUM	Zone Urbane Marginalizate

CUPRINS

1. Introducere	11
1.1. Scopul unei strategii pentru Municipiul Hunedoara.....	11
1.2. Contextul strategic	11
1.2.1. Contextul strategic european	11
1.2.2. Cadrul strategic național, regional și local	17
1.3. Tendințe internaționale și provocări-cheie pentru viitor.....	25
1.4. Aria de intervenție a strategiei.....	28
2. SITUAȚIA EXISTENTĂ	30
2.1. Prezentare generală.....	30
2.2. Context teritorial: repere și sistem de localități	33
2.3. Capital socio-demografic.....	38
2.3.1. Demografie.....	39
2.3.1.1. Efectivul și evoluția populației la nivel local	39
2.3.1.2. Structura populației.....	42
2.3.1.3. Mișcarea naturală și mișcarea migratorie.....	45
2.3.2. Capital și servicii sociale	47
2.3.2.1. Incluziunea și asistența socială	47
2.3.2.2. Sănătatea populației	55
2.3.2.3. Învățământ și educație	61
2.3.3. Capital cultural și identitate locală.....	69
2.3.3.1. Instituții de cultură	69
2.3.3.2. Castelul Corvinilor	72
2.3.3.3. Patrimoniul cultural material al Municipiului Hunedoara. Monumente 74	
2.3.3.4. Vitalitatea culturală la nivel local. Evenimente	76
2.4. Potențial economic și turistic.....	80
2.4.1. Declinul industriei siderurgice și efectele economice și sociale.....	80
2.4.2. Capital economic.....	81
2.4.2.1. Demografia întreprinderilor, cercetare, dezvoltare, inovare	86
2.4.2.2. Infrastructuri disponibile pentru dezvoltarea economică locală	87
2.4.3. Turism	88
2.4.3.1. Infrastructura turistică	88
2.4.3.2. Serviciile turistice	91
2.4.3.3. Performanța turistică	93
2.5. Accesibilitate și transport.....	95
2.6. Dezvoltare urbană.....	100
2.6.1. Structura și dinamica urbană	101

2.6.1.1.	Ocuparea terenurilor	102
2.6.1.2.	Intravilan. Structură urbană	103
2.6.1.3.	Locuirea.....	104
2.6.2.	Serviciile publice edilitare	107
2.6.2.1.	Alimentarea cu apă potabilă	107
2.6.2.2.	Canalizarea apelor uzate	108
2.6.2.3.	Sistemul de alimentare cu energie electrică	108
2.6.2.4.	Sistemul de alimentare cu gaze naturale	109
2.6.2.5.	Alimentarea cu căldură	111
2.6.2.6.	Infrastructura TI și sistemul de telecomunicații	111
2.6.2.7.	Sistemul de salubritate și gestionarea deșeurilor	112
2.6.2.8.	Aspecte transversale.....	112
2.6.3.	Calitatea dotărilor și imaginea urbană.....	115
2.6.3.1.	Dotările urbane	115
2.6.3.2.	Spațiu public și identitate urbană.....	116
2.6.3.3.	Eficiența energetică a clădirilor publice și rezidențiale, a iluminatului public și a transportului	119
2.6.3.4.	Siguranța urbană	120
2.7.	Mediu și schimbări climatice.....	122
2.7.1.	Caracteristici naturale	122
2.7.2.	Calitatea factorilor de mediu	123
2.7.3.	Patrimoniul natural. Parcuri și spații verzi urbane	126
2.8.	Capacitate instituțională, e-guvernare și participare	127
2.8.1.	Capacitate instituțională	127
2.8.2.	E-guvernare și participare	129
2.9.	Analiza SWOT	132
3.	STRATEGIA DE DEZVOLTARE	144
3.1.	Cadrul Strategic	145
3.1.1.	Tendențe de dezvoltare globale și manifestarea lor în Municipiul Hunedoara	145
3.1.2.	Cadrul financiar 2021-2030.....	145
3.2.	Viziunea de dezvoltare 2030	147
3.3.	Obiectivele Strategiei de Dezvoltare. Acțiuni prioritare și operațiuni orientative pentru perioada 2021-2030	149
	Obiectiv Strategic 1. Hunedoara atractivă și inteligentă	151
	Obiectiv Strategic 2. Hunedoara conectată: Orașul accesibil de 15 minute	156
	Obiectiv Strategic 3. Hunedoara verde pentru oameni: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică.....	160

Obiectiv Strategic 4: Hunedoara socială și inovativă: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	167
Obiectiv Strategic 5. Hunedoara implicată: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	172
3.4. Logica intervențiilor	187
4. MĂSURI ȘI PROGRAME	191
4.1. Elaborarea și actualizarea listei de proiecte	195
4.2. Metodologia de prioritizare a proiectelor. Managementul portofoliului de proiecte SIDU	197
5. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI	199
5.1. Cadrul strategic pentru implementarea SIDU	199
5.2. Contextul instituțional de implementare a strategiei	202
5.2.1. Unitatea de implementare SIDU	202
5.2.2. Comitetul de Coordonare a implementării SIDU	205
5.2.3. Premise pentru constituirea unui grup de lucru partenerial extins	207
5.3. Monitorizarea și evaluarea	209
5.3.1. Managementul riscurilor	211
5.4. Indicatori de monitorizare	214
5.5. Cadrul partenerial pentru elaborarea și implementarea SIDU	219
5.5.1. Participarea în cadrul procesului strategic „Hunedoara 2030”	223
6. ANEXE	228
Anexa 1 Numărul șomerilor înregistrați	228
Anexa 2 Lista de proiecte prioritare pe termen scurt, iunie 2022	229
Tabel 2B Lista de proiecte prioritare pe termen scurt , nedemarate actualizată la 12.04.2022	231
Anexa 3 Portofoliu de proiecte	235
Anexa 4 Informații extrase din contul Google Analytics	259
Anexa 5 Gradul de implicare a partenerilor relevanți în procesul de realizare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Hunedoara pentru perioada 2021-2030	267
Bibliografie și webografie	273

Lista figurilor

Figura 1. Poziționarea Municipiului în cadrul Județului Hunedoara	30
Figura 2. UAT Municipiul Hunedoara și localitățile componente	32
Figura 3. Hunedoara cu delimitarea actuală în Harta Iosefină a Transilvaniei (1769-73)	23
Figura 4. Gravură pe oțel de G. M. Kurz după Rohbock, cca. 1850	23
Figura 5. Sistemul de localități regional	24
Figura 6. Localizarea municipiului Hunedoara în cadrul rețelelor Europene de transport rutier și feroviar	24
Figura 7. Integrarea teritoriului de influență imediată al Mun. Hunedoara și Deva	35
Figura 8. Zonele Metropolitane Funcționale în România	35
Figura 9. Conurbația Corvina	35

Figura 10. Cartarea poluării luminoase la nivelul conurbației.....	36
Figura 11. Proiecte prioritare rezultate în urma campaniei derulate de BM la nivel local (2017)	37
Figura 12. Ponderea populației urbane în zone marginalizate.....	47
Figura 13. Infrastructura spitalicească și accesibilitatea spitalelor la nivelul Regiunii Vest ..	55
Figura 14. Muzeul Castelului Corvinilor.....	70
Figura 15. Muzeul Casa Breslelor.....	71
Figura 16. Dioramă din Muzeul Trenulețelor.....	71
Figura 17. Muzeul Comunismului din Hunedoara.....	71
Figura 18. Castelul Corvinilor.....	72
Figura 19. Situl Arheologic "Dealul Sânpetru", secțiune.....	75
Figura 20. Biserica „Sfântul Nicolae”.....	75
Figura 21. Indicele vitalității culturale în România (2016).....	76
Figura 22. Proiecție - Noaptea Muzeelor.....	76
Figura 23. Festivalul Luminii 2019.....	77
Figura 24. Târgul European al Castelelor.....	77
Figura 25. Participanți la Festivalul Medieval 2019.....	77
Figura 26. Festivalul Internațional de Operă și Muzică.....	78
Figura 27. Potențial pentru eco-turism și turism activ.....	88
Figura 28. Oferta de cazare turistică pe site-urile internaționale (Septembrie 2020).....	90
Figura 29. Distribuția serviciilor HoReC0a promovate pe platforma Tripadvisor.....	92
Figura 30. Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Hunedoara.....	93
Figura 31. Portalul turistic www.infoturismhd.ro.....	93
Figura 32. Izocrone de accesibilitate la centre regionale și aeroporturi.....	99
Figura 33. Imagine istorică a cartierului OM.....	101
Figura 34. Zone istorice de referință (Memoriul PUG).....	101
Figura 35. Ocuparea terenurilor la nivel județean.....	102
Figura 36. Ocuparea și utilizarea terenurilor la nivelul UAT Hunedoara.....	102
Figura 37. Grădini urbane în cartierul Micro7.....	103
Figura 38. Principalele cartiere urbane în Hunedoara.....	103
Figura 39. Potențialul solar în Hunedoara.....	108
Figura 40. Zone albe NGN și proiecte de extindere a infrastructurii de telecomunicații și TI	111
Figura 41. Rețeaua de puncte cu acces public gratuit la internet în Hunedoara, prin WiFi4EU	112
Figura 42. Dotările urbane și funcțiunile principale din Municipiul Hunedoara.....	115
Figura 43. Pietonala Corvina.....	117
Figura 44. Reprezentativitate și imagine urbană.....	117
Figura 45. Cartierul Chizid.....	117
Figura 46. Spații publice interstițiale - Micro 6.....	117
Figura 47. Vedere de pe podul de intrare - DJ687.....	118
Figura 48. Grădinile urbane aferente Micro 7.....	118
Figura 49. Harta geomorfologică a Municipiului Hunedoara.....	122
Figura 50. Temperatura și precipitațiile medii.....	122
Figura 51. Sistemul de gospodărire a apelor Hunedoara.....	122
Figura 52. Calitatea apelor de suprafață.....	123
Figura 53. Halda Buituri.....	125
Figura 54. Eco Sid.....	125
Figura 55. Renaturalizarea spontană a sitului Eco Sid.....	125

Figura 56. Pădurea Chizid	126
Figura 57. Structura bugetului după clasificarea funcțională a cheltuielilor (2020).....	127
Figura 58. Harta sesizărilor din Mun. Hunedoara	129
Figura 59. Harta interactivă a investițiilor din Hunedoara	131
Figura 60. Hunedoara viitorului, în opinia cetățenilor.....	148
Figura 61 Mecanism de implementare SIDU.....	199

Lista graficelor

Grafic 1. Distribuția populației la nivel de localități componente ale Mun. Hunedoara.....	39
Grafic 2. Populația Municipiului Hunedoara la recensămintele istorice 1966-2011	40
Grafic 3. Rata comparativă anuală de creștere a populației, la nivel local, județean, regional și național	40
Grafic 4. Evoluția populației la nivel local și prognoza pentru orizontul 2030	41
Grafic 5. Piramida vârstelor. Particularități la nivel local comparativ cu nivelul județean și regional.....	42
Grafic 6. Evoluția piramidei populației la nivel local în perioada 2010-2019.....	43
Grafic 7. Structura populației pe grupe principale de vârstă, în perioada 2009-2019.....	43
Grafic 8. Distribuția populației după etnie în Municipiul Hunedoara, RPL 2011	44
Grafic 9. Evoluția ratei sporului natural în mediul urban la nivel național, regional, județean și local	45
Grafic 10. Evoluția ratei sporului migratoriu în mediul urban la nivel național, regional, județean și în Mun. Hunedoara.....	45
Grafic 11. Dinamica emigrărilor definitive din Municipiul Hunedoara, ca procent din totalul plecărilor cu domiciliul	46
Grafic 12. Procentajul populației aflate în zone dezavantajate și marginalizate	50
Grafic 13. Cheltuielile județene cu protecția șomerilor, din total cheltuieli regionale (2009-2019), în mii RON	54
Grafic 14. Evoluția cuantumului indemnizațiilor de șomaj și a nr. beneficiarilor (2009-2019) la nivel județean și regional.....	54
Grafic 15. Tendințele de scădere a incidenței deceselor datorate bolilor aparatului circulator	55
Grafic 16. Procentajul și evoluția deceselor datorate tumorilor	55
Grafic 17. Evoluția gradului de utilizare a infrastructurii spitalicești (2014-2018).....	57
Grafic 18. Numărul de bolnavi înregistrați pe categorii de afecțiuni, 2018	59
Grafic 19. Evoluția regională, județeană și locală a nr. de medici la mia de locuitori	59
Grafic 20. Evoluția numărului de medici (public, privat) și personal sanitar mediu în Municipiul Hunedoara, 2009-2018	60
Grafic 21. Numărul de medici de familie, stomatologi și farmaciști la mia de locuitori.....	60
Grafic 22. Distribuția populației Mun. Hunedoara pe niveluri de educație la recensământ...	61
Grafic 23. Distribuția comparativă a absolvenților pe niveluri de educație, la nivel județean și local	62
Grafic 24. Evoluția procentului de tineri NEET la nivel European, național și regional	63
Grafic 25. Populația școlară după nivelul de instruire	64
Grafic 26. Evoluția numărului de cadre didactice și de elevi la un CD, pe niveluri de educație (2009-2018)	67
Grafic 27. Evoluția comparativă a procentului de cetățeni cititori activi, 2011-2019	70
Grafic 28. Evoluția volumelor eliberate per capita	70
Grafic 29. Evoluția ratei de vizitare a muzeelor și colecțiilor publice	72
Grafic 30. Evoluția numărului de vizitatori ai Castelului Corvinilor	73
Grafic 31. Tipologia și densitatea MI	75
Grafic 32. Ponderea comparativă a monumentelor istorice după grupa valorică	76
Grafic 33. Structura unităților locale active pe clase de mărime după numărul de salariați, procentual, 2019	83
Grafic 34. Evoluția nr. de structuri de primire turistică	88
Grafic 35. Capacitatea locală de cazare în anul 2019	89
Grafic 36. Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune în Mun. Hunedoara	89

Grafic 37. Evoluția cifrei de afaceri în sectoarele turismului, 2015-2019.....	92
Grafic 38. Evoluția profitului în sectoarele turismului, 2015-2019	92
Grafic 39. Rata înnoptărilor turistice (raportul nr. înnoptări / nr. locuitori).....	93
Grafic 40. Fluctuația procentului de turiști străini în totalul nr. de turiști, lunar (2010-2019) .	94
Grafic 41. Numărul de înnoptări turistice (2009-2019)	94
Grafic 42. Fluctuația sezonieră a turiștilor în Mun. Hunedoara	94
Grafic 43. Evoluția duratei șederii medii a turiștilor, lunar, 2010-2019	95
Grafic 44. Ocuparea terenurilor la nivel local.....	102
Grafic 45. Evoluția nr. locuitori pe locuință	105
Grafic 46. Evoluția suprafeței utile pe locuință, mediul urban	105
Grafic 47. Dinamica locuințelor noi și a autorizațiilor de construcție	105
Grafic 48. Evoluția consumului casnic de apă	107
Grafic 49. Media puterii specifice fotovoltaice pentru Mun. Hunedoara	108
Grafic 50. Lungimea conductelor de alimentare cu gaze naturale și volumul de gaze distribuite (axa dreapta)	109
Grafic 51. Consumul de gaze naturale, pe categorii de consumatori.....	109
Grafic 52. Percepția locuitorilor asupra spațiilor publice: spațiile cu calitatea cea mai redusă	118
Grafic 53. Percepția locuitorilor asupra spațiilor publice reprezentative	119
Grafic 54. Numărul de evenimente raportate de către poliția locală, 2015-2019.....	120
Grafic 55. Profilul respondenților la chestionarul adresat populației pentru Hunedoara 2030	223
Grafic 56. Deschiderea cetățenilor față de participarea activă la dezvoltarea strategică Hunedoara 2030	224
Grafic 57. Evaluarea calității vieții în Municipiul Hunedoara.....	224
Grafic 58. Principalele aspecte evaluate după contribuția la îmbunătățirea calității vieții de către cetățeni	226
Grafic 59. Principalele aspecte negative cu influență asupra calității vieții la nivel local.....	226
Grafic 60. Evaluarea calității serviciilor și infrastructurilor din municipiu	227
Grafic 61. Prioritățile principale ale locuitorilor Hunedoarei	227

Lista tabelelor

Tabel 1. Datele-cheie aferente statisticii demografice de la RPL 2011	39
Tabel 2. Procentul populației cuprinse în zone dezavantajate (ZD), conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate	48
Tabel 3. Servicii pentru protecția copilului funcționale la nivelul Municipiului Hunedoara.....	50
Tabel 4. Servicii de tip rezidențial funcționale la nivelul Municipiului Hunedoara	51
Tabel 5. Numărul de șomeri înregistrați 2014-2019, în mun. Hunedoara	52
Tabel 6. Numărul de unități sanitare la nivel municipal, 2018.	56
Tabel 7. Paturi în spitale la mia de locuitori	57
Tabel 8. Gradul de utilizare a infrastructurii spitalicești a Municipiului Hunedoara, la nivelul anului 2018	57
Tabel 9. Evoluția populației școlare la nivelul Municipiului Hunedoara, pe niveluri de învățământ (2009-2018).....	63
Tabel 10. Nr. de elevi înscriși în ÎPT, anul școlar 2019-2020.....	64
Tabel 11. Raportul comparativ de elevi la săli de clasă și cadre didactice, 2018	66
Tabel 12. Evoluția numărului de săli de clasă, laboratoare și ateliere școlare în Hunedoara (2013-2018)	66
Tabel 13. Lista monumentelor istorice din Municipiul Hunedoara	74
Tabel 14. Descrierea indicilor	76

Tabel 15. Structura unităților locale active pe clase de mărime după numărul de salariați, 2019	81
Tabel 16. Numărul mediu de salariați, perioada 2014-2018	84
Tabel 17. Terenuri disponibile pentru investiții în municipiul Hunedoara	87
Tabel 18. Operatori turistici în Mun. Hunedoara	88
Tabel 19. Performanța sectorului economic turistic la nivel local	91
Tabel 20. Lungimea rețelei de distribuție a gazelor naturale, 2020.....	110
Tabel 21. Stații de reglare măsurare gaze naturale din mun. Hunedoara, 2020	110
Tabel 22. Starea rețelei de distribuție gaz natural, 2020.....	110
Tabel 23. Consum energie electrică Municipiul Hunedoara, 2020.....	113
Tabel 24. Consumul energetic al clădirilor publice, 2020.....	113
Tabel 25. Eficiență energetică la nivelul anului 2020	119
Tabel 26. Date energetice pentru blocurile aflate în derulare privind lucrările de eficiență energetică	120
Tabel 27. Tabel sintetic: Tendințele globale	145
Tabel 28. Matricea de corespondența SIDU – PMUD, obiectiv strategic 2	158
Tabel 29. Matricea de corespondența SIDU – PMUD, obiectiv strategic 3	165
Tabel 30. Diagrama riscurilor	213

1. INTRODUCERE

1.1. Scopul unei strategii pentru Municipiul Hunedoara

Strategia integrată de dezvoltare urbană 2021-2030 urmărește **crearea unui cadru catalizator în care resursele interne ale orașului să fie mobilizate și împreună cu resursele externe atrase să genereze procesul de schimbare dorit.**

”Hunedoara anului 2030” este orașul așa cum îl văd și îl doresc locuitorii săi, cei care au o legătură sentimentală cu acest oraș chiar dacă nu mai locuiesc aici, așa cum în cel mai bun mod posibil, oameni cu viziune în diverse domenii văd modul în care orașul se poate cel mai bine integra în procesele globale tehnologice, sociale și de mediu.

1.2. Contextul strategic

Dezvoltarea orașului poate fi esențial influențată de politicile și programele la niveluri teritoriale superioare. Cuvântul integrare, din denumirea strategiei, se referă atât la legăturile acțiunilor ce trebuie să se manifeste în sinergie, dar și la legătura dintre procesul de schimbare la nivel local cu strategiile și planurile la nivelul regional, național și sectorial.

Cadrul strategic la toate nivelurile teritoriale este într-un proces de schimbare, nu doar datorită faptului că ne aflăm la începutul cadrului financiar multianual al UE pentru perioada 2021-2027, dar și datorită unui context socio economic afectat de schimbări majore ce impun noi abordări și modalități de implementare a politicilor publice. O privire sintetică de la nivelul teritorial local al Municipiului Hunedoara schițează un cadru strategic pe verticală cu șase elemente (unele generice datorită

diversității lor prea mari pentru a putea fi reflectate într-o listă succintă):

1. Strategia Județului Hunedoara și a localităților din vecinătate; planuri județene, masterplan-uri de infrastructură;
2. Planul de dezvoltare a Regiunii Vest 2021-2027 și Programul Operațional Regional Vest 2021-2027;
3. Strategiile sectoriale ale României și planuri naționale relevante;
4. Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale 2021-2027 finanțate prin Fondurile Europene Structurale și de Investiții 2021-2027;
5. Politicile Uniunii Europene, inclusiv Politica de Coeziune și alte politici sectoriale și programele de finanțate gestionate de CE;
6. Agenda 2030 și cele 17 Obiective de dezvoltare durabilă.

Cadrul strategic este în curs de formulare¹. și avem în acest moment versiuni de lucru de la nivelul Parlamentului European și al Comisiei Europene, dar și la nivel național și regional. Mai mult decât atât, măsurile dedicate diminuării efectelor pandemiei COVID -19 pot oferi noi oportunități de finanțare și de acțiune la nivel local.

1.2.1. Contextul strategic european

Din contextul strategic european au fost selectate trei elemente strategice cu un potențial impact major de influență asupra dezvoltării urbane a Municipiului Hunedoara:

- Politica de Coeziune;

¹ Analiza cadrului strategic se bazează pe versiunile în vigoare sau intermediare la 31 mai 2022, dacă nu se

specifică date mai recente pentru documentele strategice unde au fost accesibile.

- Pactul Green Deal (Pactul verde european);
- Facilitatea de redresare și reziliență.

Politica de Coeziune este cea mai importantă politică europeană pentru SIDU deoarece are ca obiectiv reducerea decalajelor de dezvoltare, respectiv dezvoltarea regiunilor rămase în urmă. Cadrul strategic european al Politicii de coeziune este jalonat de cinci obiective de politică europeană transpuse în Regulamentele Fondurilor Europene Structurale și de Investiții (FESI) 2021-2027. FESI reprezintă una dintre cele mai importante surse de finanțare a dezvoltării în România. Cele cinci obiective sunt:

- Obiectivul de Politică 1 - O Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente;
- Obiectivul de Politică 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor;
- Obiectivul de politică 3 - O Europă mai conectată prin creșterea mobilității și a conectivității TIC regional;
- Obiectivul de Politică 4 – O Europă mai socială și incluzivă prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- Obiectivul de Politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și a inițiativelor locale.

Experiența utilizării fondurilor europene în perioada 2014-2020

Evaluările programelor anterioare relevă lecții învățate pe care se poate sprijini o nouă abordare a implementării programelor și proiectelor finanțate prin FESI în perioada viitoare. Reținem următoarele lecții învățate relevante pentru pregătirea și implementarea SIDU:

- La nivel de program, predictibilitatea lansării apelurilor de proiecte, lansarea lor la începutul perioadei de programare și simplificarea procedurilor este esențială;
- La nivelul beneficiarilor, creșterea capacității lor și abordarea integrată a intervențiilor este necesară;
- Proiectele trebuie identificate și pregătite din timp astfel încât să avem proiecte mature la lansarea programelor și apelurilor de finanțare;
- Capacitatea de absorbție nu se limitează la capacitatea autorităților publice, ci se referă la capacitatea tuturor actorilor de dezvoltare care pot contribui la o largă diversitate de intervenții.

Pactul Green Deal (Pactul verde european) - este foaia de parcurs a UE pentru a ajunge la o economie durabilă, în care:

- până în 2050, vom ajunge să nu mai emitem gaze cu efect de seră;
- creșterea economică va fi decuplată de utilizarea resurselor;
- nicio persoană și niciun loc nu va fi lăsat în urmă.

Implementarea planului urmărește:

- să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată;
- să refacă biodiversitatea și să reducă poluarea.

Pactul ca angajament politic se concretizează în modificări legislative, strategii sectoriale, planuri de acțiune, mecanisme ce vor viza, printre altele:

- investiții în tehnologii ecologice;
- sprijin pentru inovare în sectorul industrial;
- introducerea unor forme de transport privat și public mai puțin poluante, mai ieftine și mai sănătoase;
- decarbonizarea sectorului energetic;
- îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor;
- colaborarea cu partenerii internaționali pentru îmbunătățirea standardelor de mediu la nivel mondial;
- un mecanism pentru o tranziție justă ce îi va sprijini pe cei mai afectați de trecerea la economia verde.

Fondul pentru tranziție justă este unul dintre instrumentele cheie ale Uniunii Europene pentru a sprijini regiunile în tranziția către neutralitatea climatică până în 2050.

În decembrie 2019, Comisia Europeană a adoptat o comunicare privind Pactul verde european, care stabilește o foaie de parcurs pentru o nouă politică de creștere a UE. Ca parte a Pactului Verde European și cu scopul de a atinge obiectivul de neutralitate climatică a UE într-o manieră eficientă și echitabilă, Comisia Europeană a propus crearea unui Mecanism de Tranziție Justă, care să includă un Fond de Tranziție Justă.

Fondul de Tranziție Justă prin care Comisia Europeană pune la dispoziție aproximativ 2,2 miliarde de euro (pentru 6 județe, inclusiv Hunedoara) în vederea finanțării de proiecte menite să atenueze impactul economic și social generat de

tranziția către neutralitatea climatică a activităților de extracție a combustibililor fosili solizi.

Mecanismul pentru o Tranziție Justă sprijină exclusiv următoarele activități:

- investiții productive în IMM-uri, inclusiv microîntreprinderi și întreprinderi noi, care conduc la diversificare economică, modernizare și reconversie;
- investiții în crearea de noi firme, inclusiv prin incubatoare de afaceriști servicii de consultanță, care să conducă la crearea de locuri de muncă;
- investiții în activități de cercetare și inovare, inclusiv de către universități și instituții publice de cercetare, și încurajarea transferului de tehnologii avansate;
- investiții în implementarea tehnologiei, precum și în sisteme și infrastructuri pentru energie curată la prețuri accesibile, inclusiv tehnologii de stocare a energiei și în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- investiții în energie regenerabilă în conformitate cu Directiva privind energia regenerabilă (UE) 2018/2001, inclusiv criteriile de durabilitate stabilite în aceasta, și în eficiența energetică, inclusiv în scopul reducerii sărăciei energetice;
- investiții în mobilitate locală inteligentă și durabilă, inclusiv decarbonizarea sectorului de transport local și a infrastructurii acestuia;
- investiții în reabilitarea și modernizarea rețelelor de termoficare în vederea îmbunătățirii eficienței energetice a sistemelor de termoficare și investiții în producția de căldură, cu condiția ca acestea să fie furnizate exclusiv din surse de energie regenerabile;
- investiții în digitalizare, inovare digitală și conectivitate digitală;
- investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor industriale dezafectate, restaurarea terenurilor și inclusiv, dacă este necesar, infrastructura verde și proiectele de reconversie, ținând seama de principiul „poluatorul plătește”; investiții în îmbunătățirea economiei circulare, inclusiv prin prevenirea, reducerea, eficientizarea resurselor, reutilizarea, repararea și reciclarea deșeurilor;
- perfecționare și recalificare a lucrătorilor și a persoanelor în căutarea unui loc de muncă;
- asistență în căutarea unui loc de muncă pentru solicitanții de locuri de muncă;
- includerea activă a persoanelor în căutarea unui loc de muncă;
- asistență tehnică;
- alte activități în domeniile educației și incluziunii sociale, inclusiv, acolo unde este justificat în mod corespunzător, infrastructura în scopul centrelor de formare, al instituțiilor de îngrijire a copiilor și a persoanelor în vârstă, astfel cum se indică în planurile de tranziție justă teritorială.

Alinierea României la Pactul Verde European s-a concretizat până în prezent în Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (versiune revizuită a planului anterior și aprobată în octombrie 2021) ce stabilește țintele pentru obiectivele privind reducerea emisiilor interne de gaze cu efect de seră (GES), consumul de energie din surse regenerabile, îmbunătățirea eficienței energetice și interconectarea pieței de energie.

Mai mult decât atât, pentru implementarea mecanismului pentru o tranziție justă, Municipiul Hunedoara a fost selectat ca

UAT eligibil pentru sprijin, în prezent fiind în curs de pregătire planurile teritoriale și Programul Operațional pentru Tranziție Justă prin care se vor finanța intervențiile mecanismului. Municipiul Hunedoara a decis să pregătească propriul plan pentru tranziție justă, pentru a contribui pe de o parte la planul teritorial județean, iar pe de altă parte pentru a avea o abordare planificată a măsurilor relevante obiectivelor de tranziție justă.

Facilitatea de redresare și reziliență a Uniunii Europene va pune la dispoziția statelor membre 672.5 miliarde de Euro sub formă de credite și granturi pentru reforme și investiții cu scopul de reduce impactul economic și social al pandemiei Coronavirus și de face economiile și societățile mai sustenabile, mai rezistente și mai bine pregătite pentru provocări și pentru oportunitățile oferite de tranziția verde și digitală. Facilitatea se concretizează în Planul European de Redresare și Reziliență ce va avea în fiecare stat membru corespondent un Plan Național (în România Planul Național de Redresare și Reziliență PNRR).

Obiectivul general al PNRR este dezvoltarea României prin realizarea unor programe și proiecte esențiale, care să sprijine reziliența, nivelul de pregătire pentru situații de criză, capacitatea de adaptare și potențialul de creștere, prin reforme majore și investiții cheie cu fonduri din Mecanismul de Redresare și Reziliență.

Obiectivul specific al PNRR este de a atrage fondurile puse la dispoziție de Uniunea Europeană prin NextGenerationEU în vederea atingerii jaloanelor și a țintelor în materie de reforme și investiții.

PNRR² este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament:

- I. Tranziția verde (C1. Managementul apei, C2. Păduri și protecția biodiversității, C3. Managementul deșeurilor, C4. Transport sustenabil, C5. Valul Renovării, C6. Energie) ;
- II. Transformare digitală (C7. Transformare digitală) ;
- III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii (C8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii, C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare);
- IV. Coeziune socială și teritorială (C10. Fondul local, C11. Turism și cultură);
- V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională (C12. Sănătate, C13. Reforme sociale, C14. Bună guvernare);
- VI. Politici pentru noua generație (C15. Educație).

Pentru Municipiul Hunedoara, PNRR reprezintă o oportunitate de a adopta o abordare nouă și reformatoare a dezvoltării, cu un pachet de măsuri imediate care să reducă atât impactul crizei, cât și să creeze premisele favorabile implementării măsurilor complementare cu un impact pozitiv pe termen lung.

Noul Bauhaus European, proiect lansat de Comisia Europeană și care vizează crearea unui spațiu UE al designului și al arhitecturii funcționale care să contribuie în egală măsură la îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Pactul Ecologic European. Prin acest proiect sunt propuse o serie de măsuri concrete pentru crearea unor spații estetice, funcționale și adaptate vieții de zi cu zi, menite să faciliteze tranziția

---

² <https://mfe.gov.ro/pnrr/>

ecologică și să contribuie la combaterea schimbărilor climatice.

Principalele măsuri constă în: crearea unor rețele de cooperare transfrontalieră pentru dezvoltarea proiectelor menite să accelereze tranziția digitală și ecologică; finanțarea acțiunilor de mobilitate educațională și voluntariat derulate de tineri; sprijinirea școlilor, universităților și bibliotecilor care implementează acțiuni de conștientizare a schimbărilor climatice și de promovare a standardelor de calitate în arhitectură; facilitarea inovării în cadrul industriilor culturale și creative.

1.2.2. Cadrul strategic național, regional și local

Cadrul strategic național este complex, având o multitudine de strategii sectoriale. În această fază a elaborării SIDU asigurăm alinierea la aceste strategii prin coerența cu principalele documente strategice și programe la nivel regional, acestea fiind fiecare în parte alinate cadrului strategic național. O atenție specială o acordăm celor două planuri naționale derivate din cele două inițiative la nivel European - Pactul Verde European și Facilitatea pentru Redresare și Reziliență.

Strategia Regională de Specializare Inteligentă RIS 3 și Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii Vest sunt în curs de pregătire, Primăria Municipiului Hunedoara fiind implicată în acest proces.

Obiectivele Strategiei Regionale Specializare Inteligentă RIS 3 în Regiunea Vest³

Obiectivul general: Până în anul 2027, Regiunea Vest își propune consolidarea ecosistemului regional de inovare, devenind mai productivă, mai dinamică și mai conectată la nou.

Mottoul strategiei este ”transformare economică prin inovare”

Obiectivele specifice ale strategiei sunt:

1. Accentuarea rolului cercetării-inovării aplicative. Îmbunătățirea și valorificarea rezultatelor din activitatea de cercetare-dezvoltare, cu accent pe crearea unei legături mai strânse dintre institutele/centrele de cercetare/mediul academic și firmele inovatoare.

2. Preluarea tehnologiilor înalte. Pentru a crește competitivitatea afacerilor, companiile și deopotrivă institutele/centrele de cercetare trebuie să adopte și disemineze noile tehnologii, în special prin adoptarea Industry 4.0, a digitalizării proceselor economice, în vederea schimbării structurale a economiei regionale.
3. Concentrarea asupra întăririi potențialului inovativ al IMM-urilor. Se are în vedere creșterea numărului de întreprinderi care adoptă inovarea în sectoarele-cheie, cu precădere al acelor care au potențial de „creștere-înaltă”, și întărirea capacității acestora de cercetare-inovare.

---

³ Versiune de lucru accesată la data de 24.02.2021 la <https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2021/01/Strategia->

[Regionala-de-Specializare-Inteligenta-a-Regiunii-Vest-2021-2027-RIS3-.pdf](https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2021/01/Strategia-Regionala-de-Specializare-Inteligenta-a-Regiunii-Vest-2021-2027-RIS3-.pdf)

Domeniile de specializare inteligentă ale Regiunii Vest:

1. Agricultură și industrie alimentară;
2. TIC industria 4.0 și automotive;
3. Eficiență energetică și construcții sustenabile;
4. Industria manufacturieră și prelucrătoare;
5. Industrii culturale și creative;
6. Sănătate și calitatea vieții.

Planul de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027 al Regiunii Vest⁴ structurează direcțiile prioritare strategice de acțiune pe șapte piloni:

1. Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare;
2. Tranziție verde și schimbări climatice;
3. Accesibilitate;
4. Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante;
5. Sustenabilitate prin turism și cultură;
6. Dezvoltare urbană durabilă;
7. Tradiție și diversificare în mediul rural.

Viziunea de dezvoltare. La orizontul anului 2030, Regiunea Vest este o referință națională pentru modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv, bazat pe creștere economică susținută datorată promovării inovării, digitalizării și creativității la toate nivelurile și pe o dezvoltare teritorială echilibrată, care asigură tuturor acces echitabil la servicii publice moderne, educație și oportunități.

Programul Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest⁵ ca principal instrument de finanțare stabilește viziunea de dezvoltare a Regiunii Vest ca o regiune competitivă la nivel european, cu un nivel ridicat de inovare, capabilă să atragă și să

capitalizeze investiții, conectată intern și internațional, ai cărei cetățeni să beneficieze de un sistem educațional la nivel european, în localități prietenoase cu mediul și care să asigure o calitate a vieții ridicată.

POR Vest 2021-2027 este corelat atât cu documentele de planificare existente la nivel regional, cât și cu regulamentele existente la nivel european, investițiile propuse fiind concentrate pe 5 obiective de politică (OP) ale Politicii de Coeziune (capitolul 1.2.1).

Prioritățile și obiectivele specifice ale POR Vest 2021-2027 sunt următoarele:

- Prioritate: 1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice:
  - OS: RSO1.1. Dezvoltarea și sporirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate (FEDR);
  - OS: RSO1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice (FEDR);
  - OS: RSO1.3. Intensificarea creșterii sustenabile și creșterea competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive (FEDR);
  - OS: RSO1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat (FEDR);
- Prioritate: 2. O regiune cu orașe Smart și o administrație digitalizată:

---

⁴https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2021/01/Planul-pentru-dezvoltare-regionala-Regiunea-Vest-2021-2027_.pdf

⁵ Versiunea 1 oficială la data de 18.05.2022 https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2022/05/POR-Vest-2021-2027_-versiunea-1-oficiala_18.05.2022.pdf

- OS: RSO1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice (FEDR);
  - Prioritate: 3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul:
    - OS: RSO2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (FEDR);
    - OS: RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare (FEDR);
  - Prioritate: 4. O regiune cu mobilitate urbană sustenabilă (Obiectivul specific privind mobilitatea urbană prevăzut la articolul 3 alineatul (1) litera (b) punctul (viii) din Regulamentul FEDR și Fondul de coeziune):
    - OS: RSO2.8. Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon (FEDR);
  - Prioritate: 5. O regiune accesibilă:
    - OS: RSO3.2. Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere (FEDR);
  - Prioritate: 6. O regiune educată și atractivă:
    - OS: RSO4.2. Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online (FEDR);
  - OS: RSO4.6. Creșterea rolului culturii și al turismului sustenabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială (FEDR);
  - Prioritate: 7. O regiune pentru cetățeni:
    - OS: RSO5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane (FEDR);
  - Prioritatea pentru asistență tehnică în temeiul articolului 36 alineatul (4) din RDC: 8. Asistență tehnică.
- În ceea ce privește contextul județean, cercetarea nu a identificat o versiune de lucru a unei strategii de dezvoltare socio-economică a județului Hunedoara. Cu toate acestea analiza realizată pentru planificarea regională oferă o imagine suficient de clară a situației și nevoilor specifice de dezvoltare ale celor patru județe componente ale regiunii.
- Cadrul dezvoltării urbane este conturat de planuri de dezvoltare la nivelul local, cum ar fi în domeniul mobilității și social, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) și Strategia de Dezvoltare Locală (SDL). Ambele sunt în implementare, fiind alocate fonduri europene substanțiale, și au proiecte în curs de implementare. PMUD a fost actualizat pentru perioada următoare 2021-2030, iar SDL este planificat a se actualiza pentru a se alinia cadrului de finanțare 2021-2027.

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă 2021 - 2030⁶ urmărește îndeplinirea viziunii de dezvoltare urbană și de dezvoltare a mobilității urbane, prin suprapunerea unui obiectiv general și a unor obiective strategice și operaționale.

Obiectivul general al PMUD este crearea și dezvoltarea unui sistem de transport durabil, care să corespundă așteptărilor și nevoilor de mobilitate și accesibilitate a cetățenilor și mărfurilor, în cadrul unui mediu urban atractiv, sănătos și prietenos cu mediul.

La nivel strategic, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă pentru Municipiul Hunedoara urmărește îndeplinirea viziunii de dezvoltare și a obiectivului general, prin convergența a **cinci obiective strategice**:

- **OS1. Accesibilitatea** - Punerea la dispoziția tuturor cetățenilor a unor opțiuni de transport care să le permită să aleagă cele mai adecvate mijloace de a călători spre destinații și servicii cheie. Acest obiectiv include atât conectivitatea, care se referă la capacitatea de deplasare între anumite puncte, cât și accesul, care garantează că, în măsura în care este posibil, oamenii nu sunt privați de oportunități de călătorie din cauza unor deficiențe (de exemplu, o anumită stare fizică) sau a anumitor factori sociali (inclusiv categoria de venit, vârsta, sexul și originea etnică);
- **OS2. Siguranța și securitatea** – Creșterea siguranței și a securității pentru călători și pentru comunitate în general, reducerea și chiar eliminarea accidentelor rutiere;
- **OS3. Mediul** – Reducerea poluării atmosferice și fonice, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a

consumului energetic. Trebuie avute în vedere în mod specific țintele naționale și ale Comisiei Europene în ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice;

- **OS4. Eficiență economică** – Creșterea eficienței și eficacității din punctul de vedere al “costului privind transportul de călători și de marfă”;
- **OS5. Calitatea mediului urban** – Contribuția la creșterea atractivității și a calității mediului urban și a proiectării urbane în beneficiul cetățenilor, al economiei și al societății în ansamblu.

Strategie de Dezvoltare Locală (SDL) 2018-2023, are ca direcții strategice:

Obiectivul general al SDL este reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială în ZUM, alături de îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică în teritoriul SDL a Municipiului Hunedoara.

Obiectivul general se va atinge prin **patru obiective specifice** ce se vor adresa problemelor de infrastructură pentru locuire, ocupare, educație, sănătate, integrare socială, responsabilizare și implicare a comunității pentru reducerea sărăciei și excluziunii sociale.

- **Obiectiv specific 1:** Până în anul 2023 cetățenii din comunitățile marginalizate din Municipiul Hunedoara vor avea condiții de locuit decente, acces facil și de calitate la utilități publice și infrastructură;
- **Obiectiv specific 2:** Până în anul 2023 gradul de ocupare a comunităților marginalizate va crește, prin adaptarea forței de

⁶ Revizie 1, versiune preliminară pentru consultare publică, din 02.08.2021

muncă la cerințele pieței și dezvoltarea unei atitudini proactive față de muncă și antreprenariat;

- **Obiectiv specific 3:** Până în anul 2023 va crește accesul grupurilor vulnerabile la servicii de asistență medicală primară, educație de bază și servicii sociale de bună calitate. Măsurile se vor focaliza pe copii, tineri, vârstnici și persoane cu dizabilități;
- **Obiectiv specific 4:** Până în anul 2023 comunitatea va fi responsabilizată și implicată, iar imaginea comunităților marginalizate va fi îmbunătățită.

Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ 2021-2027)⁷

POTJ 2021-2027 este elaborat în concordanță cu obiectivul specific dedicat al Fondului pentru Tranziție Justă, care vizează permiterea regiunilor și oamenilor de a aborda impactul social, economic și de mediu al tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic, obiectiv specific stabilit la același nivel și menționat împreună cu obiectivele de politică prevăzute la articolul (4) din Regulamentul UE (noul RDC).

Prin intervențiile selectate, POTJ va promova diversificarea economică a celor mai afectate teritorii împreună cu măsuri de recalificare și incluziune activă a lucrătorilor și a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, însă va sprijini totodată și transformarea proceselor industriale necesară pentru o tranziție spre o economie neutră și pentru menținerea sau creșterea numărului locurilor de muncă din aceste sectoare. Astfel, prin POTJ vor fi finanțate măsuri care urmăresc: creșterea și diversificarea economică, ocuparea forței de muncă prin recalificare sau

reconversie profesională, decontaminarea siturilor poluate și economie circulară, energie curată prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, eficiență energetică și energie din surse regenerabile precum și digitalizare.

Programul Operațional Tranziția Justă (POTJ) răspunde nevoilor de investiții definite la nivelul planurilor teritoriale pentru o tranziție justă (PTTJ), elaborate pentru județele Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Prahova și Mureș, teritorii identificate în anexa D a Raportului de țară aferent anului 2020 pentru a fi sprijinite din Fondul pentru o Tranziție Justă în perioada 2021 – 2027.

Planurile teritoriale descriu impactul tranziției la neutralitatea climatică a teritoriilor vizate în contextul obiectivelor, politicilor și măsurilor prevăzute în Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) 2021 – 2030, prin care se asigură contribuția națională la atingerea țintelor Uniunii Europene (UE) privind energia și clima pentru 2030 și pentru neutralitatea climatică a economiei până în 2050. Acest document de referință, notificat în formă finală Comisiei Europene (CE) în luna decembrie 2021, definește, în conformitate cu Regulamentul (UE) 1999/2018, calea către realizarea contribuției României la țintele UE și stabilește următoarele ținte naționale intermediare de climă și energie pentru anul 2030:

- reducerea emisiilor ETS cu 43,9% și a celor non-ETS cu 2% față de anul 2005;
- creșterea ponderii globale a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie cu 30,7%;

⁷<https://mfe.gov.ro/minister/periode-de-programare/perioda-2021-2027/>

- reducerea consumului de energie primară cu 45,1% și a consumului de energie finală cu 40,4% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030.

Toate investițiile POTJ vor contribui la tranziția la o economie cu emisii reduse de carbon (2050) și la atingerea țintelor de mediu aferente. Astfel, toate investițiile vor fi planificate / proiectate, implementate și, ulterior, exploatate pentru a nu prejudicia semnificativ mediul, în înțelesul *Regulamentului (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088*.

Programul Operațional Tranziție Justă are șase priorități, altele decât asistența tehnică:

- Prioritate: 1. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Gorj;
- Prioritate: 2. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Hunedoara;
- Prioritate: 3. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Dolj;
- Prioritate: 4. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Galați;
- Prioritate: 5. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Prahova;
- Prioritate: 6. Atenuarea impactului socio-economic al tranziției la neutralitatea climatică în județul Mureș;

La nivelul județului Hunedoara, pentru atenuarea impactului socio-economic al

tranziției la neutralitatea climatică a teritoriului, vor fi sprijinite următoarele tipuri de acțiuni identificate la nivelul planului teritorial pentru o tranziție justă:

- Actualizarea competențelor și / sau recalificarea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și servicii de asistență și în măsuri active de ocupare pentru acestea. Persoanele vizate pot fi direct afectate de procesul de tranziție prin pierderea locului de muncă sau pot fi indirect afectate de tranziție din cauza competențelor neadecvate sau insuficient adecvate cererii. De asemenea, tipul de acțiune are în vedere și actualizarea competențelor și / sau recalificarea lucrătorilor ocupați în sectoarele / industriile afectate de tranziție, precum și în cele cu potențial ridicat de generare de locuri de muncă durabile;
- Sprijinirea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri și alte structuri de sprijinire a afacerilor, în corelare cu cererea existentă și fără a se crea supra-capacități la nivelul teritoriului;
- Dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic, care conduc la diversificare, modernizare și reconversie economică;
- Investiții în dezvoltarea de capacități de mici dimensiuni de producție, transport și stocare de energie regenerabilă (fotovoltaică, eoliană sau geotermală, inclusiv pompe de căldură) necesară clădirilor publice în care funcționează școli, spitale, cămine pentru persoane vârstnice, creșe, servicii sociale, centre de formare profesională și alte clădiri publice cu rol similar;

- Dezvoltarea transportului public verde prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public inter-urban în vederea conectării zonelor defavorizate cu principalele aglomerări urbane din județ pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare;
- Instalarea de panouri fotovoltaice / fototermice la nivel de gospodărie, în contextul inițiativei europene privind acoperișurile solare, care vor contribui la combaterea sărăciei energetice și crearea de comunități de energie și creșterea nivelului general de acceptare față de tranziția energetică prin dobândirea statutului de prosumator;
- Remedierea sau decontaminarea și reconversia siturilor contaminate sau a unor imobile industriale dezafectate în vederea generării de locuri de muncă durabile;

Creșterea capacității Agenției Județene de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) de a defini și actualiza permanent nevoile sectoriale de formare profesională în raport cu procesul dinamic de transformare economică în colaborare cu partenerii economico-sociali și autoritățile relevante, precum și măsuri de dezvoltare și dotare a centrelor de formare profesională pentru a răspunde nevoii de a diversifica și a crește gradul de cuprindere a serviciilor de formare oferite. **Planul Teritorial pentru o Tranziție Justă în județul Hunedoara**⁸

Analiza seriilor de date statistice, la nivelul județului Hunedoara, și contextul închiderii planificate a activităților de extragere de cărbune și a reorganizării producției

energiei, relevă ca sectoare în declin, sectoarele industriei extractive miniere, unde se preconizează până anul 2030 pierderea a aproximativ 4.000 de locuri de muncă.

Sectoarele în transformare pot fi considerate cele din industria energetică, dar și din Industria prelucrătoare, cu precădere Industria metalurgică și siderurgică.

Pentru a face față provocărilor legate de declinul activităților industriale tradiționale, este necesară creșterea capacității de adaptare a economiei locale și crearea de noi oportunități pentru forța de muncă dar și de asigurarea unor investiții care vor conduce la creșterii calității vieții în localitățile județului, pentru ca acestea să devină atractive și competitive pentru a reține populația.

Obiectivul general la care intervențiile pentru o tranziție justă vor contribui, este ca la orizontul anului 2030, Hunedoara să devină un județ cu o economie diversificată, competitivă pe plan regional, care oferă oportunități forței de muncă locale și cu o calitate a vieții ridicată atât în mediul urban, cât și cel rural.

Luând în considerare nevoile prioritare de dezvoltare identificate pentru a răspunde adecvat provocărilor legate de tranziția la neutralitatea climatică, planul teritorial stabilește următoarele tipuri de operațiuni:

- A. Sprijin pentru dezvoltarea activității productive a microîntreprinderilor, a întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin activități de transfer tehnologic, care conduc la diversificare, modernizare și reconversie economică;

⁸ Varianta din data de 16 iunie 2022
<https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>

- B. Sprijinirea dezvoltării întreprinderilor nou-înființate, inclusiv prin incubatoare / acceleratoare de afaceri și alte structuri de sprijinire a afacerilor;
- C. Sprijinirea tranziției forței de muncă
- D. Energie verde accesibilă și mobilitate nepoluantă;
- E. Sprijin pentru ecologizarea și reconversia imobilelor afectate de activități economice în declin sau în transformare

1.3. Tendințe internaționale și provocări-cheie pentru viitor

Dintre multiplele abordări ale analizelor tendințelor de dezvoltare, pentru identificarea factorilor externi generați de tendințele globale am folosit abordarea tematică preluată din literatura de specialitate⁹, structurată pe cinci domenii: (i) Societate; (ii) Tehnologie; (iii) Economie; (iv) Mediu; (v) Politic.

Pe perioada elaborării acestui document, septembrie 2020-martie 2021, Europa și statele membre ale UE sunt puternic afectate de pandemia COVID-19, de măsurile de limitare a extinderii acesteia și diminuare a efectelor negative. Pandemia nu a fost considerată o tendință, însă este inclusă în analiza socio-economică.

Dezvoltarea economică, creșterile și descreșterile creează oportunități dar și provocări și definesc nivelul de prosperitate și calitate a vieții. Tendințele tehnologice profilează perspectivele dezvoltării economice. Limitele planetei și ale resurselor sale afectează tot mai mult tiparele economice globale, inter și intra-regionale, precum și lanțurile de valori. Mai mult decât atât, conflictele geopolitice, evoluțiile politice, protecționismul și tensiunea constantă între competiție și cooperare definesc scena activităților economice.

Capitalurile, cunoștințele, populația și puterea se concentrează în câteva puncte cheie, mai ales în aglomerări urbane și zone metropolitane. Regiunile rurale periferice, pe de altă parte, vor fi excluse din lanțurile de valori globale și activitățile cu valoare economică înaltă. Unele totuși vor continua să funcționeze ca producători de produse alimentare, sau spații și servicii de recreere, servicii legate

de eco-sisteme pentru populația din zonele urbanizate, dar unele vor rămâne în urmă.

Modelele economice bazate pe **închiderea circuitelor materialelor și energiei** sunt în creștere. Acestea se bazează pe principii de durabilitate mare, pe întreținere, reparare, reutilizare, re-manufacturare, reabilitare și reciclare. Economii circulare pot fi influențate și de creșterea lanțurilor de valori regionale, stabilind facilități în proximitatea piețelor actuale și zonelor de livrare. Aceasta include și relocarea facilităților de producție, cum ar fi din Orientul Îndepărtat în Europa. Pe de altă parte, cerințele de etichetare și control al originii și calității produselor (cum ar fi agricultura ecologică) sunt tot mai costisitoare pentru producători.

Datoria publică și resursele financiare limitate vor restrânge opțiunile politicilor fiscale privind investițiile, mai ales la nivel local și regional. Astfel, autoritățile publice nu vor avea suficient spațiu de manevră. Importanța unor obiective sociale și de mediu se va diminua și este posibilă renunțarea la unele investiții în zonele periferice rurale. Disciplina fiscală se poate diminua, accentuând spirala negativă.

Progresul tehnologic este un motor al dezvoltării economice și sociale, de exemplu prin mediile sociale, e-Commerce, date deschise, inteligență artificială, tehnologia blockchain. Tendințele tehnologice ce apar la nivel global nu afectează toate regiunile în aceeași măsură și în același timp. Inovarea tehnologică nu este antrenată doar de marile companii multinaționale, ci și de întreprinderi mici și mijlocii mai puțin cunoscute pentru activitatea lor. În timp ce doar câteva regiuni din Europa produc tehnologii bazate pe cercetare științifică,

⁹ "ESPON BusDev and Spatial Foresight Trend Database, 2020"

multe altele se focalizează pe aplicare, pe inovare de produs și adaptare la nevoile locale.

A patra revoluție industrială va implica o fuziune a tehnologiilor. Liniile de demarcare între sistemele fizice, digitale și biologice dispar treptat. Există așteptări ca acestea să influențeze organizațiile dar și angajamentul social, transformarea industriei, sistemele de educație și de sănătate. Vor fi dezvăluite noi oportunități pentru noi modele de afaceri și pentru noi actori. Locațiile și lanțurile de producători și transportatori ar putea să se schimbe atât la nivel European, cât și la scară globală (de exemplu prin extinderea imprimării 3D).

Mediul educațional se va dezvolta sub deviza "clicks, not bricks". Această tendință se referă la digitalizarea proceselor din educație, care va permite accesul la educație fără prezență fizică. Învățarea se schimbă în toate aspectele sale de formă, conținut, nevoi și metode. Noile tehnologii vor oferi noi oportunități, de exemplu instrumente online pentru învățare interactivă, pentru acces mai bun la educație. Atât educația, cât și formarea pot deveni mai democratice sau mai polarizate între programe de masă și învățare mai specializată, individuală pentru cei mai bogați.

Rețelele sunt o precondiție pentru dezvoltarea tehnologică și economică, dar oferă și oportunități de afaceri. Într-o lume mai interconectată decât oricând, rețelele TIC de înaltă calitate vor compensa rețelele de transport de calitate slabă. Folosind cel mai bine soluțiile TIC, regiunile cu infrastructură de transport subdezvoltată au șanse să recupereze și să depășească alte regiuni.

Tendențele demografice legate de îmbătrânire și migrare sunt elementele cheie ale dezvoltării societale. Dezvoltarea demografică globală va fi caracterizată de asimetrie. În timp ce unele societăți îmbătrânesc, altele sunt caracterizate de o

rată de fertilitate înaltă. În Europa presiunea migrației externe rămâne importantă și provocatoare pentru valorile europene. Dar și migrația internă va continua să joace un rol important, cum ar fi migrația rural-urban, din zonele sărace spre zonele cu performanță economică ridicată. **Divergența și polarizarea** se vor manifesta prin noi forme de participare și declinul încrederii în instituțiile democratice, dintre grupurile mai mult sau mai puțin liberale și societate.

La nivel european, **îmbătrânirea** va rămâne un factor cheie legat de dezvoltările demografice cu impact puternic asupra altor tendințe, de la pensii la sisteme de sănătate publică, valori sociale și stil de viață. În ceea ce privește sistemele de pensii, vârsta de pensionare și învățarea pe tot parcursul vieții, societățile vor avea trei opțiuni principale: "Work harder, work longer or work smarter" - "Muncește mai intens, muncește pe o perioadă mai lungă, muncește mai inteligent".

Migrația internă este un important factor demografic, cel mai adesea antrenat de dorința pentru mai multe oportunități, pentru locuri de muncă mai bune, salarii mai bune și o calitate a vieții mai bună. În special, migrația talentelor, a persoanelor tinere educate va avea un rol important. Aceștia vor continua să părăsească orașele și regiunile natale și nu se vor mai întoarce.

Inactivitatea economică persistentă va fi o provocare. Într-o economie mai specializată și diversificată, nu toți angajații vor putea să țină pasul cu progresul. Exemplele pot începe cu tinerii care riscă să fie șomeri pe termen lung, devenind "generația pierdută", sau angajații în vârstă, care sunt suprasolicitați de învățarea pe tot parcursul vieții, sau muncitorii înlocuiți de roboți și automatizare.

Schimbările climatice reprezintă provocarea principală globală a planetei, tuturor zonelor și societăților. Modul în care regiunile sunt afectate de schimbările climatice și în care oamenii reacționează la impactul schimbărilor climatice generează diferențe privind condițiile de viață, cum ar fi accesul la apă potabilă sau terenul arabil disponibil. Schimbările climatice pot genera conflicte privind accesul la resurse și migrație. Evoluțiile privind mediul și schimbările climatice pot avea efecte economice, cum ar fi întreruperea lanțurilor de transport datorită condițiilor meteorologice extreme. Noi concepte cum ar fi economia circulară se bazează pe recunoașterea limitelor planetei și ale resurselor.

Schimbările climatice afectează sever perspectivele de dezvoltare în următoarele decenii. Totuși, regiunile au vulnerabilități diferite, precum creșterea nivelului mării, topirea timpurie a zăpezii, secetă și inundații, condiții climatice extreme. Mai mult decât atât, pierderea biodiversității și poluarea mărilor este un alt efect global, care se accentuează.

Sursele de energie regenerabilă vor înlocui tot mai mult combustibilii fosili și energia nucleară. Aceasta implică un declin al dependenței de importurile de energie. Unități mai mici de producere a energiei vor întări rezistența sistemelor energetice. Industriile mari consumatoare de energie din anumite regiuni vor dispărea. Toate acestea vor avea un impact asupra producerii și consumului de energie.

Analiza tendințelor politice la nivel global și european arată o varietate de evoluții, toate fiind caracterizate de o tendință globală spre blocuri politice, naționalism, protecționism, cum ar fi situația scăderii angajamentelor pentru susținerea acordurilor multilaterale. Exemple sunt Acordul de la Paris privind schimbările climatice, acordurile de liber schimb, acordul nuclear cu Iran. În același timp mediul politic global este în continuare caracterizat de paradigma neo-liberală, forțând țările îndatorate să reducă cheltuielile publice pentru a implementa măsuri de austeritate.

Protecționismul și tendința "țara mea în primul rând" pot să conducă la o nouă ordine mondială, lăsând în urmă paradigma liberului schimb. Într-o lume mai nesigură, mai instabilă, Europa are nevoie să își găsească rolul geopolitic. Relațiile cu Rusia vor rămâne de o importanță deosebită cu impact semnificativ asupra integrării transfrontaliere la nivel local și regional de-a lungul frontierei externe de est a Uniunii Europene.

Amenințările asupra societății și vieții cotidiene pot avea cauze diverse. Acestea pot fi naturale sau antropogenice. Pericole naturale, boli infecțioase, pericole legate de infrastructuri critice, atacuri cibernetice, terorism, accidente de transport sau industriale, dezordine publică. Toate acestea pot avea un impact imens asupra dezvoltării afacerilor, accelerând, frânând sau chiar inversând evoluția și aducând reacții prin noi politici.

1.4. Aria de intervenție a strategiei

Teritoriul pentru care este definită strategia de dezvoltare este teritoriul aflat în administrarea Municipiului Hunedoara și cuprinde localitatea componentă Răcăștia și satele aparținătoare Boș, Groș, Hășdat și Pestișu Mare

Orizontul de timp al strategiei este anul 2030

Intervențiile de dezvoltare vizează toate sectoarele și domeniile sociale și economic, întreaga populație, la care se face referire pentru fiecare direcție și domeniu de intervenție în funcție de nevoile și abordare omogenă sau specifică.

2. SITUAȚIA EXISTENTĂ

2.1. Prezentare generală

Municipiul Hunedoara reprezintă prima localitate ca mărime după numărul de locuitori din județul Hunedoara, având un număr de 71.699 locuitori¹⁰. Municipiul este situat la 255 m altitudine față de nivelul mării, la confluența râului Cerna cu pârâul Zlaști. Municipiul Hunedoara ocupă o

suprafață de 9.743 ha, reprezentând circa 2% din suprafața județului cu același nume. Municipiul este poziționat central în județ, la o distanță de 17 km față de municipiul reședință de județ Deva, la 23 km față de municipiul Hațeg și la 20 de km de accesul pe autostrada A1 București – Nădlac.

Figura 1. Poziționarea Municipiului în cadrul Județului Hunedoara

Sursa: OpenStreetMap, autori

Din punct de vedere administrativ, municipiul cuprinde localitatea componentă Răcăștia și satele

aparținătoare Boș, Groș, Hășdat și Pestișu Mare:

- Localitatea componentă Răcăștia are o suprafață totală de 42,60 ha,

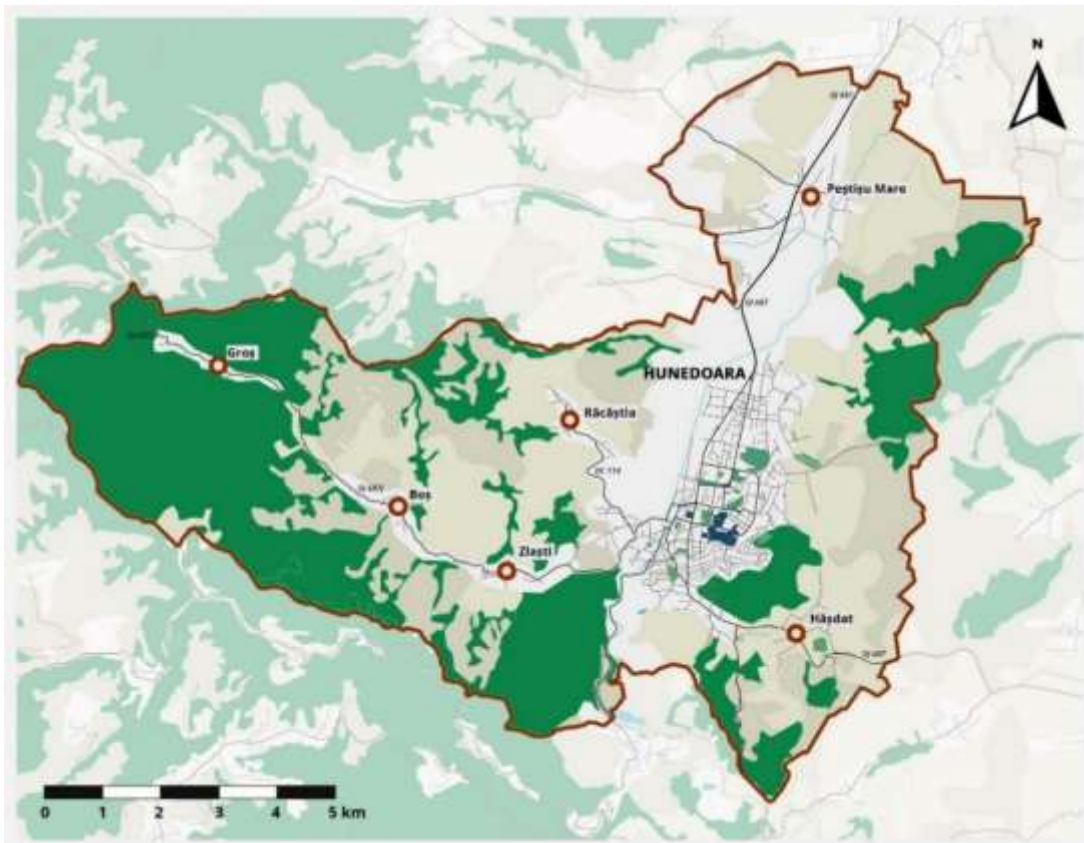
¹⁰ La 31.12.2019, conform datelor publicate de INS

este situată în partea de nord-vest a orașului, la 3 km distanță de acesta, legătura fiind făcută de drumul comunal 16.

- Satul aparținător Boș are o suprafață totală de 68,95 ha și este situat în partea sud-vestică a municipiului, pe drumul comunal 115, la o distanță de 15 km față de oraș.
- Satul aparținător Groș are o suprafață totală de 42,05 ha și este situat în partea vestică a municipiului, pe drumul comunal 115, la o distanță de 11 km față de oraș.
- Satul aparținător Hășdat are o suprafață totală de 29,50 ha și este situat în partea sudică a municipiului, pe drumul județean 680, la o distanță de 4 km față de oraș.
- Satul aparținător Pestișu Mare are o suprafață totală de 71,55 ha și este situat în partea nordică a municipiului, pe DN 60, la o distanță de 8 km față de oraș.

Figura 2. UAT Municipiul Hunedoara și localitățile componente

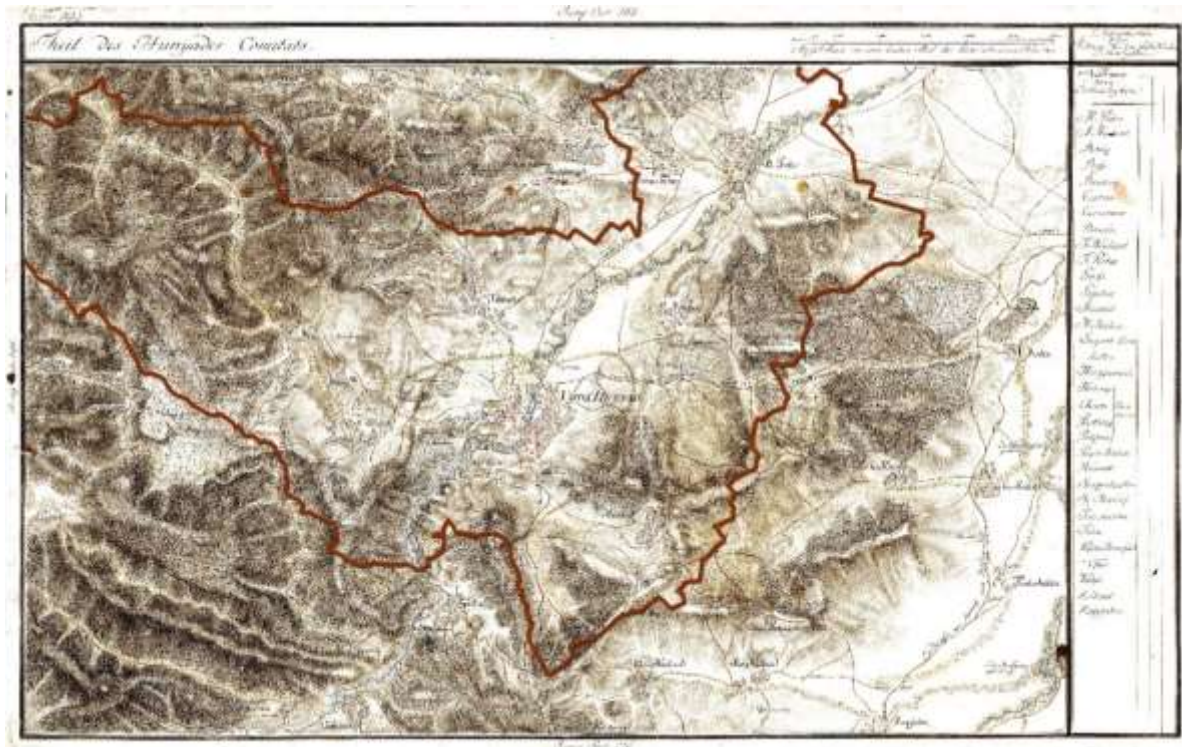

Sursa: OpenStreetMap, autori

Zona Hunedoarei are o amplă istorie, conform studiilor arheologice fiind locuită neîntrerupt încă din Paleoliticul Mijlociu. Prima atestare documentară a orașului datează din 1265, ceea ce face Hunedoara

(Hungnod) una dintre cele mai vechi localități din Transilvania și un centru important al arhidiaconului de Hunedoara și voievodatului Transilvaniei, atunci parte a Regatului Ungariei.

Figura 3. Hunedoara cu delimitarea actuală în Harta Iosefină a Transilvaniei (1769-73)

Sursă: Wikimedia

Atractivitatea zonei depresionare de la poalele munților Poiana Ruscă este atribuită în principal abundenței resurselor naturale, în special a fierului. Fierul a susținut economia locală începând cu perioada antică și exploatările de minereu din perioada romană, transformând Hunedoara în târg (oppidum) al fierului în timpul Corvinilor, când metalul avea valoare de monedă (FIH UPT, 2010). O recunoaștere a caracterului strategic al localității, Castelul Corvinilor reprezintă

unul dintre cele mai importante monumente de arhitectură gotică din România, și a fost ridicat în secolul al XV-lea, de Ioan de Hunedoara, fiind reședință nobiliară și centru administrativ al domeniului. Începând cu secolul al XVII-lea, Castelul Corvinilor devine sediul administrației fierărilor domeniului Hunedoara, curtea fiind organizată ca piață de tranzacționare a fierului, atractivă inclusiv pentru provinciile turcești vecine (FIH UPT, 2010).

Figura 4. Gravură pe oțel de G. M. Kurz după Rohbock, cca. 1850

Sursa: *philographikon.com*

Resursele strategice ale Hunedoarei au conferit în decursul timpului privilegiul cetățenilor, locuitorii orașului fiind scutiți de dări față de stat încă din anul 1480. Mai târziu, Uzina de Fier Hunedoara a fost înființată în 1882, schimbând semnificativ viața locuitorilor și aspectul orașului prin tehnologii noi, furnale, dezvoltarea unei căi ferate cu ecartament îngust Ghelari-Hunedoara și a funicularelor pentru transportul mangalului și calcarului.

Uzinele de Fier Hunedoara au reprezentat un obiectiv strategic național după unirea Transilvaniei cu România. După cel de-al doilea război mondial, datorită industriei siderurgice și a politicii industrializării forțate, Hunedoara devine cel mai mare

oraș monoindustrial din țară. Între 1948 și 1989, populația orașului a crescut de peste douăsprezece ori, de la 7.000 locuitori la 89.000. Apogeul industrial a fost atins în perioada 1982-1984, nemaifăcându-se investiții în actualizarea tehnologiei încă din anii 1970.

Tranziția la economia de piață după căderea regimului din 1989 a condus la decăderea combinatului siderurgic, devenit societate pe acțiuni (Siderurgica Hunedoara) în 1991. În 2003, ulterior unor acțiuni succesive de rescalare și închidere, partea funcțională a combinatului a fost preluată de către Mittal Steel (ArcelorMittal din 2006). Numărul de angajați a scăzut de la 20.000 în 1993 la 640 în anul 2020.

2.2. Context teritorial: repere și sistem de localități

Municipiul Hunedoara face parte din sistemul de orașe mici și mijlocii din vestul României, ocupând poziția imediat superioară Municipiului Deva în scara mărimii după numărului de locuitori la

recensământul din 2011 (locul 36 din 317 în total).

Municipiul Hunedoara este parte din **Regiunea de Dezvoltare Vest**, ca entitate

teritorială de nivel NUTS 2, care cuprinde județele Timiș, Arad, Caraș-Severin și Hunedoara și se învecinează la N-V cu Ungaria și la S-V cu Serbia. Regiunea Vest ocupă circa 13,4% din suprafața României, având însă **o densitate cu o treime mai mică decât cea înregistrată la nivel național** (62,7 loc./km², față de 93,2 loc./km²)

O particularitate a regiunii Vest este slaba reprezentare a centrelor urbane mijlocii: în afară de Timișoara (330.000 locuitori) și Arad (177.000 locuitori), **numai trei orașe din regiune au între 50 și 100.000 locuitori**: Hunedoara, Deva și Reșița. Proximitatea între Hunedoara și Deva poate deschide posibilitatea unui centru de echilibru pentru Timișoara și Arad.

Contextul economic regional este unul favorabil: deși în valoare absolută a PIB-ului regiunea vest se regăsește pe locul 7 din 8 (19.207 mil. Euro, 2018), aceasta ocupă locul II în clasamentul național pentru valoarea PIB pe cap de locuitor (20.900 Euro per capita PPS 2018). **Productivitatea muncii** la nivel regional este de asemenea cea mai mare după regiunea București-Ilfov (16.805 Euro/persoană ocupată, conform ADR Vest).

Figura 5. Sistemul de localități regional

Sursa: PDR Vest 2021-2027

Din punct de vedere al **conectivității rutiere la nivel național**, Municipiul Hunedoara se situează la 11 km de drumul European E79 (Ungaria – Oradea – Deva – Târgu-Jiu – Craiova – Calafat – Sofia – Salonic) și la 20 de km de Autostrada A1 (nod Simeria), în viitor de legătură cu Municipiul București spre est și Arad – Nădlac – Ungaria spre vest.

La nivel de **conexiuni feroviare**, municipiul Hunedoara este conectat prin intermediul secției 207 Simeria – Hunedoara, este conectat la Magistrala 200 Brașov – Sibiu – Simeria – Arad – Curtici.

Figura 6. Localizarea municipiului Hunedoara în cadrul rețelelor Europene de transport rutier și feroviar

Sursa: CE, DG Move, portal TENtec

Municipiul Hunedoara este integrat sistemului regional de localități prin conexiuni cu municipiul Arad și mai ales Timișoara, care se vor consolida odată cu finalizarea lucrărilor pe Lotul 2 al Autostrăzii Lugoj – Deva.

La nivel județean, proximitatea față de municipiul reședință de județ Deva și de alte centre urbane mai mici (Simeria, Călan) creează o concentrare urbană de tip policentric, în cadrul căreia se generează fluxuri continue de persoane, bunuri și informații la nivel teritorial mai amplu. Integrarea funcțională la nivel teritorial a Municipiului a reprezentat în decursul timpului obiectul mai multor studii și pacte de cooperare.

Determinarea unei zone funcționale este dominată în primul rând de identificarea limitei regiunilor funcționale/metropolitane în funcție de fluxurile zilnice, întrucât naveta reprezintă unul dintre cei mai utili indicatori disponibili pentru determinarea legăturilor regionale economice (Tonev et al., 2017). În practică, aceste schimburi sunt determinate în principal de proximitate.

Figura 7. Integrarea teritoriului de influență imediată al Mun. Hunedoara și Deva

Sursa: Banca Mondială

Zonele Urbane Funcționale (ZUF) propuse de Banca Mondială în publicația „Orașe Magnet” au fost definite folosind metodologia OECD-CE incluzând centrul urban și localitățile unde 15% din forța de muncă face naveta către orașul centru (Figura 8. Zonele Metropolitane Funcționale în România).

Conform Băncii Mondiale, Zona Urbană Funcțională aferentă Municipiului Deva este definită pe criterii de navetism către reședința de județ și cuprinde Municipiul Hunedoara, orașul Simeria și comunele Iliia, Braniștea, Vălișoara, Băița, Certeju de Sus, Hărău, Băcia, Vețel și Cârjiți.

Situația locală în ceea ce privește arealul Deva-Hunedoara este însă una particulară, în acest caz ambele localități având un număr apropiat de locuitori și acționând fiecare în parte ca un atractor de fluxuri, ceea ce în practică extinde zona de influență imediată de la una monocentrică (cu centrul reședință de județ) la una de tip binom, cu o serie de centre urbane secundare în imediata proximitate, de dimensiuni reduse (ca. 10-12.000 locuitori): Simeria, Călan. În acest caz, modelul gravitațional pentru fluxurile economice și de navetism este diferit față de cel monocentric, cu un singur pol – reședință

de județ de dimensiuni considerabil mai mari și cu funcțiuni mai specializate decât teritoriul din jur (cum este spre exemplu cazul Zonei Metropolitane Cluj-Napoca).

Figura 8. Zonele Metropolitane Funcționale în România

Sursa: Studiu Banca Mondială (2017)

O propunere de zonă funcțională policentrică a fost avansată în anul 2005 prin intermediul conceptului de dezvoltare al Conurbației Corvina, din care făceau parte Municipiul Deva, Municipiul Hunedoara, orașele Simeria și Călan, precum și comunele Băcia, Peștișul Mic și Cârjiți.

Figura 9. Conurbația Corvina

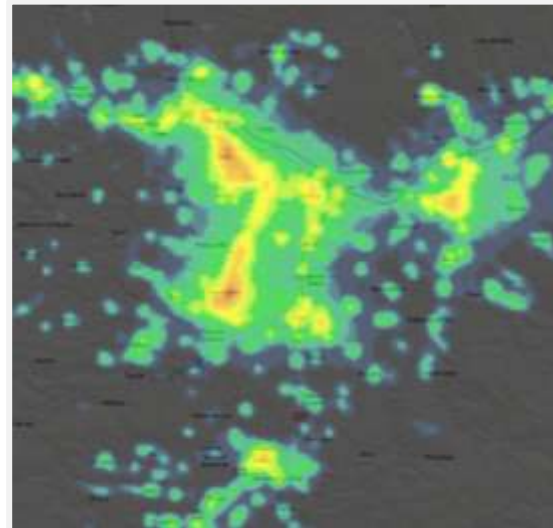

Sursa: stiefel.ro

Această propunere a fost susținută de un PATZ interorășenesc (PATZIO) și de înființarea unei Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), însă nu a fost operaționalizată până în momentul de față. Conurbația Corvina are dimensiuni mai mici decât alte zone metropolitane / ADI constituite pe considerentul cooperării în raza de 30 km. Totuși însă reprezintă o variantă de cooperare la o scară teritorială adecvată capacității actuale de coordonare locală și scării de mărime a UAT-urilor componente.

Integrarea funcțională a Conurbației Corvina, în lipsa datelor statistice privind navetismul la nivelul UAT-urilor componente, poate fi derivată din analiza poluării luminoase. Poluarea luminoasă indică nu numai un coridor clar între Deva și Hunedoara, dar și o masă bine definită în perimetrul Hunedoara – Deva – Simeria – Călan:

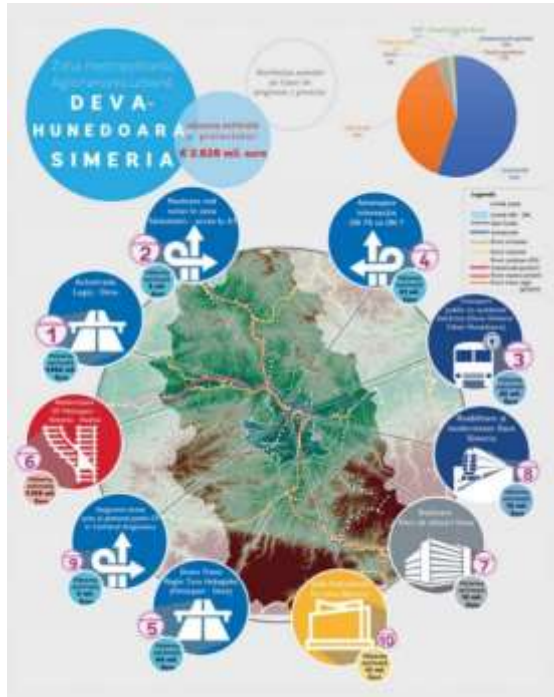
Figura 10. Cartarea poluării luminoase la nivelul conurbației

Sursa: lightpollutionmap.info

La nivelul ADI-ului, prin Banca Mondială (2019) a fost realizată o cartare a proiectelor prioritare pentru Zona metropolitană Deva-Hunedoara-Simeria, deși este de remarcă că niciunul dintre proiectele considerate prioritare nu se referă în mod specific la Municipiul Hunedoara (posibil datorită identificării campaniei cu Deva).

Figura 11. Proiecte prioritare rezultate în urma campaniei derulate de BM la nivel local (2017)

Sursa: Banca Mondială (2017)

În momentul de față, proiectul Conurbației Corvina poate reprezenta în contextul politicii de coeziune 2021-2027 și al obiectivului de Dezvoltare Urbană Durabilă (DUD) un proiect de prioritate zero pentru asigurarea coerenței dezvoltării locale și generarea unor efecte de scară atât în ceea ce privește livrarea unor servicii publice de calitate, cât și a promovării integrate a zonei și a sporirii atractivității pentru locuire, investiții și turism.

2.3. Capital socio-demografic

Evoluția socio-demografică a Municipiului Hunedoara și etapele dezvoltării acestuia sunt tributare profilului industrial al orașului, recunoscut pentru resursele subterane feroase încă de acum două milenii. Impactul socio-economic al ocupării forței de muncă în industria siderurgică a fost foarte pronunțat, reflectându-se într-o explozie demografică între anii 1948-1989, perioadă în care efectivul populației Municipiului Hunedoara a crescut cu 1,059%, de la 7.018 locuitori în 1948, la

81.337 în 1992, conform datelor de la recensămintele istorice.

Tendința de creștere pronunțată a fost inversată ulterior anului 1989, odată cu decăderea, închiderea și restructurarea industriei oțelului, astfel încât în momentul de față perspectivele de creștere a populației sunt pronunțat negative.

Sursa: Pixelino Foto, Primăria Municipiului Hunedoara (Pagina de Facebook)

2.3.1. Demografie

2.3.1.1. Efectivul și evoluția populației la nivel local

Rezultatele Recensământului Populației și al Locuințelor efectuat în anul 2011 indică Municipiul Hunedoara ca fiind cea mai populată unitate administrativ-teritorială de bază (UATB) din județul Hunedoara, cu o populație stabilă de **60.525 locuitori, respectiv 14,46% din totalul populației județului** (218.565 locuitori). Dintre aceștia, 48,28% (29.219 locuitori) reprezintă populație masculină, iar 51,72%, populație de sex feminin.

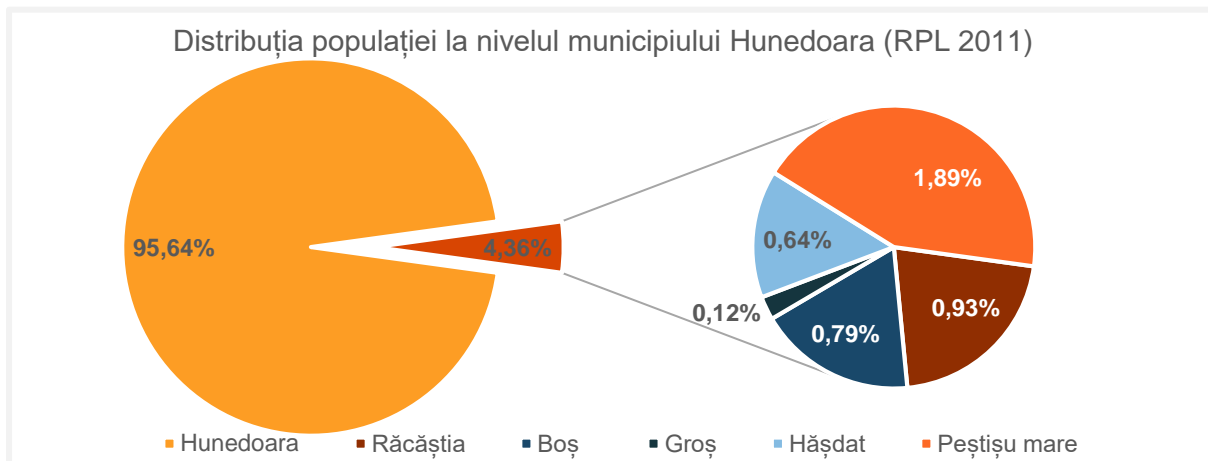
Populația UATB se concentrează în vastă majoritate în Hunedoara (**95,64% din total**), diferența de 2.640 de locuitori (4,36%) fiind distribuită în 5 localități componente, dintre care satul Groș numără doar 71 de locuitori.

Tabel 1. Datele-cheie aferente statisticii demografice de la RPL 2011

	Total populație	Bărbați	Femei
MUNICIPIUL HUNEDOARA	60.525	29.219	31.306
Hunedoara	57.885	27.928	29.957
Răcăștia	562	258	304
Boș	477	243	234
Groș	71	36	35
Hășdat	386	192	194
Peștișu Mare	1.144	562	582

Sursa: INS

Grafic 1. Distribuția populației la nivel de localități componente ale Mun. Hunedoara

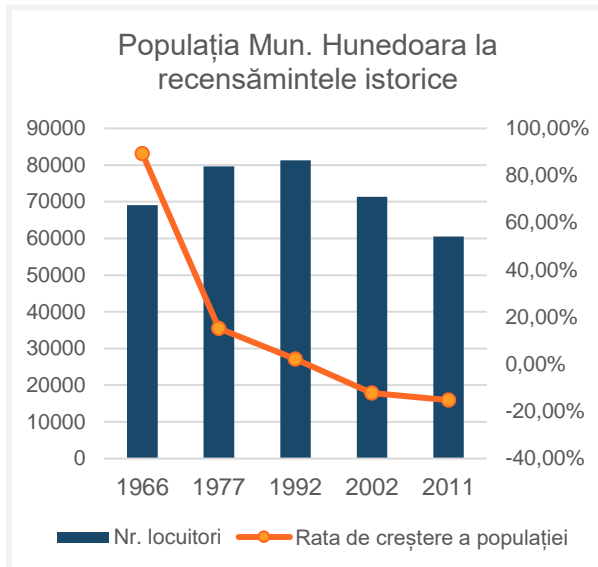

Sursa: RPL 2011

Analizând recensămintele ultimilor 50 de ani, se observă o rată de creștere a populației ridicată până în anii 1960 pe fundalul industrializării rapide, urmată de o creștere mai slabă în etapa de consolidare și în final, și **inversarea tendinței la începutul anilor 1990**, odată cu începutul perioadei de tranziție. Concomitent cu această scădere a populației, se remarcă și un trend mai lent de creștere a speranței

de viață la nivel județean, comparativ cu nivelul național: astfel, **speranța de viață în mediul urban este cu aproximativ doi ani mai mică în Județul Hunedoara decât cea din România**, și cu un an mai mică decât media regională (75,46 de ani, față de 77,32, respectiv 76,46).

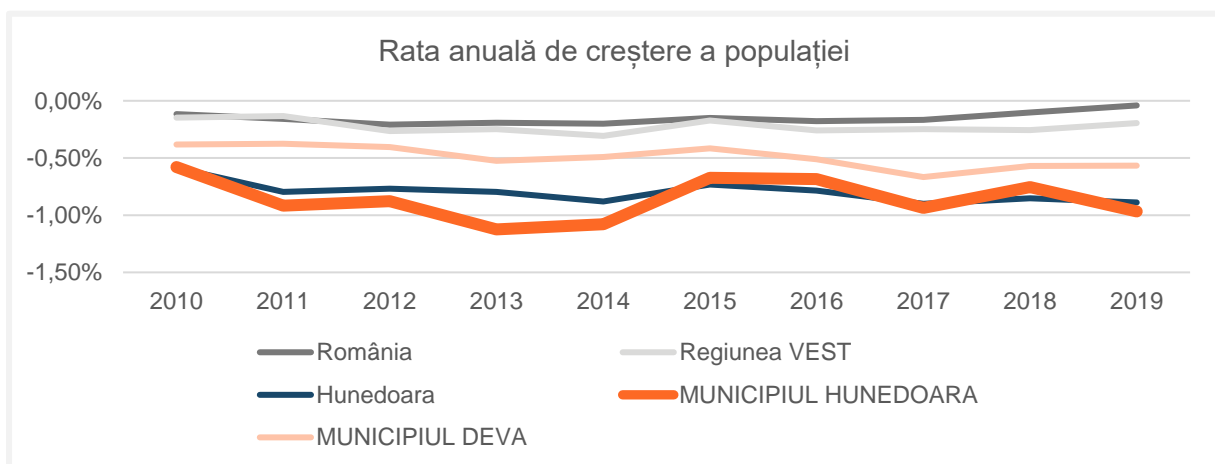
Grafic 2. Populația Municipiului Hunedoara la recensămintele istorice 1966-2011

Sursa: INS

În perioada 1992-2011 s-a înregistrat o scădere continuă a populației, cu o rată de scădere mai accentuată în perioada

Grafic 3. Rata comparativă anuală de creștere a populației, la nivel local, județean, regional și național

Sursa: INS

Graficul 3 indică o particularitate și o provocare importantă a municipiului Hunedoara în ceea ce privește capacitatea de retenție a populației comparativ cu nivelurile administrative superioare și cu Municipiul Deva. Deși se înregistrează scăderi susținute ale populației la toate nivelurile, **Municipiul Hunedoara prezintă o rată de scădere de patru ori mai mare**

recentă 2002-2011 (**-15,2%**, raportat la -12,2% în perioada 1992-2002).

Scăderea urmărește aceeași traiectorie ca dinamica populației județului Hunedoara între recensăminte, deși ultima înregistrează o scădere relativă mai mică în ultima perioadă (-11,4%, conform INS).

O înțelegere mai bună a fenomenelor demografice actuale la nivel local poate fi realizată utilizând datele publicate de INS privind numărul populației după domiciliu, la data de 1 ianuarie a anului de referință. La sfârșitul anului 2019, Municipiul Hunedoara număra o populație domiciliată de **71.699 locuitori, cu 8,58% față de sfârșitul anului 2009**. Rata de creștere a populației a oscilat în ultima decadă între -0,58% și -1,12%, cu un vârf negativ în anul 2013 ce poate fi atribuit adâncirii crizei economice și materializării efectelor negative pe termen mediu ale acesteia.

a populației raportat la regiune și la România, și de aproximativ 1,66 ori mai mare în medie raportat la Municipiul Deva. Această caracteristică este comună cu celelalte localități post-industriale din județul Hunedoara: Lupeni, Brad, Petroșani, Vulcan, Petrița ș.a.

De altfel, trend-ul de descreștere a populației la nivel local este relativ

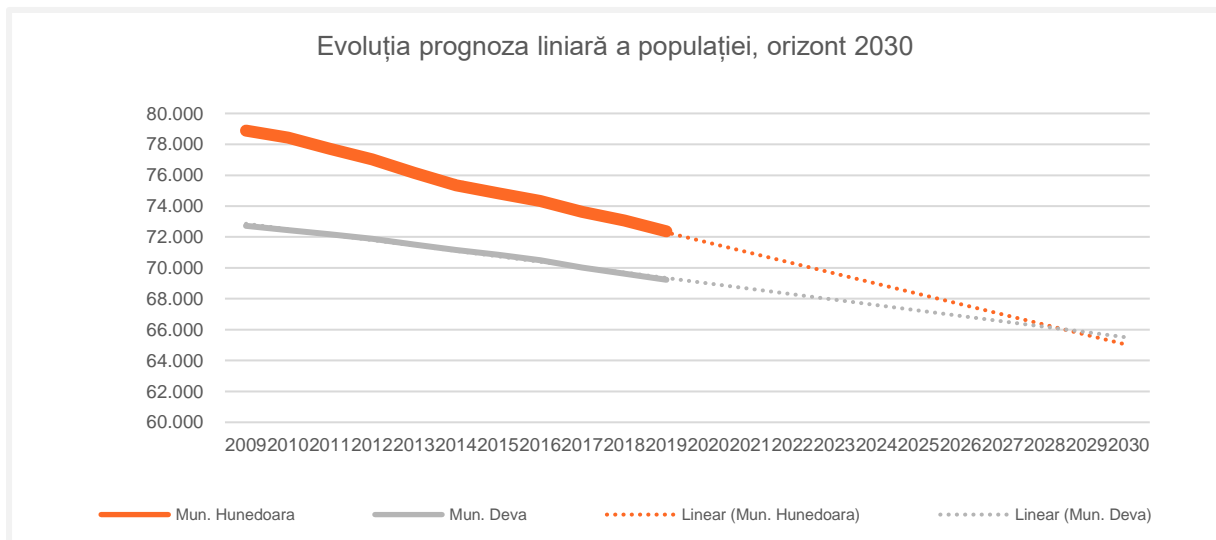

consecvent, cel puțin în ultima decadă; dacă acesta se menține, în scenariul unei prognoze cu evoluție liniară, populația Municipiului Hunedoara poate scădea sub

pragul de 65.000 locuitori până în anul de referință 2030, fiind depășit în acest scenariu de către Municipiul Deva (**Error! Reference source not found.**).

Grafic 4. Evoluția populației la nivel local și prognoza pentru orizontul 2030

Sursa: INS

Conform Institutului Național de Statistică, proiectarea populației în profil teritorial la orizontul anului 2060 plasează județul Hunedoara între județele țării cu cea mai semnificativă scădere a contingentului de populație, în varianta medie, de **-48,8%**.

Se estimează așadar pentru județ faptul că **în următorii 40 de ani, populația va scădea la jumătate**, cu implicații importante asupra perspectivelor economice de dezvoltare locală și asupra capacității furnizării de servicii corespunzătoare rezidenților.

Având un profil de dinamică demografică foarte asemănător cu județul, Municipiul Hunedoara trebuie astfel să se concentreze pe **înțelegerea implicațiilor fenomenului de depopulare**, pe potențialele implicații în domeniul învățământului, asistenței medicale, participării la forța de muncă, protecției și securității sociale și finanțelor publice, și totodată pe **mecanisme de contracarare a acestei tendințe accentuate**.

2.3.1.2. Structura populației

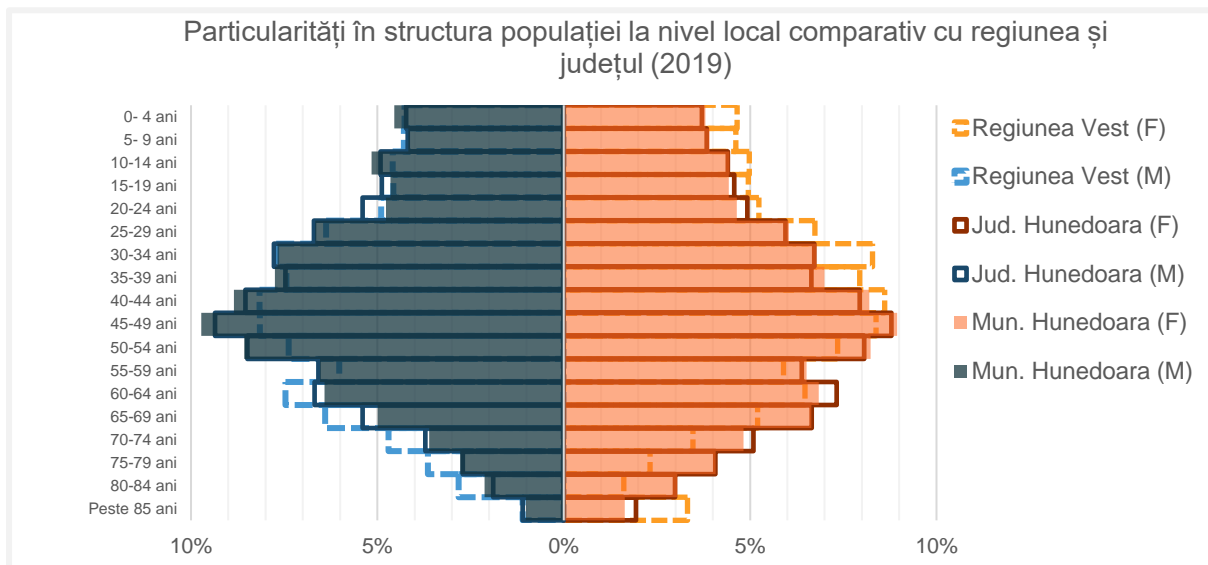
Structura pe sexe arată o egalitate relativă între bărbați și femei, cu o ușoară preponderență a persoanelor de sex feminin (51,6%), care s-a accentuat în ultima decadă, procentul în 2009 fiind de 51,0%.

Distribuția pe grupe cinciinale de vârstă la nivelul anului 2019 relevă o **populație preponderent matură**, grupele de vârstă între 40 și 54 de ani reprezentând mai mult decât un sfert din totalul efectivului populației (26,23%). Populația de sex masculin este majoritară în segmentul de vârstă sub 50 de ani, peste care populația feminină înregistrează un efectiv mai ridicat

(de aproape 3.000 persoane de sex feminin).

Comparativ cu structura populației la nivel județean și regional, se remarcă o serie de **diferențe și particularități**, relevate în graficul de mai jos. Raportat la regiunea Vest, Municipiul Hunedoara are un deficit de populație feminină tânără (sub 40 de ani), care se compensează în grupele cinciinale 45-84 de ani. Totodată, se remarcă un efectiv de populație bărbătească mai redus la nivel local raportat la regiune în segmentul 60-85 de ani, similar însă cu județul Hunedoara.

Grafic 5. Piramida vârstelor. Particularități la nivel local comparativ cu nivelul județean și regional

Sursa: INS

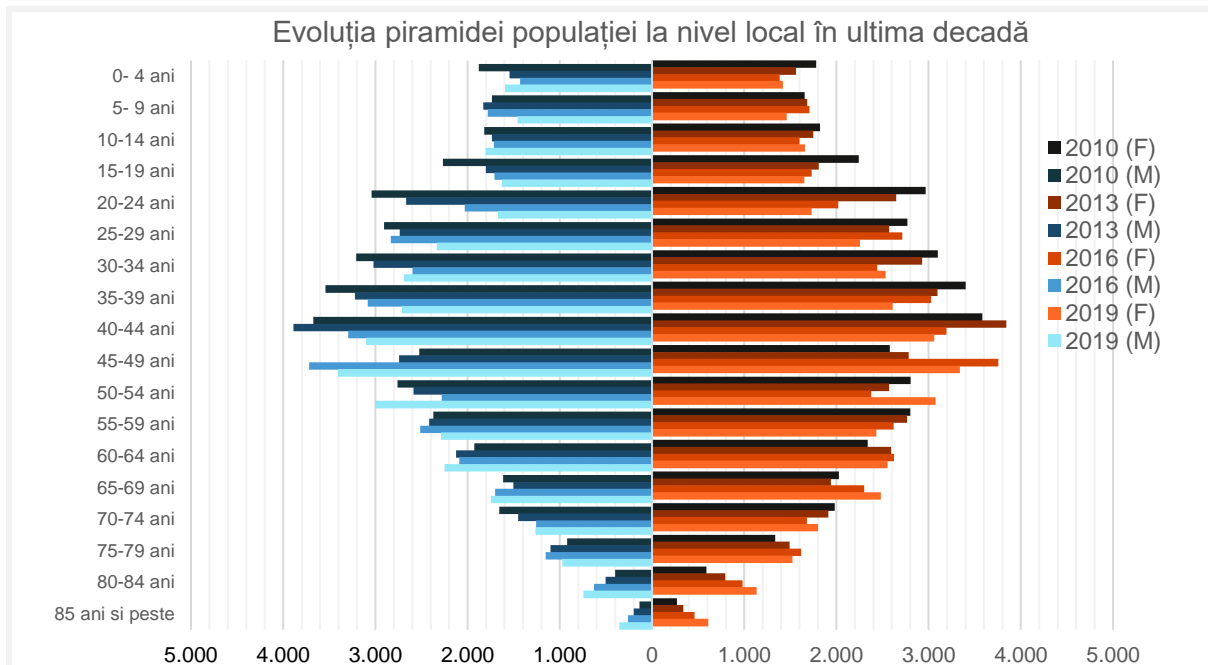
O înțelegere mai bună a fenomenelor demografice la nivel local se poate realiza prin studiul evoluției populației stabile după domiciliu pe grupe cinciinale de vârstă în ultima decadă (2010-2019). Deși grupele tinere de vârstă nu au cunoscut o scădere foarte mare (-17,68% pentru grupa 0-4 ani și -13,97% pentru grupa 5-9 ani), o schimbare majoră se remarcă în ceea ce privește populația tânără de 20-24 de ani, care a scăzut cu 43,40%, de la 6.011 locuitori în 2010 la 3.402 locuitori în 2019,

o schimbare dramatică survenită majoritar pe fondul migrării naționale și internaționale, posibil a tinerilor care aleg să plece la studii și să rămână în localitățile universitare, schimbându-și astfel domiciliul în mod permanent. În același timp, populația de 80 de ani și peste s-a dublat în intervalul ultimilor zece ani, de la 1.396 locuitori la 2.845, din care aproape două treimi reprezintă populație de sex feminin (**Error! Reference source not found.** Grafic 6. Evoluția piramidei

populației la nivel local în perioada 2010-2019).

Grafic 6. Evoluția piramidei populației la nivel local în perioada 2010-2019

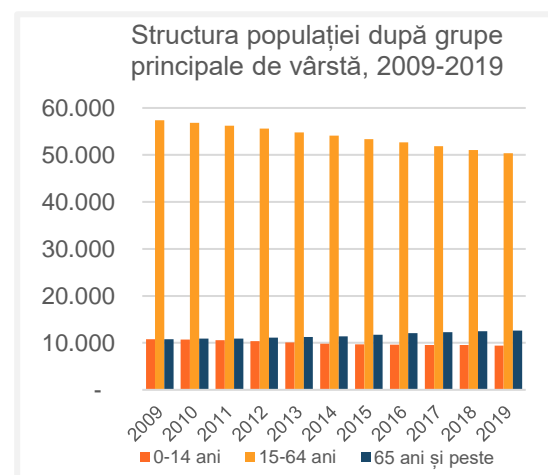

Sursa: INS

Atât populația tânără (0-14 ani) cât și cea în vârstă de muncă (15-64 de ani) au scăzut procentual cu 12% în ultimii 10 ani, singura creștere înregistrându-se în categoria de vârstă de 65 de ani și peste (17,41%).

Efectivul populației în vârstă de muncă este relativ crescut, **raportul de dependență demografică fiind de 43,77** la nivelul anului 2019, o valoare mai mică decât cele înregistrate la nivel național (54,7) și european – EU-28 (54,6) la nivelul anului 2018, conform datelor Eurostat.

Grafic 7. Structura populației pe grupe principale de vârstă, în perioada 2009-2019

Sursa: INS

Acest raport, între suma populației tinere și cele vârstnice raportat la populația în vârstă de muncă, relevă însă și scăderea importantă a efectivului populației tinere. Astfel, **indicele de îmbătrânire la nivelul Municipiului Hunedoara** (numărul

persoanelor vârstnice de 65 ani și peste, raportat la 100 de persoane tinere sub 15 ani) este de 134,45, mai mare decât cel național (114) și European (124), și semnificativ mai crescut decât cel înregistrat în anul de referință 2009 la nivel local (100,15).

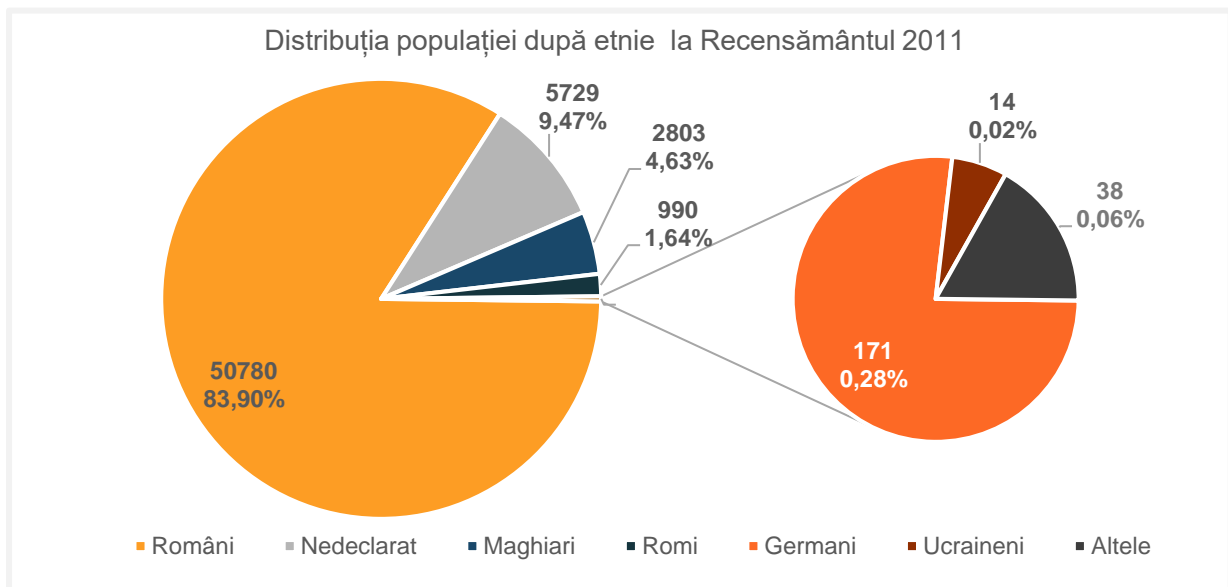
Distribuția locuitorilor după etnie la nivelul anului 2011 indică o populație majoritar română (aproximativ 85%), urmată de un număr relativ redus de maghiari (5%) și romi (1,6%), și foarte redus (0,4%) de germani, ucraineni, turci, ruși lipoveni, sârbi, slovaci și bulgari.

Este însă de remarcat faptul că, din totalul populației de 60.525 locuitori, **aproximativ**

o zecime nu au fost înregistrați în tabloul populației după etnie, conform rezultatelor definitive de la DJS Hunedoara. Această cifră, mai ridicată decât suma cetățenilor cu etnie declarată alta decât cea română, face dificilă o estimare reală a diversității etnice la nivel local.

Din punct de vedere al structurii confesionale, la nivelul anului 2011 se înregistra în Municipiul Hunedoara un procent de 77% populație ortodoxă, urmată de 3,4% populație romano-catolică, 3,1% penticostală și 2,9% reformată. În mod similar cu structura etnică, un procent de 9,5% din locuitori au declinat furnizarea detaliilor referitoare la confesiune.

Grafic 8. Distribuția populației după etnie în Municipiul Hunedoara, RPL 2011

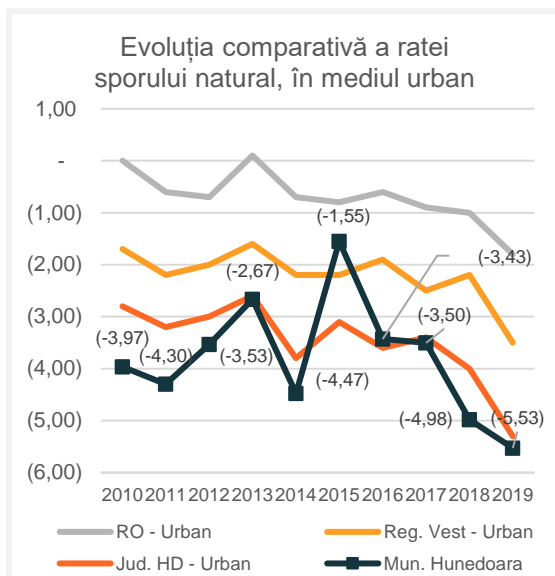

Sursa: DJS Hunedoara

2.3.1.3. Mișcarea naturală și mișcarea migratorie

În ceea ce privește mișcarea naturală a populației, Municipiul Hunedoara înregistrează pentru anul 2019 o rată a natalității de 6,43, mai scăzută decât cea la nivel județean (6,70) și în scădere relativ constantă în ultimii 10 ani, de la valoarea de 8,01 înregistrată în 2009. Rata mortalității la nivel local se păstrează constantă în ultima decadă (11,95), fiind mai scăzută decât cea la nivel județean (12,82).

Grafic 9. Evoluția ratei sporului natural în mediul urban la nivel național, regional, județean și local

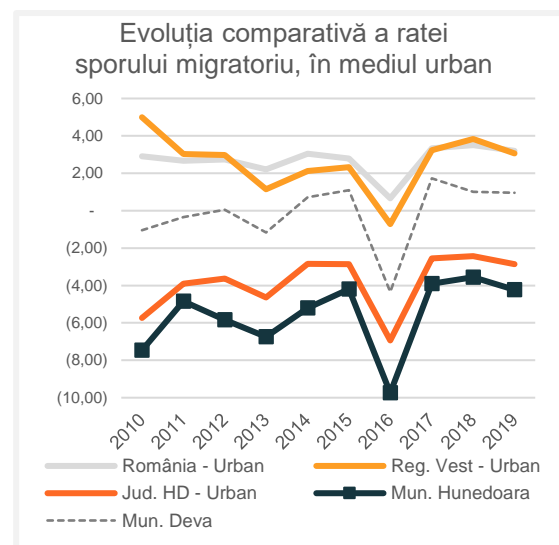

Sursa: INS

Municipiul Hunedoara înregistrează **valori mai reduse ale ratei sporului natural decât cele înregistrate în mediul urban la nivel național și regional**, și echivalente cu rata înregistrată în mediul urban în județul Hunedoara. Se remarcă o fluctuație relevantă între anii 2012-2015, ani de redresare economică post-criză, urmată însă de un declin al ratei sporului natural din 2016 până în 2019, pe fondul unei scăderi generale a valorilor la toate nivelurile. **Comparativ cu media urbană națională, sporul natural din Municipiul Hunedoara este de trei ori mai mic.**

Pe lângă mișcarea naturală a populației, evoluția numărului de locuitori din Municipiul Hunedoara este influențată în aceeași măsură de mișcarea migratorie. La nivelul Municipiului, mișcarea migratorie, exprimată prin soldul schimbărilor de reședință, a fost de -306 persoane, în vreme ce soldul schimbărilor de domiciliu (inclusiv migrația internațională) a fost de -350 persoane, ceea ce indică o **superioritate numerică a persoanelor plecate definitiv în raport cu cele ce își schimbă reședința temporar** (pentru studii, locuri de muncă ș.a.)

Grafic 10. Evoluția ratei sporului migratoriu în mediul urban la nivel național, regional, județean și în Mun. Hunedoara

Sursa: INS

Analizând comparativ dinamica stabilirilor și plecărilor cu reședința în mediul urban, se validează premisa unei lipse de atractivitate a mediului urban la nivelul orașelor din Județul Hunedoara, preponderent cele cu profil fost-industrial (exceptând așadar Mun. Deva), inclusiv Municipiul Hunedoara.

Dacă în România și Regiunea Vest, orașele reușesc să atragă încă populație pe fondul unui declin demografic, **Mun.**

Hunedoara continuă să piardă populație într-un ritm accelerat prin migrație, fie permanentă, fie temporară. Una dintre cele mai importante probleme recente este creșterea ratei de emigrare permanentă în ultimii 10 ani, până la valori de circa 15% din totalul plecărilor.

Grafic 11. Dinamica emigrărilor definitive din Municipiul Hunedoara, ca procent din totalul plecărilor cu domiciliul

Sursa: INS

Sursa: Pixelino Foto, Primăria Municipiului Hunedoara (Pagina de Facebook)

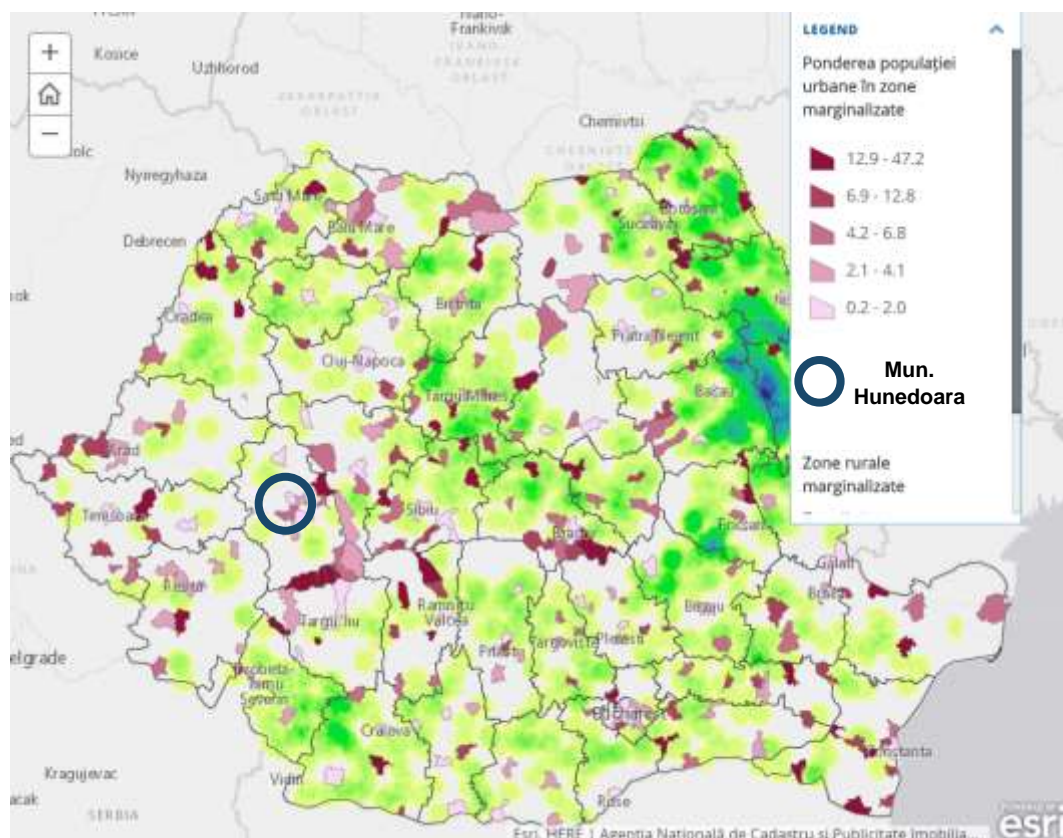
2.3.2. Capital și servicii sociale

2.3.2.1. Incluziunea și asistența socială

Incluziunea socială reprezintă una dintre preocupările importante ale programelor și strategiilor Europene și naționale, fiind evaluată în principal prin prisma indicatorilor aferenți populației aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Conform PDR Vest 2021-2027, deși rata populației aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială este în scădere, la nivelul anului 2017 peste o treime din populația națională (35,7%) și 32,5% din populația regională se afla încă sub pragul de sărăcie, **peste media europeană de 23,4%.**

Concentrații de sărăcie și sărăcie extremă se regăsesc și în mediul urban, unde cetățenii nu beneficiază de servicii publice. Utilizând datele de la RPL 2011, în Atlasul realizat de Banca Mondială au fost identificate **zonele marginalizate**: zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu satisfac un standard corespunzător de locuire, prezintă un deficit de capital uman și au un nivel scăzut de ocupare formală. Aceste zone urbane marginalizate la nivel național acoperă 3,2% din populație, 2,6% dintre gospodăriile și 2,5% dintre locuințe.

Figura 12. Ponderea populației urbane în zone marginalizate

Sursa: World Bank, Esri

Tabel 2. Procentul populației cuprinse în zone dezavantajate (ZD), conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate

	Pop. în zone nedezavantajate	Pop. în ZD pe locuire	Pop. în ZD pe ocupare	Pop. în ZD pe capital uman	Pop. în zone marginalizate	Pop. în zone cu instituții sau sub 50 de loc.
Regiunea Vest	63.82%	5.41%	9.39%	14.80%	3.67%	2.90%
Județul Hunedoara	62.88%	1.60%	9.28%	18.16%	6.99%	1.09%
Mun. Hunedoara	71.83%	0.47%	2.87%	17.78%	5.74%	1.31%

Sursa: Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate

Atlasul Zonelor Marginalizate Urbane (Banca Mondială, 2015) cuprinde informații detaliate despre nouă localități urbane din județul Hunedoara, fără însă să ofere informații despre spațializarea zonelor marginalizate în Mun. Hunedoara.

Comparativ cu regiunea și județul Hunedoara, ca aspect pozitiv, se remarcă un **procentaj mai ridicat al populației aflate în zone nedezavantajate** (71,83%, față de 62,88% în județ, respectiv 63,82% în Regiunea Vest). Totuși, aproximativ aproape o treime din populația municipiului locuiește în zone dezavantajate pe criterii de capital uman. Totodată, 6,21% din populație se află în zone cu locuire precară, iar 17,71% din populația municipiului este localizată în zone cu nivel scăzut de ocupare în sectorul formal.

Conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate (AZUM), pe baza datelor recensământului din 2011, 28,17% din populația municipiului locuiește în zone marginalizate/dezavantajate, cu ponderile cele mai mari de 5.74% în zone urbane marginalizate (ZUM¹¹) și 17,78% în zone dezavantajate pe capital uman. Ponderile populației în zonele dezavantajate pe ocupare și locuire sunt mai scăzute fiind de

doar 2,87% și 0,47% din total zone marginalizate/dezavantajate.

SDL a fost realizată în procesul de finanțare a măsurilor de combatere a sărăciei și excluziunii sociale, finanțate prin mecanismul Dezvoltare Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC) prin POCU 2014-2020, și a inclus o analiză aprofundată a problemelor persoanelor în risc de sărăcie și excluziune socială la nivel de gospodărie și persoană

Teritoriul SDL este structurat pe cinci arii relativ omogene care corespund geografic unor cartiere cunoscute ale municipiului. Astfel SDL acoperă următoarele arii ale municipiului:

- **A1: Aria din** partea de Nord și Nord Est a municipiului corespunzătoare cartierelor Micro 5, Micro 6 și Micro 7.
- **A2: O arie** din zona centrală a municipiului.
- **A3: O arie** din partea de Sud-vest a municipiului, zona Castel : Str. Constantin Bursan, Str. Furnale;
- **A4: O arie în zona Piață (un grup de blocuri sociale).**

¹¹ Definiția ZUM conform AZUM: zone urbane ce acumulează dezavantaje din perspectiva capitalului uman, ocupării forței de muncă și a locuirii. În cele mai multe cazuri, acestea sunt zone intraurbane, sărace, izolate din

punct de vedere social și care nu sunt reflectate în statisticile privind ratele de sărăcie calculate la nivel de localitate sau județ.

- **A5: O arie din** în partea de sud a orașului: Str. Rotarilor, Hășdat.

Conform SDL Planul de acțiune pentru combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială este structurat după cum urmează (la nivelul anului 2017):

- M1. Asigurarea unor condiții decente de locuire;
- M2. Îmbunătățirea comportamentului locuitorilor din zonele de case improvizate și blocuri ghetou pentru întreținerea spațiilor de locuit, curățenie salubritate, întreținere;
- M3. Crearea unei infrastructuri de servicii pentru ocupare adecvate nevoilor specifice și cererii pieței;
- M4. Îmbunătățirea capacității de adaptare la cerințele angajatorilor pentru găsirea unui loc de muncă și integrare, inițiativă antreprenorială;
- M5. Crearea unui centru multifuncțional de servicii sociale și educație;
- M6. Furnizarea de servicii de educație și sociale persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, întărirea coeziunii comunității și îmbunătățirea imaginii;
- M7. Amenajare și dotarea unor spații în școli pentru asigurarea unei mese calde și servicii "after school", asistență medicală pentru copii;
- M8. Întărirea coeziunii comunității, facilitarea de activități pentru o viață sănătoasă, îmbunătățirea imaginii comunității.

Situația la data realizării SDL indică faptul că în municipiul Hunedoara 28,17% din populație locuia în zone urbane marginalizate sau dezavantajate, cu risc de sărăcie și excluziune socială, conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate

(AZUM), realizat pe baza datelor recensământului din 2011.

La nivelul anului 2017, din totalul de 787 de locuințe aflate în administrarea UAT, au fost identificate la nivel de gospodărie 520 de gospodării din ZUM-uri, comunitate estimată la peste 1.600 de persoane. Întreaga populație din această categorie are riscul de nesiguranță locativă, neavând locuință în proprietate personală.

Proporția locuințelor supraaglomerate este de peste 68% în blocurile de locuințe sociale și per total peste 62,77%.

Referitor la spațiile de petrecere a timpului liber, pe raza municipiului Hunedoara se regăseau 8 parcuri și zone de agrement și 31 de locuri de joacă.

Structura unităților de învățământ la nivelul anului 2013 cuprindea 9 unități de învățământ, dintre care: 2 grădinițe, 2 școli din învățământul primar și gimnazial și 5 licee.

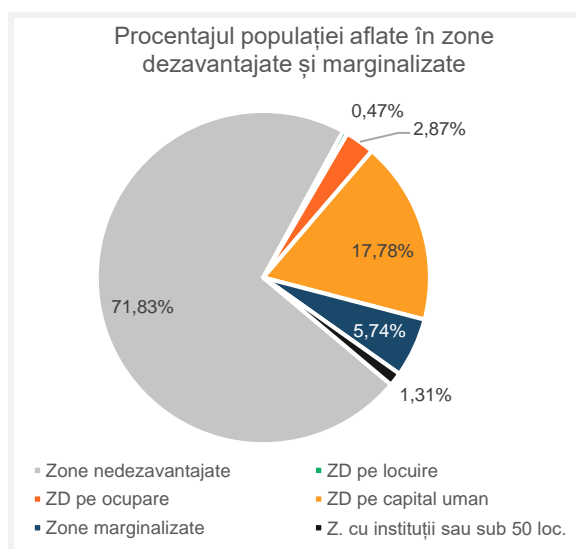
Prin intervențiile propuse, strategia stabilește ca obiectiv reducerea dimensiunii ZUM-urilor cu 10% față de situația de referință. Prin implementarea măsurilor SDL se așteaptă să fie reabilitate șapte blocuri de locuințe sociale, cu peste 300 de gospodării, să fie construite 4 spații publice deschise (ca spații de joacă pentru copii și teren de sport), să fie amenajate pe teritoriul SDL un centru de resurse pentru ocupare și un centru multifuncțional pentru servicii sociale, să fie reabilitate și modernizate două școli (pentru asigurarea condițiilor de servicii suplimentare after school pentru copii și hrănire). Peste 1200 de persoane vor beneficia direct de măsurile soft finanțate prin POCU, dintre care peste 600 de persoane vor beneficia de servicii de ocupare integrate și 100 de persoane de formare profesională. Se așteaptă ca 670 de persoane să beneficieze de servicii în cadrul centrului multifuncțional.

Stadiul implementării SDL indică faptul că patru proiecte sunt selectate pentru finanțare și sunt în implementare, însă nici un proiect nu este finalizat și din acest motiv nu putem să vorbim de efectele asupra ZUM. O evaluare de impact se va realiza după finalizarea intervențiilor.

Datele indică faptul că viitoarele intervenții pentru ZUM-uri rămân o prioritate.

Ca problemă principală în Municipiul Hunedoara, ponderea populației cu un nivel scăzut de capital uman este de aproape un sfert (23,52%).

Grafic 12. Procentajul populației aflate în zone dezavantajate și marginalizate

Sursa: BM (2015)

Tabel 3. Servicii pentru protecția copilului funcționale la nivelul Municipiului Hunedoara

Nr. crt.	Denumirea serviciului	Capacitatea	Nr. mediu copii care beneficiază de serviciu la sfârșitul trim. III 2019
Servicii de îngrijire de zi aflate în subordinea consiliilor locale			
1	Centrul de zi „Lumină și speranță” Hunedoara	30	19
2	Centrul interactiv pentru educație non formală și voluntariat Hunedoara	204	20
Servicii de îngrijire de zi aflate în subordinea DGASPC			
3	Centrul de recuperare pentru copii cu dizabilități Hunedoara	15	73
Servicii de îngrijire de zi aflate în subordinea OPA (Organisme Private)			
4	Centrul de zi „Pâinea Vieții” Hunedoara (Asociația Umanitară „Betel”)	25	0

În ceea ce privește asistența socială, la nivelul Municipiului Hunedoara funcționează Direcția de Asistență Socială, care oferă două tipuri de servicii.

Servicii sociale primare sunt oferite prin intermediul următoarelor compartimente:

- Venit Minim Garantat;
- Persoane cu dizabilități;
- Protecția Copilului;
- Cantină socială și ajutoare de urgență;
- Alocații.

Serviciile sociale speciale sunt oferite prin intermediul:

- Centrului de zi „Lumină și Speranță”;
- Serviciului de îngrijire și asistență la domiciliu – ASIV;
- Adăpostului de urgență pe timp de noapte.

Conform datelor statistice aferente trimestrului III din 2019 publicate de către D.G.A.S.P.C. Hunedoara, în ceea ce privește protecția copilului și servicii de tip rezidențial, funcționau următoarele servicii:

5	Centrul de zi pt. copii cu dizabilități "Autism - Lumea mea " (Asociația "Autism - Lumea mea")	15	14
6	Centrul de recuperare copii cu dizabilități Hunedoara (Asociația Anamaria Teodora)	10 / serie	17

Sursa: Primăria Municipiului Hunedoara

Tabel 4. Servicii de tip rezidențial funcționale la nivelul Municipiului Hunedoara

Nr. crt.	Denumirea serviciului	Capacitatea	Nr. mediu copii care beneficiau de serviciu la sfârșitul trim. III 2019
Servicii de tip rezidențial aflate în subordinea DGASPC			
1	Centrul de plasament pentru copilul cu handicap Hunedoara	30	20
2	Casa familială pentru copilul cu dizabilități Hunedoara	33	21
3	Centrul specializat pentru copii cu dizabilități Hunedoara	15	7
4	Centrul maternal Hunedoara	8	9
Servicii de tip rezidențial aflate în subordinea OPA (Organisme Private)			
5	Casa familială „Maranatha” (Asociația Misionar Umanitară „Maranatha”)	24	21
6	Centru de recuperare copii cu dizabilități Hunedoara (Fundația Misionar Creștină „Iosua” Deva)	8	15

Sursa: Primăria Municipiului Hunedoara

Rata de ocupare a serviciilor de îngrijire a copilului de zi, per total, a fost în trimestrul III din anul 2019 **sub jumătate din capacitatea totală** (46,3%), ceea ce poate explica costul mediu relativ ridicat pe beneficiar copil îngrijit și protejat, conform datelor de la DGASPC privind semestrul I 2019.

La nivelul **structurilor de tip rezidențial**, se înregistrează o rată de ocupare mai bună, de 78,8% pentru cele 118 locuri disponibile per total, respectiv de două treimi (66,28%) pentru locurile disponibile în structuri aflate în subordinea DGASPC.

Pe teritoriul municipiului Hunedoara **nu există în prezent servicii de tip rezidențial pentru protecția persoanelor adulte cu handicap**. La nivel județean, există 14 centre, dintre care 12 aflate în subordinea DGASPC, cu un număr total de 536 de locuri. Structurile au fost ocupate, la

nivelul semestrului III din anul 2019, în proporție de 77,1%.

La nivelul municipiului, până în anul 2015 a funcționat numai o singură instituție destinată oferirii de servicii sociale în regim rezidențial pentru persoanele vârstnice, **Căminul pentru Persoane Vârstnice din Strada Castelului nr. 1, cu o capacitate de numai 30 de locuri.**

Pe fondul îmbătrânirii populației, nevoia stringentă de suplimentare a serviciilor a fost adresată prin „**Centrul Social Multifuncțional pentru persoane vârstnice**” (înființat în 2015), din Str. Rotarilor nr. 70, cu o capacitate de 55 de locuri. La sfârșitul anului 2018, a fost deschis **azilul de bătrâni „Reședință pentru Seniori”** din Str. Rotarilor nr. 141E, cu o capacitate de 60 de locuri.

Vârsta de pensionare a continuat să crească în România după anii 1990, de la 55 la 62 de ani pentru femei și de la 60 la

65 de ani pentru bărbați, făcând dificilă o estimare a gradului de acoperire a pensiilor de asigurări sociale de stat. Totuși, este de menționat că la nivel regional, 22% din totalul populației (respectiv 92% din populația de 60 de ani și peste), beneficiază de pensie de stat.

La nivelul Județului Hunedoara, procentul este de 27% din totalul populației, respectiv de **109% din populația cu vârsta peste 60 de ani, ceea ce indică o tendință de pensionare anticipată** (justificabilă în contextul profilului industrial al județului).

Tabel 5. Numărul de șomeri înregistrați 2014-2019, în mun. Hunedoara

	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Nr total șomeri înregistrați în mun. Hunedoara	1.088	1.013	983	775	516	388	691
Masculin	553	487	509	338	202	160	224
Feminin	535	526	474	437	314	228	467

Sursa: INS - Tempo online

La nivelul județului, existau la sfârșitul anului 2019 un număr de **2.368 de șomeri beneficiari de indemnizație de șomaj**. Analizând dinamica cheltuielilor județene și regionale cu protecția socială a șomerilor, se remarcă o scădere constantă a valorilor totale din momentul critic al crizei economice (2010) și până în anul 2017, când valorile au început să crească (survenind modificări legislative care au modificat contribuțiile la fondul de șomaj). Șomajul reflectat de numărul persoanelor în căutarea unui loc de muncă, (incluzând șomeri indemnizați, ne indemnizați și absolvenți) a fost în scădere în perioada 2016-2020 per ansamblu în județul Hunedoara.

Pe categorii privind nivelul de educație se constată că numărul șomerilor a scăzut pentru toate categoriile, mai puțin pentru persoanele cu studii superioare sau studii postliceale.

În anul 2020 s-au înregistrat cu 5.053 mai puține persoane în căutarea unui loc de muncă decât în 2016, ajungând la 10.789

În ceea ce privește numărul total de șomeri înregistrați, se constată o reducere semnificativă a acestora în perioada 2014-2020, astfel că se diminuează cu 63,51% în anul 2020 comparativ cu anul 2014. Referitor la distribuția pe sexe, în anul 2020, 32,42% dintre șomeri erau bărbați și 67,58% femei; în anul 2014, 50,83% erau bărbați și 49,17% femei.

în anul 2020 față de 5.736. Pe niveluri de educație, cea mai mare scădere s-a înregistrat în cazul persoanelor cu studii de nivel liceal, primar sau fără studii.

Impactul crizei COVID a fost semnificativ, așa cum reiese din Tabel 5. Numărul de șomeri înregistrați 2014-2019, în mun. Hunedoara. Per ansamblu numărul șomerilor în anul 2020 față de anul 2019 a crescut atât în cazul bărbaților cât și a femeilor. La nivelul județului Hunedoara cele mai mari creșteri s-au înregistrat pe următoarele categorii de persoane: absolvenți învățământ liceal urmat de absolvenți învățământ profesional și apoi de persoane fără studii (doar femei). Per ansamblu, șomajul a crescut atât în cazul bărbaților, cât și al femeilor. Cele mai mari creșteri s-au înregistrat pe următoarele categorii de persoane: absolvenți învățământ liceal, urmat de absolvenți învățământ profesional și apoi de persoane fără studii (doar femei).

Pe de altă parte, în perioada crizei COVID s-a constatat o creștere a ocupării pentru bărbați și femei cu studii de nivel primar.

Acest lucru indică faptul că **oferta de locuri de muncă** pentru persoanele cu studii superioare este limitată, insuficientă pentru forța de muncă locală, și confirmă necesitatea dezvoltării unor afaceri cu valoarea adăugată mare care să folosească forța de muncă înalt calificată.

La nivelul județului Hunedoara este înregistrată o cerere ridicată de forță de muncă pentru o paletă largă de meserii/calificări din diverse domenii și sectoare economice, incluzând:

Cererea cea mai mare de forță de muncă este pentru muncitori necalificați în industrie și construcții, lucrători comerciali vânzători și manipulanți, șoferi mașini de mare tonaj, agenți de securitate, ospătari și barmani.

Gradul de ocupare a locurilor de muncă vacante variază între 26% pentru meseria/calificarea sudor manual cu arc electric și peste 90% pentru meseriile/calificările: secretară, asistent personal al persoanei cu handicap grav, șofer autobuz, tâmplar manual/artizanal și lucrător la prelucrarea peștelui.

Deficitul cel mai mare de forță de muncă, reflectat în numărul locurilor de muncă vacante neocupate se înregistrează pentru calificările care au și cererea cea mai mare: muncitori necalificați în asamblarea și montarea pieselor, industria confecțiilor și construcții, vânzători și lucrători comerciali, manipulanți, operatori, confecționeri și cusători textile, șoferi, ospătari și barmani.

În 2020, meseriile, respectiv calificările în care au fost înregistrați cei mai mulți șomeri, au fost următoarele: întreținerea de drumuri, șosele, poduri, baraje (955), agricultură (831); demolarea clădirilor, căptușeli zidărie, plăci mozaic, faianță,

gresie, parchet (678), muncitor necalificat la asamblarea, montarea pieselor (496), lăcătuș mecanic (429), operator calculator electronic și rețele (352), vânzător (284) și alții.

Datele colectate dovedesc faptul că oferta de forță de muncă din Hunedoara nu satisface nevoile angajatorilor, înregistrându-se un deficit semnificativ pentru calificările solicitate de ei.

Pe de altă parte, activitățile economice dezvoltate în județul Hunedoara nu oferă oportunități de angajare suficiente persoanelor cu calificări înalte, studii superioare, studii post liceale. Cererea cea mai mare de forță de muncă este polarizată pe muncitori necalificați sau calificări specifice din industriile dominante din județ (de exemplu industria confecțiilor, componente auto, construcții transport, HoReCa, comerț).

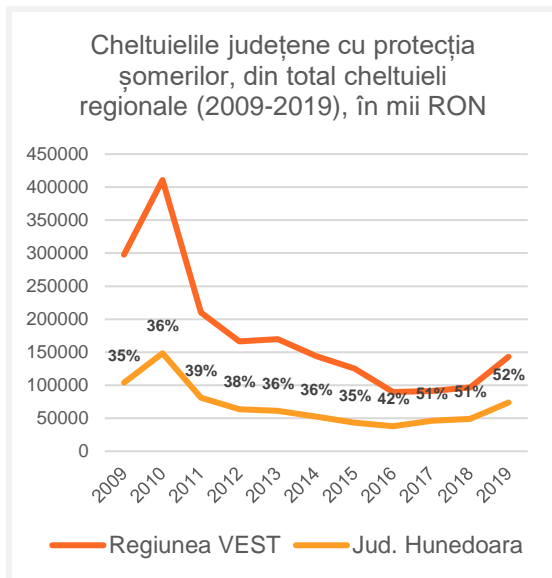
Trendul pozitiv de creștere a ocupării a fost inversat de criza COVID, care a afectat cel mai puternic forță de muncă cu nivel de studii medii (liceal, profesional), dar și persoanele fără studii de sex feminin.

Sprijinul financiar trebuie să se adreseze în paralel: (i) activării resurselor de muncă pentru a satisface cererea, inclusiv activarea persoanelor inactive care locuiesc în Municipiu, atragerea forței de muncă care a migrat din motive economice; (ii) calificării, ridicării nivelului de calificare a forței de muncă existente pentru a satisface deficitul cererii de calificări; (iii) diversificării economice, dezvoltării de activități cu valoarea adăugată ridicată care să creeze cerere pentru forța de muncă înalt calificată. Acestora li se adaugă măsurile de sprijin pentru antreprenariat, inovare, tehnologii inovative și digitalizarea IMM-urilor.

În ultimii trei ani, cuantumul cheltuielilor județene cu protecția șomerilor a reprezentat **mai mult decât jumătate din**

totalul valorii la nivel regional, o valoare disproporționat de mare ce indică o situație socio-economică mai vulnerabilă.

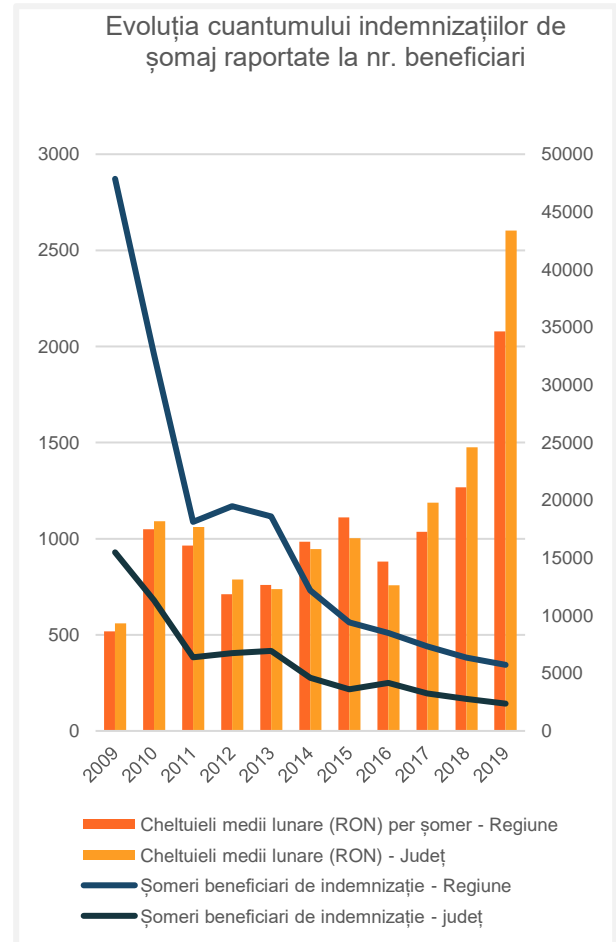
Grafic 13. Cheltuielile județene cu protecția șomerilor, din total cheltuieli regionale (2009-2019), în mii RON

Sursa: INS

Cu toate că numărul de șomeri a scăzut în ultimii 10 ani atât la nivel județean, cât și la nivel regional, cheltuielile medii lunare per șomer s-au triplat în Regiunea Vest, respectiv au crescut cu 36,6% în județul Hunedoara, înregistrând o mărire de 75% numai în decursul ultimului an.

Grafic 14. Evoluția cuantumului indemnizațiilor de șomaj și a nr. beneficiarilor (2009-2019) la nivel județean și regional

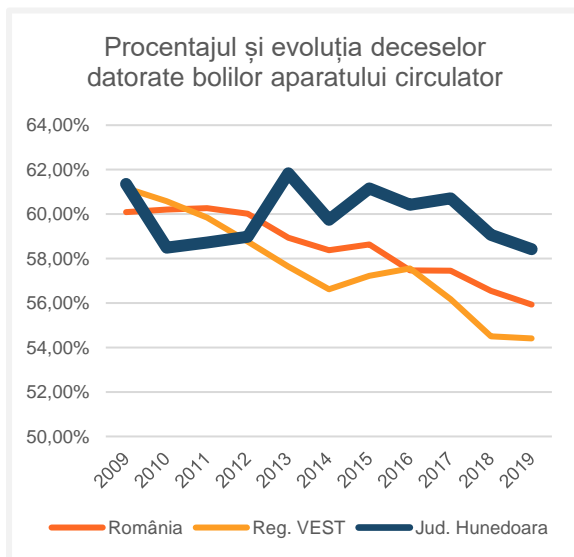
Sursa: INS

2.3.2.2. Sănătatea populației

La nivel regional, în anul 2018, au fost înregistrate 245.724 de cazuri de boli hipertensive, plasând regiunea pe locul 1 ca incidență procentuală la nivel național (ADR Vest, 2020).

În 2018, 13,66% din populația județului Hunedoara suferea în anul 2018 de boli hipertensive. Bolile aparatului circulator reprezintă încă **principala cauză de deces** la nivel național (55,93%), regional (54,42%) și județean (58,42%). S-a observat o scădere a deceselor cauzate de boli ale aparatului circulator în ultimul deceniu, de aproape trei procente din total la nivelul județului Hunedoara, deși aceasta reprezintă o scădere mai lentă decât trend-ul național și regional (Grafic 15).

Grafic 15. Tendințele de scădere a incidenței deceselor datorate bolilor aparatului circulator

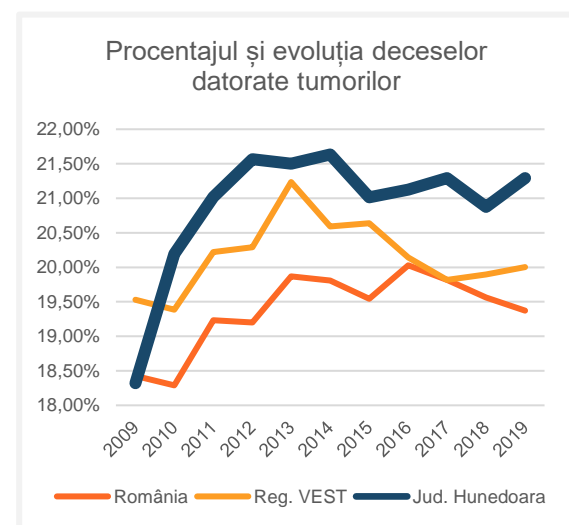
Sursă: INS

Comparativ cu regiunea, județul Hunedoara prezintă de asemenea cea mai mare incidență a cancerului, ce afectează

Figura 13. Infrastructura spitalicească și accesibilitatea spitalelor la nivelul Regiunii Vest

0,5% din totalul populației. **Tumorile au reprezentat în anul 2019 21,29% (o cincime) din totalul cauzelor de deces la nivel județean**, cu un punct procentual peste media regională și două peste cea națională, în creștere cu aproape 3% în ultima decadă.

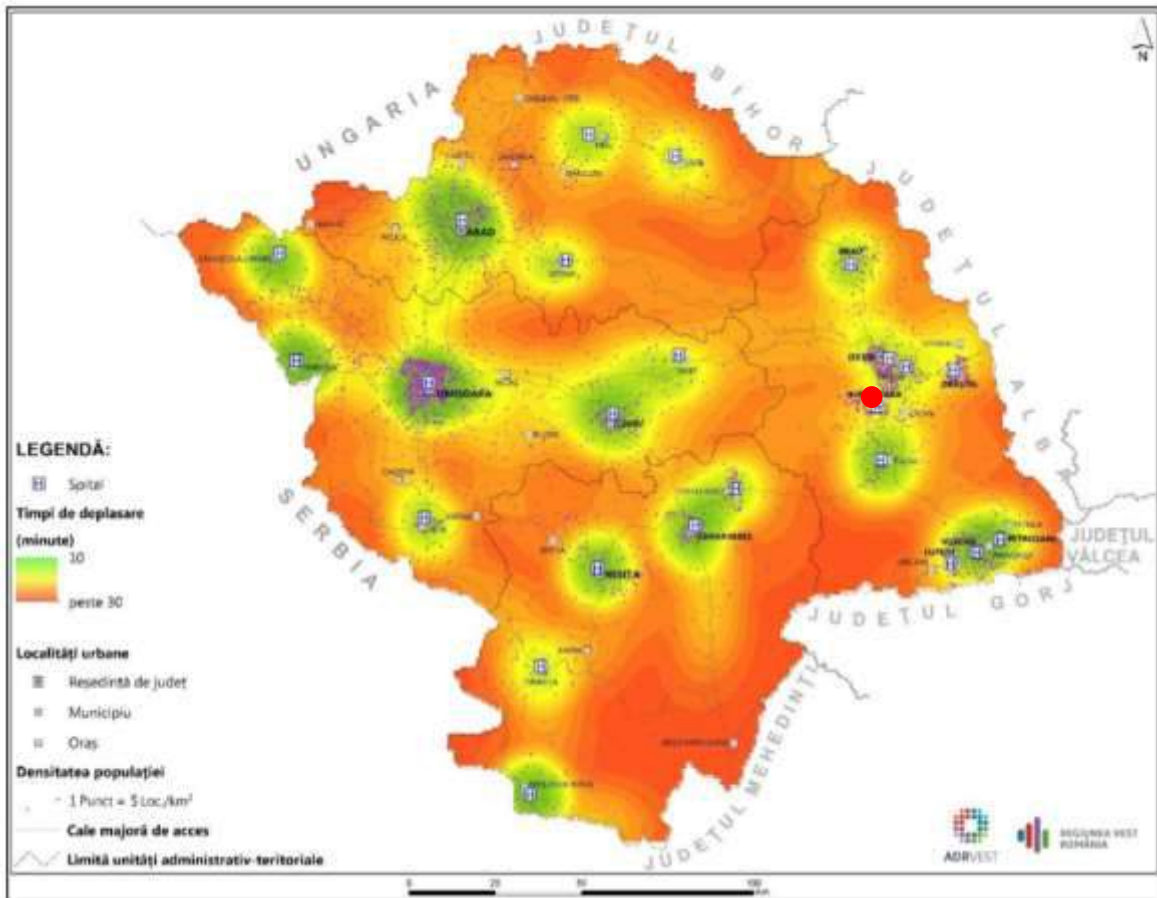
Grafic 16. Procentajul și evoluția deceselor datorate tumorilor

Sursa: INS

Mai departe de aceste două principale cauze, se remarcă valori sub mediile regionale și naționale în ceea ce privește incidența deceselor survenite datorită bolilor sistemului respirator (5,79%) și digestiv (5,30% din total, 2019).

Se remarcă de asemenea o scădere cu aproape un sfert a incidenței deceselor cauzate de leziuni traumatice, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe, între anii 2009-2019 (de la 5,06% din total la 4,07%), deși județul se menține ușor peste mediile naționale și regionale (Sursa: INS Tempo, POP206C).

Sursa: ADR Vest, 2020

În ceea ce privește infrastructura de sănătate, la nivelul regiunii Vest se remarcă o distribuție spațială relativ uniformă a spitalelor, concentrate în municipiile mari. Există **9 spitale în județul Hunedoara**, distribuite concentrat în doi poli majori (axa Deva-Hunedoara-Hațeg și Valea Jiului), care deservesc în medie **51.359 locuitori / spital**, o valoare sub media regională pentru anul 2018 (66.909 locuitori), conform INS și ADR Vest.

La nivelul Municipiului Hunedoara, **Spitalul Municipal „Dr. Al. Simionescu”** deservește populația municipiului (60.525 locuitori la recensământ) și aproximativ 30.000 locuitori din localitățile învecinate, arondate acestuia, furnizând astfel servicii pentru un număr cu o treime mai mare decât media regională și mult peste media județeană.

Spitalul „Dr. Al. Simionescu” reprezintă însă una dintre infrastructurile spitalicești de calitate mai înaltă, fiind construit în 1968 și oferind condiții standard hoteliere pentru pacienți, adecvate de asemenea serviciilor medicale cu circuite funcționale (SPHD, 2020). Spitalul are în total o suprafață construită de 10.116 mp, ocupând un teren de 8,5 hectare în centrul orașului.

La nivelul anului 2018, în Municipiul Hunedoara funcționau următoarele structuri medicale:

Tabel 6. Numărul de unități sanitare la nivel municipal, 2018.

Unități sanitare	Număr
Spitale	1
Centre de sănătate mintală	2
Dispensare medicale	1
Farmacii (publice)	1

Farmacii private în contract cu CNAS (2020)	25
Centre de dializă	1
Ambulatorii integrate spitalelor	1
Laboratoare medicale	6

Sursa: SPHD

În ceea ce privește numărul de paturi de spital, acesta s-a **păstrat constant în ultima decadă: 612 paturi**, respectiv 19% din totalul județean. Aceștia li s-au adăugat **70 de paturi** în Unitatea de Asistență Medico-Socială "Părintele Arsenie Boca" Hunedoara, care reprezintă 58% din numărul total de paturi UMS din județ și **aproape jumătate (46,6%) din totalul la nivelul Regiunii Vest.**

Din punct de vedere al indicatorului paturi de spital la mia de locuitori, județul Hunedoara se plasează favorabil raportat la regiunea Vest și la nivel național, cu 6,98 paturi la 1.000 locuitori. O evaluare a capacității spitalicești a Municipiului Hunedoara poate fi realizată în raport cu populația după domiciliu arondată acestuia (73.073 locuitori în municipiu și alți circa 40.000 locuitori din localitățile arondate), rezultând **o valoare considerabil mai mică decât cifrele anterioare, de doar 5,41 paturi / 1.000 locuitori.**

Tabel 7. Paturi în spitale la mia de locuitori

Paturi în spitale la 1,000 locuitori (2018)	
România	5,99
Reg. Vest	6,44
Jud. Hunedoara	6,98
Mun. Hunedoara (raportat la populația arondată)	5,41

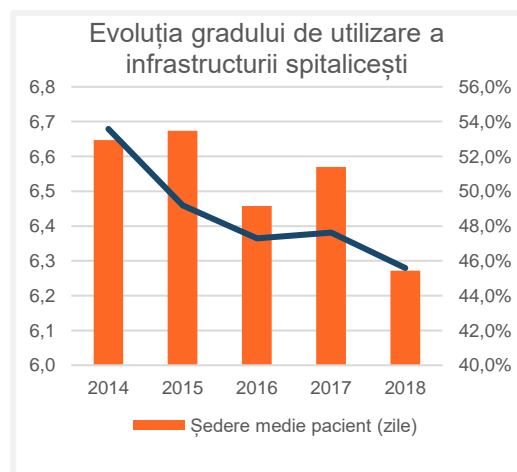
Tabel 8. Gradul de utilizare a infrastructurii spitalicești a Municipiului Hunedoara, la nivelul anului 2018

	Nr. Paturi	Total pacienți	Om-zile spitalizare	Ședere medie	Gradul utilizare a paturilor (zile anuale și %)	
TOTAL SPITAL	612	16237	101834	6.27	166	45.59%
Medicină internă	65	2283	15197	6.66	234	64.05%
Boli infecțioase	56	1634	9192	5.63	164	44.97%
Cardiologie	50	1110	7121	6.42	142	39.02%

Sursa: INS

Din datele publice raportate de Spitalul Municipal, deși numărul de paturi este relativ scăzut, se remarcă o descreștere în ultimii 5 ani a gradului de utilizare a acestora. Astfel, din 2014 în 2018, **șederea medie a pacienților a scăzut cu 0,4 zile**, iar **gradul de utilizare procentual al paturilor de spital a scăzut de asemenea cu 8 procente.**

Grafic 17. Evoluția gradului de utilizare a infrastructurii spitalicești (2014-2018)

Sursa: SPHD

La nivelul anului 2018, secțiile cele mai solicitate ale Spitalului Municipal au fost pneumologia (cu 69,7% grad de utilizare mediu anual al paturilor de spital), gastroenterologia (68,8%) și medicina internă (64,05%). Prin contrast, secțiile de obstetrică-ginecologie și oncologie au fost sub-utilizate, prima datorită numărului mic de internări (8 zile de spitalizare per total) și a doua datorită numărului mic de pacienți admiși.

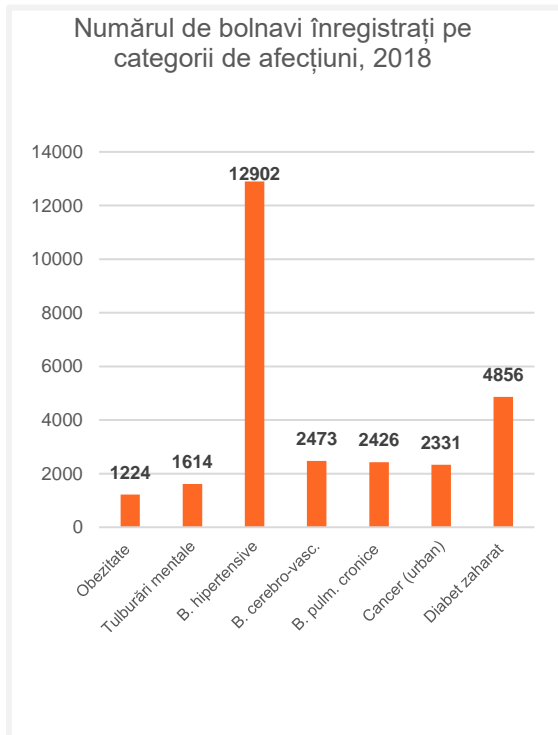
Gastroenterologie	25	1066	6282	5.89	251	68.84%
Dermato-venerologie	8	191	1275	6.68	159	43.66%
Neurologie	45	1376	9557	6.95	212	58.19%
Psihiatrie	30	611	5518	9.03	184	50.39%
Chirurgie generală	52	1419	8481	5.98	163	44.68%
ORL	10	325	1697	5.22	170	46.49%
Oftalmologie	15	600	2625	4.38	175	47.95%
Ortopedie	30	628	3245	5.17	108	29.63%
Urologie	10	300	1508	5.03	151	41.32%
Oncologie	25	285	2280	8.00	91	24.99%
Obstetrică Ginecologie	35	1445	297	0.21	8	2.32%
Pediatrie	32	629	2681	4.26	84	22.95%
Nou născuți	14	471	2033	4.32	145	39.78%
Pneumologie	25	501	6358	12.69	254	69.68%
Recuperare	15	399	4296	10.77	286	78.47%
ATI	20	1043	2942	2.82	147	40.30%
Cronici	50	964	9249	9.59	185	50.68%

Sursa: SPHD

Datele statistice furnizate de Spitalul Municipal Hunedoara pentru anul 2018 indică de asemenea un număr de 10.385 consultații de tip ambulator acordate pacienților adulți domiciliați în mediul urban, dintre care peste jumătate (5.933) pentru diabet zaharat, nutriție și boli metabolice. În total, în Spitalul Municipal „Dr. Al. Simionescu” sunt luați în evidență un număr de 4.856 pacienți bolnavi de diabet zaharat, și un număr de 1.224 pacienți obezi, ceea ce **indică o prevalență importantă a afecțiunilor ante menționate și necesitatea prevenirii viitoare a acestora.**

Totodată, peste 11% din populația arondată SPHD (circa 113.000 locuitori după domiciliu) sunt luați în evidență ca suferind de **boli hipertensive.**

Grafic 18. Numărul de bolnavi înregistrați pe categorii de afecțiuni, 2018

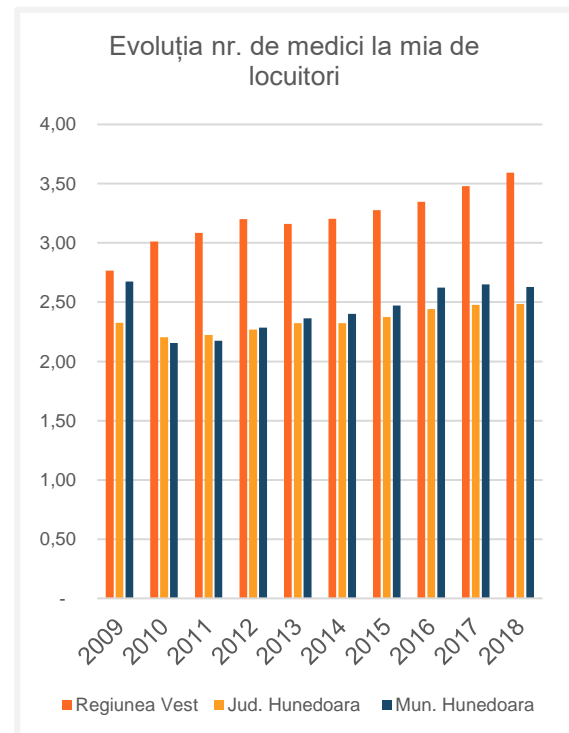
Sursa: SPHD

În ceea ce privește personalul sanitar, în pofida unei descreșteri a acestuia la nivel național în ultimele decenii, raportarea la numărul populației indică o stagnare relativă, pe fondul unei diminuări similare a celei din urmă. În 2018, existau în România **2,73 medici la mia de locuitori** – o valoare mică comparativ cu media europeană, ce plasează țara între cele trei state membre cu sub 3 medici la mia de locuitori (alături de Polonia și Luxemburg). La nivel regional, media se ridică la 3,59 medici/1.000 locuitori, în principal datorită performanței județului Timiș, în timp ce media județeană pentru județul Hunedoara este de 2,49 – sub mediile regionale și naționale.

În Mun. Hunedoara, în cadrul Spitalului „Dr. Al. Simionescu”, activează în anul 2018 un număr de **192 de medici**: 2,63 medici la mia de locuitori domiciliați stabil în Municipiu, însă **numai circa 1,70 medici /**

1.000 loc., pentru numărul total de locuitori arondați.

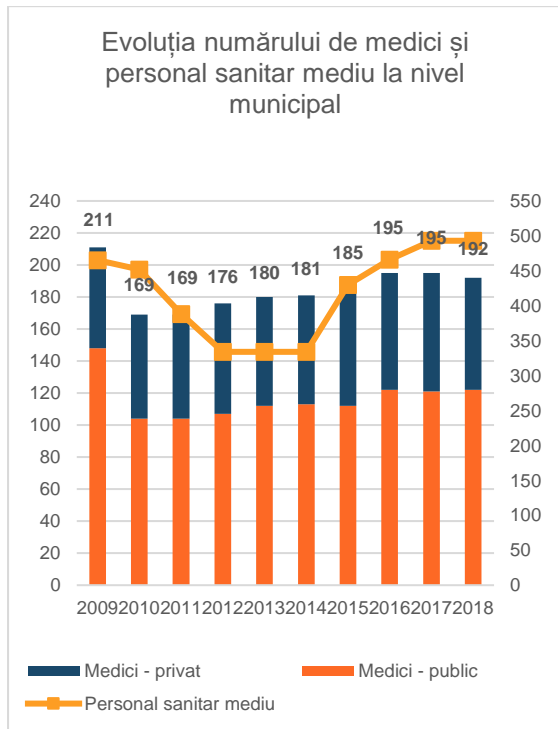
Grafic 19. Evoluția regională, județeană și locală a nr. de medici la mia de locuitori

Sursa: INS

O analiză a dinamicii numărului de medici per 1.000 locuitori relevă o creștere constantă a valorilor la nivel regional, și o creștere ușoară a valorilor municipale și județene din 2011 până în prezent. Scăderea înregistrată în perioada 2009-2011 poate fi atribuită relocării fie naționale fie europene ca efect al crizei economice. La nivel municipal, această relocare este vizibilă în **scăderea cu aproape o treime a numărului de medici din sistemul public între 2009-2010.**

Grafic 20. Evoluția numărului de medici (public, privat) și personal sanitar mediu în Municipiul Hunedoara, 2009-2018

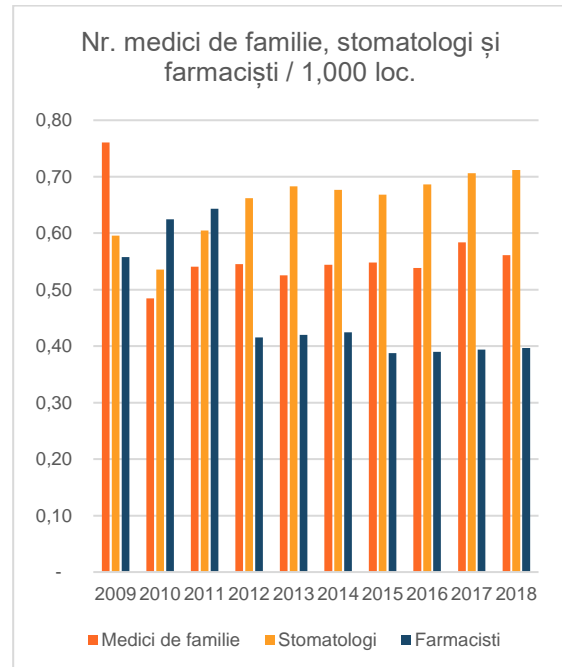
Sursa: INS

În ultimii ani, se remarcă o **revenire ușoară** a numărului de medici, combinată cu o **creștere a numărului de personal sanitar mediu cu aproape jumătate**, de la 334 de persoane în 2014 la 493 de persoane în 2018 (INS).

Numărul de medici de familie (41 în 2018) și de stomatologi (52, în același an) a rămas relativ constant, în vreme ce **numărul de farmaciști a scăzut cu aproape 40%**, de la 50 în 2011 la 29 de farmaciști în 2018, atât în mediul public, cât și în cel privat.

Aceste tendințe sunt de asemenea subliniate în analiza numărului de medici de familie, stomatologi și farmaciști per 1.000 de locuitori.

Grafic 21. Numărul de medici de familie, stomatologi și farmaciști la mia de locuitori

Sursa: INS

Ca servicii publice destinate sănătății și protecției populației, la nivelul Primăriei Municipiului Hunedoara funcționează în prezent **Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență**. **Serviciul Public Salvamont** este subordonat Consiliului Județean Hunedoara.

În ultimii ani, au fost implementate la nivel municipal o serie de investiții ce au vizat infrastructura de sănătate publică:

- **Centrul Social Multifuncțional pentru Persoane Vârstnice din municipiul Hunedoara (2014-2015)**, cu un buget total de 2.574.510,00 lei, finanțat prin POR 2007-2013;
- **Heliport la Spitalul Municipal Dr. Al. Simionescu Hunedoara (2016)**, cu un buget total de 630.000,00 lei finanțat din bugetul local;
- **Reabilitare, modernizare și echiparea ambulatoriului integrat al Spitalului Municipal Dr. Al. Simionescu Hunedoara** (în implementare din 2019), cu un buget

total de 10.700.281,96 lei, finanțat prin POR 2014-2020.

Pe lângă ultimul proiect, Strategia Integrată de Dezvoltare pentru 2014-2020 mai prevede ca proiecte prioritare și următoarele:

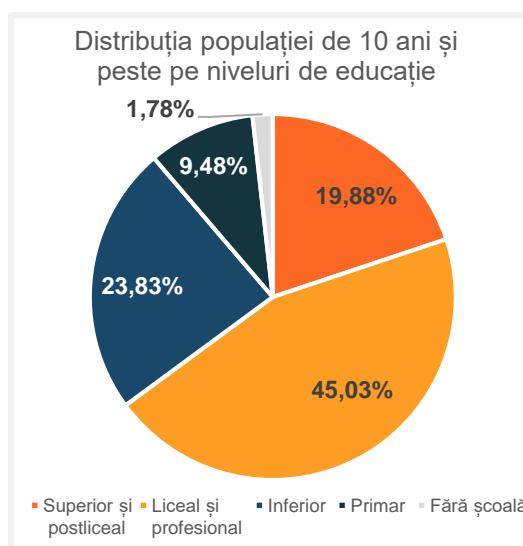
1. P331 – **Evaluarea raportului între nivelul de dotare și necesarul de**

2. **echipamente și tehnologii moderne existente în sistemul socio-medical de stat și privat** (PO Competitivitate, buget local);
P343 - **Reabilitarea și echiparea Spitalului Municipal Dr. Al. Simionescu Hunedoara** (POR, buget local);

2.3.2.3. Învățământ și educație

La nivelul anului de recensământ 2011, 98,09% din populația Municipiului Hunedoara absolvise un ciclu de învățământ, cu 0,13% mai mult decât media la nivelul județului. Rata analfabetismului a fost de numai 0,57%, mai puțin decât media județeană (0,87%) și națională (1,36% per total și 0,70% în mediul urban).

Grafic 22. Distribuția populației Mun. Hunedoara pe niveluri de educație la recensământ

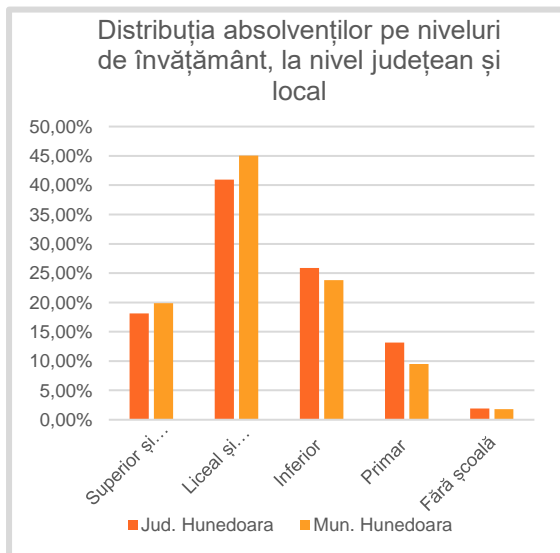
Sursa: RPL2011

Distribuția persoanelor de 10 ani și peste în funcție de nivelul de educație indică o **majoritate absolventă de studii liceale, profesionale și de ucenici (45%)**, urmată de populația absolventă de nivel gimnazial.

Numai o pătrime (24%) din populația de 25 de ani și peste (45.473 locuitori, la recensământul din 2011) a fost înregistrată ca având un nivel de educație superior și post-liceal.

Raportat la situația pe județ, se remarcă o **pregătire mai bună a populației**, cu o diferență procentuală de 5,85% din populație absolventă de studii superioare, liceale și profesionale.

Grafic 23. Distribuția comparativă a absolvenților pe niveluri de educație, la nivel județean și local

Sursa: RPL 2011

În Municipiul Hunedoara, evoluția numărului de elevi în ultima decadă indică **o scădere puternică, per total fiind cu o pătrime mai mic în anul 2018 decât în anul 2009.**

Acest procent (-25,4%) se corelează cu scăderea populației tinere în vârstă de până la 24 de ani inclusiv, în decursul aceleiași perioade: de la 21.213 tineri în anul 2009 la 16.082 tineri în 2018, respectiv o scădere de 24,2%. **În cifre absolute, 60% dintre tinerii în vârstă de până la 24 de ani inclusiv sunt înmatriculați în forme de învățământ,** deși această estimare trebuie să considere în egală măsură și faptul că instituțiile de învățământ secundar din Municipiu găzduiesc și elevi din alte localități.

La nivel județean, rata brută de cuprindere în învățământul obligatoriu este de 88,06% pentru anul 2017/2018 (PLAI Hunedoara, 2019). În învățământul secundar superior (15-18 ani), rata netă de cuprindere este cca. 90%.

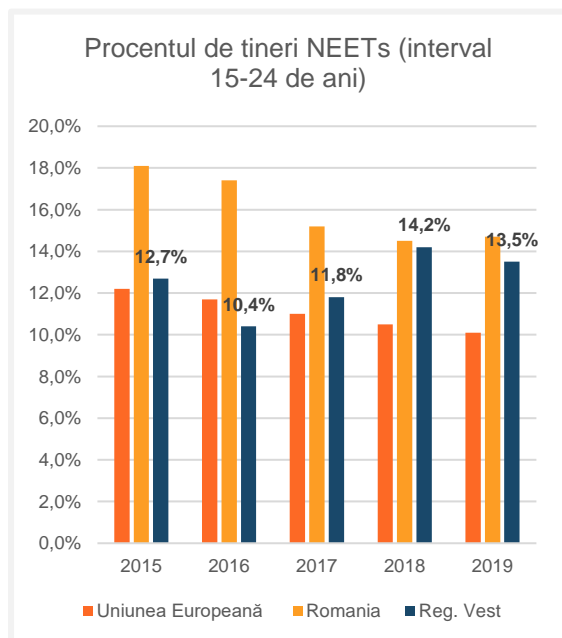
Conform ADR Vest, **rata de abandon școlar** pentru învățământul primar, la nivel

județean, este de 1,3% - mai mică decât rata regională (1,9%) pentru anul 2017. **Rata de abandon a învățământului gimnazial este cea mai mică la nivel regional (1,1%)** pentru județul Hunedoara, în vreme ce însă rata abandonului în învățământul secundar ciclul 2 (liceal și profesional) **plasează județul cu 4,1% pe primul loc.** Rata abandonului în învățământul postliceal și de maiștri a cunoscut o creștere de 4 ori mai mare față de anul 2010 la nivel regional (11,7%), rata aferentă județului Hunedoara fiind însă mai scăzută (9,2%).

Un factor de îngrijorare la nivel național privește rata tinerilor neocupați care nu urmează nicio formă de educație sau de instruire (denumiți NEET). Deși în ultimii ani, cuantumul acestora a scăzut, se menține o distanță de cca 4 puncte procentuale față de Uniunea Europeană. Prin contrast, deși Regiunea Vest prezenta valori apropiate de media Europeană în anul 2015, în ultimii ani, numărul de tineri NEET a început să crească, și converge către procentul național (13,5% în anul 2019).

Grafic 24. Evoluția procentului de tineri NEET la nivel European, național și regional

Sursa: Eurostat

Se remarcă o **scădere dramatică a elevilor înmatriculați în ciclul de învățământ liceal (-43%)** și în grădinițe (-35%), dar și o creștere cu 54% a numărului de elevi la școlile de maiștri, pe fondul dezvoltării ofertei în ultima decadă.

O privire de ansamblu asupra evoluției populației școlare la nivel local este ilustrată în Tabel 9. Evoluția populației școlare la nivelul Municipiului Hunedoara, pe niveluri de învățământ (2009-2018), unde se remarcă faptul că în ultima decadă, **numai ciclul postliceal și de maiștri au crescut semnificativ (cu 27% per total)**, în vreme ce populația înmatriculată în instituții de învățământ superior a scăzut cu 7%:

Tabel 9. Evoluția populației școlare la nivelul Municipiului Hunedoara, pe niveluri de învățământ (2009-2018)

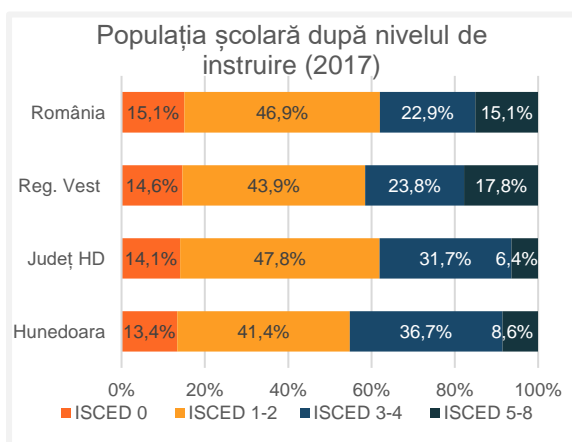
Nr. de elevi din instituțiile de învățământ:	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2009-2018
Creșe*	60	60	60	60	60	60	60	60	63	61	2%
Grădinițe	1.891	1.926	1.904	1.585	1.463	1.406	1.365	1.256	1.268	1.236	-35%
Învățământul primar și gimnazial (incl. Special)	5.207	4.950	4.613	4.910	4.679	4.641	4.493	4.273	4.117	4.041	-22%
Învățământul liceal	3.597	3.587	3.449	2.915	2.820	2.595	2.446	2.261	2.225	2.057	-43%
Învățământul profesional	445	216	17	48	67	126	177	221	254	295	-34%
Învățământul postliceal (incl. Special)	759	903	1021	1136	1142	1197	1209	1135	1002	942	24%
Învățământul de maiștri	95	129	172	241	273	209	250	203	166	146	54%
Învățământul superior	944	930	767	655	570	916	882	859	855	875	-7%
TOTAL	12.938	12.641	11.943	11.490	11.014	11.150	10.882	10.268	99.50	9.653	-25%

Sursa: INS

Analizând comparativ structura populației școlare pe niveluri de educație se remarcă o serie de particularități ale municipiului comparativ cu nivelurile administrative superioare. Astfel, Mun. Hunedoara înregistrează o valoare mai scăzută a populației antepreșcolare și preșcolare (ISCED 0), însă **o valoare mult crescută a elevilor din ciclurile ISCED 3-4** (profesional, postliceal și de maiștri, liceal) – de 36,7%, cu 13% mai mult decât media națională și 12% mai mult decât cea regională.

Se remarcă de asemenea **un procent mult scăzut al studenților înmatriculați în ciclurile ISCED 5-8** (terțiar inclusiv post-doctoral), sub jumătate din media la nivel regional, însă cu 2,2 procente peste media județeană:

Grafic 25. Populația școlară după nivelul de instruire

Sursa: ADR Vest (nivel național, regional, județean) și calcule proprii în baza INS (nivel local)

Pe de-o parte, aceste cifre indică o diminuare a efectivului populației foarte

tinere (aferele ciclului ISCED 0), pe de altă parte, confirmă potențialul municipiului de a se consolida ca centru de formare pentru învățământ profesional și tehnic.

În ceea ce privește infrastructura de învățământ, la nivelul Municipiului Hunedoara funcționau la nivelul anului 2020 următoarele unități de învățământ, conform primăriei:

- **O creșă**, „Căsuța cu pitici”;
- **13 grădinițe** (dintre care 6 cu program prelungit);
- **Șapte unități de învățământ primar și gimnazial**, inclusiv învățământ special, în componența liceelor;
- **Cinci unități de învățământ liceal și tehnic**: Colegiul Național "Iancu de Hunedoara", Colegiul Național de Informatică "Traian Lalescu", Colegiul Tehnic "Matei Corvin", Colegiul Economic "Emanuil Gojdu", Liceul Tehnologic "Constantin Bursan”;
- **O unitate de învățământ superior**: Universitatea Politehnică din Timișoara, cu Facultatea de Inginerie Hunedoara.

Învățământul profesional și tehnic are o importanță deosebită la nivel local și județean, și este concentrat preponderent în Deva și Hunedoara. La nivelul Municipiului Hunedoara, specializările oferite de unitățile ÎPT sunt orientate preponderent către domeniul turism-HORECA, economic, logistic-transporturi și tehnici în construcții:

Tabel 10. Nr. de elevi înscriși în ÎPT, anul școlar 2019-2020

Nr. de elevi înscriși în învățământul profesional după tipurile de calificări (2019-2020)	
Colegiul Economic „Emanuil Gojdu” Hunedoara	435
Ospătar (chelner) - vânzător în unități de alimentație	31
Tehnician în activități de comerț	73
Tehnician în activități economice	152

Tehnician în turism	179
Colegiul Tehnic „Matei Corvin” Hunedoara	221
Lăcătuș construcții metalice și utilaj tehnologic	14
Mecanic auto	86
Strungar	11
Sudor	11
Tehnician transporturi	99
Liceul Tehnologic „Constantin Bursan” Hunedoara	225
Constructor - montator de structuri metalice (dual)	15
Electromecanic utilaje și instalații industriale (dual)	34
Fierar betonist - montator prefabricate	21
Frizer - coafor - manichiurist – pedichiurist	56
Sculer - matrișer (dual)	15
Sudor (dual)	34
Tehnician ecolog și protecția calității mediului	50
TOTAL	881

Sursă: portalul meserii.ro

Planul Local de Acțiune în Învățământ (PLAI) Hunedoara pentru 2016 - 2023 formulează o serie de recomandări ce vizează alinierea ofertei de învățământ profesional și tehnic cu realitățile pieței:

1. Creșterea ponderii elevilor în domeniul pregătirii de bază **electronică automatizări**;
2. Promovarea mai bună a domeniului **construcții, instalații și lucrări publice**;
3. Menținerea și diversificarea domeniului **mecanică** (inclusiv cu specializări de **proiectare CAD și tehnică transporturi**);
4. Creșterea ofertei în domeniul **electric** pentru a face față cererii venite din domeniul serviciilor;
5. **Scăderea ponderii specializării comerț în favoarea domeniului turism**, în special datorită dezvoltării turismului în zonele montane ale județului (Parâng, Straja și Retezat).

În ceea ce privește învățământul superior, **Facultatea de Inginerie Hunedoara** oferă specializări în domeniul ingineriei automotivă, inginerie electrică și energetică, inginerie și management, științe inginerești aplicate și ingineria management-ului. La nivelul anului

universitar 2019/2020 existau un număr de 525 studenți înmatriculați la licență și un număr de 234 studenți de nivel masterat (în total, 759 studenți), în scădere cu 11% raportat la anul primei raportări online a universității (2014).

Conform datelor INS referitoare la numărul absolvenților cu diplomă din ciclul universitar de licență, în anul 2017 au absolvit 109 studenți, cu 35% mai puțin decât în anul 2010 (INS Tempo, SCL109D). Numărul studenților și absolvenților a continuat să scadă în decursul ultimei decade.

Este de menționat faptul că atât municipiul, cât și regiunea Vest se află departe de obiectivul Europa 2020 pentru educație superioară, care prevede ca **peste 40% din populația UE cu vârsta între 30-34 de ani să fie absolventă de educație terțiară**, în regiunea Vest această cifră fiind de doar 24,5% în 2017, conform PDR Vest 2021-2027, în creștere însă raportat la anul 2011 (17,8%).

Comparativ cu nivelul național, regional și județean, în Municipiul Hunedoara se remarcă o populare de 21,36 elevi pe sală de clasă pentru anul 2018, în jurul mediei regionale, și un **număr mai ridicat de elevi la un cadru didactic**, de 18,35 elevi –

peste media națională, care este una dintre cele mai ridicate la nivel european:

Tabel 11. Raportul comparativ de elevi la săli de clasă și cadre didactice, 2018

	Elevi pe sală de clasă	Elevi la cadru didactic
România	24,26	15,12
Reg. Vest	21,27	14,33
Jud. HD	20,38	15,85
Hunedoara	21,36	16,79

Sursa: INS

În ceea ce privește **infrastructura de învățământ**, conform INS Tempo, la nivelul unităților școlare de stat existau în 2018 un număr de 429 de clase în anul 2018. **În intervalul 2013-2018, atât numărul de săli de clasă, cât și cel de laboratoare și ateliere școlare s-a redus drastic:**

Tabel 12. Evoluția numărului de săli de clasă, laboratoare și ateliere școlare în Hunedoara (2013-2018)

	2013	2018
Săli de clasă	508	452
Laboratoare	105	87
Ateliere școlare	26	16

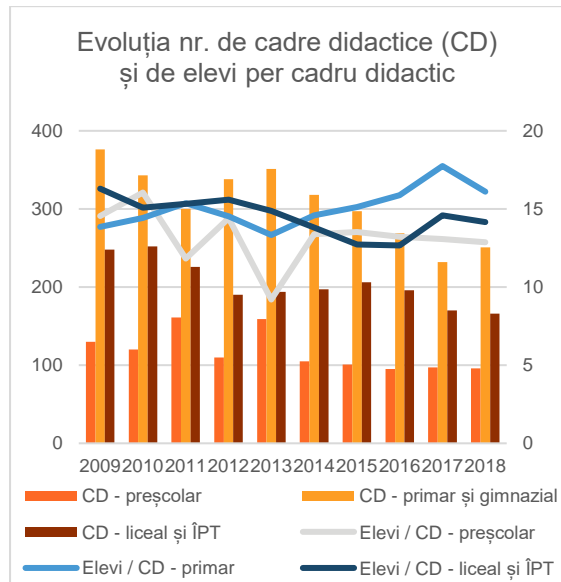
Sursa: INS

Principalele scăderi au fost înregistrate la nivelul grădinițelor și gimnaziilor (săli de clasă), liceelor (laboratoare, ateliere) și învățământului postliceal și de maiștri.

În pofida acestor scăderi, pe fondul diminuării efectivului populației școlare, **numărul de elevi per clasă a rămas relativ constant** (21,68 elevi în 2013, versus 21,36 elevi pe clasă în 2018).

La nivelul anului 2018, existau 575 de cadre didactice în Municipiul Hunedoara, **cu 30% mai puțin decât în anul 2009** (820). Principalele scăderi s-au înregistrat în învățământul primar și gimnazial (-33%) și în învățământul liceal și profesional (-33%). O analiză a numărului de elevi la un cadru didactic relevă o valoare de 16,79 elevi/cadru, în creștere ușoară (6%) care indică faptul că **scăderea numărului de cadre nu a fost proporțională cu cea a elevilor**. Numărul mediu de elevi la un cadru didactic a crescut în perioada 2009-2018 cel mai mult la nivelul **învățământului primar și gimnazial**, de la 13,8 elevi/CD la 16,1, depășind pragul de 15 elevi/CD.

Grafic 26. Evoluția numărului de cadre didactice și de elevi la un CD, pe niveluri de educație (2009-2018)

Sursa: INS

Digitalizarea educației reprezintă una dintre prioritățile-cheie pentru România, nu numai datorită caracterului disruptiv al noilor tehnologii și implicațiilor asupra viitoarelor meserii, ci și în lumina fenomenelor de risc extrem precum pandemia globală cauzată de Covid-19. Integrarea tehnologiei în scopuri educaționale a rămas în urmă în România și implicit la nivel județean și local. În anul 2018, în structurile de învățământ de la nivelul Municipiului Hunedoara, exista **un PC la 5,5 elevi de liceu**, respectiv **un PC la 13,7 elevi înmatriculați în învățământul primar și gimnazial**. Numărul PC-urilor din licee (429), unități de învățământ postliceal și de maiștri (29) și învățământ universitar (288) **a scăzut în**

intervalul 2013-2018, de când această cifră este raportată de către INS.

În ultima perioadă de programare, au fost implementate la nivel municipal o serie de investiții ce au vizat infrastructura de educație.

Prin programul-cadrul **Reabilitarea clădirilor publice din Municipiul Hunedoara pentru creșterea eficienței energetice** au fost finanțate următoarele obiective, prin POR 2014-2020, în anul 2018: Colegiul Național Iancu de Hunedoara (în valoare totală de 3.796.225 lei) și Colegiul Tehnic Matei Corvin (în valoare totală de 1.511.052 lei).

Prin PNDL II 2017-2020, au fost finanțate **Reabilitarea Școlii Gimnaziale nr. 1 Hunedoara, Corp B** (2018-2020, valoare 4.320.106,00 lei) și **Corpului I al Școlii Gimnaziale nr. 7** (2019-2021, în execuție, valoare 4.598.156,00 lei).

În ultimii 5 ani, din bugetul local au fost realizate investiții în amenajarea de **terenuri de sport multifuncționale (inclusiv minifotbal și handbal)** pentru:

- Școala Gimnazială nr. 7 - Colegiul Economic Emanuil Gojdu (în execuție, valoare 296.000,00 lei);
- Școala Gimnazială nr.1 – Str. Prutului nr. 9 (2017, valoare 200.987,00 lei);
- Școala Gimnazială nr. 1 - Str. Trandafirilor nr. 10 (2017, valoare 273.363,00 lei).

Sursa: Primăria Municipiului Hunedoara

2.3.3. Capital cultural și identitate locală

Capitalul cultural, definit de Bourdieu în anii 1970, se referă în esență la activele sociale ale unui cetățean (educație, intelect, stil de vorbire ș.a.) care promovează mobilitatea socială. Capitalul cultural cuprinde toate bunurile materiale și simbolice pe care societatea le consideră de valoare. Localitățile aparținătoare sunt sate de mici dimensiune pentru care nu au fost identificate nevoie specifice diferite de ale întregului teritoriu din care fac parte: Răcăștia, Boș, Groș, Hășdat, Peștișul Mare.

La nivelul unei comunități locale cum este Municipiul Hunedoara, cultura este reprezentată de valorile materiale și spirituale pe care aceasta și le-a creat de-a lungul timpului și pe care le transmite din generație în generație cu sprijinul instituțiilor culturale. În acest sens, o evaluare a performanței acestor instituții sprijină înțelegerea stării de fapt actuale, a necesităților și direcțiilor viitoare de acțiune.

2.3.3.1. Instituții de cultură

Conform INS, instituțiile de cultură sunt reprezentate de principalele unități cultural-artistice: biblioteci, muzee și colecții publice, instituții și companii de spectacole sau concerte, edituri, cinematografe, activitatea de televiziune și radiodifuziune.

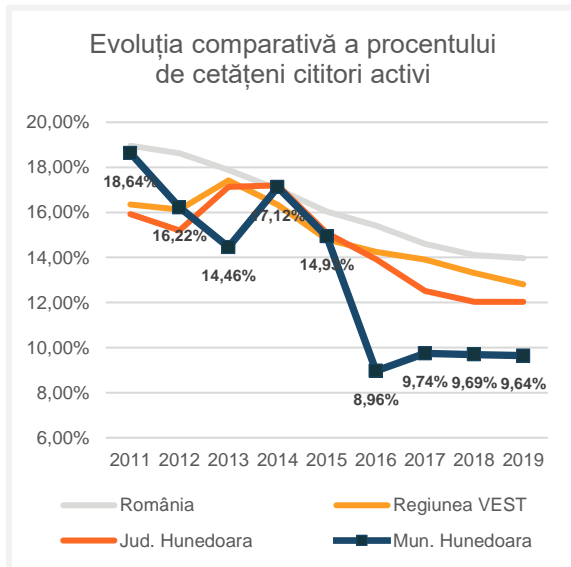
Următoarele instituții de cultură sunt subordonate Primăriei Municipiului Hunedoara:

- **Casa de Cultură a municipiului Hunedoara**, unde activează și Ansamblul folcloric „Hațegana”;
- **Galeria de Arte**;
- **Biblioteca municipală**, bibliotecă publică, cu profil enciclopedic;
- **Clubul copiilor și elevilor Hunedoara**.

În ceea ce privește **bibliotecile**, la nivelul municipiului funcționează în total 13 unități, dintre care una de stat (Biblioteca Municipală), însumând în total un număr de 289.265 volume, în scădere cu 25% față de anul 2011 (INS Tempo).

Scăderea interesului general al cetățenilor pentru lectură, dar și apariția alternativelor digitale, reducerea patrimoniului și a numărului de biblioteci private (de la 23 în 2011 la 14 în 2019) se reflectă într-o scădere accentuată a procentului de cititori activi. **În Hunedoara, sub 10% dintre cetățeni reprezintă cititori activi: aproape jumătate din cifra anului 2011, și considerabil sub media națională (14%).**

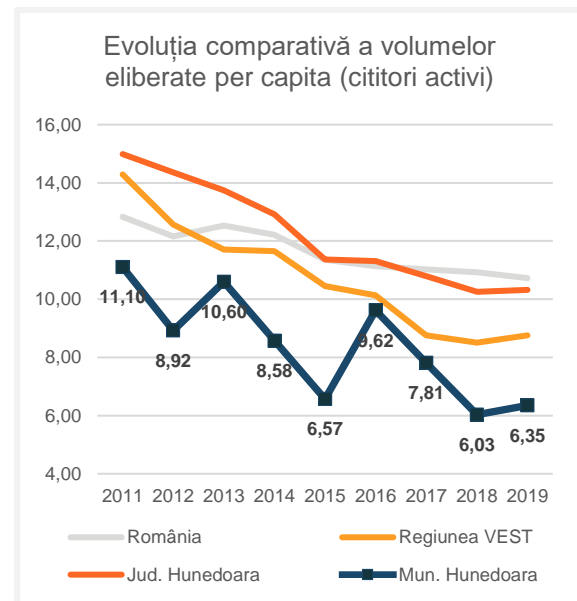
Grafic 27. Evoluția comparativă a procentului de cetățeni cititori activi, 2011-2019

Sursa: INS Tempo

În România, **numai 3% din populație cumpără cărți online**, reviste sau materiale de e-learning (FEP, 2017). Trend-ul descendent în ceea ce privește consumul de cărți din biblioteci este așadar cu atât mai important, iar încurajarea interesului pentru lectură la orice vârstă ar trebui să reprezinte o prioritate. La nivel local, au fost implementate în ultimii ani multiple campanii și evenimente pentru susținerea cititului: Campania „Hunedoara Citește” (2019), „Marșul Cărții”, „Noaptea bibliotecilor”. Totuși, numărul volumelor eliberate cetățenilor cititori activi a continuat să scadă.

Grafic 28. Evoluția volumelor eliberate per capita

Sursa: INS Tempo

Nu același lucru poate fi spus despre consumul de cultură **în muzee și colecții publice**. În Municipiul Hunedoara funcționează în prezent trei muzee publice:

1. Muzeul Castelului Corvinilor, înființat în anul 1974 și aflat până în anul 1990 sub tutela Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, ulterior funcționând ca instituție independentă sub coordonarea Primăriei Municipiului Hunedoara.

Figura 14. Muzeul Castelului Corvinilor

Sursa: atlasobscura.com

2. Muzeul de Arheologie, Istorie și Etnografie Hunedoara, înființat în anul 2014, care găzduiește expoziții

permanente tematice pentru pre- și proto-istoria Hunedoarei, din perioada paleoliticului și până la cea de-a doua epocă a fierului.

3. Casa Breslelor (finalizată în 2017), care este parte integrantă a Muzeului de Arheologie, Istorie și Etnografie Hunedoara.

Figura 15. Muzeul Casa Breslelor

Sursa: Primăria Hunedoara

Pe lângă muzeele publice, în Municipiu mai sunt expuse o serie de colecții private. **Muzeul Trenulețelor Valentin Banciu**, deschis de către familia pilotului de curse hunedorean V. Banciu, care găzduiește colecția privată a miniaturilor acestuia și este deschisă publicului începând cu 1 iunie 2020.

Figura 16. Dioramă din Muzeul Trenulețelor

Sursa: Pagina Facebook a muzeului

De asemenea o colecție privată, **Expoziția Permanentă „Pașii României prin socialism și democrație”** („Muzeul Comunismului din Hunedoara) a fost redeschisă în anul 2020 pe str. Cloșca nr. 2 și prezintă câteva mii de exponate

dinainte de anul 1989 și de după, aparținând dl. Romică Bârsan.

Figura 17. Muzeul Comunismului din Hunedoara

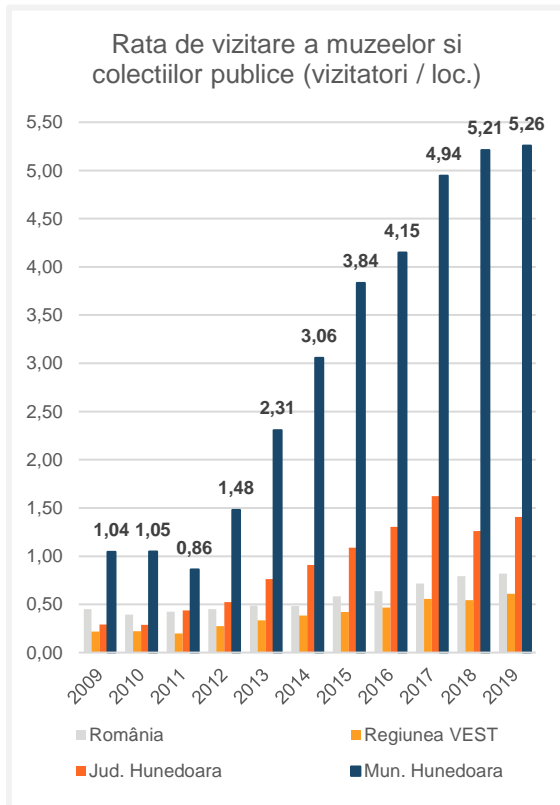
Sursa: www.findglocal.com

Valorificarea patrimoniului cultural, a istoriei de la neolitic și până la perioada post-1989 prin colecții publice și private deschise în ultimii ani, a condus la creșterea puternică a numărului de vizitatori la nivel local. Comparativ cu anul 2011, **numărul de vizitatori (numai pentru muzeele și colecțiile publice) a crescut de 5,6 ori**, ajungând la 380.546 în anul 2019. **Aproape 60% din totalul de vizitatori în muzee și colecții publice la nivelul întregului județ au fost înregistrați în Municipiul Hunedoara.** În același timp, personalul angajat a crescut de asemenea, de la 15 persoane (2011) la 42 de persoane.

Comparativ cu mediile naționale, regionale și județene, rata de vizitare (numărul de vizitatori la locuitor) **a crescut în mod spectaculos** între 2011 și 2019, ceea ce indică un potențial deosebit de reprofilare turistică printr-o ofertă culturală diversificată:

Grafic 29. Evoluția ratei de vizitare a muzeelor și colecțiilor publice

Sursa: INS Tempo

2.3.3.2. Castelul Corvinilor

Castelul Corvinilor, numit și Castelul Corvineștilor, Huniazilor sau al Hunedoarei, reprezintă unul **dintre cele mai mari castele din Europa, monument medieval de arhitectură militară din secolul XV**, și unul dintre cele mai importante monumente de arhitectură gotică din România (una dintre „cele 7 minuni ale României”).

Figura 18. Castelul Corvinilor

Sursa: wikimedia

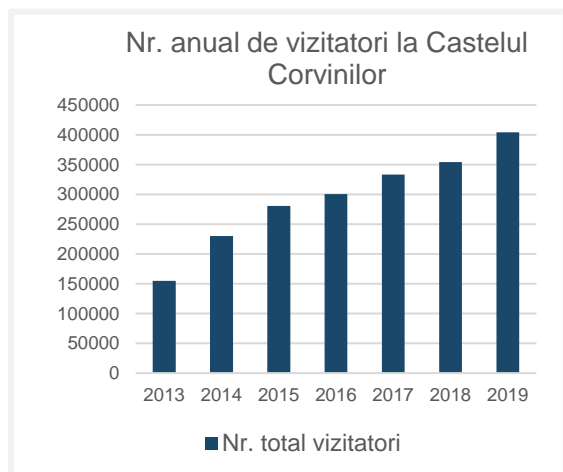
Începuturile castelului au fost trasate până în secolul XIV, când pe locul acestuia au fost puse bazele Castrului Regal al familiei Anjou, intrat apoi în proprietatea familiei Corvin și transformat în reședință nobiliară fortificată. Ulterior unor lucrări de restaurare și consolidare (1965-1968), Castelul Corvinilor devine muzeu public în anul 1974.

În prezent, Castelul face obiectul unei noi lucrări de restaurare, prin proiectul POR 2014-2020 „**Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural Castelul Corvinilor**” (perioadă de implementare 05/2017 – 09/2021, valoare totală a investiției 21.884.909 lei), care urmărește atât reconsolidarea și reabilitarea obiectivului, cât și activități de marketing, promovare turistică și digitalizare a patrimoniului.

În ultimii ani, datorită dezvoltării unei programe turistice cu evenimente constante și atractive, dar și datorită unei mai bune promovări în țară și în străinătate, numărul de vizitatori ai castelului a crescut constant.

Grafic 30. Evoluția numărului de vizitatori ai Castelului Corvinilor

Sursa: Primăria Hunedoara

Astfel, în anul 2019 au fost înregistrați 404.379 vizitatori, de 2,6 ori mai mulți decât în anul 2013. În același timp, încasările castelului au cunoscut o creștere similară, ajungând la 7.653 mii lei în 2019: o creștere de 3,8 ori față de valoarea din 2013 (2.105 mii lei).

Monumentul reprezintă un obiectiv de referință la nivel European, având vocație pentru catalizarea unui turism cultural, de eveniment și de experiență în zonă. Majoritatea turiștilor vizitează castelul în lunile de vară, lunile mai reci fiind o oportunitate încă nevalorificată la adevăratul potențial.

Sursa: website Primăria Municipiului Hunedoara

2.3.3.3. Patrimoniul cultural material al Municipiului Hunedoara. Monumente

În Municipiul Hunedoara sunt clasate 20 de monumente în lista monumentelor istorice elaborată de către Ministerul Culturii și

Cultelor (conform Listei Monumentelor Istorice - LMI 2015), respectiv 3.8% din totalul monumentelor din județ.

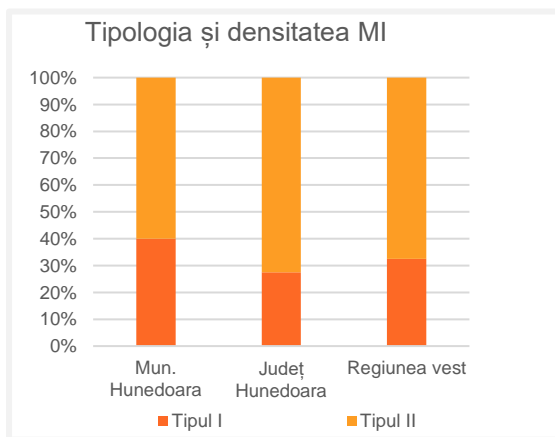
Tabel 13. Lista monumentelor istorice din Municipiul Hunedoara

Nr. Crt	Cod LMI	Denumire	Adresă	Datare
I. Monumente de arheologie				
1	HD-I-s-B-03198	Situl arheologic de la Hunedoara, punct "Dealul Sânpetru"		
2	HD-I-m-B-03198.01	Așezare		Epoca medievală timpurie
3	HD-I-m-B-03198.02	Așezare		Epoca romană
4	HD-I-m-B-03198.03	Așezare	"Dealul Sânpetru", între pâraul Zlaști și Cerna,	Hallstatt
5	HD-I-m-B-03198.04	Așezare	deasupra castelului medieval al Corvinilor	Epoca dacică
6	HD-I-m-B-03198.05	Așezare		Epoca bronzului
7	HD-I-m-B-03198.06	Așezare		Neolitic
8	HD-I-m-B-03198.07	Așezare		Paleolitic
II. Monumente de arhitectură				
9	HD-II-m-B-03339	Școala de ucenici	În incinta S.C. Siderurgica S.A., la 100 m de la intrarea principală	1936
10	HD-II-m-A-03347	Biserică reformată	Str. Bethlen Gabriel 3	sec. XVII
11	HD-II-m-B-03341	Casă	Str. Bursan Constantin 1	înc. sec. XX
12	HD-II-m-B-03342	Administrația Uzinelor de Fier	Str. Bursan Constantin 8	1906
13	HD-II-m-B-03343	Clădire, azi sediul Ocolului Silvic	Str. Castelului 22	sec. XIX
14	HD-II-m-A-03344	Castelul Corvinilor, azi muzeu	Str. Curtea Corvineștilor 1-3	sec. XIV, extins 1440 - 1453, transf. 1618 - 1620
15	HD-II-a-B-03340	Ansamblul urban "Piața Libertății"	Piața Libertății	sf. sec. XIX
16	HD-II-m-B-03345	Catedrala "Sf. Împărați Constantin și Elena"	Piața Libertății 18	1934 - 1939
17	HD-II-m-B-03346	Casă	Piața Libertății 28	1812
18	HD-II-m-B-03348	Biserica "Schimbarea la Față"	Str. Popa Șapcă 35	sec. XIX
19	HD-II-m-B-03349	Clădire	Str. Revoluției 5	1910
20	HD-II-m-A-03350	Biserica "Sf. Nicolae"	Piața Unirii 2	1458, 1827 turn, transf. 1634

Sursa: Lista Monumentelor Istorice (<http://www.cultura.ro/lista-monumentelor-istorice>)

Dintre acestea, un număr de 8 monumente reprezintă valori arheologice, iar 13 reprezintă monumente de tipul II (de arhitectură).

Grafic 31. Tipologia și densitatea MI

Sursa: Sursa: Lista Monumentelor Istorice (<http://www.cultura.ro/lista-monumentelor-istorice>)

Cele 8 monumentele arheologice clasate sunt toate identificate în cadrul Sitului arheologic de la Hunedoara, punct "Dealul Sânpetru" (HD-I-s-B-03198) și reprezintă așezări care atestă locuirea neîntreruptă în zonă, încă din paleolitic.

Figura 19. Situl Arheologic "Dealul Sânpetru", secțiune

Sursa: <http://cronica.cimec.ro/detalii.asp?k=3675>

În Municipiul Hunedoara, există trei monumente de clasă A (importanță națională): Castelul Corvinilor, Biserica Reformată (sec. XVII) și Biserica Sf. Nicolae (sec. XV), una dintre puținele

lăcașuri de cult ortodoxe ridicate în perioada medievală în mediul urban.

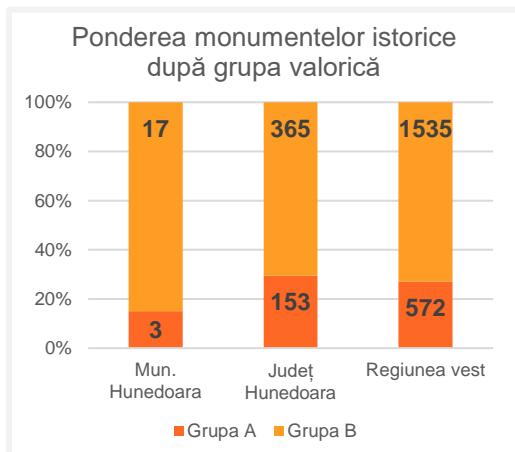
Figura 20. Biserica „Sfântul Nicolae”

Sursa: peregrinprinelume.ro

Comparativ cu județul și regiunea, ponderea monumentelor de importanță națională (Grupă A) este mai mică în Municipiul Hunedoara, însă importanța deosebită pe care o are Castelul Corvinilor la nivel național și European reprezintă un atu deosebit al municipiului.

Grafic 32. Ponderea comparativă a monumentelor istorice după grupa valorică

Sursa: INS Tempo

2.3.3.4. Vitalitatea culturală la nivel local. Evenimente

Publicația **Vitalitatea Culturală a Orașelor din România – ediția 2018** (Croitoru et al, 2018) a analizat 46 de orașe cu peste 50.000 locuitori din România, în baza unui număr total de 55 indicatori ai infrastructurii culturale, cheltuielilor bugetare pentru cultură, resurselor umane specializate, participării culturale, industriilor creative și așezămintelor culturale.

Figura 21. Indicele vitalității culturale în România (2016)

Sursă: culturaldata.ro

La nivelul clasamentului, pentru anul 2016, **Municipiul Hunedoara ocupa locul 41 din 46 pentru vitalitatea culturală: o poziție la coada clasamentului,**

considerabil sub alte orașe cu potențial mai scăzut de reprezentativitate culturală.

Evaluarea a fost realizată în baza unui set de subindici, pentru care performanța municipiului a fost evaluată după cum urmează:

Tabel 14. Descrierea indicilor

Descrierea indicelui	Poziția (din 46)	Val. Scor
Indicele general de vitalitate culturală	41	-0,1
Infrastructură culturală	46	-0,69
Cheltuieli bugetare pentru cultură	20	0,197
Resurse umane specializate	46	-0,74
Participare culturală	39	-0,36
Industrii culturale	46	-0,95

Sursa: <https://culturaldatainteractiv.ro/vitalitatea-culturala-a-oraselor/indicele-vitalitatii-culturale-din-romania/>

Cu excepția subindicelui privind cheltuielile bugetare pentru cultură (locul 20 din 46), Hunedoara se clasa în anul 2016 în poziții inferioare, și **pe ultima poziție în clasament** în ceea ce privește atât infrastructura culturală, cât și resursele umane specializate și industriile culturale.

Însă din anul 2016, oferta culturală a Municipiului Hunedoara a cunoscut o **creștere, atât calitativă cât și cantitativă**, datorată evenimentelor tematice (medievale, muzicale), cât și a celor adresate publicului tânăr. Programa culturală a fost susținută de către Primăria Municipiului Hunedoara, însă au existat și proiecte independente, ceea ce indică o creștere a numărului antreprenorilor culturali și a deschiderii locuitorilor către participarea culturală.

Figura 22. Proiecție - Noaptea Muzeelor

Sursa: Primăria Hunedoara

Noaptea Muzeelor este organizată și în Mun. Hunedoara începând cu anul 2013, iar în cadrul ediției 2019 au participat peste 20.000 persoane.

Noaptea Muzeelor se organizează împreună cu **Festivalul Luminii**, un eveniment organizat de Cercetașii României – Centrul Local Hunedoara, în cadrul căruia tinerii participă la activități colective precum face-painting, ateliere și diverse momente artistice.

Figura 23. Festivalul Luminii 2019

Sursa: facebook.com/cercetasihunedoara

Târgul European al Castelelor a adus la Hunedoara reprezentanți ai 27 de castele, muzee sau domenii în anul 2019, în cadrul celei de-a cincea ediție. Numărul vizitatorilor a fost de 4.000, iar expozanții au fost reprezentanți ai destinațiilor din România, dar și din străinătate (Moldova, Belarus, Bulgaria).

Figura 24. Târgul European al Castelelor

Sursa: Primăria Hunedoara

Există o cerere din ce în ce mai mare pentru evenimente culturale la nivel local. Festivalul „Ioan de Hunedoara”, organizat pentru prima dată în 2019, a avut o participare de peste 10.000 de cetățeni. Evenimentul s-a desfășurat în centrul municipiului, pe pietonala Corvin, și în curtea exterioară a castelului.

Figura 25. Participanți la Festivalul Medieval 2019

Sursa: adevărul.ro

Festivalul de tradiții culturale hunedorene a fost de asemenea la prima ediție în 2019, fiind un eveniment dedicat valorificării tradițiilor culturale hunedorene în gastronomie, muzică folclorică și dans popular. Alte evenimente reprezentative pentru municipiu sunt:

- **Retro Parada Primăverii** (eveniment în cadrul căruia sunt prezentate zeci de mașini de epocă, realizat concomitent în zeci de orașe din țară);
- Spectacolul „**Ecourile muzicii și poeziei**”;
- **Zilele Maghiare**, organizate la nivelul Județului Hunedoara din 2009;
- **Festivalul Internațional de Operă și Muzică Clasică „Hunedoara Lirică”**, desfășurat în mai multe locații din județ, între care și Castelul Corvinilor;
- Expoziții de pictură, ateliere medievale, întreceri cavalești, tir cu arcul, prezentări de arme, dansuri medievale, programe interactive cu publicul, concerte de muzică medievală, gale de operă, video-mapping și lumini arhitecturale, statui vivante, artiști pe picioroange.

Figura 26. Festivalul Internațional de Operă și Muzică

Sursa: clasicradio.ro

La nivel local, există și inițiative independente cu un impact relevant asupra imaginii orașului, care reușesc să promoveze inovarea locală și conexiunea dintre patrimoniu și noile tehnologii. Între acestea, Medieval Robotics Day 2018, organizat de RobotX Hunedoara, a permis vizitatorilor să intre în contact atât cu trecutul, prin intermediul castelului și a expozițiilor din întreg ansamblul medieval, dar și cu viitorul, reprezentat de realizările în robotică ale tinerilor din echipa RobotX, premiate la nivel internațional.

Per ansamblu, imaginea culturală a Municipiului este în prezent în transformare, ultimii ani aducând o consolidare identitară și o creștere considerabilă a interesului locuitorilor și turiștilor.

Sursa: website Primăria Municipiului Hunedoara

2.4. Potențial economic și turistic

2.4.1. Declinul industriei siderurgice și efectele economice și sociale.

Hunedoara avea o populație de peste 80.000 de locuitori înainte de 1989, o pătrime fiind salariați ai combinatului siderurgic.

Aproape în fiecare familie din Hunedoara cel puțin un membru își câștiga veniturile din siderurgie. Puternic legat de industria minieră, de extracția minereului de fier de la Teliuc și Ghelari și a cărbunelui din Valea Jiului, combinatul siderurgic a intrat în declin odată cu industria siderurgică și minieră din țară după 1989. Hunedoara era în 1990 cel mai mare oraș monoindustrial din țară. Tendința de creștere pronunțată a numărului de locuitori a devenit descrescătoare după 1989, marcată de disponibilizările succesive. În 1992, când au început închiderile capacităților de producție (oțelăriile, topitoria, cocseria, furnalele), combinatul încă avea 20.000 de angajați. Au urmat disponibilizări masive, 5.300 de angajați fiind disponibilizați numai în anul 2003. Declinul economic a fost urmat de un declin social pronunțat așa cum se arătat în capitolul 2.3. Capital socio-demografic.

Din anul 2006, combinatul a fost preluat de ArcelorMittal și poartă denumirea de ArcelorMittal Hunedoara, iar în prezent are mai puțin de 700 de angajați și produce profile, sârmă și profile speciale.

Puternic afectat de declinul industriei siderurgice, municipiul încă resimte efectele acestor schimbări. Forța de muncă calificată nu a avut oportunități de reangajare și nici de reconversie spre sectoare în dezvoltare, profilul monoindustrial al orașului cu toate efectele secundare fiind principala barieră în atragerea de investitori sau dezvoltarea

afacerilor locale. Acestea au condus la o migrație a forței de muncă și a afacerilor spre zone cu oportunități de angajare și de prosperitate economică, cum ar fi centrele urbane în dezvoltare, în special Timișoara și Cluj, dar și în străinătate.

În prezent resursele de muncă au devenit un dezavantaj în atragerea de investitori și dezvoltarea afacerilor. **Zona industrială ocupă o treime din suprafața orașului, cea mai parte fiind terenuri contaminate nefuncționale, care necesită decontaminare și reconversie.**

Fenomenul dezindustrializării, ce a afectat puternic tot județul Hunedoara, s-a răsfrânt și la nivelul Municipiului Hunedoara, atât asupra populației, cu consecințe economice de durată, cât și asupra componentei de habitat, unde clădirile care semnalau progresul industriei de altădată au rămas, în mare parte, dezafectate.

Industrializarea intensivă a municipiului din anii comunismului a fost dublată de fenomenul urbanizării, care s-a manifestat în ceea ce avea să devină „arealul siderurgic hunedorean” - orașele Hunedoara și Călan și localitățile aparținătoare. Acest centru industrial a cunoscut cea mai dinamică evoluție a sa în perioada 1956-1968, când numărul locuitorilor a crescut de la 5.000 în anul 1945, la peste 100.000 în anul 1968. Cu toate că această creștere a echivalat cu o perioadă de progres economic incontestabil, procesul de urbanizare a avut și consecințe mai puțin favorabile care se văd cel mai bine urmărind istoricul procesului de sistematizare zonală din Hunedoara.

După 1989 și o dată cu trecerea la economia de piață, Municipiul Hunedoara a cunoscut o trecere abruptă de la o economie intensă la o stare de devitalizare

urbană caracteristică orașelor post-industriale, înregistrând o scădere continuă a producției, diminuare a numărului de persoane angajate în ramurile industriale, și, în cele din urmă, înlocuirea acestora cu activitatea timidă a sectorului privat în sectoare precum comerț, construcții și materiale de construcții.

Cele mai afectate sectoare au fost:

- industria extractivă a minereului de fier;
- prelucrarea minereurilor feroase și de construcții;
- industria energiei electrice;
- industria lemnului, materialelor de construcții;
- și, într-o măsură mai mică, cea ușoară și alimentară.

2.4.2. Capital economic

Pentru Municipiul Hunedoara există premisele pentru o considerabilă dezvoltare economică. Apropierea de municipiul Deva prefigurează o capacitate mare de dezvoltare a zonei. Importanță pentru dezvoltare este și poziția geografică avantajoasă și accesul facil la rețeaua rutieră de transport. Parteneriatele cu mediul privat, cooperarea între unitățile administrativ teritoriale, precum și o gândire strategică integrată sunt câteva aspecte care pot aduce valoare adăugată dezvoltării în zonă. După o perioadă de tranziție, în care s-a pierdut statutul de oraș monoindustrial, Hunedoara a devenit un oraș în care activează mai multe industrii și servicii.

Municipiul Hunedoara și localitățile aparținătoare dispun de o gamă amplă de resurse naturale: minereuri feroase, zăcăminte de piatră, lemn. Ramurile industriale specifice Municipiului Hunedoara sunt siderurgia, mineritul, exploatarea și prelucrarea lemnului, industria alimentară și cea artizanală. În

Tabel 15. Structura unităților locale active pe clase de mărime după numărul de salariați, 2019

ultimii ani s-a dezvoltat industria ușoară, în special cea de textile, încălțăminte, covoare și pielărie.

Schimbările socio-economice intervenite în perioada post-comunistă, marcate de dezindustrializare, au dus la creșterea numărului de firme în Municipiul Hunedoara.

Raportată la totalul intravilanului Municipiului Hunedoara, zona industrială reprezintă astăzi aproximativ 33% din suprafață, mai exact o suprafață de 700 ha. În Hunedoara, zona industrială împarte orașul în două, făcând dificilă extinderea lui. Această proporție mare a zonei industriale coroborată cu un sistem rutier defectuos provoacă, conform studiului de evaluare ambientală, un grad mare de poluare.

La 31 decembrie 2019, în Municipiul Hunedoara erau înregistrate 1.671¹² unități locale active (cu sediul social sau puncte de lucru), structura acestora pe domenii de activitate și pe clase de mărime după numărul de salariați fiind următoarea:

¹² <https://www.listafirme.ro/>

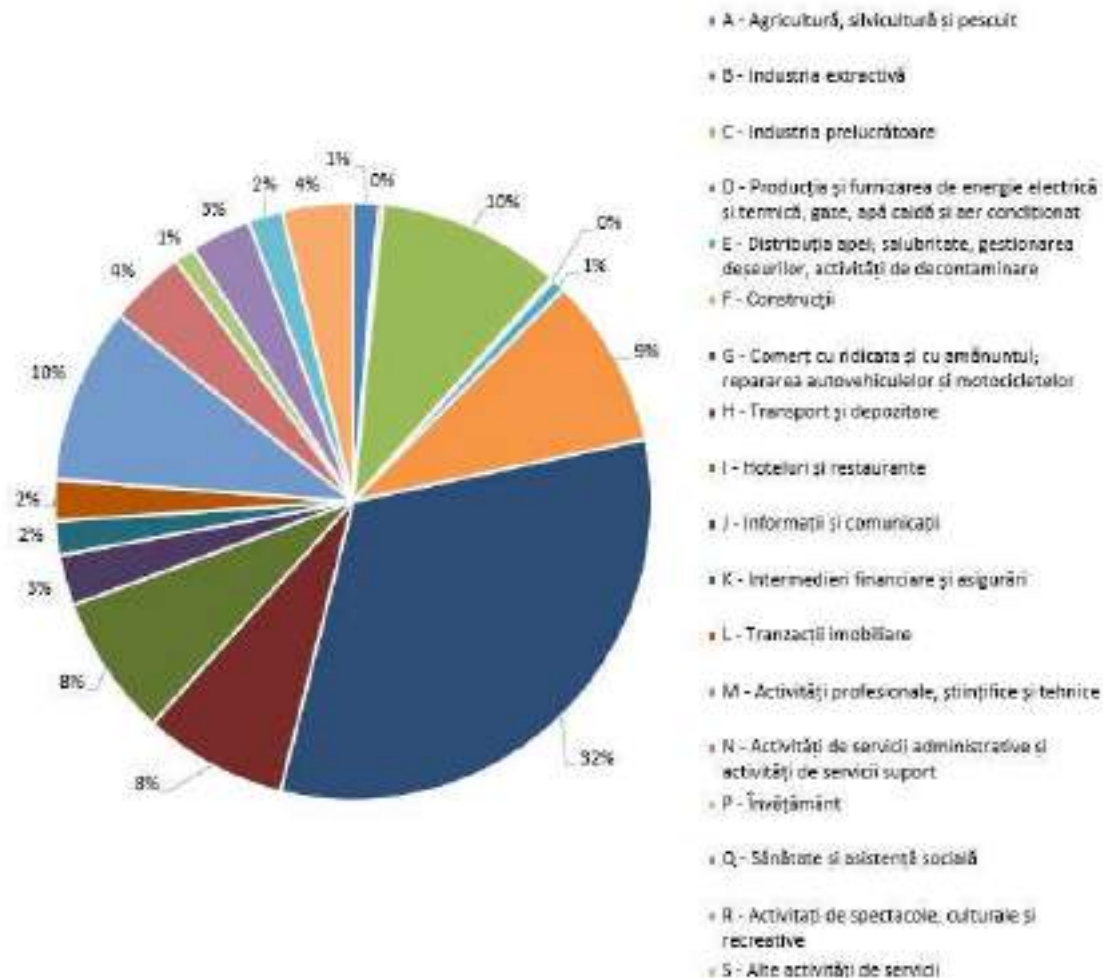

Activitate	Total	0-9 salariați	10-49 salariați	50-249 salariați	Peste 250 salariați
Total, din care:	1.671	1.525	124	17	5
A - Agricultură, silvicultură și pescuit	23	22	1	0	0
B - Industria extractivă	4	4	0	0	0
C - Industria prelucrătoare	166	131	23	7	5
D - Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	3	3	0	0	0
E - Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	12	9	3	0	0
F - Construcții	154	139	13	2	0
G - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	539	509	28	2	0
H - Transport și depozitare	130	120	9	1	0
I - Hoteluri și restaurante	128	116	12	0	0
J - Informații și comunicații	46	44	2	0	0
K - Intermedieri financiare și asigurări	31	31	0	0	0
L - Tranzacții imobiliare	37	35	0	2	0
M - Activități profesionale, științifice și tehnice	159	139	20	0	0
N - Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	70	60	8	2	0
P - Învățământ	19	18	0	1	0
Q - Sănătate și asistență socială	55	52	3	0	0
R - Activități de spectacole, culturale și recreative	31	31	0	0	0
S - Alte activități de servicii	64	62	2	0	0

Sursa: <https://www.listafirme.ro/>

Grafic 33. Structura unităților locale active pe clase de mărime după numărul de salariați, procentual, 2019

Sursa: <https://www.listafirme.ro/>

Din analiza repartizării numărului unităților locale active din municipiul Hunedoara pe ramuri de activitate rezultă că ponderea cea mai mare o deține comerțul cu un procent de 32%, urmat de industria prelucrătoare 10%, activități profesionale, științifice și tehnice 10%, construcții 9%, transport și depozitare 8% și hoteluri și restaurante 8%.

Siderurgia este reprezentată în municipiul Hunedoara de cel mai mare combinat siderurgic din România, fostul *Combinatul Siderurgic Hunedoara – Siderurgica S.A.*, în prezent S.C ArcelorMittal Hunedoara, subsidiară a celui mai mare producător de

oțel din lume ArcelorMittal. La nivelul anului 2019 a avut un număr de 621 angajați și o cifră de afaceri de 486.697.899 lei, în scădere față de anul 2018, când a avut un număr 638 angajați și a înregistrat o cifră de afaceri de 633.651.633 lei.

Principalele companii cu sediul în municipiul Hunedoara în funcție de numărul de angajați, la nivelul anului 2019, sunt următoarele:

- Arcelor Mittal Hunedoara S.A. – face parte din grupul Arcelor Mittal, lider mondial în producția oțelului, activând în peste 60 de țări. La

Hunedoara compania produce oțel și profile lungi turnate continuu și laminate la cald (621 angajați);

- Assa Abloy Entrance Systems Production Romania S.R.L. – face parte din Grupul ASSA ABLOY, lider global în soluții de acces, prezent în peste 70 de țări, și are ca domeniu de activitate fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice (283 angajați);
- Recom Sid S.A. – face parte din grupul de firme Micro Mega HD S.A. și are ca domeniu de activitate fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice (220 angajați);
- Succes Conf Ro S.R.L. – societatea are ca domeniu de activitate fabricarea de articole de lenjerie de corp (148 angajați);
- T&O Prodcom S.R.L. – societatea activează în domeniul comerțului cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun (140 angajați);
- Swiss Trade S.R.L. – societatea activează în domeniul demolărilor de construcții civile și industriale, respectiv demolări cu exploziv sau demolări mecanice (126 angajați);
- ProServ S.A. – face parte din grupul de firme Micro Mega HD S.A. și are ca domenii de activitate producerea de confecții metalice, diverse tipuri de instalații, lucrări de curățenie interioară și exterioară, curățire carosabil, stropire zone verzi, întreținere spații destinate diverselor activități, salubritate,

seră de flori și colectare și reciclare deșeuri nemetalice (108 angajați);

- Salubprest Hunedoara S.R.L. – are ca unic asociat Municipiul Hunedoara prin Consiliul Local al Municipiului Hunedoara și funcționează ca operator de servicii comunitare de utilități publice - servicii de salubritate a localităților, precum și servicii publice de administrare a domeniilor publice și private de interes local (108 angajați);
- Ema Gian S.R.L. – are ca domeniu de activitate fabricarea de încălțăminte (80 angajați);
- Casito Turism S.R.L. – are ca domeniu de activitate Școli de conducere (pilotaj) (80 angajați).

Acestora li se adaugă companii care au doar puncte de lucru în Hunedoara dar sunt mari angajatori, cum ar fi LISA DRAXLMAIER SRL. Aceasta companie face parte din DRÄXLMAIER Group fiind un furnizor de componente auto de talie internațională cu sediul central în Germania, având peste 60 de locații în mai mult de 20 de țări, dintre care 5 în România. Cu peste 75.000 de angajați în întreaga lume, DRÄXLMAIER Group a ajuns lider în domeniul tehnologic pentru segmentul premium de automobile și avea la sfârșitul anului 2020 la punctul de lucru din Hunedoara în jur de 1200 de angajați

Numărul mediu al salariaților în municipiul Hunedoara a avut o tendință descrescătoare în ultimii ani - acesta a scăzut în anul 2018 față de anul 2014 cu 1.135 persoane.

Tabel 16. Numărul mediu de salariați, perioada 2014-2018

Sursa: INS

	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018
Nr mediu al salariaților în mun. Hunedoara	14.530	14.450	14.56	13.891	13.395

În Municipiul Hunedoara a fost creat Parcul Industrial Hunedoara, singura structură de afaceri din Regiunea Vest autorizată conform ordonanței guvernului nr. 65/30.08.2001, precum și legii nr. 490/11.07.2002. Suprafața parcului este de 19,3 ha, împărțită în 26 de parcele cu suprafețe de 2.500-10.000 mp. Parcelarea este flexibilă, pentru a se putea satisface solicitările specifice ale investitorilor.

Începând cu anul 2016, municipiul Hunedoara pune la dispoziție un sit industrial „Structura de Sprijinire a Afacerilor (SSA) Hunedoara”, amenajat pe o suprafață de 20 ha teren, împărțit în 49

parcele. Terenul aparține domeniului public al municipiului Hunedoara și a fost finanțat din fonduri nerambursabile, prin programul POR 2007- 2013, Axa prioritară 4. În cadrul proiectului au fost reabilitate 20 ha de teren din fostul Combinat Siderurgic Hunedoara - depoluarea (ecologizarea/decontaminarea) solului, a pânzei freatice și gestionarea deșeurilor rezultate) și a fost realizată o Structură de Sprijinire a Afacerilor (S+P+3E), prin intermediul căreia să crească volumul investițiilor realizate în economia municipiului și implicit crearea a noi locuri de muncă

2.4.2.1. Demografia întreprinderilor, cercetare, dezvoltare, inovare

Rata de creare de noi firme a avut un trend general negativ între 2008 și 2015 scăzând de la 4,32 la 1.000 de locuitori la 2,71, un minim de 1,52 fiind atins în 2013.

Totuși prezența unor industrii intensive în tehnologie, măsurată prin " Salariații din industriile intensive în tehnologie, inovatoare"(MLPAD – platforma [citadini.ro/baza-de date-urbane/](http://citadini.ro/baza-de-date-urbane/)) este semnificativă și în creștere, 17,05 în 2018 față de 14,8 în 2011 (% din total forță de muncă), valoare de aproximativ 2,3 ori peste media valorilor pentru 319 localități din țară.

Densitatea întreprinderilor (număr întreprinderi active la 1.000 de locuitori) a scăzut de la 21,7 în 2008 până în 2011 (14,4) după care s-a menținut între 16 și 17).

Densitatea antreprenorială (16,67 la 1.000 de locuitori) se situează sub media valorilor tuturor localităților din România (22,6).

Municipiul Hunedoara, la fel ca întreg județul Hunedoara, nu deține entități de inovare și transfer tehnologic sau institute de cercetare. De altfel, doar două municipii ce nu sunt reședințe de județ din întreaga țară dețin câte o astfel de structură Mediaș și Huși. În regiunea Vest toate cele cinci entități existente sunt în Municipiul Timișoara. Totuși activitatea de cercetare deși limitată se dezvoltă în Facultatea de Inginerie, folosind dotările existente, însă insuficient adaptate la progresul cunoașterii și evoluția tehnologiilor.

Prioritățile de dezvoltare ale Facultății de Inginerie Hunedoara vizează extinderea și modernizarea laboratoarelor de cercetare, cum ar fi laboratoarele în domeniul tehnologiei mediului, de cercetare SCADA, laborator de circuite imprimate, laborator de prototipare cu imprimante 3D și tăietoare laser, etc.. Mai mult decât atât, spații și dotări pentru cercetare experimentală, transfer tehnologic, cooperare cu mediul de afaceri și unitățile de învățământ de la nivelul preuniversitar.

2.4.2.2. Infrastructuri disponibile pentru dezvoltarea economică locală

Tabel 17. Terenuri disponibile pentru investiții în municipiul Hunedoara

CF	Suprafață/mp	Situație fizică	Evoluție ultimii 5 ani
CF 62797 – teren lângă SIT industrial	87.360	Poluat	Neschimbată
SITUL INDUSTRIAL HUNEDOARA – CF 60052, CF 60991, CF 60993, CF 62798, CF 65865, CF 65866, CF 65876, CF 65877.	1.082.862	Poluat	Neschimbată
CF 70120 – teren intrare Cristur	20.972	Nepoluat	Neschimbată
CF 66578 – teren fosta stație epurare Buituri	9.412	Poluat	Neschimbată
CF 66784 – teren fosta U.M. Serei	4.931	Nepoluat	Neschimbată
CF 66040 – teren fosta U.M. Serei	15.019	Nepoluat	Neschimbată
CF 69057 – teren fosta U.M. Serei	30.751	Nepoluat	Neschimbată
CF 69062 – teren fosta U.M. Serei	17.232	Nepoluat	Neschimbată
CF 69056 – teren fosta U.M. Serei	14.476	Nepoluat	Neschimbată
CF 69061 – teren fosta U.M. Serei	5.523	Nepoluat	Neschimbată
Construcții fostă UM Serei	17 buc	Degradate	Degradare continuă
CF 66712 – teren fostă UM 2385	23.825	Nepoluat	Neschimbată
CF 69816 – teren fost ștrand Valea Seaca	34.009	Nepoluat	Neschimbată
CF 66828 – teren fostă școală Micro VI	9.069	Nepoluat	Neschimbată
CF 66828-C1, Clădire fostă școală	Sc=838, Sd=2514	Degradată	Neschimbată
CF 66958 etaj I fostă școală, Centrul Civic	12 săli a 51mp, baie fete, baie băieți, casa scării 2	Degradată	Neschimbată

Sursa: Primăria Municipiului Hunedoara

2.4.3. Turism

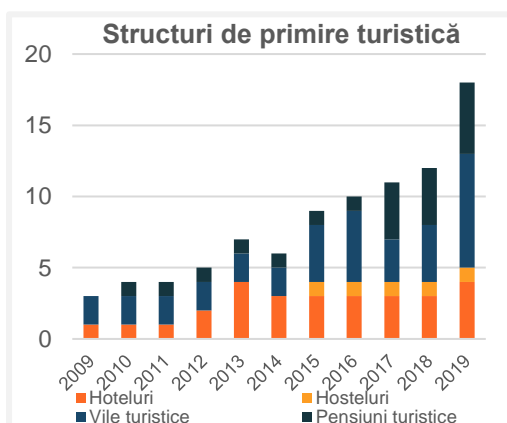
Datorită poziționării favorabile geografice, în proximitatea multor destinații de recreere în natură precum Lacul Cinciș sau Munții Retezat, de pelerinaj spiritual (Mănăstirea Prislop) și de incursiune culturală (Cetățile Dacice, dar și Cetatea Corvinilor), Municipiul Hunedoara are un potențial foarte ridicat de atragere a fluxurilor turistice, însă insuficient valorificat atât la nivel local, cât și în cooperare cu destinații apropiate cu oferte complementare turistice.

Profilul turistic al Municipiului este dominat de patrimoniul cultural-istoric (în speță, Castelul Corvinilor), destinația fiind însă pretabilă pentru eco-turism și turism activ.

2.4.3.1. Infrastructura turistică

La nivelul Municipiului, numărul structurilor de primire turistică a crescut constant în ultimii 10 ani, de la 3 în anul 2009 la 18 în anul 2019. Dintre acestea, un număr de 4 sunt încadrate ca hoteluri, unul ca hostel, 8 ca vile turistice și 5 ca pensiuni turistice (INS Tempo).

Grafic 34. Evoluția nr. de structuri de primire turistică

Sursa: INS Tempo

La nivelul anului 2017, Agenția de Dezvoltare Economico-socială a Județului Hunedoara (ADEH) identifica în cadrul listei operatorilor turistici din ținutul

Figura 27. Potențial pentru eco-turism și turism activ

Sursa: ADR Vest

pădurenilor următorii furnizori de servicii de cazare turistică:

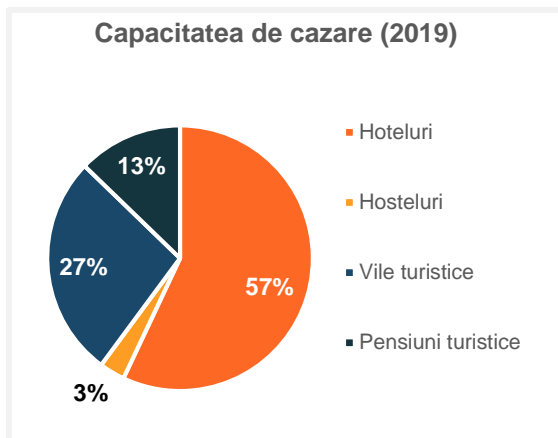
Tabel 18. Operatori turistici în Mun. Hunedoara

Nume structură	Nr. *	Camere	Locuri
Hotel Best	3	18	40
Hotel Boulevard	4	13	26
Pensiunea C	3	8	16
Vila Corviniana	4	8	16
Pensiunea Danut	3	4	8
Vila HD	4	14	28
Hotel Heaven	2	20	50
Pensiunea Maria	2	4	9
Hostel Păltiniș	3	8	20
Hotel Rusca	3	103	196
Pensiunea Stadion	3	16	33
Hoteluri		142	282
Pensiuni		42	86
Vile		22	44
Hosteluri		8	20

Sursa: adeh.ro (2017)

La nivelul anului 2019, capacitatea de cazare la nivel local era constituită majoritar din locuri în hoteluri (57%), ofertele alternative fiind încă subdezvoltate.

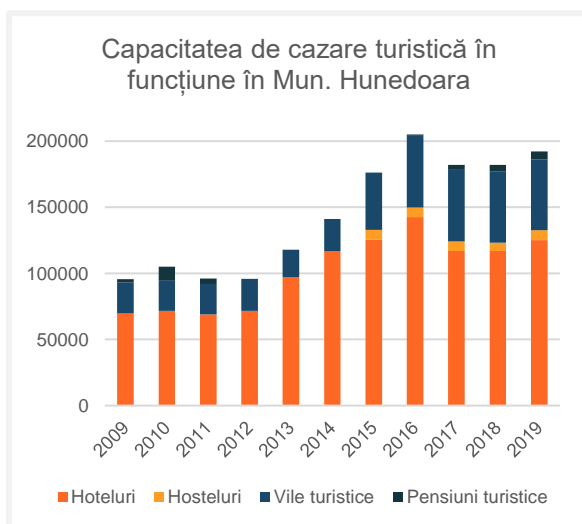
Grafic 35. Capacitatea locală de cazare în anul 2019

Sursa: INS Tempo

În ceea ce privește capacitatea de cazare turistică aflată în funcțiune, calculată ca locuri-zile, aceasta a cunoscut o ușoară scădere după momentul de maxim al anului 2016, redresându-se ușor în 2019. Fluctuația este înregistrată preponderent în ocuparea locurilor în hoteluri.

Grafic 36. Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune în Mun. Hunedoara

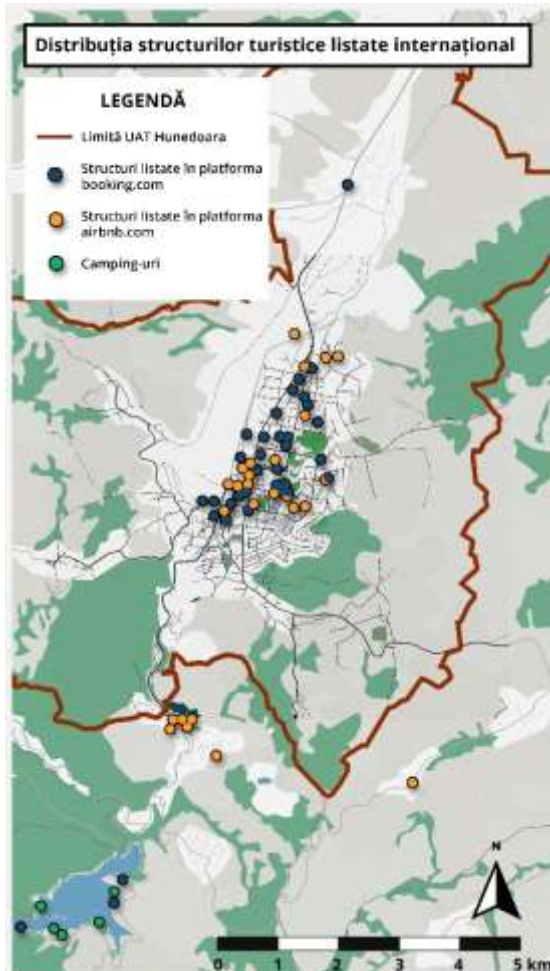
Sursa: INS Tempo

În același timp, pe lângă oferta în structuri clasificate turistice, se remarcă și apariția ofertelor în regie proprie, promovate pe platformele de profil Booking și AirBnB.

O analiză a distribuției ofertei curente (septembrie 2020) arată o concentrare

principală în zona orașului vechi și a zonei centrale (centrului civic), cu o serie de oferte și în cartierele Micro 2, Micro 3, 4 și 5, OM și Buituri.

Figura 28. Oferta de cazare turistică pe site-urile internaționale (Septembrie 2020)

Sursa: Autori, informații din Booking și Airbnb

Este de remarcat proximitatea de Lacul Cinciș, respectiv de ofertele de campare de la câțiva km de castel.

Ofertele antreprenorilor locali, de multe ori dotate la standarde vestice, fac parte din economia alternativă a turismului, acum o realitate la nivel global. Existența acestora indică și nevoia de alternative mai diversificate la structurile tradiționale (hoteluri, hosteluri). În egală măsură, închirierea pe termen scurt poate fi un răspuns la o nevoie locală, în contextul plecării sezoniere a multor locuitori.

2.4.3.2. Serviciile turistice

Industria serviciilor turistice cuprinde în **principal serviciile HoReCa** (hotelărie – cazare turistică, restaurantele, catering) **veniturile din divertisment**, cum ar fi parcurile, cazinourile, mall-urile, veniturile din **muzică, cultură, spectacole și activități sportive, dar și activitățile operatorilor turistici.**

Întrucât activitatea turistică generează însă la rândul ei activități conexe, este dificil de delimitat la nivel de categorii NACE sau coduri CAEN impactul pe care îl are turismul la nivel local, fie că este vorba despre tranzacții imobiliare, construcții, transport, comerț cu amănuntul sau alte

servicii (spre exemplu, de înfrumusețare – spa, masaj).

La nivelul anului 2019, în municipiul Hunedoara activau un număr de **167 de operatori economici** având domeniul principal de activitate subscris industriei serviciilor turistice, în principal restaurante, baruri și alte servicii de alimentație.

Este important de menționat faptul că, deși acești operatori însumează un procent de 2,37% din cifra totală de afaceri a agenților economici locali și numai 6% dintre angajați, **profitul sectoarelor turistice locale depășește ¼ din totalul profitului generat local:**

Tabel 19. Performanța sectorului economic turistic la nivel local

Cod	Domeniu	Cifra Afaceri (lei)	Profit (lei)	Nr. Angajați
CAEN 55	Hoteluri și alte facilități de cazare	3.305.513	29.297	39
CAEN 56	Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	36.708.010	594.7331	307
NACE Rev2 - I	Hoteluri și restaurante total	40.013.523	5.976.628	346
CAEN 79	Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică	727.011	12.970	13
NACE Rev2 - N	Activități de servicii administrative și suport - total	727.011	12.970	13
CAEN 90	Activități de creație și interpretare artistică	29.813	20.300	0
CAEN 93	Activități sportive, recreative și distractive	1.438.610	96.891	18
NACE Rev2 - R	Activități de spectacole, culturale și recreative - total	1.468.423	117.191	18
TOTAL CA, profit și nr. de angajați în domeniul turistic		42.208.957	6.106.789	377
% din totalul CA, profit și nr. angajați la nivelul Municipiului		2,37%	28,48%	6,00%

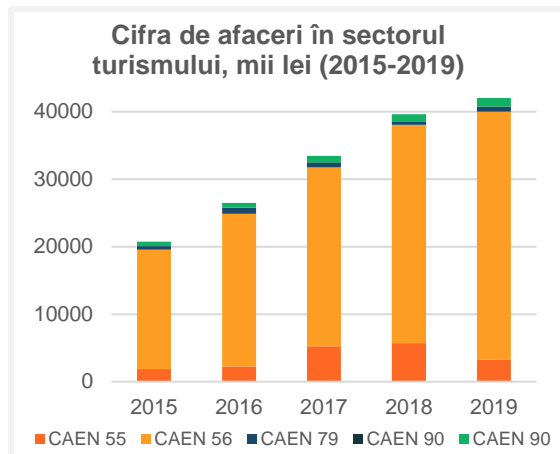
Sursa: INS Tempo

Atât cel mai mare profit, cât și cel mai crescut număr de angajați se regăsește în **domeniul restaurantelor și altor servicii de alimentație.** Din topul celor 10 operatori după profitul net, 7 dintre aceștia reprezintă restaurante, iar trei, baruri. O analiză a marjei profitului (raportul dintre profitul net

și cifra netă de afaceri) indică de asemenea operatori performanți în domeniul barurilor și servirii băuturilor, dar și al activității de organizare a expozițiilor, interpretare artistică și alte activități recreative.

Datorită potențialului ridicat al sectorului turistic de generare a VAB la nivel local, acesta reprezintă un sector cheie ce poate fi sprijinit pentru diversificare și creștere a calității serviciilor.

Grafic 37. Evoluția cifrei de afaceri în sectoarele turismului, 2015-2019

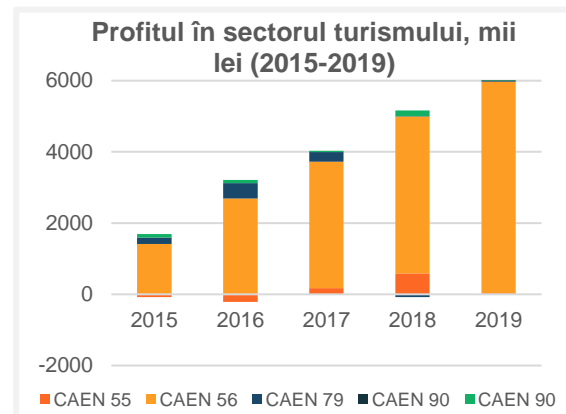

Sursa: INS Tempo

În ultimii 5 ani, cifra de afaceri în sectorul turismului a avut o creștere relativ constantă, cu o ușoară plafonare în 2019, însă și o scădere ușoară a procentului activităților de hoteliere și cazare din totalul CA (CAEN 55). Contribuția activităților de spectacole, culturale, recreative (CAEN 90, 93) și de organizare expo (CAEN 823) **este marginală: 4,77% din CA din domeniul turistic și doar 0,29% din totalul la nivel local.**

În aceeași măsură, 97,3% din profitul local în sectoarele turistice a provenit în anul 2019 din activități ale restaurantelor și barurilor (27,7% din total), restul sectoarelor fiind complet neglijabile. Comparativ, 11,5% din profitul în sector din 2018 a provenit din activitățile hotelurilor și ale altor facilități de cazare, iar până în 2018 se observă o tendință de redresare a sectorului, aflat în pierdere în perioada 2015-2016.

Grafic 38. Evoluția profitului în sectoarele turismului, 2015-2019

Sursa: INS Tempo

La nivel teritorial, serviciile orientate către turiști (atât naționali cât și internaționali) sunt distribuite preponderent în jurul punctelor de atracție promovate internațional: Castelul Corvinilor, expoziții, muzee, pietonala centrală.

Figura 29. Distribuția serviciilor HoReCoa promovate pe platforma Tripadvisor

Sursa: Autori, informații din Tripadvisor

Promovarea turismului local în municipiu se face prin intermediul **Centrului Național de Informare și Promovare Turistică Hunedoara** (Bd. Republicii 1A).

Vizibilitatea este însă scăzută, cu un program scurt de funcționare în sezon, iar pagina social media a centrului este menținută numai în limba română.

Figura 30. Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Hunedoara

Sursă foto: Hunedoaraliberă.ro

Promovarea online a Municipiului Hunedoara și a ofertei sale turistice se realizează prin intermediul portalului primăriei, și a site-ului <http://infoturismhd.ro/>. Portalul are funcțiune de traducere automată (Google Translate) pentru mai multe limbi, prezența online a municipiului în plan internațional putând fi îmbunătățită.

Figura 31. Portalul turistic www.infoturismhd.ro

Sursa: Portalul turistic www.infoturismhd.ro

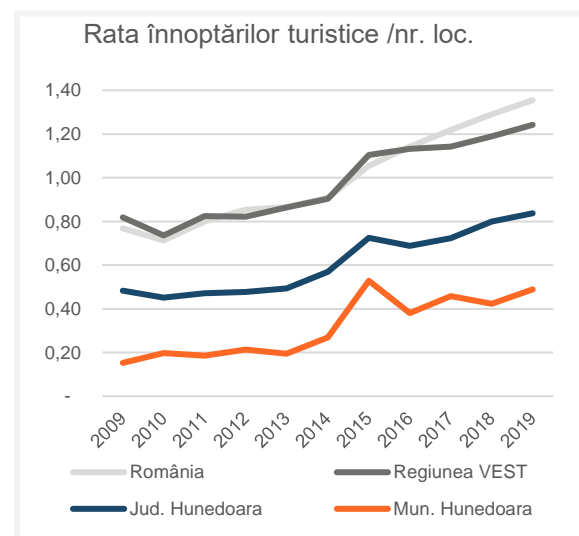
Cooperarea în plan teritorial pentru a genera o ofertă convingătoare și atractivă din punct de vedere turistic este încă foarte slabă.

Situația globală cauzată de pandemia COVID-19 din anul 2020, prin restricționarea circulației turistice și a activităților HoReCa și de eveniment are deja un **impact critic asupra tuturor serviciilor turistice și conexe**. Este așadar deosebit de important nu numai sprijinirea afacerilor locale, diversificarea ofertei și creșterea calității acesteia, ci și asigurarea unor facilități de sprijin care să ajute operatorii să își adapteze ofertele la o realitate viitoare în care consumul turistic are mari șanse să se realizeze diferit.

2.4.3.3. Performanța turistică

Evidența statistică relevă o creștere a numărului de turiști la nivel local în ultima decadă, însă performanța locală a municipiului este încă **mult sub cea județeană, regională și națională**.

Grafic 39. Rata înnoptărilor turistice (raportul nr. înnoptări / nr. locuitori)

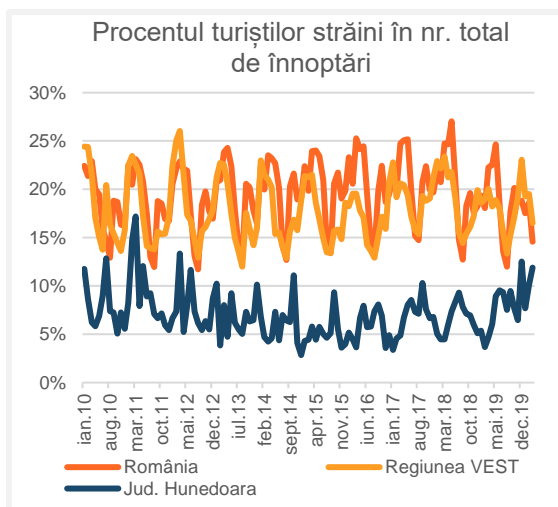

Sursa: INS Tempo

Deși potențialul întregii zone este deosebit din punct de vedere al valorificării turistice, județul Hunedoara este încă foarte puțin cunoscut pe plan internațional. **Procentul turiștilor străini este foarte scăzut la nivelul județului, care reprezintă astăzi o destinație aproape strict națională pentru vizitare:** numai 7,80% dintre turiștii

anului 2019 au fost străini, în comparație cu 17,41% la nivel regional și 17,59% la nivel național.

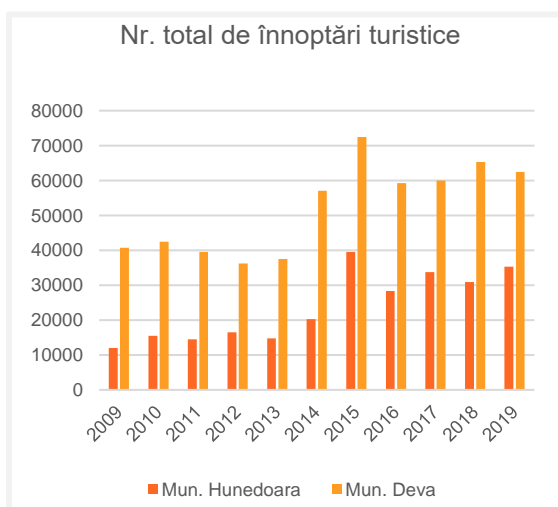
Grafic 40. Fluctuația procentului de turiști străini în totalul nr. de turiști, lunar (2010-2019)

Sursa: INS Tempo

La nivelul Municipiului Hunedoara, numărul anual de înoptări turistice este considerabil mai scăzut decât cel înregistrat în municipiul Deva.

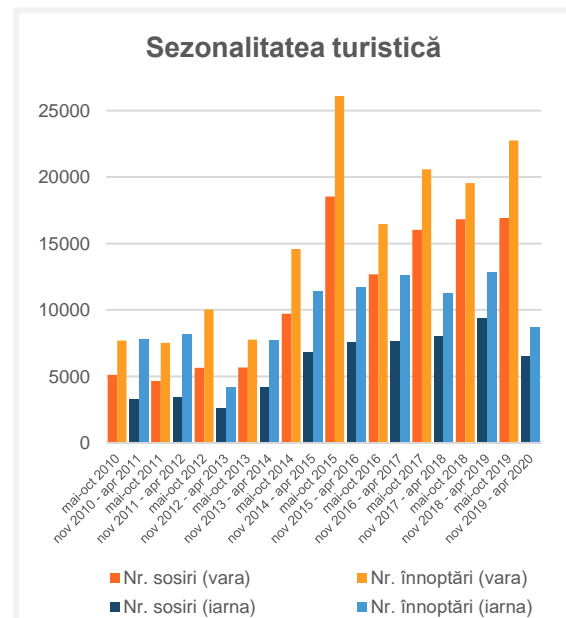
Grafic 41. Numărul de înoptări turistice (2009-2019)

Sursa: INS Tempo

Majoritatea sosirilor în structuri de cazare turistică au loc în hoteluri, deși în ultimii 5 ani se remarcă o tendință ușoară de afirmare a vilelor turistice și a pensiunilor turistice. Turismul la nivel local are un **caracter sezonier relevant**: numărul de înoptări în lunile de vară (mai – octombrie) este aproape dublu față de cel din lunile de iarnă. Fluctuația turiștilor vară-iarnă implică atât sub-valorificarea patrimoniului cultural care se pretează vizitării și în lunile reci, dar și costuri mai ridicate ale structurilor de primire turistică.

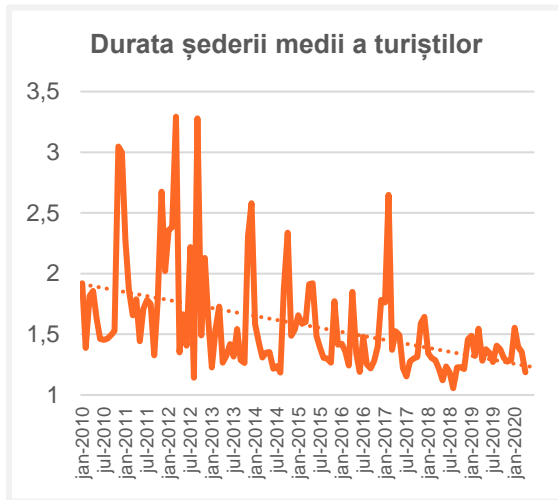
Grafic 42. Fluctuația sezonieră a turiștilor în Mun. Hunedoara

Sursa: INS Tempo

În ultimii ani, numărul de vizite efectuate la obiectivele turistice și culturale a fost în continuă creștere. Acest lucru nu se reflectă proporțional și în fluxurile de sosiri și înoptări. În fapt, în **decursul ultimilor 10 ani, durata șederii medii a turiștilor a scăzut de la 1,83 zile/turist în medie, pe an, la 1,35 (2010 versus 2019).**

Grafic 43. Evoluția duratei șederii medii a turiștilor, lunar, 2010-2019

Sursa: INS Tempo

Majoritatea turiștilor se opresc în municipiu pentru vizitarea Castelului Corvinilor, pentru o ședere scurtă, în timpul căreia

2.5. Accesibilitate și transport

Conectivitatea rutieră: Municipiul Hunedoara se află la 11 km de E79; 20 km de Autostrada A1, legătură Sebeș–Sibiu și în viitor, cu Municipiul București și Arad–Nădlac–Ungaria spre Vest. Este străbătut de DN 68B care face legătura cu E68. Este poziționat la 14 km de Municipiul Deva, care va fi traversat de Coridorul IV Pan European; se leagă prin DN68B la drumul magistral DN7.

Conectivitatea feroviară: Municipiul este conectat la Magistrala 200 Brașov–Sibiu–Simeria–Arad–Curtici, magistrala secundară 310 Arad–Chișineu-Criș–Oradea și 202 Simeria–Petroșani. Este străbătut de calea ferată Simeria–Hunedoara, fiind capăt de linie pe acest tronson, având acces rapid la magistrala principală 200 a rețelei TEN-T. În prezent, linia ferată nu mai este utilizată pentru transportul călătorilor, fiind utilizată doar pentru garniturile de marfă ale societății ArcelorMittal S.R.L.

contribuie limitat la sprijinirea economiei locale. În ultimii ani, oferta a cunoscut o ușoară diversificare a serviciilor, însă orașul este încă dominat aproape în exclusivitate de prezența castelului.

În lipsa unui program pe termen lung, și a unei identități promovate consecvent la nivel internațional, Hunedoara este în prezent o **destinație de tranzit**, care nu reușește să valorifice interesul turistic acordat obiectivelor culturale decât prin industria alimentației publice, și foarte puțin prin captarea și reținerea fluxurilor turistice în municipiu.

Conectivitatea aeriană: Municipiul Hunedoara este situat la 125 km de Aeroportul Internațional din Sibiu, 157 km de Aeroportul Internațional „Traian Vuia” din Timișoara, 194 km de Aeroportul Arad și aproximativ 175 km de Aeroportul din Cluj.

Conectivitatea navală: În regiunea Vest, Dunărea este navigabilă pe tronsonul Baziaș–Orșova, râul Bega pe o lungime de 40 km, și râul Mureș. În Municipiul Hunedoara, acestea sunt interesante prin prisma distanțelor rutiere între localitate și centrele importante din Regiunea Vest: HD–TM: 175 km; HD–AR: 171 km; HD–AB: 75 km; HD–Deva: 14 km.

Mobilitatea urbană: PMUD a Municipiului Hunedoara 2021-2030 evidențiază nevoi de investiții pentru dezvoltarea mobilității urbane sustenabile.

Conform datelor MLPAD (sursa www.citadini.ro) se relevă un nivel al

emisiilor de gaze cu efect de seră per cap de locuitor – cumulativ pentru perioada 2009-2018 – 0,17%, semnificativ mai mic decât în cele mai dezvoltate județe ale regiunii 0,92% Arad, 0,34 Timiș și ușor mai mare decât Caraș-Severin.

Conform PMUD, cotele modale de transport indică transportul motorizat dominant de 65%, urmat de pietonal cu o cotă de 26%, velo de 6% și transportul public cu o cotă scăzută de doar 3%.¹³

PMUD a formulat ca viziune de dezvoltare a mobilității urbane durabile ca municipiul Hunedoara să devină un sistem urban sănătos, verde, cu un sistem de transport durabil și accesibil tuturor categoriilor de locuitori, în care oamenii și locurile sunt conectați, suport al unei dezvoltări economice durabile pentru o calitate ridicată a vieții.

În vederea îndeplinirii viziunii de dezvoltare a mobilității urbane sunt avute în vedere prin PMUD, 6 obiective operaționale, după cum urmează:

- Hunedoara inteligent – implementare infrastructură smart city pentru pregătirea infrastructurii de mâine;
- Hunedoara conectat – crearea de alternative de transport și un sistem solid de transport public, îmbunătățirea infrastructurii existente;
- Hunedoara flexibil – îmbrățișarea tendințelor viitorului și îndeplinirea așteptărilor locuitorilor, afacerilor și vizitatorilor
- Hunedoara echitabil – dezvoltarea de sisteme de transport accesibile, pentru susținerea incluziunii

sociale, dezvoltarea mediului de afaceri și îmbunătățirea condițiilor de mediu;

- Hunedoara eficient – crearea de valoare adăugată utilizatorilor;
- Hunedoara sigur – reducerea accidentelor de circulație și a pierderilor de vieți omenești.

Pentru aceasta, au fost propuse investiții pe trei Direcții de acțiune:

- D.A.1: Dezvoltarea serviciilor și facilităților aferente mobilității pietonale și velo, cu scopul atingerii obiectivelor de sustenabilitate la nivelul mobilității urbane;
- D.A.2: Investiții pentru creșterea competitivității transportului public;
- D.A.3: Investiții în creșterea calității și/sau stării tehnice a infrastructurii rutiere, care oferă cea mai bună valoare a banilor și care îndeplinesc obiectivele operaționale;

Prin PMUD se estimează faptul că prin implementarea portofoliului de proiecte de infrastructură, organizaționale și operaționale se va asigura reducerea poluării pe trama stradală majoră, ca urmare a reducerii congestiei în puncte cheie, reducerea codei modale a deplasărilor cu autoturismul, în favoarea transportului public, a utilizării bicicletei și a mersului pe jos și a utilizării mijloacelor de transport în comun ecologice.

De asemenea va fi asigurată accesibilitatea, prin creșterea vitezei medii de circulație precum și prin sporirea gradului de accesibilitate către toate zonele deservite, creșterea gradului de siguranță a circulației, prin reducerea numărului de

---

¹³ Cota modală pietonal - 26%;
Cota modală bicicletă – 6%;
Cota modală transport public– 3%;

Cota modală transport motorizat – 65%;

accidente cu până la 15% și creșterea gradului de sustenabilitate, prin promovarea mijloacelor alternative de mobilitate.

Îmbunătățirea calității vieții și a mediului urban va fi asigurată prin: promovarea transporturilor sustenabile (nepoluante), spații publice de calitate și accesibilizate, o imagine urbană mai bună, reducerea semnificativă a impacturilor generate induse de utilizarea rețelei stradale de către vehiculele comerciale (zgomot, emisii, trepidații), reducerea congestiei în puncte cheie.

Stadiul implementării PMUD indică faptul că în exercițiul financiar 2014-2020 și până la 31.01.2021 au fost implementate sau sunt în implementare trei proiecte de modernizare a transportului public ecologic în municipiul Hunedoara pentru coridoarele est, central și vest.

Datorită faptului că nu avem investiții din planul de mobilitate finalizate, nu se poate vorbi despre un impact. Totuși intervențiile în domeniul mobilității au potențial de sustenabilitate, asigurat printr-un nou plan de mobilitate pentru perioada 2021-2030, plan ce stabilește clar prioritățile de investiții în acest domeniu.

Contextul.

Hunedoara este un oraș compact cu un număr estimat de circa 70.000 de locuitori, dintre care 10.000 se regăsesc în zonele rurale învecinate. Din date statistice, deținerea de autovehicule per gospodărie este de aproximativ 60%, un nivel care indică faptul că gospodăriile care își permit să aibă un autovehicul au atins acest obiectiv. Experiența din comunitatea vestic-europeană arată că cea mai mare pierdere a transportului public (TP) este atunci când o gospodărie achiziționează mai mult de un autovehicul, astfel că atunci fiecare călătorie făcută anterior cu TP se transferă unui autovehicul, față de prima

mașină care este folosită pentru transportul la și de la serviciu a principalului aducător de venit.

Competiția.

TP trebuie văzut ca o competiție pe piața transportului, în care comoditatea autoturismului este aproape imposibil de egalat, însă alte avantaje, da – cum ar fi cost-eficiența, oportunitatea de a face alte lucruri pe durata deplasării (lectură, conversație telefonică, audiție muzicală), eliminarea dificultății și costul specific spațiilor de parcare.

S-au produs greșeli considerabile de către operatorii de transport public din țările vestice care au asumat că noile dezvoltări extra urbane, mai departe de rețeaua existentă, nu puteau fi deservite de TP. Potențiale piețe au fost astfel predate autovehiculelor personale. Ulterior adopției culturii unei piețe conduse, atât de către francize, cât și de operatori de TP total privați, s-a constatat că aceste proiecte de dezvoltare ar trebui să devină terminale ale TP. Totuși, în deceniile dinaintea liberalizării piețelor de TP, transportul cu autovehiculul personal a devenit (și rămâne) dominant. Măsurile de austeritate de după criza economică din 2008 au avut tendința să afecteze în mod negativ nivelul calității și în ceea ce privește încărcarea transportului public.

Prin marketing puternic și promovare inteligentă a operatorilor români de TP și a autorităților responsabile de politica de transport, există oportunitatea să se atingă un echilibru stabil între călătoria cu autovehicul versus TP, mai bun decât în alte locuri ale lumii moderne. O abordare orientată spre piață va fi încurajată de restructurarea operatorilor municipali precum PrimTransPrest, care să se conformeze cu cerințele Directivei UE 1370/2007 și să funcționeze sub contracte de serviciu public.

Vehiculele și accesibilitatea.

În acest sens sunt trei factori importanți care trebuie luați în considerare: confortul pasagerilor, accesul facil pentru toate tipurile de pasageri și impactul asupra mediului.

Confortul pasagerilor sau gradul de atracție a vehiculului pentru pasagerii care călătoresc cu el - în acest scop, câțiva factori importanți sunt: distanța adecvată dintre scaune, existența unui loc pentru bagaje, scaune confortabile și temperaturi rezonabile în toate anotimpurile anului.

Un alt factor este **accesul ușor** pentru toate tipurile de pasageri, ideal fiind ca vehiculul să dispună de praguri joase, fără trepte. Accesul de la nivelul solului este deseori luat în considerare numai în contextul oamenilor cu dizabilități sau cu mobilitate redusă, însă experiența dobândită de când marii producători de vehicule și-au schimbat filosofia pentru a ține cont de confortul pasagerilor la fel de mult ca de economia de operare și de standardele de inginerie, arată că, de fapt, majoritatea populației beneficiază de pe urma acestor schimbări. Aproape toți ar avea de câștigat în urma urcării mai rapide în vehicul, însă cei cu bagaje sau cu dizabilități temporare (luxații, fracturi de membre, membre în ghips, nevoia de utilizare a cârjelor sau a protezelor) sau părinții cu copii (fie cu cărucioare pliabile sau fixe) consideră că accesul mai ușor în vehicul este o prioritate foarte ridicată și un avantaj sporit.

Impactul asupra mediului. Beneficiile aduse mediului de transportul public constau, în general, în faptul că poluarea pe care o produce este mai mică per călător decât cea produsă de alte mijloace de transport motorizate. În cazul României, care are o mare parte din electricitate obținută din surse regenerabile, în special tramvaiele și troleibuzele sunt bune pentru

mediu. La prima vedere, autobuzele diesel reprezintă o altă problemă, deși ultimele generații de motoare diesel clasificate potrivit standardelor Euro, echipate cu măsuri de protecție a mediului precum filtre catalizatoare, sunt aproape comparabile cu motoarele pe benzină cu funcționare bună, dar cu prețul consumului mai mare de combustibil, deoarece măsurile de curățare a țevilor de eșapament necesită un volum mai mare de energie. Un autobuz diesel modern, bine dotat, este în mod semnificativ mai puțin poluant decât autovehiculele necesare pentru a transporta un număr echivalent de pasageri.

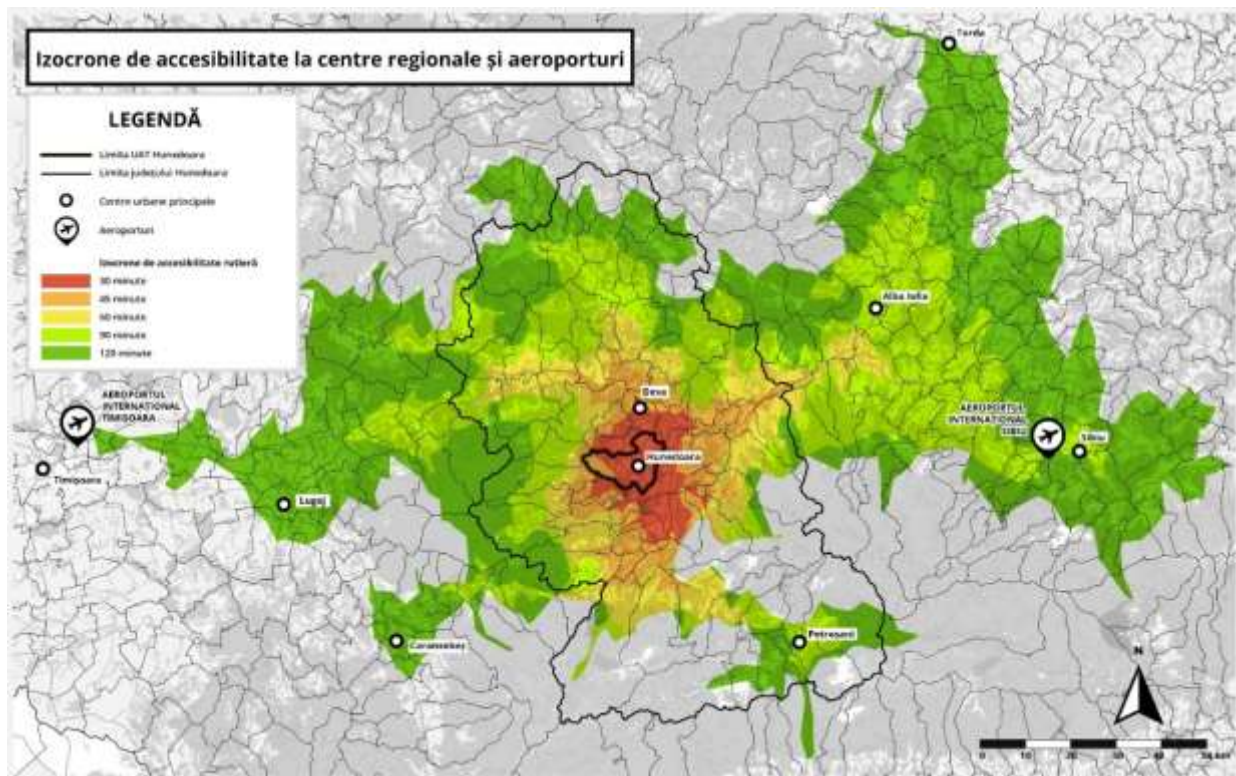
În întreaga Europă și, de fapt, în cele mai multe părți ale lumii, există prezumția că obiectivul operatorilor de transport public este să maximizeze accesul de la nivelul solului. Inițial, acest obiectiv a fost adus în atenție de legislația națională, pentru a crește importanța acordată persoanelor cu dizabilități sau cu mobilitate redusă. În Europa, această preocupare a apărut inițial în domeniul călătoriilor pe distanțe mari, întâi aeriene, apoi cu trenul și cu autocarul. Deși se consideră că regulamentul UE 181/2011 se aplică doar referitor la drepturile pasagerilor pe distanțe mari (care călătoresc distanțe de peste 250 km), de fapt, se aplică tuturor formelor de transport public local. În plus, următoarele drepturi se aplică tuturor serviciilor **(inclusiv celor pe distanțe mai mici de 250 de kilometri):**

- *tratament non-discriminator al persoanelor cu dizabilități sau cu mobilitate redusă, precum și compensații financiare pentru pierderea sau distrugerea echipamentului de mobilitate a acestora în caz de accident;*
- *informarea tuturor pasagerilor de regulamentul minim de călătorie, înainte și în timpul călătoriei, precum și*

acordarea informațiilor generale despre drepturile pasagerilor în terminale și online; în cazurile în care este posibil, aceste informații vor fi

furnizate în formate accesibile, la cerere, în interesul persoanelor cu mobilitate redusă.

Figura 32. Izocrone de accesibilitate la centre regionale și aeroporturi

Sursa: Autori, mapbox

2.6. Dezvoltare urbană

Calitatea vieții în Municipiul Hunedoara este influențată atât de factori socio-economici, cât și fizici, care determină în mod direct gradul de atractivitate al orașului pentru locuire, pentru turism și investiții sau antreprenariat. Aspecte cheie pentru a atrage și a reține populație în municipiu reprezintă accesul la utilități, calitatea spațiilor publice și a serviciilor urbane.

2.6.1. Structura și dinamica urbană

Municipiul Hunedoara este unul dintre cele 12 municipii la nivel regional și 7 municipii la nivel județean. Municipiul face parte dintr-un **județ foarte puternic urbanizat**, în care la nivelul anului 2019, **77% din populație trăia în mediul urban** – cel mai ridicat procent din țară (media 56%). Distribuția așezărilor este concentrată preponderent în arealul sudic („salba” de localități urbane din valea Jiului) și în centru, unde există un nucleu urban format de Deva, Hunedoara, Călan și Simeria (descriș în Capitolul 1). În prezent, toate localitățile se confruntă cu o populație în declin, care pe fondul unor decenii de urbanizare forțată și creștere accelerată s-au tradus printr-o stagnare relativă a dezvoltării urbane după anul 1989.

În ceea ce privește Municipiul Hunedoara, localitatea principală a avut o evoluție organică în zona orașului vechi/Chizid până după cel de-al doilea război mondial, având o creștere organică și nesistematizată spre nord. La începutul anilor 1950, a fost construit primul cartier sistematizat de locuințe colective, „Orașul Muncitoresc”, un cartier destinat familiilor angajaților la combinat.

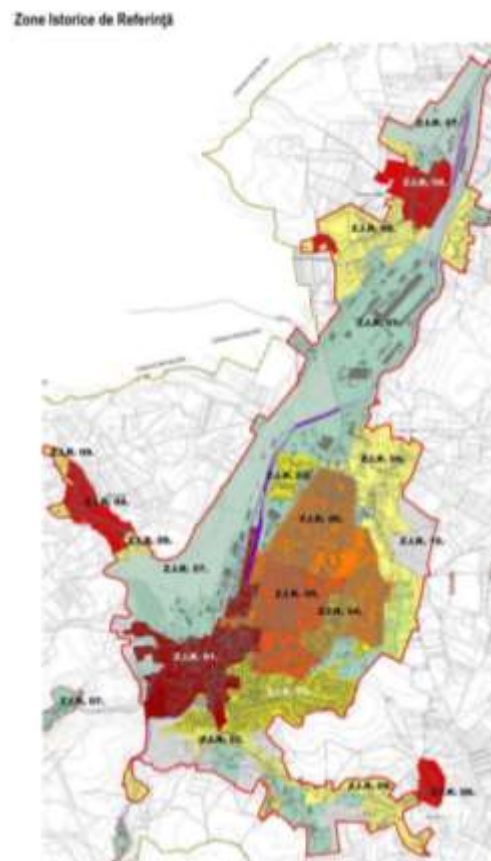
Figura 33. Imagine istorică a cartierului OM

Sursa: <https://adevarul.ro/>

Ulterior, orașul s-a extins pe axa S-V – N-E, în lungul DJ și al platformei industriale, cu un număr de cartiere de locuințe colective.

Figura 34. Zone istorice de referință (Memoriul PUG)

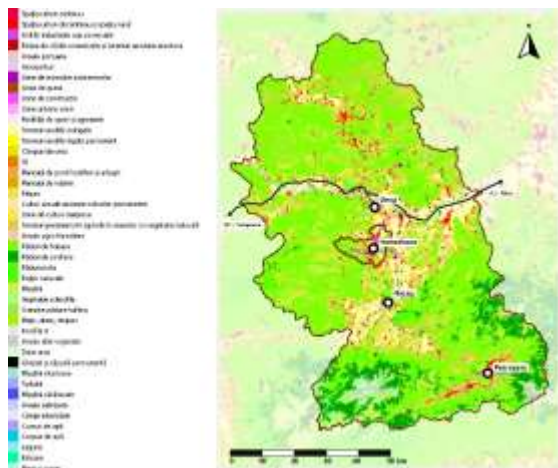

Sursa: Raumplan Design

2.6.1.1. Ocuparea terenurilor

La nivel județean, harta tematică a acoperirii terenurilor arată o prevalență a pădurilor de foioase, cu areale restrânse de terenuri agricole neirigate care se regăsesc în zonele cu planeitate mai ridicată de pe cursurile râurilor, în jurul localităților.

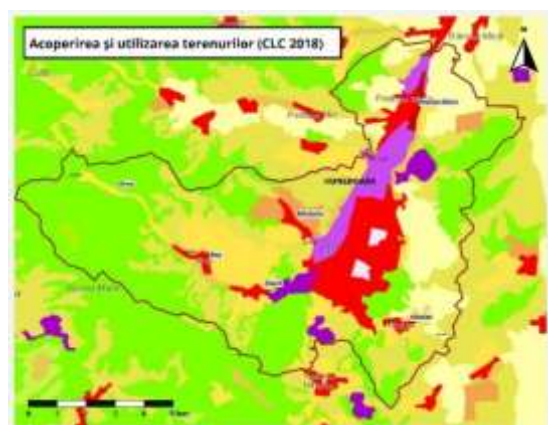
Figura 35. Ocuparea terenurilor la nivel județean

Sursa: CLC 2018

În municipiul Hunedoara, spațializarea ocupării terenului arată o suprafață ridicată din UAT ocupată cu păduri (spre vest).

Figura 36. Ocuparea și utilizarea terenurilor la nivelul UAT Hunedoara

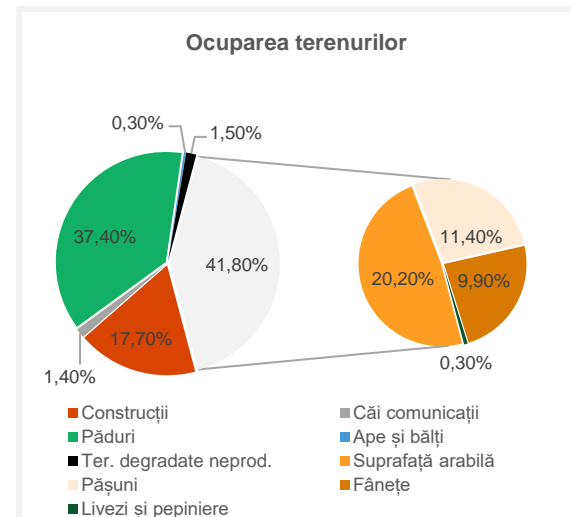

Sursa: CLC 2018

La nivelul anului 2014 (ultimul an înregistrat în INS Tempo), din totalul fondului funciar al Mun. Hunedoara de 9.730 hectare, 3.636 erau ocupate cu păduri (37,4%), în

timp ce 1.719 reprezentau suprafață ocupată cu construcții (17,70%).

Grafic 44. Ocuparea terenurilor la nivel local

Sursa: INS Tempo

După forma de proprietate, 87% din suprafața municipiului se găsește în proprietate privată, inclusiv 99% din suprafața arabilă (1.946 hectare), întreaga suprafață a livezilor, pepinierele, și aproximativ jumătate din suprafețele de pășuni (518 ha din 1.110).

Evoluția suprafețelor agricole din anii 2000 și până recent a cunoscut o **scădere totală semnificativă**, în special în utilizarea activă a livezilor și pepinierele (scădere cu 66%), fânețe (-12,3%), pășuni (-38,4%) și suprafețe arabile (-7,3%). **Terenul nu are vocație pentru culturi intensive sau viticultură**, neexistând nici suprafețele întinse necesare pentru a face exploatarea rentabilă. Însă disponibilitatea suprafețelor plane în proximitatea orașului prezintă oportunitatea de utilizare pentru **agricultură urbană**. Integrarea producției alimentare în oraș se face momentan în regim de auto-organizare la nivel local, prin sprijinul Bisericii Franciscane care arendează terenuri de cca 100-200 mp. În ultimii ani au apărut astfel **grădini și „micro-ferme” de legume și zarzavaturi** în proximitatea cartierului Micro 7, un

model care se extinde la nivel urban, fiind însă **necesară stabilirea unei strategii** și delimitarea spațiilor la nivel periferic urban astfel încât să se asigure o coerență urbanistică.

Figura 37. Grădini urbane în cartierul Micro7

Sursa: *Replicahd.ro*

2.6.1.2. Intravilan. Structură urbană

Conform INS, suprafața intravilană a Municipiului Hunedoara este de 1.588 hectare, respectiv 16,2% din suprafața totală a UAT. **Această cifră a rămas aproape neschimbată din anul 1993**, cu o singură creștere în 2016 (de la 1.558 ha la 1.588 ha). Comparativ, în aceeași perioadă, suprafața intravilanului Municipiului Deva a crescut cu 38,6%, iar suprafața totală a intravilanului urbane în județul Hunedoara a crescut cu 49,1%. Datorită declinului demografic și economic, **Hunedoara nu a cunoscut fenomenul de expansiune / periurbanizare** la nivelul altor orașe din România.

În momentul de față, varianta în vigoare a PUG nu permite o analiză a bilanțului teritorial relevantă. În privința dinamicii dezvoltării urbane, Memoriul aferent PUG Hunedoara (Raumplan Design, actualizare 2020) face următoarele note:

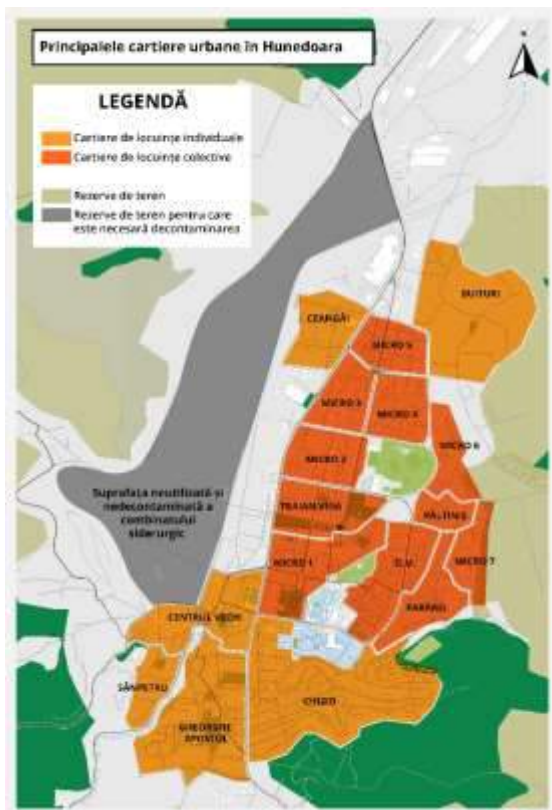
- Deși PUG anterior a prevăzut extinderea activităților industriale în interiorul intravilanului, aceasta a avut loc în exterior, pe terenuri mai

INS înregistrează aproximativ **144 de hectare din teritoriu în cadrul categoriei de terenuri degradate și neproductive, dintre care 73%** se află în proprietate privată. Reintroducerea acestora în circuitul productiv este necesară, și poate fi abordată în funcție de planeitate în modalități diferite, inclusiv pentru furnizarea de energie regenerabilă.

avantajoase ca preț, lipsite de servituți;

- Reconversia zonelor rezervate pentru creșteri industriale;
- Dezvoltările rezultate în urma aprobării unor documentații derogatorii nu au fost la fel de numeroase ca în cazul altor municipii de rang similar;
- În interiorul zonelor cu interdicție de construire până la elaborare PUZ/PUD s-a construit în continuare, rezultând spații urbane lipsite de coerență și nefuncționale.

Figura 38. Principalele cartiere urbane în Hunedoara

Sursa: Autori

Din punct de vedere al țesutului urban, Municipiul Hunedoara este caracterizat de două tipologii de locuire prevalente:

- trama tradițională, organică, aferentă cartierelor de locuințe individuale istorice (Centrul Vechi, Gheorghe Apostol, Sânpetru, Chizid, Buituri și Ceangăi);
- dezvoltarea sistematizată și planificată din perioada 1950-1980, care a produs cartierele de locuințe colective OM, Micro 1-7, Parâng și Traian Vuia.

Zonele ocupate cu locuințe și funcțiuni complementare însumează circa **19% din intravilan** (Raumplan Design, 2020).

O a treia categorie dominantă este reprezentată de **zonele industriale**, dezvoltate în lungul Cernei și al căilor ferate, care domină întregul areal de Vest și însumează în total **circa o treime din teritoriul intravilan**: un ordin de mărime

peste suprafețele industriale din alte orașe Europene. Caracteristica importantă a marilor foste zone industriale, pe lângă disfuncțiile de mediu generate, este aceea a **impermeabilității**: terenurile industriale creează o barieră împotriva conexiunilor naturale din orașe. Datorită procentului ridicat ocupat de zona industrială nefuncțională în prezent (aferentă fostului combinat metalurgic în proprietatea SC EcoSid S.A./Primăriei Mun. Hunedoara), acestea reprezintă **categoria de ocupare principală a intravilanului**, o disfuncție importantă și unică Hunedoarei ca scară.

Conform Memoriului aferent reactualizării PUG Hunedoara (Raumplan Design, 2020), există un procent de circa **4% de teren liber intravilan**, care reprezintă o resursă strategică pentru dezvoltarea viitoare a municipiului, împreună cu zonele industriale.

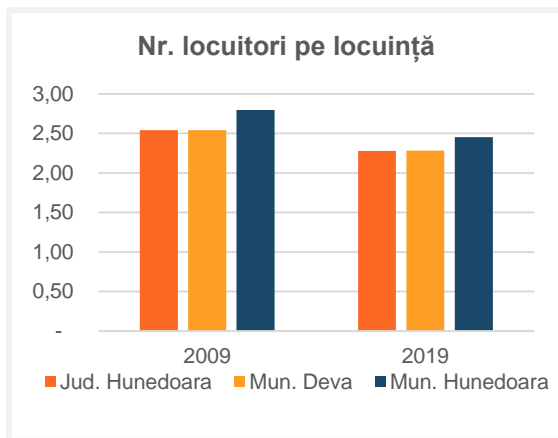
2.6.1.3. Locuirea

Locuirea colectivă în Municipiul Hunedoara ocupă circa 60% din suprafața destinată funcțiunii de locuire, înregistrând densități ridicate în arealul centrului civic/Bulevardului Matei Corvin.

Fondul locativ din municipiu consta, la nivelul anului 2019, dintr-un total de **29.474 de locuințe**, în creștere cu 4,6% în ultimii 10 ani. Comparativ cu județul (2,8%), dinamica este mai accentuată. Din numărul total de locuințe, conform INS, numai 1,99% (587 unități) se află în proprietate publică, restul fiind în proprietate privată.

Raportat la populația totală după domiciliu, **în Municipiul Hunedoara trăiesc în medie 2,45 persoane/locuință**, o valoare în scădere față de 2009 (2,80), dar mai ridicată decât cea aferentă mediei județene și Mun. Deva (identice, 2,28 locuitori/locuință).

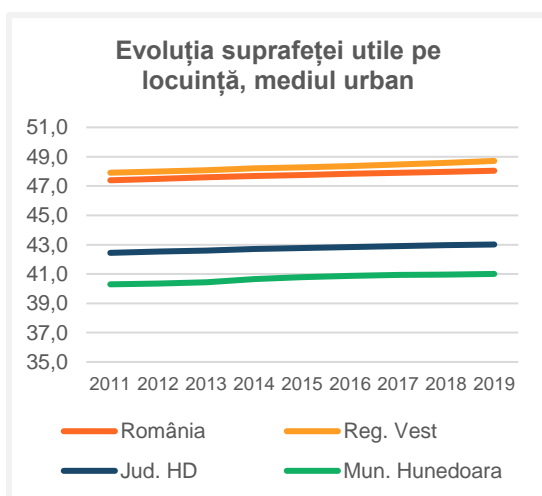
Grafic 45. Evoluția nr. locuitori pe locuință

Sursa: INS Tempo

În aceeași perioadă, suprafața locuibilă medie a locuințelor din Hunedoara a crescut de la 35,1 mp la 41 mp, o creștere importantă de 16,7% în numai 10 ani. Totuși, comparativ cu oferta locativă în mediul urban la nivel național, regional sau chiar județean, Municipiul Hunedoara prezintă **valori mult mai mici** (41 mp, raportat la 43 mp județean și 48,7 mp regional). **Locuințele din Hunedoara sunt cu circa 15% mai mici decât cele din alte orașe ale regiunii, ceea ce are un impact important asupra calității locuirii, și implicit a vieții.**

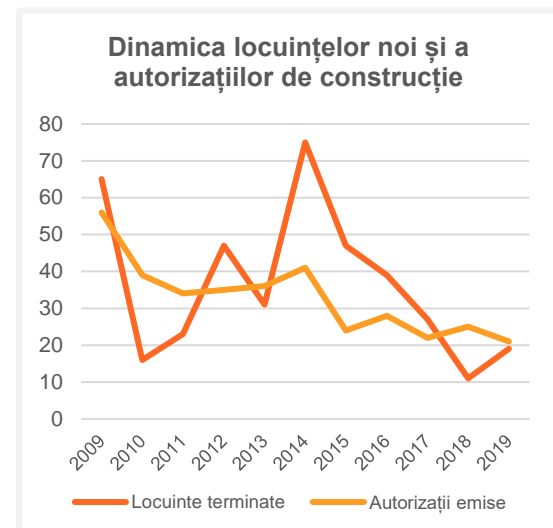
Grafic 46. Evoluția suprafeței utile pe locuință, mediul urban

Sursa: INS Tempo

În aceeași măsură, locuitorii din Hunedoara beneficiază în medie de o **suprafață cu 2 mp mai redusă de suprafață locuibilă** decât media urbană la nivel județean.

Grafic 47. Dinamica locuințelor noi și a autorizațiilor de construcție

Sursa: INS Tempo

Din punct de vedere al dinamicii locuințelor, în ultimii 10 ani se remarcă o scădere bruscă pe fondul crizei economice în anul 2010 (de la 65 locuințe terminate în 2009, la 16), o revenire până în anul 2014, și apoi o scădere aproape constantă, subliniată și de un trend descendent în numărul de autorizații de construcție emise.

Calitatea și cererea redusă se traduc de asemenea într-un preț redus al imobiliarelor: pentru 2019, apartamentele de 2 camere se tranzacționează la un **preț de 503 EUR/mp (23.200 EUR total)**, conform platformei Storia.ro. Comparativ, prețul pe mp al unui apartament în Timișoara este de 1.456 EUR/mp, iar în Deva, de 920 EUR/mp – **aproape triplu, respectiv dublu.**

Pe fundalul declinului economic din ultimele 3 decade, care a imprimat municipiului o puternică tendință de depopulare, **Hunedoara nu este în prezent o destinație atractivă pentru**

dezvoltarea imobiliară. În aceeași măsură, datorită infrastructurii locative de slabă calitate, **nu poate prezenta nici o ofertă convingătoare pentru a menține populația tânără în oraș.** Această

problemă are o deosebită importanță, și trebuie adresată cu măsuri menite să îmbunătățească calitatea urbană și a locuirii în oraș.

2.6.2. Serviciile publice edilitare

2.6.2.1. Alimentarea cu apă potabilă

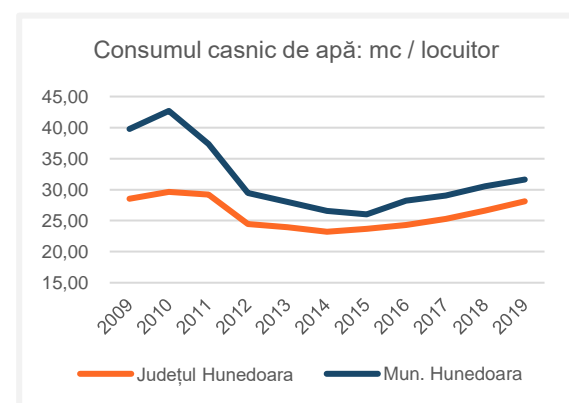
Hunedoara este centru operațional (CO) pentru distribuția apei, conform APM Hunedoara. Captarea principală este asigurată dintr-o sursă de suprafață, din Râul Bărbat prin intermediul barajului Hobița. Captarea de rezervă se asigură din puțuri subterane amplasate în zona **stației de tratare Sânpetru**. În funcție de calitatea apei brute, se stabilesc dozele de reactivi (sulfat de aluminiu și var) și frecvența de spălare a filtrelor. Procesul tehnologic este astfel condus încât să se obțină o apă de calitate. Din această sursă de apă se alimentează prin intermediul stațiilor de pompare și rezervoarelor municipiul Hunedoara.

Conform datelor din ultimul Raport de Mediu (2019), stația de tratare apă Sânpetru asigură alimentarea unui număr de 53.423 cetățeni racordați, distribuind 2.248,34 mii mc de apă, printr-o rețea de 205,94 km.

Consumul casnic de apă reprezintă 83% din consumul total de apă de la nivelul municipiului, o valoare relativ constantă. În ultimii 10 ani, consumul casnic de apă pe cap de locuitor a cunoscut o scădere, și apoi începând cu anul 2014 o ușoară creștere, fiind cu 12% mai mare decât consumul mediu județean (raportat la nr. total al populației, conform INS).

Localitatea Zlaști este alimentată cu apă din aducțiunea de apă a Combinatului Arcelor Mittal, iar satul Boș este alimentat cu apă parțial prin rețele de distribuție necorespunzătoare (Raumplan design, memoriu PUG Hunedoara 2020).

Grafic 48. Evoluția consumului casnic de apă

Sursa: INS Tempo

Municipiul Hunedoara face parte din ADI Aquaprest Hunedoara, creată pentru gestionarea în comun a serviciului de alimentare cu apă și canalizare de pe teritoriul celor 56 de UAT membre. Un Master Plan pentru extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată pentru perioada următoare (post 2020) nu este disponibil la data realizării acestei analize.

2.6.2.2. Canalizarea apelor uzate

Sistemul de canalizare al municipiului Hunedoara este în sistem mixt. Prin Programul ISPA, o parte a rețelei de canalizare a fost reabilitată, iar pentru colectarea apelor uzate menajere au fost executate colectoare noi.

Apa uzată colectată de pe raza municipiului Hunedoara este transportată printr-un colector spre **stația de epurare Sântuhalm**, finalizată în 2013. Rețeaua de canalizare separativă – pluvială acoperă cea mai mare parte din suprafața municipiului Hunedoara, iar în sistemul de canalizare al municipiului Hunedoara se găsesc 14 stații de pompare, conform APM Hunedoara (2020).

La nivelul anului 2019, rețeaua de canalizare din UAT acoperea localitățile Hunedoara, Hășdat și Peștiș, având o lungime totală de 168,7 km și deservind un număr de 51.919 locuitori racordați. Nevoile de investiții includ atât extinderi, cât și reabilitări și sunt incluse în Masterplanul județean, respectiv proiectele operatorului regional delegat de ADI.

2.6.2.3. Sistemul de alimentare cu energie electrică

Municipiul Hunedoara este alimentat cu energie electrică prin rețelele electrice (110Kv) gestionate de ENOL Grup S.A. La intrarea în Municipiul Hunedoara prin stația de transformare 110/20(6)KV-Hășdat, se asigura alimentarea cu energie electrică a rețelelor orașenești LEA (124 km) și LES (43 km) pentru stația Oxigen (Fabrica de Oxigen este desființată), stația HdSPC, stația Oraș, stația Laminoare.

Sistemul de iluminat public este gestionat de S.C. LUXTEN LIGHTING COMPANY S.A., care a implementat lucrările de extindere a iluminatului public în toată localitatea. În 2018, sistemul a fost extins în localitatea Peștișu Mare. În 2020, este în

implementare proiectul „Iluminat public ecologic”, ce vizează înlocuirea și extinderea sistemului de iluminat cu iluminat eficient LED, precum și implementarea unui sistem de gestionare dinamică (iluminat inteligent).

Conform datelor Global Solar Atlas, orașul se află într-o **zonă cu potențial privind utilizarea sistemelor fotovoltaice**, estimarea pentru centrul localității fiind pentru o putere fotovoltaică specifică de 1.255 kWh/kWp per annum. **Pentru un sistem de scară mare montat pe sol, cu o capacitate instalată de 1000 kWp, se pot genera cca. 1.235 GWh pe an, respectiv 4.1 kWh/mp pe zi.**

Figura 39. Potențialul solar în Hunedoara

Sursa: globalsolaratlas.info

Grafic 49. Media puterii specifice fotovoltaice pentru Mun. Hunedoara

Sursa: globalsolaratlas.info

Acest tip de sistem poate valorifica planeitatea terenului în prezent neutilizat

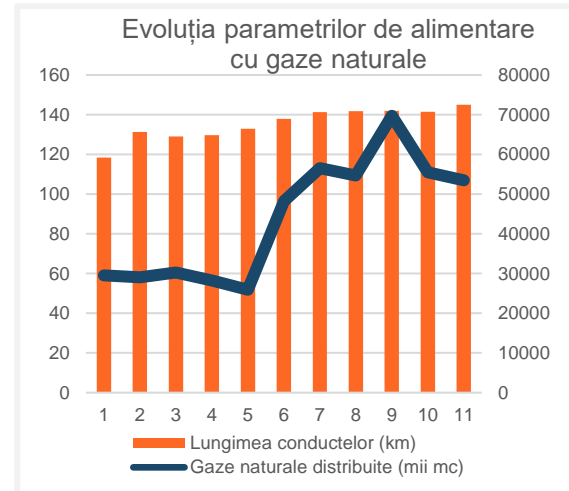
din proximitatea zonelor rezidențiale (fosta zonă industrială).

2.6.2.4. Sistemul de alimentare cu gaze naturale

Municipiul Hunedoara este alimentat cu gaz natural de către S.C. Transgaz S.A. prin conducta Băcia-Caransebeș. Rețelele de distribuție gaz natural sunt gestionate de E.ON Gaz Distribuție Romania și asigură, parțial, alimentarea consumatorilor casnici și industriali.

În anul 2019, lungimea totală a conductelor la nivel municipal era de 145 km, în creștere constantă datorită proiectelor recente de extindere.

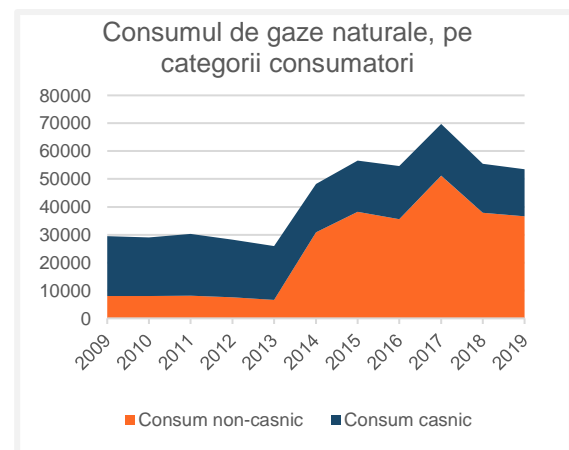
Grafic 50. Lungimea conductelor de alimentare cu gaze naturale și volumul de gaze distribuite (axa dreapta)

Sursa: INS Tempo

Cantitatea de gaze distribuită a fost de 53.473 mii mc, 180% din valoarea anului 2009. Totuși, în aceeași perioadă, consumul casnic a înregistrat o scădere, crescând însă foarte puternic consumul non-casnic, din 2013 până în 2019.

Grafic 51. Consumul de gaze naturale, pe categorii de consumatori

Sursa: INS Tempo

Lungimea rețelei de distribuție a gazelor naturale și numărul de posturi de reglare/posturi de reglare măsurare gaze este redată în tabelul de mai jos.

Tabel 20. Lungimea rețelei de distribuție a gazelor naturale, 2020

Localitate	Lungime rețea de gaze OL (ml)	Lungime rețea de gaze PE (ml)	Lungime totală rețea de gaze (ml)	Nr.pr/prm (buc)
Bos	7.184,80	28,60	7.213,4	123
Hășdat	3.903,20	296,50	4.199,7	110
Hunedoara	80.725,45	65.392,24	146.117,69	4.448
Peștiș	10.983,00	130,10	11.113,1	359
Racăștie	6.973,80	224,90	7.198,7	160
Total	109.770,25	66.072,34	175.842,59	5.200

Sursa: Primăria Hunedoara

În municipiul Hunedoara, există 5 stații de reglare măsurare gaze naturale, de diferite capacități.

Tabel 21. Stații de reglare măsurare gaze naturale din mun. Hunedoara, 2020

Denumire	Capacitate (mc/h)
22 Decembrie	10.000
OM	6.000
Micro IV	5.000
Zlasti	1.000
Boș	250

Sursa: Primăria Hunedoara

Starea rețelei de distribuție gaz natural este reflectată în tabelul de mai jos.

Tabel 22. Starea rețelei de distribuție gaz natural, 2020

Strada	Stare rețea
Str. I. L. Caragiale	necesită înlocuire
Str. Eliberării	necesită înlocuire
Str. Piața Eliberării	necesită înlocuire
Str. Zambilelor	rețea înlocuită (PE)
Str. Privighetorilor	rețea înlocuită (PE)
Str. Traian Vuia	rețea înlocuită (PE)
Bd. Corvin	rețea înlocuită (PE)
Str. Poștei	necesită înlocuire
Str. Ciocârliei	necesită înlocuire
Str. Mierlei	necesită înlocuire
Str. Aleea Parcului	necesită înlocuire
Str. Dorobanților	necesită înlocuire
Str. Aleea Ciprian Porumbescu	rețea înlocuită (PE)
Str. Aleea Chizid	rețea înlocuită (PE)
Bd. Dacia - parcare bloc 20	rețea înlocuită (PE)

Sursa: Primăria Hunedoara

2.6.2.5. Alimentarea cu căldură

Conform memoriului PUG Hunedoara (Raumplan Design, 2020), sistemul de încălzire centralizat a fost scos din funcțiune în anul 2003, datorită stării avansate de degradare a acestuia. În prezent, municipiul Hunedoara nu este racordat la sistem centralizat de încălzire, astfel încât locuințele și clădirile publice în proporție de 90 % au ca sursă de căldură și apa caldă microcentralele (de apartament) pe gaz.

Municipiul Hunedoara acordă o subvenție persoanelor cu venituri mici, ajutor de încălzire cu gaze naturale/energie electrică/lemn, în cuantum între 20 și 262 lei funcție de venitul net mediu lunar (iarna 2019-2020).

În Hunedoara, există potențial de alimentare cu energie termică din surse regenerabile (spre exemplu, pentru cogenerare energie din biomasă).

2.6.2.6. Infrastructura TI și sistemul de telecomunicații

Municipiul Hunedoara dispune de o infrastructură de telecomunicații prin fibră optică, implementată în cadrul proiectului „Sistem de supraveghere video pentru siguranța cetățenilor în municipiul Hunedoara” (2011-2013), având o lungime totală de 4,4 km pe 2 tronsoane, cu o capacitate de 10 fibre * 1 Gb/s. În cadrul aceluiași proiect au fost montate și camere CCTV în 23 de locații din municipiu.

În anul 2019, a fost de asemenea finalizat proiectul „Realizare infrastructură comunicații și control acces zona pietonală B-dul Corvin și Platou Casa de Cultură, Municipiul Hunedoara, județul Hunedoara”, prin care s-a realizat infrastructura pentru cabluri telecomunicații (950 ml), au fost montate cabinete stradale pentru fibră optică, sistem control-acces și sistem de supraveghere video pentru arealul vizat.

Prin extinderea și monitorizarea permanentă a sistemului de supraveghere video, achiziționarea și instalarea camerelor cu inteligență artificială (soft IA), cu aplicații software utile în transmiterea automată a alertelor în dispecerat, se urmărește realizarea prevenției și nu a intervenției în urma comiterii contravențiilor sau chiar a infracțiunilor. De asemenea, un software cu IA folosec și termo-scanerile sau camerele cu termoviziune achiziționate și instalate la sediile instituției în contextul pandemiei de Covid-19, pentru detectarea temperaturii corporale sau nepurtarea măștii de protecție de către angajați și cetățeni. Analizele efectuate de serviciile de specialitate ale primăriei au indicat nevoia de extindere a sistemului de supraveghere video pentru siguranța cetățenilor cu aproximativ 250 de camere video.

Hunedoara este bine deservită de rețele de generație următoare (Next Generation Networks – NGN). La nivelul întregului municipiu însă, în afara localității Boș, toate localitățile componente sunt considerate ca fiind „sate albe” (Banca Mondială, 2019), respectiv localități în care nu există o conexiune fixă în bandă largă cu viteză peste 30 Mbps. Localitatea Groș nu este acoperită de rețeaua mobilă 3G+.

Figura 40. Zone albe NGN și proiecte de extindere a infrastructurii de telecomunicații și TI

Sursa: prelucrare după Banca Mondială (2018)

Figura 41. Rețeaua de puncte cu acces public gratuit la internet în Hunedoara, prin WiFi4EU

Sursa: Primăria Municipiului Hunedoara

2.6.2.7. Sistemul de salubritate și gestionarea deșeurilor

În Municipiul Hunedoara și comunele aparținătoare depozitarea deșeurilor menajere se face centralizat, fără a dispune de rampe de gunoi ecologice autorizate. **Depozitul de deșuri al municipiului a fost închis în anul 2006** conform HG 349/2005, alternativa fiind depozitul Orăștie (recepționat 2015).

La nivelul județului este constituit ADI „**Sistemul Integrat de Gestionare a Deșeurilor Județul Hunedoara**”, cu scopul de a asigura un management de calitate la nivel de județ. Hunedoara se află în zona desemnată nr. 3 de colectare, care va fi deservită direct de noua unitate centrală de gestionare a deșeurilor, care constă în **noua stație de sortare, noua instalație de tratare și noul depozit din Bârcea Mare** (în prezent în probe tehnice – 2020). Conform APM Hunedoara, la nivel

2.6.2.8. Aspecte transversale

de județ se remarcă o serie de tendințe specifice:

- O mai bună colectare și tratare a DEEE (2013-2017), de la sub 1 tonă pe locuitor la 5 tone;
- Colectarea selectivă de sticlă, hârtie, carton, metal în scădere (2014-2018);
- Vehicule scoase din uz colectate și dezmembrate, aflate pe un trend crescător în ultimii 5 ani, ceea ce indică o rată mai mare de înlocuire.

Colectarea deșeurilor locale se realizează de S.C. Solivet Concept S.R.L. și S.C. RECHORALEX S.R.L.

Dezvoltarea sistemului de gestionare a deșeurilor în Municipiul Hunedoara este integrată în Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor 2020-2025 aflat în fază finală de elaborare. Conform acestui plan țintele la nivelul județului Hunedoara pentru anul 2025 includ următoarele:

- cantitatea totală de deșuri de hârtie/carton, plastic, metal și sticlă generate în deșeurile municipale reciclate trebuie să ajungă la 50% din totalul cantității de deșuri produse în 2025, față de 25% în 2020;
- cantitatea de deșuri biodegradabile depozitate trebuie să scadă în 2025 la 35% din cantitatea produsă în 1995;
- gradul de valorificare energetică a deșeurilor municipale depozitate trebuie să scadă în 2035 la 10% din cantitatea totală de deșuri municipale generate;
- rata minimă de deșuri capturate trebuie să ajungă în 2025 la 70% pentru deșuri reciclabile și 51% pentru deșuri biodegradabile.

Consumurile energetice în anul 2020, pe tipuri de alimentare și categorii de consumatori, la nivelul Municipiului Hunedoara este redat în tabelul de mai jos:

Tabel 23. Consum energie electrică Municipiul Hunedoara, 2020

Nr. crt.	Categorie consumatori	Energie electrică		Gaz natural			Motorină		Benzină		TOTAL
		MWh/ an	tep/ an	MWh/ an	mii mc/ an	tep/ an	tone/ an	tep/ an	tone/ an	tep/ an	
1.	Învățământ	526	45	9.406	892	809	0	0	0	0	854
2.	Sănătate	1.326	114	8.212	778	706	3	3	0,27	0	823
3.	Clădiri social-culturale	611	53	3.209	304	276	0	0	0	0	329
4.	Iluminat public	2.860	246	0	0	0	0	0	0	0	246
5.	Clădiri administrative	451	39	1.826	173	157	0	0	0	0	196
6.	Transport public	35	3	0	0	0	163	165	0	0	168
7.	Salubritate	8	1	145	0	12	51	52	11,00	12	77
8.	Altele	9	1	4	0	0	0	0	0	0	1
	Total în administrația Primăria Hunedoara	5.826	501	22.802	2.148	1.961	216	220	11,27	12	2.693
8.	Sector casnic	27.804	2.391	188.816	17.804	16.238	0	0	0	0	18.629
	Total Primăria Hunedoara	33.630	2.892	211.618	19.951	18.199	216	220	11	12	21.323

Sursa: Primăria Hunedoara

Din situația consumurilor energetice prezentate în tabelul de mai sus, la nivelul anului 2020, reiese că ponderea consumului de gaz natural al Municipiului Hunedoara este de 85,3 % din consumul energetic total, acesta fiind utilizat pentru producerea de căldură și apă caldă.

Tabel 24. Consumul energetic al clădirilor publice, 2020

Tip clădire	Nr. clădiri în grup	Total arie utilă	Indicatori			
			Consum Energie Electrică	Consum Energie Termică ¹⁴ (1)	Factură energie (lei/an) (2) ¹⁵	
			(MWh/an)	(Gcal/an)	Electrică	termică

¹⁴ Clădirile nu sunt racordate la sistemul centralizat de încălzire; s-au luat în considerare consumul de combustibil aferent acestora în unități echivalente (Gcal/an)

¹⁵ Valorile sunt fără TVA

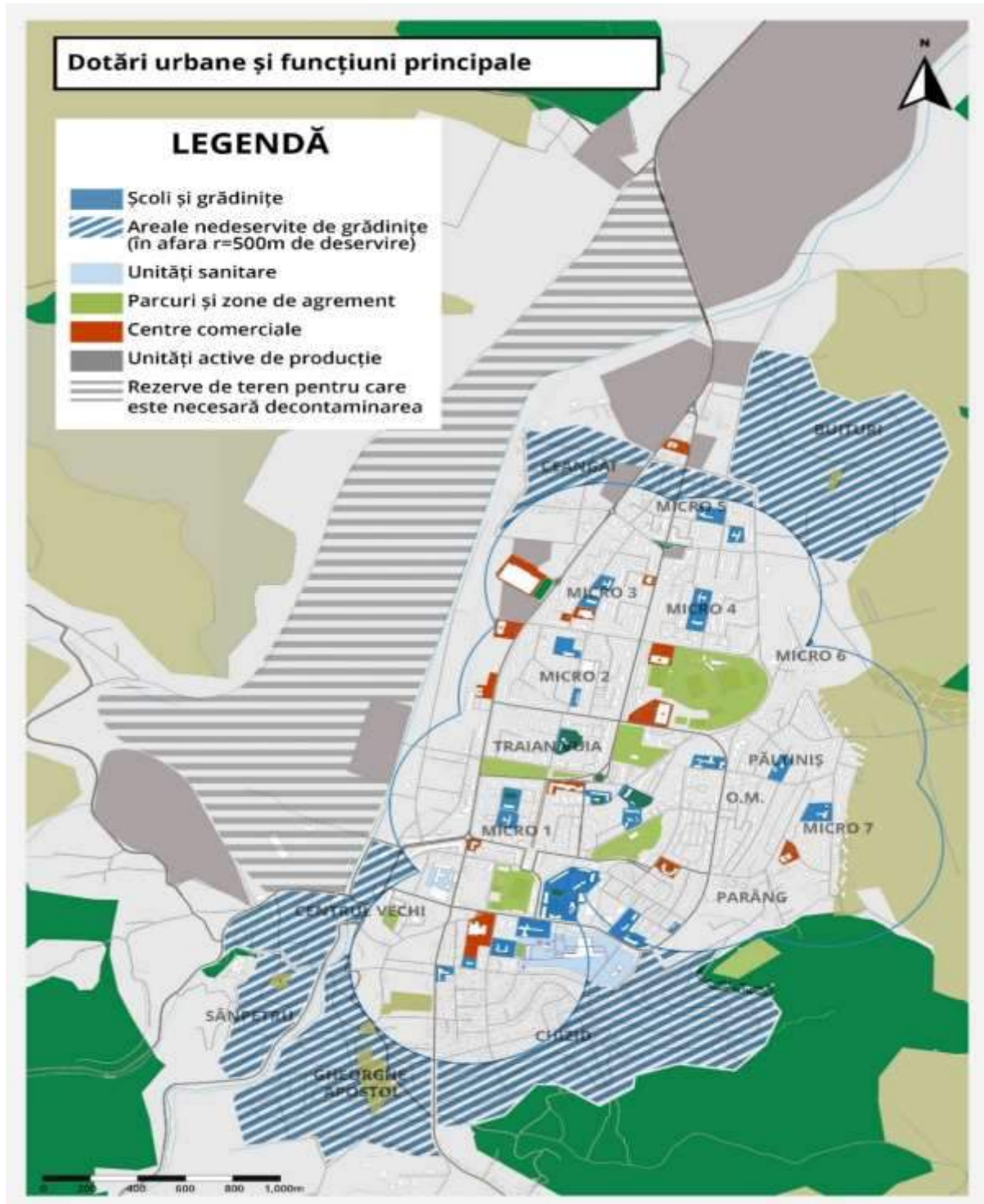
Spitale, dispensare, policlinici etc.	8	69.398	1.326	7.062	0	1.105.580
Școli, licee, creșe, grădinițe, etc.	45	95.261	526	8.089	164.771	1.267.452
Clădiri sociale-culturale (teatre, cinematografe, muzee, etc.)	11	19.274	451	1.570	98.167	246.411
Clădiri administrative	15	11.832	611	2.760	143.476	430.653
Altele			44	3	2.856	473
Total	79	195.765	2.958	19.485	409.271	3.050.569

Sursa: Primăria Hunedoara

2.6.3. Calitatea dotărilor și imaginea urbană

2.6.3.1. Dotările urbane

Figura 42. Dotările urbane și funcțiunile principale din Municipiul Hunedoara

Sursa: Prelucrare autori

Conform recomandărilor Registrului Urbanștilor din România (RUR, 2014) privind dimensionarea dotărilor necesare echipării teritoriului urban, în scopul asigurării unei deserviri de calitate, este necesar ca unitățile de învățământ și educație, cele sanitare, dotările comerciale, de agrement și spațiile verzi să fie normate în conformitate cu nevoile locuitorilor și să fie accesibile acestora.

În ceea ce privește **unitățile școlare și gimnaziale** din municipiul Hunedoara, se remarcă o distribuție spațială concentrată în zonele de locuințe colective, deservind însă tot teritoriul orașului, inclusiv localitățile aparținătoare Hășdat, Răcăștia și Peștișu Mare. Localitățile Boș, Groș și Zlaști nu beneficiază de unități școlare primare în raza de acces fără transport special, școala primară din Zlaști fiind desființată pe fondul scăderii populației școlare.

Majoritatea teritoriului cartierelor de locuințe individuale (Buituri, Ceangăi, Gheorghe Apostol, Centrul Vechi, Sânpetru, Chizid) nu sunt deservite de grădinițe în raza de 500 m (cca. 5-7 minute de mers pe jos).

În aceeași măsură, aceste cartiere nu beneficiază de acces facil la unitățile comerciale, culturale, farmaceutice și bancare din municipiu, **neexistând servicii comerciale de proximitate adresate zonelor de locuințe mai puțin dense**, în afara unor mici unități („minimarket”) dezvoltate ad-hoc. În aceste cartiere din nordul și sudul municipiului, nu există nici centre de cartier, spații destinate vieții culturale și sociale a orașului.

Cartierul Micro 5, și într-o oarecare măsură și Micro 3, **se învecinează încă cu spații active de producție**, inclusiv unități inserate în zonele rezidențiale (fabrici de încălțăminte și alte unități de industrie ușoară).

2.6.3.2. Spațiu public și identitate urbană

Din punct de vedere morfologic, **spațiul public** în Hunedoara se poate clasifica în spații de tip suprafață (parcuri, grădini, echipamente publice destinate agrementului), spații de tip punct (suar, loc de joacă), și spații de tip liniar (spre exemplu Pietonala Corvina).

Spațiile de tip suprafață sunt reprezentate de principalele **parcuri din municipiu** (Parcul Corvin, Tineretului, Central, Poștei, Libertății, Gării, Ciocârliei), **Pădurea Chizid, Grădina Zoologică, Stadionul Michael Klein și Stadionul Constructorul**, precum și **complexul de agrement Corvina**.

Spațiile de tip punct sunt reprezentate de mici spații publice, locuri de joacă și scuaruri cu potențial de reprezentativitate, în special în arealele de locuințe individuale. Un spațiu axial considerat de către locuitorii Hunedoarei ca fiind a doua destinație reprezentativă la nivelul municipiului este **Pietonala Corvina**.

Figura 43. Pietonala Corvina

Sursa: Adevărul.ro

Există un grad ridicat de coerență stilistică în special în ceea ce privește cartierele tradiționale, orașul vechi și cartierul Chizid.

Figura 44. Reprezentativitate și imagine urbană

Sursa: Autori

monumente) la nivel urban, se remarcă o concentrare a acestora în arealul din jurul Castelului Corvinilor, în special a patrimoniului construit cultural, dar și a elementelor de patrimoniu industrial, cum este fostul sediu ICSH. De asemenea, centrul civic prezintă o serie de atracții identificate și de către cetățeni: pietonala Corvin, stadioanele, complexul Corvina.

Se remarcă o **diversitate ridicată a caracterului cartierelor rezidențiale**, de la zonele tradiționale cu tramă neregulată precum Chizid, la locuințele individuale cuplate sau înșiruite muncitorești sau cele colective cu regim redus de înălțime din Orașul Muncitoresc (P+2), și până la cartierele Micro, cu locuințe colective ante-1989 de înălțimi P+4 – P+10.

Spațiile publice din interiorul cartierelor, în special al celor de locuințe colective, prezintă o slabă diversificare și calitate, lipsind în anumite situații o diferențiere a spațiului plantat – grădini de fațadă, spațiului pietonal și carosabilului.

Figura 45. Cartierul Chizid

Sursa: Google Maps

Figura 46. Spații publice interstițiale - Micro 6

În ceea ce privește **distribuția elementelor reprezentative** (repere și

Sursa: Google Maps

Opinia locuitorilor referitor la calitatea spațiului public favorizează cartierele individuale și Micro 1-4. Spațiile evaluate ca având cele mai mari deficiențe sunt reprezentate de cartierele Micro 6, Micro 7 și intrările în oraș – în special perspectiva ce se deschide asupra fostului sit industrial de pe podul de peste Cerna (DJ687), poarta nordică de intrare în oraș.

Figura 47. Vedere de pe podul de intrare - DJ687

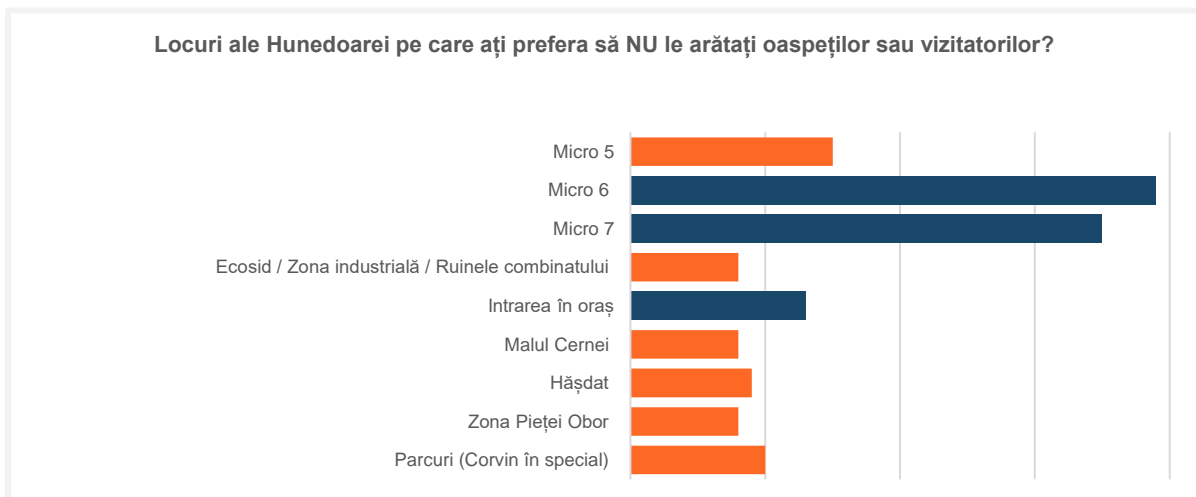
Sursa: Google Maps

Figura 48. Grădinile urbane aferente Micro 7

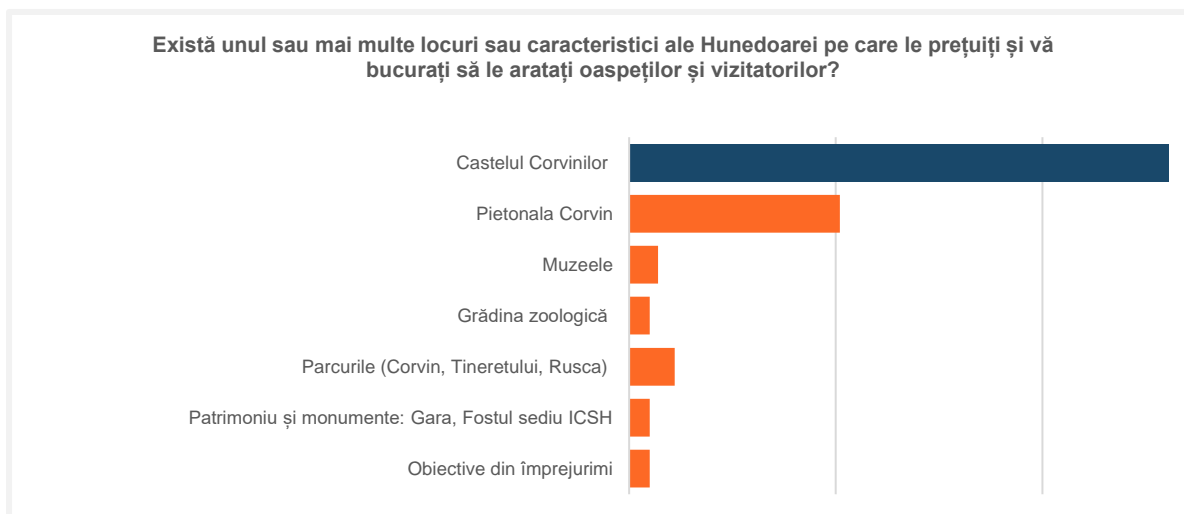
Sursa: Grup Facebook Micro 7

Grafic 52. Percepția locuitorilor asupra spațiilor publice: spațiile cu calitatea cea mai redusă

Sursa: chestionar

Grafic 53. Percepția locuitorilor asupra spațiilor publice reprezentative

Sursa: chestionar

2.6.3.3. Eficiența energetică a clădirilor publice și rezidențiale, a iluminatului public și a transportului

Municipiul Hunedoara înregistra în 2019, conform Programului de îmbunătățire a eficienței energetice al Primăriei pe anul 2020, un consum de energie electrică de 33.445 MWH dintre care 81% revine populației, și câte 9% iluminatului public și sectorului terțiar, iar transportul public are o pondere nesemnificativă. Consumul de gaze naturale era de 173.000 MH la populație iar sectorul terțiar 22.000 MWH. Nu se înregistra consum de energie termică în sistem centralizat iar consumul de combustibil (motorină și benzină) din transport local și serviciul public de salubritate se ridica la 231 tone motorină și 9 tone benzină.

Consumul de energie cu iluminatul public a fost aproximativ constant în perioada 2017-2019 în jur de 3.000 –

3.100 MWH/an. Pe categorii de consumatori ponderea cea mai mare în

consumul de energie electrică îl are iluminatul public, urmat de sistemul de sănătate și învățământ, nivelul consumului având variații mici în ultimii trei ani pentru toate categoriile. Consumul de gaze naturale a fost în scădere în 2019 față de 2017, cele mai notabile fiind în sistemul de învățământ și sănătate, urmate de clădirile administrative.

Nevoile de îmbunătățire a eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, în special a blocurilor de locuințe, sunt în continuare mari. Astfel, prin POR 2014-2020, 14 blocuri sunt incluse în proiecte de eficiență energetică cu o suprafață de 967.330 mp. Pentru proiectele aflate în derulare se estimează o economie de energie de 807 tep/an.

Nivelul de eficiență energetică a blocurilor este scăzut. Datele colectate de Primăria Hunedoara arată că 75% din suprafața utilă a blocurilor are eficiență energetică scăzută, 20% foarte scăzută și doar 5% are eficiență ridicată. La un cost de 490 Ron/mp al investiției în eficiența energetică a blocurilor, pentru 450.000.000 lei, dintre care 95.000.000 pentru cele cu eficiență foarte scăzută.

Tabel 25. Eficiență energetică la nivelul anului 2020

	Număr	Suprafață utilă	Nr. Apartamente	Nr. Clădiri eficiente	Nr. clădiri în curs de eficientizare
Blocuri	530	967.330	23.513	1	14
Case	2.300	165.590			
Clădiri publice	79	195.765		16	12

Sursa: Primăria Hunedoara

Tabel 26. Date energetice pentru blocurile aflate în derulare privind lucrările de eficiență energetică

DATE ENERGETICE PENTRU BLOCURILE AFLATE ÎN DERULARE PRIVIND LUCRĂRILE DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ												
Nivele	Notare energetica - înainte de implementare masuri	Clasa energetica - înainte de implementare masuri	Clasa energetica - după implementare masuri	Suprafata incalzita m2	Consum anual sp. de energie kWh/m2 an - certificat	Consum anual sp. de energie kWh/m2 an - după	Emisii ech.CO2 tCO2/ an - certificat	Emisii ech.CO2 tCO2/ an - după implementare	Economie de energie estimata [kwh/ an]	Economie de energie estimata [tep / an]	costul eficientizarii ron/KWh	durata recuperare investitie ani
P+10	77.41	C	B	33930	286	131	291	137	5219909	449	0.185	15
P+9	82.18	C	B	22002	244	130	283	154	2515668	216	0.197	15
P+8	79.80	C	B	6275	263	135	346	181	805235	69	0.170	15
M+7												
P+4	80.70	C	B	6197	255	120	315	160	840082	72	0.175	15
P+3												
P+2												
P+1												
Total	79.3	C	B	68405	269	130	294	147	9380894	807	0.187	15

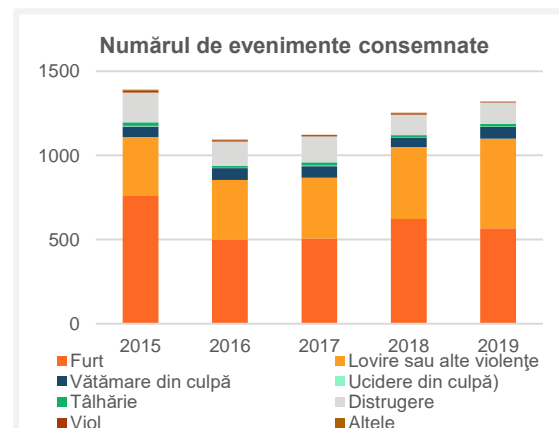
Sursa: Primăria Hunedoara

Grafic 54. Numărul de evenimente raportate de către poliția locală, 2015-2019

2.6.3.4. Siguranța urbană

Siguranța publică este menținută de către Poliția Locală. În Biroul de Ordine Publică din cadrul Poliției Locale activează 18 agenți de siguranță publică, 9 lucrători de proximitate, 2 lucrători în Compartimentul Pază și Sisteme de Securitate, având de asemenea 9 autospeciale în dotare.

Conform informațiilor furnizate de către Primăria Municipiului Hunedoara, pentru anul 2019, au fost înregistrate un număr de 1.321 de evenimente, din care 83% furturi (567 evenimente), loviri sau alte violențe (533 evenimente). Numărul incidentelor a scăzut de la 1.390 în 2015 la 1.093 în 2016, însă apoi a cunoscut o creștere, în principal datorită creșterii numărului de violențe și furt.

Sursa: date poliția locală și prelucrări autori

Diminuarea criminalității și sporirea siguranței publice, atât în cartierele rezidențiale, cât și în zonele centrale sau cu funcțiuni mixte/de servicii este importantă atât pentru bunăstarea locuitorilor, cât și pentru promovarea Hunedoarei ca o destinație sigură și atractivă pentru turism și petrecerea timpului liber.

2.7. Mediu și schimbări climatice

2.7.1. Caracteristici naturale

Municipiul Hunedoara se află în partea central-vestică a țării, apropierea paralelei 46° și meridianului 23° longitudine estică. Relieful acestuia este deluros-muntos, având o altitudine medie de cca. 255 m deasupra nivelului mării. Municipiul este situat în zona depresionară a culoarului Petroșani-Hațeg-Strei, adiacent Munților Poiana Ruscă. Depresiunea Strei-Cerna (a Hunedoarei), este o **depresiune colinară**, cu o serie de piemonturi de eroziune spre bordura montană și de acumulare spre interiorul depresiunii.

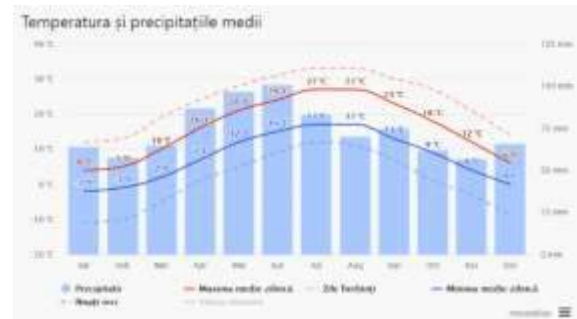
Figura 49. Harta geomorfologică a Municipiului Hunedoara

Sursa: atlas.anpm.ro

Din punct de vedere climatic, Hunedoara este caracterizată de un **climat continental moderat de deal**, cu 4 luni reci și 8 luni moderate. Cea mai ploioasă lună este iunie, iar cea mai secetoasă, noiembrie. **Media anuală a temperaturii** este de 9,6 grade Celsius, cu o minimă medie plurianuală în luna ianuarie de -2,8 grade, și o maximă medie de 20,2 grade în luna iulie.

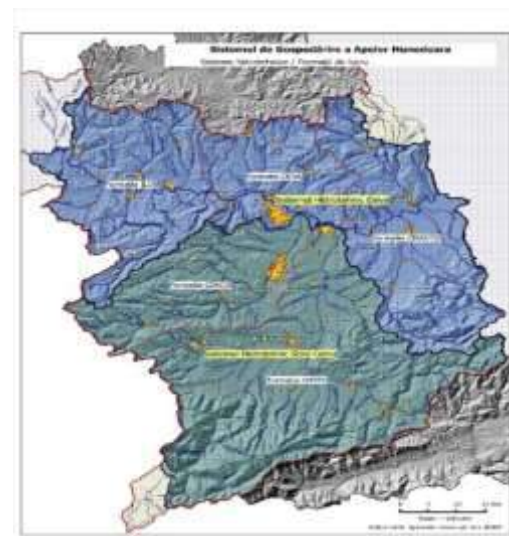
Figura 50. Temperatura și precipitațiile medii

Sursa: Meteoblue

Rețeaua hidrografică a orașului Hunedoara este reprezentată de râul Cerna și afluenții săi, având un bazin de recepție de 748 km².

Figura 51. Sistemul de gospodărire a apelor Hunedoara

Sursa: rowater.ro

2.7.2. Calitatea factorilor de mediu

Așa cum se arată la subcapitolul 2.4.2 Capital economic, calitatea mediului și starea aerului sunt puternic influențate de extensia mare a zonei industriale. Fierul vechi din zona industrială dezafectată reprezintă o sursă de venit pentru numeroase persoane fără loc de muncă, fiind o alternativă acceptabilă la o angajare. Traficul constituie o importantă sursă de poluare a mediului urban, atât prin numărul mare al autovehiculelor, cât și prin cantitatea de substanțe poluante evacuate.

Conform raportului anual al Agenției pentru Protecția Mediului Hunedoara din anul 2019, **calitatea aerului în municipiu este relativ ridicată**, nefiind înregistrate depășiri ale limitelor zilnice pentru concentrații de SO₂, NO₂, CO, Pb, Cd și Ni.

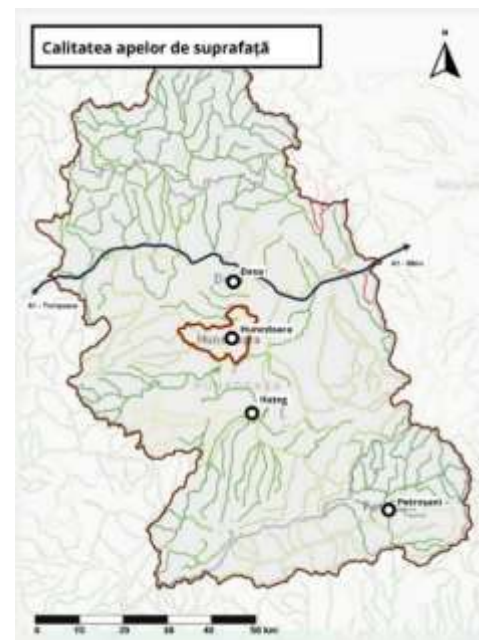
Există **depășiri ale valorii limite zilnice pentru PM₁₀**, în special în lunile de toamnă și iarnă (Octombrie – Ianuarie). Depășirile au fost cauzate de: industria locală, inclusiv producerea de energie termoelectrică, precum și de utilizarea la încălzirea locuințelor individuale a combustibililor solizi, pe fondul unor condiții meteo nefavorabile unei bune dispersii a poluanților (ceață, calm atmosferic). **Concentrația de ozon** (valoare medie anuală) a continuat să crească la nivelul municipiului (Stația HD-3) în perioada 2009-2019, înregistrând o valoare maximă de 43,29 μg/mc aer/an în 2019, raportat la 30,87 în 2018.

Datorită faptului că fostele situri industriale și haldele de zgură nu au fost remediate, există un **risc ridicat de resuspensie a pulberilor poluatoare și de contaminare cu metale grele**, în special în zilele cu vânt.

Calitatea apelor în județ este ridicată, însă la nivelul UAT-ului, tronsonul râului Cerna și al pârâului Zlaști cuprinse pe teritoriul

Mun. Hunedoara înregistrează valori moderate ale calității, conform European Environmental Agency.

Figura 52. Calitatea apelor de suprafață

Sursa: EEA (2020)

Monitorizarea **apelor subterane** se face în special pentru apele freactice, în vederea evaluării potențialului de potabilizare al acestora. În municipiul Hunedoara, calitatea apelor subterane este urmărită prin intermediul laboratoarelor din cadrul DAD (Direcția Apelor Deva) și S.C. APA PROD S.A. Deva, pe baza datelor furnizate de probele recoltate de forajele de rețea.

Râul Cerna are o alimentare mixtă, și anume 54% din apele subterane și 47% din apele de suprafață, pe parcursul lui constatându-se schimburi sensibile în unele sectoare între apele subterane și cele de suprafață. Râul Cerna este poluat cu apele uzate cu conținut ridicat de calciu, astfel că în amonte de barajul de acumulare are capacitatea biogenetică 6, iar până la Hunedoara, aceasta ajunge la 0. Până la barajul Cinciș, Cerna este de categoria a II-a de calitate, iar după

Hunedoara este complet degradat. Principalele surse de poluare de pe cursul râului Cerna sunt unitățile siderurgice și unitățile de producere a materialelor de construcție. Referitor la calitatea apei potabile în anul 2012, toți indicatorii de calitate, atât cei chimici, cât și cei bacteriologici s-au încadrat în limitele prevăzute de Legea nr. 458/2002, completată cu Legea nr.31/2004.

Apa uzată colectată de pe raza municipiului Hunedoara este transportată printr-un colector spre stația de epurare Sântuhalm, recent modernizată prin fonduri Europene.

În ceea ce privește **calitatea solurilor**, la nivelul Municipiului principala problemă este reprezentată de siturile contaminate ca urmare a activităților istorice ale combinatului siderurgic. Industria metalurgică reprezintă un **factor major de contaminare cu metale grele** (Fe, Pb, Zn, Ni, Cu) și cu arsen, efectele asupra sănătății populației fiind ample și de durată.

Conform datelor APM Hunedoara, în municipiu sunt în evidență un număr de 229,2 hectare de teren contaminat, după cum urmează:

- **Halda Poligon Zlaști – 2 ha**, în proprietatea S.C. Talc Dolomita S.A. Zlaști, cu risc scăzut, în proximitatea funcțiunilor de pășunat și industriale (distanță minimă locuitor 1 km);
- **Halda de zgură Buituri – 80 ha**, S.C. Arcelor Mittal/S.C. Slag Processing Service S.A., S.C. Granpet S.A., risc scăzut (distanță minimă locuitor 2-3km);
- **Halda veche de zgură Buituri – 9.2 ha**, exploatată în prezent de S.C. Ison Grup S.A., risc mediu, în proximitate funcțiuni industriale (distanță minimă locuitor 0-1 km);

- **S.C. ECO SID S.A. – 117 ha**, în proprietatea Primăriei Hunedoara, **risc foarte ridicat**, în proximitatea funcțiunilor rezidențiale, creșterea animale și industriale (distanță minimă locuitor 0-1 km).

Figura 53. Halda Buituri

Sursa: replicahtd.ro

Cea mai mare urgență este în momentul de față **decontaminarea sitului ECO SID și asigurarea parametrilor minimi pentru sănătatea populației**. Cele mai puternic contaminate areale sunt partea de nord a sitului (fosta uzină chimică) și fosta stație de tratare a apei cu fenol. În aceste zone, valorile pentru majoritatea contaminanților depășesc limita de intervenție definită de legea din România.

În restul zonei, poluarea este cauzată în principal de compuși ai metalelor grele. Datorită stratului de argilă care sigilează acviferul, apa subterană este mai puțin poluată (E. Martac et al, Proiectul timbre, D4.1, 2013).

Figura 54. Eco Sid

Sursa: hunedoaralibera.ro

Printr-un proiect al primăriei, 20 ha de teren au fost decontaminate, în proximitatea Castelului Corvinilor, și transformate în parc industrial (vezi Cap. Economie).

Suprafața decontaminată de 20 ha reprezintă aproximativ 14% din cele 138 de ha contaminate cu risc ridicat datorită proximității de zone locuite. Rămân în momentul de față cele 117 ha de teren contaminat, care însă trec în prezent printr-un proces de renaturalizare. Există posibilitatea de a implementa un proces mai lent, însă considerabil mai puțin costisitor, de decontaminare prin fitoremediere (fitoextracție, posibil cu utilizarea biomasei pentru recuperarea metalelor și producerea energiei).

Figura 55. Renaturalizarea spontană a sitului Eco Sid

Sursa: adevarul.ro

2.7.3. Patrimoniul natural. Parcuri și spații verzi urbane

Deși pe teritoriul UAT-ului nu se regăsesc situri Natura 2000, patrimoniul natural al municipiului Hunedoara are un grad ridicat de diversificare și include 7 parcuri, o zonă protejată și alte spații verzi.

Pădurea Chizid este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN „rezervație naturală de tip botanic”. Rezervația ocupă o suprafață de cca. 50 ha, reprezentând un element de patrimoniu fitogeografic care documentează etajarea forestieră și diversitatea ecosistemelor istorice.

Figura 56. Pădurea Chizid

Sursa: portalturism.com

Pe teritoriul intravilan al municipiului se regăsesc 7 parcuri publice:

- Parcul Tineretului (2,3 ha);
- Parcul Corvin (4 ha);

- Parcul Central (1,5 ha);
- Parcul Poștei (0,51 ha);
- Parcul Libertății (0,66 ha);
- Parcul Gării (0,3 ha);
- Parcul Ciocârliei (0,64 ha).

Suprafața totală a spațiilor verzi amenajate ca parcuri publice, incluzând și pădurea urbană Chizid, este de **59,91 ha**. Conform INS, suprafața totală a spațiilor verzi la nivelul UAT Hunedoara este de **203 hectare**, astfel încât suprafața de spațiu verde pe cap de locuitor se ridică în anul 2019 la **28,05 mp/loc.**, o valoare mai ridicată decât media regională și națională.

În ultimii ani, municipiul a avut o politică de conservare și modernizare a spațiilor verzi existente și de extindere a acestora prin amenajarea terenurilor virane. Municipality a întocmit **registru spațiilor verzi din municipiul Hunedoara** ca instrument principal de gestionare a acestora. Totodată, o parte componentă a proiectului în implementare „Revitalizarea centrului istoric al Municipiului Hunedoara” (POR 2014-2020), prevede și Reabilitarea și modernizarea Parcului Libertății.

Râul Cerna traversează orașul însă nu este valorificat în prezent pentru agrement. Portofoliul de proiecte al strategiei de dezvoltare a municipiului Hunedoara prevede proiecte de investiții pentru valorificarea acestei resurse naturale pentru turism și agrement.

2.8. Capacitate instituțională, e-guvernare și participare

2.8.1. Capacitate instituțională

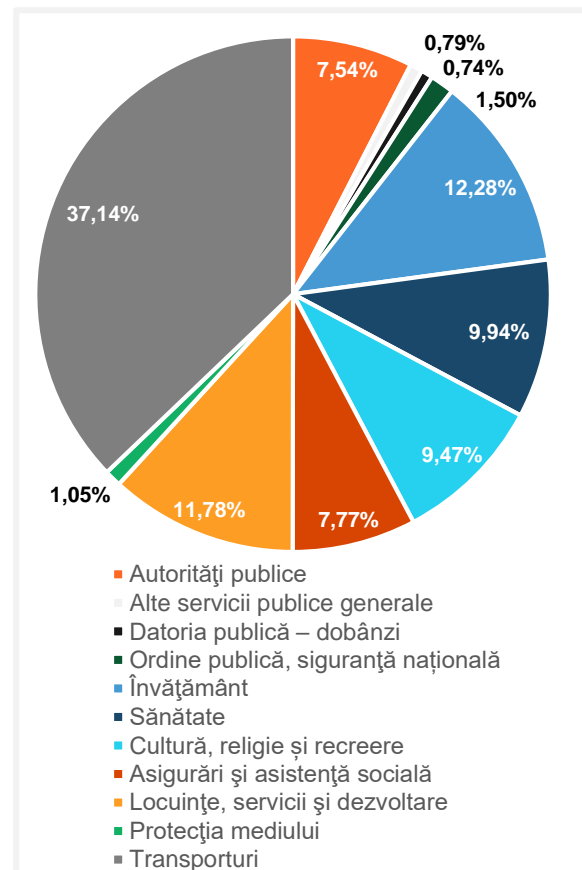
Administrația publică a UAT-ului este formată din Consiliul Local ca autoritate deliberativă și Primarul municipiului ca autoritate executivă. Autoritatea publică locală funcționează în conformitate cu prevederile **Legii nr. 215/2001** privind administrația publică locală, cu modificările și completările ulterioare, și în conformitate cu Regulamentul de Organizare și Funcționare al Consiliului Local al Municipiului Hunedoara (**HCL 89/2011**).

Conform Organigramei (anexă 1 la HCL 286/2019), la nivelul aparatului de specialitate al Primarului și Serviciilor Publice subordonate Consiliului Local există un număr total de 244 de funcții publice, 215 funcții contractuale și 2 demnitari, pentru un total de **461 de funcții publice în instituție**.

Bugetul local al Municipiului Hunedoara aprobat pentru anul 2020 este compus din partea de venituri în sumă de **352,126,230 lei**, și partea de cheltuieli în sumă de **355,973,620 lei**, cu un deficit în sumă de 3,847,390 lei acoperit din excedentul anului 2019 și datorat în principal cofinanțării proiectelor în implementare. Față de estimarea inițială de buget din 2019, dar și de bugetul anilor anteriori, s-a înregistrat o **creștere datorată derulării investițiilor cu finanțare din fonduri structurale**.

După clasificarea funcțională a cheltuielilor, se remarcă o alocare majoră în domeniul asigurării serviciilor de transport la nivelul municipiului (37,14%), urmată de locuire și dotări publice (11,78%). **Alocarea financiară pentru protecția mediului este de numai 1%, de 5 ori mai redusă decât alocarea medie la nivel național (5,04%) sau European (5,30%)** - conform Eurostat, pentru anul 2018).

Figura 57. Structura bugetului după clasificarea funcțională a cheltuielilor (2020)

Sursa: Primăria Hunedoara

În același timp, la nivel European, aproximativ 13% din cheltuielile publice ale autorităților locale sunt realizate în scopul sprijinirii activităților economice locale, și **15% sunt dedicate educației și formării** – două aspecte mult subdimensionate nu numai la nivel local, ci și la nivel național (unde spre exemplu alocarea medie pentru educație este de numai 6% din cheltuielile locale – 2018, Eurostat).

Per total, bugetul per capital al Municipiului Hunedoara a fost la nivelul anului 2020 de **4.951 lei pe locuitor** – aproximativ 1.040 Euro. Această valoare este **mai ridicată decât cea națională (851 Euro/locuitor)**, însă mult scăzută față de nivelul European

(3.274 Euro/ locuitor în 2018 conform Eurostat).

În Hunedoara, în perioada 2014-2020, au fost depuse și aprobate **23 de proiecte și proiecte complexe**, pentru o valoare totală de 389.714.468,17 lei (aproximativ

79.500.000 EUR), dintre care 303.913.909,86 lei finanțare nerambursabilă prin POR, POCU și POCA (contribuție FESI și națională). Detalii privind lista acestor proiecte, pot fi consultate în Anexa 2.

2.8.2. E-guvernare și participare

Între aspectele cele mai des considerate ca făcând parte dintr-un portofoliu „Smart City” (aferent orașelor inteligente) fac parte cel mai des investițiile în iluminat inteligent, senzori, smart parking, servicii publice de Wi-Fi și sisteme de management al traficului.

Municipiul Hunedoara este unul dintre cele 12 municipii ce nu sunt reședință de județ din totalul de 59 din țară ce au o politică de tip Smart City. (sursă: [Baza de date urbane - Citadini](#))

Pe lângă aceste infrastructuri și servicii însă, un impact foarte ridicat asupra atractivității unui oraș este conferit de **serviciile de e-guvernare și transparență decizională**. Un nivel ridicat de pregătire pentru dezvoltarea și implementarea serviciilor de e-guvernare este o condiție prealabilă pentru un **sector public performant și inovator**, care oferă servicii integrate, facilitând bunăstarea cetățenilor și întreprinderilor și reușind să atragă investitori și oportunități economice. Recentele blocaje datorate pandemiei Covid-19 au evidențiat necesitatea de a urmări strategii digitale (ONU, 2020).

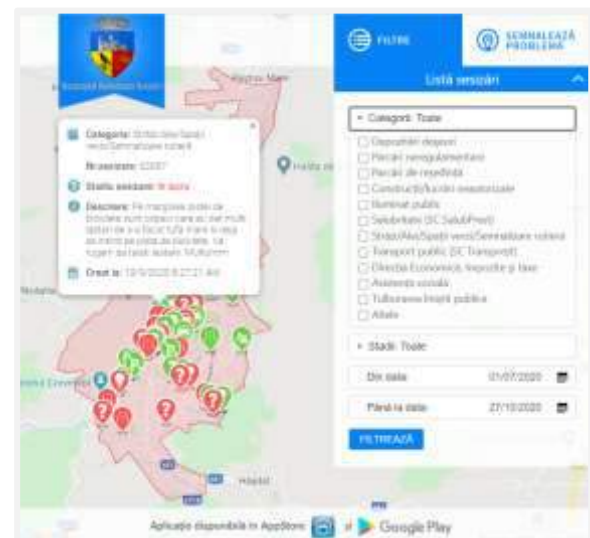
Instrumentele principale de comunicare cu cetățenii utilizate de către autoritatea publică locală sunt portalul primăriei (<https://www.primariahunedoara.ro>) și paginile de social media, ambele fiind utilizate în mod regulat de către cetățeni și actualizate de către autoritate, care publică conform principiilor de transparență decizională toate proiectele de hotărâri, declarații de avere și interese și alte informații de interes public, în timp util, pe pagina web.

Din 2017, la nivelul Municipiului Hunedoara funcționează o **platformă digitală de sesizări** (website și aplicație) prin care

cetățenii pot transmite raportări privind disfuncții ce țin de depozitarea de deșeuri, construcții neautorizate, iluminat public, transport public ș.a.

Harta sesizărilor este actualizată zilnic în mod participativ de către locuitori, problemelor raportate fiindu-le alocat un număr de înregistrare și un stadiu (preluat – în lucru și soluționat – favorabil, cu răspunsul furnizat de către autoritate).

Figura 58. Harta sesizărilor din Mun. Hunedoara

Sursa: <https://mycity.primariahunedoara.ro/>

Prin portalul municipiului (<https://www.primariahunedoara.ro/ro/contact>), se oferă de asemenea serviciul de plăți online pentru impozitele și taxele locale, procurarea de autorizații de liberă trecere, transmiterea de petiții online și verificarea stadiului cererilor depuse (**Registratură digitală**).

În luna decembrie 2020, a fost implementată o platformă de Servicii electronice, prin proiectul SIPOCA 529 ”Soluții informatice integrate pentru simplificarea serviciilor administrative și reducerea birocrăției”, prin care primăria

Hunedoara pune la dispoziția cetățenilor un număr de 72 de servicii electronice și infrastructura pentru digitalizarea tuturor serviciilor oferite de instituție. Astfel, se pot obține avize, adeverințe, certificate etc, prin depunerea solicitărilor online, se pot efectua plăți online în cadrul demersului administrativ pentru solicitările pentru care se impun taxe de eliberare documente. Dacă se dorește obținerea lor în regim de urgență, se pot semna electronic documentele depuse de cetățeni și se eliberează documentele semnate electronic de către angajații instituției primăriei, la soluționarea actelor și se depun în spațiul privat al cetățeanului, creat pe platforma de servicii electronice la crearea unui cont de utilizator, sau atașate la adresele de mail declarate tot la crearea contului de utilizator. Angajații dispun de un

număr de 50 de semnături electronice în cloud, fără token, pentru semnarea documentelor emise, De asemenea, sunt utilizate frecvent terminalele self service, instalate în două puncte de interes, frecventate de cetățeni, la scanarea cărții de identitate sau la scanarea codurilor de bare tipărite pe deciziile de impunere, somații și popri. Prioritățile de investiție includ eliberarea Certificatelor de Urbanism semnate electronic în maximum 24 de ore, implementarea GIS (Sistem Geografic Informatic), a Băncilor de date urbane și ridicări topo/cadastrale.

Informarea cetățenilor cu privire la obiectivele de investiții din municipiu este realizată de asemenea prin intermediul portalului web al municipiului – **Harta Interactivă a Investițiilor.**

Figura 59. Harta interactivă a investițiilor din Hunedoara

Sursa: <http://hartainvestitii.primariahunedoara.ro/>

În luna iulie 2020 a fost finalizată de asemenea instalarea unor **panouri informative digitale (totem)** în zonele centrale, dedicate cetățenilor și turiștilor, aspect ce se poate dovedi util atât promovării locale și eficientizării comunicării, cât și sănătății populației în contextul sanitar aferent pandemiei SARS-Cov-2.

Evoluția numărului de utilizatori /vizitatori, utilizatori/vizitatori activi, utilizatori care se reîntorc pe site-ul Primăriei Hunedoara <https://www.primariahunedoara.ro>, rapoarte demografice și de interes etc., sunt prezentate în Anexa 4 Informații extrase din contul Google Analytics.

2.9. Analiza SWOT

		Puncte Tari	Puncte Slabe
Capital demografic cultural	socio-și	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Efectiv al populației în vârstă de muncă mai mare decât mediile naționale și regionale, și o rată de dependență demografică mai mică decât nivelurile naționale și Europene; ▪ Comparativ cu regiunea și județul, Hunedoara are un procentaj mai ridicat de populație nedezavantajată (71,83%); ▪ Municipiul beneficiază de o infrastructură bine dezvoltată de servicii sociale și servicii de sănătate, Spitalul Municipal „Dr. Al. Simionescu” fiind o unitate modernizată, care poate să ofere servicii de calitate; ▪ Populația Hunedoarei este mai educată, cu o rată de analfabetism mai scăzută decât cea la nivel județean și național. Pregătirea populației la nivelul studiilor liceale și profesionale este semnificativ mai mare (cu 13% mai mult decât media națională și 12% mai mult decât cea regională pentru nivelul ISCED 3-4) ▪ Experiență și rezultate în implicarea elevilor în activități inovative și competiții internaționale în domeniul roboticii; ▪ Învățământul profesional și tehnic este diversificat, are potențial de dezvoltare și este orientat preponderent către turism-HORECA, domeniile economic, logistic-transporturi, tehnic, construcții. Facultatea de Inginerie Hunedoara oferă specializări în ingineria automotivă, electrică, energetică, de mediu și management. ▪ Rata de abandon a ciclului de învățământ primar și gimnazial este mai mică decât la nivel regional (1,3%, respectiv 1,1%); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Declin demografic puternic, cu o rată de scădere ce depășește -15% între ultimele două recensăminte; ▪ Scădere accentuată a numărului populației tinere: în ultimii 10 ani, numărul tinerilor cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani a scăzut cu peste 40%, iar numărul populației de 80 de ani și peste s-a dublat; ▪ Comparativ cu media urbană națională, sporul natural din Municipiul Hunedoara este de trei ori mai mic; ▪ Număr redus de populație cu nivel de educație superior și post-liceal (24% din total); ▪ Scădere importantă a numărului de elevi înmatriculați în ciclul liceal (-43%) și creșterea ratei tinerilor NEET (tendință națională); Speranța de viață la nivel județean este mai redusă decât media țării, cu doi ani. Principala cauză de deces ce poate fi prevenită este reprezentată de bolile aparatului circulator: la nivel local, peste 11% din populația arondată spitalului municipal SPHD suferă de boli hipertensive; ▪ Un procent de 28,14% locuiește în zone urbane marginalizate sau dezavantajate, cu risc de sărăcie și excluziune socială; ▪ Populația cu un nivel scăzut de capital uman este numeroasă, reprezentând aproape un sfert din populația Municipiului Hunedoara; ▪ Numărul de medici este de numai 1,70/1000 de locuitori, mai mic decât media națională (2,49), în scădere; ▪ Vitalitate culturală scăzută, la finalul clasamentului național (41/46 locuri în 2016), datorată unei infrastructuri subdezvoltate, lipsei resurselor umane specializate, a industriilor culturale și a participării culturale limitate – însă cu tendințe de îmbunătățire recent; ▪ Lipsa unei identități – „brand” a Municipiului Hunedoara care să popularizeze oferta culturală; ▪ Lipsa unei culturi a participării și implicării în proiecte culturale, de artă urbană, urbanism, dezvoltare, arhitectură și alte industrii creative;

Potențial economic și turistic

- **Capital cultural foarte bogat**, cu un patrimoniu amplu atestat încă din paleolitic și relevant pentru toate perioadele istorice, dar mai ales epoca medievală;
- Patrimoniu construit de mare valoare, cuprinzând una dintre principalele atracții naționale („cele 7 minuni ale României) – **Castelul Corvinilor**, care în ultimii ani a reușit să se impună ca destinație turistică din ce în ce mai importantă;
- Interes în creștere spectaculoasă pentru **muzee și colecții publice**, datorită promovării mai bune și diversificării ofertei (creștere de 5,6 ori a nr. de vizitatori între 2011 și 2019);
- Desfășurarea unui calendar din ce în ce mai amplu de **evenimente de interes regional și național** (Noaptea Muzeelor, Festivalul Luminii, Târgul European al Castelelor etc.)
- Persoane resursă în diverse domenii, atașate sentimental de localitate.
- Disponibilitatea infrastructurilor pentru antreprenoriat, investitori și dezvoltare economică locală (Parc Industrial, Centru de Afaceri) și a resurselor de teren pentru dezvoltări viitoare (10 terenuri nepoluate – în principal foste unități militare, în suprafață totală de 17,58 ha);
- Existența unor firme mari, operatori economici puternici cu potențial de a sprijini dezvoltarea zonei.

TURISM

- **Potențial foarte ridicat** de atragere a fluxurilor turistice datorită prezenței obiectivelor culturale și a proximității

- **Sub-valorificare a capitalului cultural** și elementelor de patrimoniu (în special patrimoniu arheologic și ecumenic, prezent pe teritoriului municipiului);

- Pierderea profilului industrial tradițional și absenta unor tendințe de dezvoltare a unor sectoare prioritare;
- Absenta unor mari operatori economici care să susțină un profil economic specific;
- Turismul este aparent unica direcție observabilă de dezvoltare economică;
- Viabilitatea scăzută a IMM-urilor;
- Capacitate limitată de acces la finanțare;
- Capacitate scăzută de cercetare, dezvoltare, inovare;
- Acces scăzut la servicii de consultanță de afaceri și internaționalizare;
- Legături slabe între mediul de afaceri și mediul academic;
- Grad de internaționalizare scăzut al afacerilor.

TURISM

	<p>față de destinații de recreere în natură, pelerinaj spiritual, agroturism și turism viticol etc;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tendință de creștere și diversificare a structurilor de primire turistică (2009-2019), și emergența structurilor de cazare alternative, listate pe platforme internaționale (Booking, AirBnB); ▪ Domeniul ospitalității reprezintă un domeniu cu perspective de creștere ridicate și capacitate de susținere a economiei locale – profitul curent al sectoarelor hoteluri și restaurante (2019) depășește ¼ din totalul profitului generat local; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ofertă turistică încă slab diversificată și subdezvoltată, cu o capacitate turistică limitată; ▪ Serviciile turistice din domeniul HoReCa, serviciile de interpretare, agențiile, activitățile culturale contribuie cu o fracțiune aproape ne semnificativă la economia locală, fiind încă slab dezvoltate (cu excepția industriei alimentației publice – baruri și restaurante, unde este dificilă o separație pe tipul consumatorului). Contribuția activităților de spectacole, culturale, recreative, expoziții este de numai 0,29% din CA la nivel local; ▪ Promovarea turistică prin centre de informare și parteneriat este insuficient dezvoltată; lipsa parteneriatelor la o scară teritorială mai amplă pentru servicii sau trasee cu obiective complementare/tematice; ▪ Rata înnoptărilor turistice este mult sub media județeană și regională, cu un profil de turist preponderent local (procent redus de străini) și o sezonalitate accentuată; ▪ Tendință de scădere a șederii medii a turiștilor, până la 1,35 zile/turist, ceea ce indică un turism preponderent de tranzit, cu o slabă contribuție la economia locală; ▪ Oportunități de formare și specializare în domeniul ospitalității reduse, aspect ce contribuie la lipsa performanței turistice a municipiului.
<p>Accesibilitate și transport</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bună poziționare geografică, în proximitatea coridoarelor europene, cu acces rapid la A1; proximitate relativă față de aeroporturi internaționale (2 ore); ▪ Procent foarte ridicat de drumuri și străzi urbane modernizate, calitate în general bună a infrastructurii rutiere urbane, care este capacitatea la nivelul traficului existent; ▪ Acoperire bună cu transport public de călători și existența investițiilor anterioare în TP; ▪ Multiple proiecte anterioare de creștere a calității spațiului pietonal în municipiu; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Calitatea conexiunilor în teritoriu relativ redusă, în special pe legătura N-S; probleme de accesibilitate datorate constrângerilor aferente podului peste Cerna, care limitează drastic potențialul zonei „poartă” din nord; ▪ Declinul transportului feroviar și a infrastructurii, inclusiv Gara Hunedoara (obiectiv reprezentativ de patrimoniu); ▪ Prezența fenomenului de parcare și staționare ad-hoc la nivel urban; ▪ Creșterea semnificativă a gradului de motorizare și a utilizării autoturismelor; ▪ Flux ridicat (peste 100 autocamioane/zi) din zonele productive către Sântuhalm/Deva și autostrada A1, cu multiple probleme de infrastructură, mediu, siguranță și confort; ▪ Frecvență redusă a transportului public de călători;

	<ul style="list-style-type: none"> Plan de Mobilitate Urbană Durabilă a Municipiului Hunedoara implementat. Stare avansată de degradare a unor trotuare și zone cu reabilitări din trecut ce au vizat doar carosabilul; Pietonale foarte înguste (1m), de multe ori ocupate de mașini; Facilități reduse pentru persoane cu dizabilități, cărucioare de copii; Număr redus de kilometri alocat pentru piste de biciclete: 1,33 km; Nerespectarea spațiului pentru pietoni – parcări ilegale, în contextul subocupării locurilor de parcare rezidențiale. Cota modală de transport arată mobilitate scăzută pentru transportul public, pietonal și velo, acestea reprezentând 14%, 14% respectiv 2,4%;
Dezvoltare urbană	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltare într-un context mai amplu județean puternic urbanizat și industrializat, parte a unei concentrări urbane cu orașe de dimensiuni mici și medii în proximitate imediată (Hunedoara, Deva, Simeria, Călan) care favorizează parteneriatul și cooperarea, inclusiv pentru furnizarea de servicii urbane; Varietate mare a peisajului la nivel de UAT, cu peste o treime din suprafață ocupată de păduri, un aspect pozitiv pentru microclimatul urban; Caracter individual, diversificat al cartierelor tradiționale, cu tramă organică (Centrul Vechi, Chizid). Lipsa peri-urbanizării în ultimii 30 de ani a redus fenomenele de dezvoltare urbană incoerentă – Hunedoara este încă un oraș compact, cu un potențial ridicat pentru inițiative de regenerare și consolidare a identității urbane; Un procent de cca. 4% de teren liber intravilan reprezintă o resursă strategică pentru dezvoltarea viitoare a municipiului (Conform PUG 2020); Inițiative spontane de agricultură urbană, grădini și „micro-ferme”; Accesibilitate relativă a locuințelor din punct de vedere al costului: de trei ori mai redus pe metru pătrat decât în Timișoara și aproape jumătate din prețul Dezvoltare marcată de industrializare forțată, care a condus la creșterea explozivă a orașului, implicat la construirea de cartiere dense de locuințe colective prefabricate destinate familiilor angajaților la combinat, care oferă condiții depășite de locuire (în special Micro 5-7); Aproximativ o treime din teritoriul intravilan este reprezentat de situri industriale, fie în funcțiune, fie abandonate, pentru care nu a fost realizată procedura de decontaminare ca urmare a închiderii industriei siderurgice; Circa 144 ha din teritoriu sunt considerate terenuri degradate și neproductive; Dezvoltare neglijabilă în ultimii 30 de ani, cu o stagnare a pieței și ofertei imobiliare; Preponderență a locuirii colective (60%), cu densitate medie și ridicată, în imobile cu o vechime de 45-65 de ani, dintre care o proporție foarte redusă a beneficiat de îmbunătățiri și reabilitări; Raportat la mediile județene și regionale, locuirea în Municipiul Hunedoara este caracterizată de o suprafață locuibilă mai mică și o calitate mai redusă – locuințele din Hunedoara sunt cu circa 15% mai mici decât cele din alte orașe ale regiunii. Tendința este de creștere a suprafețelor, însă se păstrează un ecart semnificativ; Un procent de 28,14% locuiește în zone urbane marginalizate sau dezavantajate, cu risc de sărăcie și excluziune socială;

- practicat în Mun. Deva, pentru un apartament cu 2 camere;
- **Servicii publice edilitare bine dezvoltate**, cu o rețea de distribuție a apei ce asigură alimentarea a 53,423 de cetățeni, o stație de tratare a apei (Sânpetru) și una de epurare (Sântuhaln); investiții recente în sistemul de canalizare și execuția de colectoare noi;
- **Investiții în iluminat public ecologic**, care au eficientizat sistemul de iluminat, gestionabil dinamic (inteligent), și în **extinderea rețelei de alimentare cu gaze naturale**;
- **Potențial relativ ridicat pentru utilizarea sistemelor fotovoltaice în scop energetic**;
- Infrastructură telecom și **rețea wireless în continuă dezvoltare** (recent prin implementarea proiectului WiFi4EU);
- **Distribuție bună a dotărilor urbane**: accesibilitate a unităților școlare pe tot teritoriul municipiului (în afara localităților Boș, Groș și Zlaști), accesibilitate ridicată a spitalului municipal, deservire a zonelor de locuințe colective cu grădinițe, și o bună distribuție la nivelul cartierelor Micro a centrelor comerciale, în rază de acces imediat (5-7 minute);
- Distribuție echilibrată a parcurilor și zonelor de agrement;
- Existența unor elemente cu reprezentativitate ridicată, utilizate de către cetățeni: Pietonala Corvin, parcurile principale.
- Din totalul de 787 de locuințe aflate în administrarea UAT, 520 de gospodării fac parte din ZUM-uri, comunitate estimată la peste 1.600 de persoane;
- Populația cu un nivel scăzut de capital uman este numeroasă, reprezentând aproape un sfert din populația Municipiului Hunedoara;
- **Lipsa atractivității investiționale** în piața imobiliară, coroborată cu **lipsa unei oferte locative de calitate** adresate tinerilor, scad puternic din potențialul de atracție și reținere a populației;
- **Lipsa rețelei de canalizare** în localitățile componente Boș, Groș și Răcăștia;
- Consum foarte ridicat, în creștere, al gazului natural pentru consumatorii non-casnici, între 2013-2019;
- **Lipsa unei soluții eficiente și prietenoase cu mediul privind alimentarea cu căldură**, ulterior desființării sistemului centralizat. În lipsa unei alternative, municipalitatea oferă o subvenție persoanelor cu venituri mici, iar încălzirea se face cu microcentrale de apartament sau sobe cu lemne care contribuie considerabil la **poluarea aerului cu particule în suspensie în lunile reci**;
- **Gestionare deficitară a deșeurilor**, ulterior închiderii depozitului neconform din 2006, alternativa fiind acum depozitul Bârcea Mare. Grad scăzut de colectare selectivă și **lipsa unei viziuni circulare în ceea ce privește management-ul și revalorificarea deșeurilor, fie prin reciclare, fie din punct de vedere energetic**;
- Majoritatea cartierelor de locuințe individuale (Buituri, Ceangăi, Gheorghe Apostol, Centrul Vechi, Sânpetru, Chizid) nu sunt deservite de grădinițe în raza de 500 m, și nici nu beneficiază de acces facil la unitățile comerciale, culturale, farmaceutice și bancare din municipiu.
- Spațiile publice în interiorul cartierelor, în special al celor de locuințe colective, prezintă **o slabă diversificare și calitate**, lipsind în anumite situații o diferențiere clară a spațiului plantat – grădini de fațadă, spațiului pietonal și carosabilului;

Mediu și schimbări climatice

- Poziție favorabilă a municipiului, într-o depresiune colinară cu un potențial natural foarte ridicat, și un climat moderat ce favorizează dezvoltarea;
- Calitate relativ ridicată a aerului în municipiu, nefiind înregistrate depășiri ale limitelor zilnice pentru concentrații de SO₂, NO₂, CO, Pb, Cd și Ni;
- Grad ridicat de diversificare a peisajului natural în municipiu, pe suprafața căruia se regăsește Pădurea Chizid – arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN;
- Suprafața celor 7 parcuri și alte spații și fâșii plantate din municipiu se ridică la 203 ha, respectiv 28,05 mp/locuitor, o valoare superioară celor înregistrate la nivel național și regional;
- Politică a ultimilor ani de amenajare a terenurilor virane și un management mai bun al spațiilor plantate (inclusiv prin realizarea registrului verde).

Capacitate instituțională, e-guvernare și participare

- Creștere în ultimii ani a bugetului Municipiului Hunedoara, datorată derulării investițiilor cu finanțare din fonduri structurale: **bugetul local per capita prezintă o valoare mai ridicată decât cea națională;**
- Derularea în perioada 2014-2020 a unui număr de **23 proiecte și proiecte complexe**, cu o valoare totală de aprox. **78,5 mil. Euro**, concentrate pe restaurarea obiectivelor turistice și de agrement/recreere, dezvoltare locală, eficiență energetică, transport public, dezvoltarea

- Patrimoniu industrial de mare valoare, cu potențial cultural-turistic deosebit (Gara Hunedoara, fostul sediu ICSH) aflat într-o **stare avansată de degradare;**
- Calitate foarte slabă a locuirii și imaginii urbane, în special în cartierele Micro 5-7;
- **Aspect degradat al principalei intrări în oraș (Nord – DJ687);**

- **Există în prezent 229,2 hectare de teren contaminat:** Halda Poligon Zlaști, Halda de Zgură Buituri – nouă și veche, și fosta platformă siderurgică (actualmente EcoSid) care prezintă contaminare cu metale grele datorate industriei siderurgice: în mod uzual Fe, Pb, Zn, Ni, Cu) și cu arsen, efectele asupra sănătății populației fiind ample și de durată;
- Depășiri ale valorilor limită zilnice pentru **poluare cu particule în suspensie (PM10)**, datorită industriei locale, sistemelor de încălzire a locuințelor și traficului;
- **Calitate slabă a râului Cerna și pârâului Zlaști**, în comparație cu calitatea foarte ridicată a altor cursuri de apă din județ, datorită unităților siderurgice și de producere a materialelor de construcție;
- **Foarte slabă valorificare a elementului acvatic – Râul Cerna, care traversează municipiul de la N la S, însă nu este amenajat sau accesibil.**

- Alocare foarte scăzută financiară la nivelul bugetului local pentru protecția mediului (1%), de 5 ori mai redusă decât cea la nivel European;
- **Acces limitat al investitorilor** la informații privind avantajele oferite respectiv a informațiilor (în special în ceea ce privește proiectele și oportunitatea investițiilor) în mai multe limbi;
- **Parteneriate teritoriale/regionale insuficient dezvoltate**, respectiv lipsa unui cadru de cooperare la nivel de conurbație (Conurbația Corvina fiind în continuare în stadiu de proiect);

- și reabilitarea obiectivelor educaționale, sociale și medicale;
- **Existența serviciilor care asigură interfața digitală cu cetățenii:** platformă de sesizări, e-registratură, hartă a investițiilor
- O bună comunicare prin intermediul canalelor digitale a primăriei Hunedoara.
- **Implicare încă incipientă a cetățenilor în luarea deciziilor** la nivelul municipiului: programe de dezvoltare participativă sau bugetare participativă nu au fost derulate până la această dată;
- Experiență limitată în implicarea partenerilor sociali în procesele de dezvoltare strategică, de implicare cetățenească;
- Nivel scăzut al competențelor digitale în rândul populației;
- Resurse financiare insuficiente pentru a susține implementarea strategiei printr-un proces extins de implicare a partenerilor sociali și de mobilizare a resurselor interne.

	Oportunități	Amenințări
Capital socio-demografic și cultural	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Politici demografice și de servicii sociale care să susțină incluziunea socială, învățarea pe tot parcursul vieții și schimbarea parcursului în carieră, în parteneriat/cooperare la nivel de conurbație; ▪ Posibilitatea parteneriatului teritorial cu alte UAT urbane pentru furnizarea de servicii publice în comun sau complementare în scopul sprijinirii dezvoltării capitalului social și cultural; ▪ Posibilitatea parteneriatului cu regiunea și județul pentru sprijinirea politicilor și programelor educaționale, de incluziune și formare; ▪ Existența programelor și finanțărilor din multiple surse (naționale, FESI prin programe operaționale, programe de cooperare transnațională sau Erasmus) care pot facilita creșterea capacității furnizării de servicii publice cetățenilor; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Accentuarea fenomenului deja foarte puternic de migrațiune și depopulare datorate oportunităților economice mai bune fie de la nivel național, fie din străinătate; ▪ Îmbătrânirea semnificativă a populației și abandonarea treptată a localităților componente, cu consecințe în multiple planuri (inclusiv din punct de vedere al cerinței pentru servicii sanitare și sociale); ▪ Evenimentele globale neprevăzute, cum ar fi pandemia Covid-19, pot avea un impact negativ semnificativ asupra infrastructurii de sănătate și serviciilor de intervenție, precum și asupra capacității de a furniza servicii de sănătate sub presiune; ▪ Vulnerabilități structurale locale (aferele unei piețe a forței de muncă cu o cerere mai mare decât oferta) pot expune municipiul la șocuri foarte puternice în contexte precum cel recent (restricții Covid-19, blocări periodice); ▪ Dispariție/pierdere a identității culturale și elementelor caracteristice tradiționale datorită declinului socio-demografic.
Potențial economic și turistic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Parteneriate de inovare cu centre universitare regionale și actori din CDI; ▪ Oportunitatea finanțării prin POR 2021-2027 a centrelor de excelență pentru elevi și studenți în domeniile de specializare inteligentă; ▪ Atragerea investitorilor fie de la nivel național, fie străini prin valorificarea inteligentă a resurselor disponibile de teren și a infrastructurilor; ▪ Sprijinirea diversificării economice la nivel local, a digitalizării, specializării și rețelizării industriilor existente și cu potențial pentru viitor; ▪ Posibilitatea promovării directe a unui „brand” local către grupuri țintă internaționale; ▪ Interes în creștere pentru turism de experiență, tradițional, slow food, agro-turism, în completarea 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reziliență scăzută a economiei locale, slab diversificate și orientate către domenii cu valoare adăugată scăzută din domeniul producției industriale, care poate fi afectată foarte puternic de șocuri precum pandemia Covid-19; ▪ Efect de polarizare al orașelor cu oportunități economice mai ofertante (Timișoara, Cluj-Napoca, București); ▪ Ratarea unor oportunități de dezvoltare din cauza unei slabe comunicări a oportunităților locale de investiție și a infrastructurilor deficitare; ▪ Alte țări ale UE pot oferi un mediu mai legal și mai stabil/previzibil pentru dezvoltarea economică a afacerilor; ▪ Agenda turistică divergentă cu zonele turistice din proximitate poate perpetua turismul de tranzit, în detrimentul întregii regiuni; ▪ Domenii de specializare inteligentă în Regiunea Vest: <ul style="list-style-type: none"> ▪ agricultură și industrie alimentară;

turismului cultural, ce poate fi canalizat și asimilat unei forme de turism creativ pentru Hunedoara.

- eficiență energetică și clădiri sustenabile;
- industria manufacturieră și prelucrătoare;
- industriile culturale și creative;
- digitalizare, industrializare, inclusiv Industry 4.0;
- sănătate și calitatea vieții.

Accesibilitate și transport

- Posibilitatea de valorificare a resurselor disponibile dată de poziția sa geografică – trei dintre cele 30 de proiectele prioritare ale UE – rețeaua TEN-T sunt în vecinătatea municipiului;
- Prioritizare (în termen 2023-2025) a tronsonului Sibiu-Pitești pentru Autostrada A1, ceea ce permite o îmbunătățire a accesului către capitală, dar și sporirea fluxului de tranzit în proximitatea localității;
- Întărirea legăturilor din sistemul policentric Deva-Hunedoara-Simeria-Călan, cu puternice efecte pozitive în plan economic.

- Lipsa de corelare și consens între actorii locali și regionali;
- Decăderea completă a transportului feroviar la nivel local și regional datorită subutilizării;
- Riscul neatragerii sau pierderii investitorilor datorită infrastructurii rutiere deficitare, în special prin lipsa unei alternative la podul peste Cerna (poarta de intrare Nord);
- Lipsa unei coordonări între dezvoltarea Transportului Public și proiectele vizând turismul și zonele de agrement;
- Cooperare redusă între Deva și Hunedoara în vederea dezvoltării unui sistem de transport integrat.

Dezvoltare urbană

- Accesarea fondurilor nerambursabile pentru regenerarea spațiilor publice din Municipiul Hunedoara și pentru îmbunătățirea calității urbane;
- Existența resurselor financiare pentru reabilitarea, inclusiv termică, a locuințelor colective;
- Posibilitatea organizării de concursuri internaționale pentru rezolvarea problemelor complexe de regenerare urbană, precum reconectarea orașului cu Râul Cerna;
- Posibilitatea reintegrării în țesutul urban a siturilor industriale dezafectate și demararea unor proiecte ample de reînnoire urbană.

- Pierderea accentuată a atractivității urbane în ipoteza menținerii unui dezinteres al investitorilor și dezvoltatorilor, respectiv migrația tinerilor și a forței de muncă înalt calificate, în lipsa unei oferte competitive locative și de servicii aferente;

Mediu și schimbări climatice

- Existența Cadrului 2030 pentru Climă și gaze naturale, care stabilește țintele europene și informează obiectivele naționale pentru 2030, respectiv: ținta de 30,7% energie regenerabilă, rata de renovare a clădirilor de 3-4%, consum final de energie -40,4% raportat la 2007;
- Existența instrumentelor subsecvente de implementare a țintelor 2030, și a pachetului Green Deal, care pot sprijini tranziția energetică și decontaminarea/revalorificarea siturilor industriale din Hunedoara;
- Oportunitate de introducere a unor noi soluții și tehnologii demonstrate – soluții bazate pe natură pentru îmbunătățirea serviciilor ecosistemice, a calității factorilor de mediu și pentru a sprijini tranziția energetică.

Capacitate instituțională, e-guvernare și participare

- Cooperare la nivel de conurbație și cu nivelurile superioare administrative privind implementarea de proiecte în comun;
- Influență și adoptare din ce în ce mai mare a instrumentelor digitale în rândul populației, care pot fi utile implicării mai puternice a acesteia în procese de dezvoltare participativă;
- Existența resurselor pentru formare în administrație, creșterea capacității, și posibilitatea derulării de acțiuni de tip parteneriat, inclusiv a proiectelor în consorții internaționale pe tematica problemelor comune.

- Inexistența unei directive la nivel European pentru protejarea solurilor; legislație Românească ambiguă și lipsa inventarului, respectiv a actualizării Strategiei Naționale privind Siturile Contaminate;
- Accentuarea schimbărilor climatice, cu efecte precum deșertificarea, degradarea mediului și sporirea incidenței riscurilor naturale;
- Evoluții rapide a contextului, abordărilor ce necesită o continuă adaptare și procese de învățare pentru care resursele interne sunt insuficiente.

- Întârzierea lansării apelurilor aferente perioadei de programare 2021-2027;
- Reducerea bugetului disponibil creșterii capacității administrative, schimbului și cooperării;
- Un cadru național rezistent la schimbare, bariere administrative și juridice în calea planificării și furnizării de servicii publice sau soluții inovative;

HUNEDOARA 2030

Avantaje competitive

----» ----»

Potențial

- **Localizare strategică**, în imediata proximitate a autostrăzii A1 și la circa două ore de centre majore urbane și aeroporturi (Timișoara, Cluj, Sibiu);
- **Patrimoniu cultural unic, cu potențial turistic și de rețelizării ridicat**, în proximitatea altor zone turistice naturale și culturale de interes supra-contextual;
- **Avantaje hard** din punct de vedere al infrastructurii de sprijin economic: costuri de amplasare reduse, servicii suport, infrastructură, accesibilitatea forței de muncă.
- **Valorificarea avantajului localizării din punct de vedere economic** (sectoare productive de nișă cu valoare adăugată mare, produse finite, logistică, servicii): diversificarea și reorientarea economiei locale;
- Realizarea saltului de la turism de obiectiv, cu impact redus în economia locală (înnoptări puține, consum redus) la **turism de experiență**: promovarea integrată a patrimoniului cultural material, imaterial, identității (Ținutul Pădurenilor), manufactură și produse locale, prin parteneriate regionale și investiții locale;
- **Creșterea speranței de viață sănătoasă în Hunedoara**: servicii medicale, sanitare și sociale de calitate (care să facă față schimbărilor demografice) și sprijin pentru ca populația să poată face schimbări calitative de viață la nivel individual (alimentație, rată de activitate a populației);
- **Dezvoltarea capitalului cultural local și a identității cultural-sociale**, prin programe de sprijin, evenimente, promovarea destinației.

Probleme

----» ----»

Nevoi

- Un oraș în declin demografic puternic, a cărui populație se poate înjumătăți în 30 de ani, în principal pe fondul lipsei oportunităților economice;
  - O economie locală productivă nediversificată, bazată pe sectoare cu risc înalt de înlocuire în viitor și efect negativ asupra mediului, care nu oferă oportunități de creștere și specializare;
  - O calitate scăzută a vieții, reflectată printr-o speranță de viață mai redusă, sedentarism și predispoziție la boli cronice, conexiuni sociale relativ reduse și vitalitate culturală foarte slabă;
  - Existența unor amplasamente vaste poluate (EcoSid), a haldelor de steril, a unor factori ce afectează calitatea mediului și sănătatea populației prin poluarea solului, a pânzei freatice și prin posibilitatea de resuspensie, reprezentând totodată și un cost aferent unui bun nevalorificat economic;
  - Calitate slabă a locuirii, din punct de vedere al dotărilor și infrastructurilor, eficienței energetice, calității spațiilor aferente locuirii colective. Piață de locuințe înghețată, într-un oraș cu o „limită dură” urbană care nu s-a mai extins în ultimele două decenii.
- **Depășirea condiției de oraș mono-funcțional:** Sprijinirea diversificării economice la nivel local, a digitalizării, specializării și rețelizării industriilor existente și cu potențial pentru viitor;
  - **Creștere locală (endogenă) și scăderea dependenței de import sau sectoare cu condiționalități puternice (mari consumatori, mari poluatori):** Sprijinirea lanțurilor valorice locale, care creează locuri de muncă locale, pentru produse cu o valoare adăugată mare;
  - **Creșterea speranței de viață sănătoasă în Hunedoara:** servicii medicale, sanitare și sociale de calitate (care să facă față schimbărilor demografice) și sprijin pentru ca populația să poată face schimbări calitative de viață la nivel individual (alimentație, rată de activitate a populației);
  - **Dezvoltarea capitalului cultural local și a identității cultural-sociale,** prin programe de sprijin, evenimente, promovarea destinației;
  - **Management sustenabil al resurselor de teren poluat și al deșeurilor:** identificarea unor posibilități de reconversie cost-eficientă și a unor oportunități pentru economia circulară la nivel local;
  - **Locuire de calitate și diversificată** (studenți, tineri, medici etc.).

3. STRATEGIA DE DEZVOLTARE

Sursa: Pixelino Foto, Primăria Municipiului Hunedoara (Pagina de Facebook)

3.1. Cadrul Strategic

3.1.1. Tendințe de dezvoltare globale și manifestarea lor în Municipiul Hunedoara

Analiza tendințelor globale prezentată în capitolul 1.3. a fost particularizată contextului socio-economic al Municipiului Hunedoara, tendințele globale ce vor avea cea mai puternică influență asupra dezvoltării viitoare fiind redată în Tabelul 21.

Tabel 27. Tabel sintetic: Tendințele globale

1	Tendințe economice
1a	Concentrarea și creșterea disparităților urban – rural
1b	Economia circulară, creșterea oportunităților de afaceri, inovarea și digitalizarea ca factori ai competitivității
1c	Insuficiența resurselor financiare publice
2	Tendințe tehnologice
2a	A patra revoluție industrială care va implica o fuziune a tehnologiilor
2b	Mediul educațional - "clicks, not bricks"
2c	Rețelizarea în toate domeniile
3	Tendințe societale
3a	Îmbătrânirea populației și a forței de muncă
3b	Migrația
3c	Inactivitatea economică persistentă
3d	Nevoia de adaptare a competențelor
4	Tendințe de mediu
4a	Schimbările climatice
4b	Intensitatea energetică și energia regenerabilă
5	Tendințe politice
5a	Creșterea tensiunilor globale
5b	Riscuri externe și amenințări.

Sursa: autori

Procesele neprevăzute, efecte ale unor „lebede negre” precum pandemia, schimbările climatice și o posibilă viitoare recesiune economică înseamnă o necesitate de a investi cu prioritate în:

- Îmbunătățirea rezilienței economice (o economie diversificată și de viitor este mai rezistentă la șocuri);
- Îmbunătățirea rezistenței și sănătății publice (mai ales că vorbim de o populație îmbătrânită);
- Îmbunătățirea rezilienței climatice.

3.1.2. Cadrul financiar 2021-2030

Finanțarea Uniunii Europene disponibilă în perioada 2021-2027 rămâne principala oportunitate de dezvoltare. POR VEST oferă cadrul principal de finanțare așa cum este reflectat în tabelul de mai jos, cu indicatorii de realizare și rezultat planificați. Similar

complementarității POR VEST cu alte surse, și SIDU HD are în vedere finanțarea complementară a măsurilor și programelor propuse din alte surse cum ar fi PNRR, POTJ și alte programe operaționale ale FESI 2021-2027.

Evidențiem din nou efortul autorității locale de a mobiliza resursele interne ale municipiului prin cofinanțări ale mediului privat, voluntariat și prin atragerea de resurse de către alte entități decât UAT Hunedoara, toate legate coerent și în sinergie prin instrumentul de parteneriat și cooperare Hunedoara CONNECT.

3.2. Viziunea de dezvoltare 2030

HUNEDOARA...

ALALTĂIERI	IERI	AZI	MĂINE
<p>În decursul istoriei, datorită resurselor naturale feroase, Hunedoara capătă un avantaj economic și de statut important și lasă în urmă un patrimoniu cultural-identitar foarte bogat. După al doilea război mondial, Hunedoara devine un oraș industrial cu o creștere spectaculoasă a populației, în jurul industriei siderurgice, care a cauzat procese de urbanizare rapidă caracteristice orașelor industriale monofuncționale din perioada ante-1989.</p>	<p>Hunedoara decade după închiderea combinatului siderurgic, care angaja un sfert din populația totală a municipiului. După valorificarea activelor, trecutul industrial al orașului lasă în urmă o suprafață vastă de teren poluat cu metale grele. Lipsa alternativelor concrete și a unei viziuni de dezvoltare pragmatice pe termen lung conduc la depopulare majoră, probleme sociale, degradarea patrimoniului construit și pierderea atractivității investiționale, turistice și aferente locuirii.</p>	<p>Hunedoara este un oraș în tranziție, care devine mai atractiv din punct de vedere turistic și economic odată cu reabilitarea patrimoniului și crearea parcului industrial, dar și datorită proximității față de autostradă. Investiții hard în infrastructura și serviciile sociale, educaționale și de sănătate, în reabilitarea spațiului public și locativ, în infrastructura de circulații și cea turistică deschid noi oportunități de dezvoltare inteligentă și sustenabilă.</p>	<p>Hunedoara poate să se reinventeze din punct de vedere economic, transformând un trecut greu-industrial într-un prezent specializat pe sectoare competitive în secolul 21, valorificând resurse naturale, culturale și sociale locale. Poate fi acel municipiu mic în care calitatea vieții înseamnă o comunitate locală vibrantă și conectată la viața și deciziile orașului, un mediu cu o calitate ridicată, servicii publice performante și inteligente, o nișă turistică consacrată și o economie locală verde, care să ofere oportunități tuturor.</p>

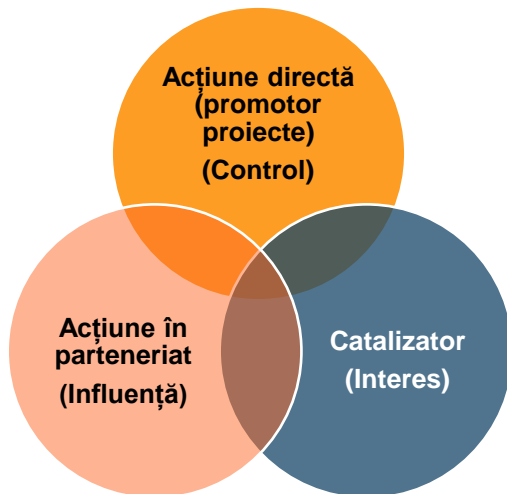
ale gradului de contaminare a fostului combinat, permițând derularea mai multor proiecte pilot de decontaminare, atât tradițională, cât și inovativă (ecologică).

Totodată, Hunedoara dispune de un sistem public de transport eficient, cu un grad mare de deservire, și de un sistem velo care este utilizat intens de către cetățeni și care permite fiecăruia să aibă în raza de imediat acces toate serviciile și dotările de care are nevoie. Pe fondul dezvoltării economiei și turismului, dar și al îmbunătățirii calității mediului urban, populația Hunedoarei este ușor în creștere, pentru prima dată după anii 1980. Municipiul asigură servicii de calitate cetățenilor, infrastructură socială de înalt standard, iar instituțiile de învățământ și formare asigură o conectare excelentă cu cerințele pieței forței de muncă, astfel încât tinerii au ocazia să își dezvolte o carieră competitivă fără să plece din localitate.

Pentru a ajunge aici, Hunedoara a mizat în primul rând pe parteneriat, bună guvernare și soluții inteligente, fiind astăzi acel municipiu mic în care calitatea vieții înseamnă o comunitate locală vibrantă și conectată la viața și deciziile orașului, un mediu cu o calitate ridicată, servicii publice performante și inteligente, o nișă turistică consacrată și o economie locală verde, care să ofere oportunități tuturor.

Pentru a atinge acest deziderat, Municipiul Hunedoara are **misiunea** să identifice acele direcții de acțiune necesare îndeplinirii Viziunii, asupra cărora poate interveni prin:

1) **Control:** Domenii de bază și

responsabilități legale ale primăriei, furnizarea de servicii publice pentru cetățeni, managementul facilităților și serviciilor, clădirilor și altor active

în proprietatea municipiului. Pentru ele, primăria poate lua decizii și acțiuni directe, având **rol de promotor de proiecte**.

2) **Influență:** Zone de responsabilitate sau influență parțială sau partajată (spre exemplu, construirea de locuințe sociale și pentru tineret, anumite servicii publice comunitare, anumite servicii economice). Acțiunea poate fi posibilă în colaborare cu alte organizații/niveluri de guvernare.

3) **Interes:** O gamă largă de probleme de importanță pentru comunitate, pentru care implicarea primăriei este esențială la nivel de comunicare, parteneriat, advocacy și educație. Viziunile partenerilor sociali cu privire la aceste probleme trebuie discutate și încorporate în viziunea strategică pentru viitor.

3.3. Obiectivele Strategiei de Dezvoltare. Acțiuni prioritare și operațiuni orientative pentru perioada 2021-2030

În contextul perioadei de programare 2021-2027, pentru care Comisia Europeană a prezentat un cadru de programare simplificat, cu o flexibilitate mai mare pentru Statele Membre și beneficiari, investițiile se concentrează pe atingerea celor 5 obiective principale de politică: O Europă mai inteligentă, mai verde, mai conectată, mai socială și mai aproape de cetățeni.

În context local, Municipiul Hunedoara urmărește implementarea cerințelor strategice pentru abordarea Dezvoltării Urbane Durabile prin SIDU, stabilindu-și de asemenea un număr de 5 obiective strategice. Prin intermediul acestora, Hunedoara urmărește să devină un oraș prosper, cu o calitate ridicată a vieții, a serviciilor și a infrastructurilor dedicate locuitorilor, investitorilor și turiștilor.

Obiectiv Strategic 1. Hunedoara atractivă și inteligentă

JUSTIFICARE

Tranziția de la profilul industrial metalurgic la o economie axată pe producție cu valoare adăugată mare și servicii necesită un efort ridicat, concentrat în special pe atragerea investitorilor privați, formarea forței de muncă și încurajarea inovării și antreprenoriatului.

Hunedoara trebuie să stimuleze rapid ocuparea forței de muncă locale în sectoare-cheie cu potențial și relevanță locală mare. Sprijinirea lanțurilor valorice locale, în special a celor cu valoare adăugată mare care adaptează domeniile tradiționale la secolul 21, este cea mai bună șansă pentru ca orașul să inverseze tendința demografică în scădere.

De asemenea, este important ca orașul să construiască pe trecutul industrial într-un

mod creativ, și să sprijine o redresare ecologică și incluzivă, factori-cheie pentru asigurarea sănătății și bunăstării populației.

Sectoare cu un ridicat potențial sunt turismul și cultura, prin prisma obiectivelor de interes național și internațional prezente în municipiu. Însă **lipsa unei identități, a unei strategii**, precum și subdezvoltarea sectorului HoReCa reprezintă bariere ce trebuie adresate cu prioritate pentru valorificarea potențialului turistic și cultural. Există un potențial ridicat și pentru alte sectoare ce cunosc evoluții rapide și care diminuează importanța unui istoric al experienței anterioare. Dintre acestea se remarcă sectoarele reorientate spre tehnologii prietenoase cu mediul, cum ar fi domeniul automotive, tehnologii de depoluare, decontaminare, bioeconomia, inteligența artificială.

OBIECTIVE SPECIFICE

1.1. Dezvoltare inteligentă și competitivă locală bazată pe cercetare, inovare și parteneriat

O tranziție de succes a mediului economic local și o consolidare a capacității Hunedoarei de a face față riscurilor și presiunilor globale pornește de la un mediu antreprenorial dinamic. Nevoia de a impulsiona antreprenoriatul este crucială pentru a depăși trecutul industrial și a capitaliza pe forța de muncă și activele locale, fiind cu atât mai relevantă pentru momentul actual, în care dinamica antreprenorială este așteptată să scadă. Sectoarele identificate de Municipiul Hunedoara ca fiind prioritare pentru dezvoltarea locală sunt:

- TIC, industria 4.0, robotică și industria automotivă;
- Tehnologii de mediu, Eficiență energetică și construcții (clădiri) sustenabile;
- Industria manufacturieră și prelucrătoare;
- Sănătate și calitatea vieții.

În acest context, implicarea autorității publice este necesară, în special pentru furnizarea de servicii ce nu sunt în mod normal disponibile pe piața liberă și pentru crearea contextului care să favorizeze dezvoltarea sectoarelor cu valoare adăugată mare identificate. Totodată, este nevoie de susținerea rețehnologizării IMM-urilor și de crearea unor politici de sprijin pentru branduri locale și lanțuri valorice scurte la nivelul Municipiului Hunedoara, având în perspectivă extinderea acestor acțiuni în plan teritorial în viitor.

În egală măsură, o abordare-cheie pentru asigurarea sustenabilității orașelor mici și mijlocii precum Hunedoara este aceea a investițiilor în sprijinirea economiei circulare. În contextul Green Deal și al țintelor Europene și naționale de mediu, dar și datorită multiplelor beneficii economice ale reutilizării lanțurilor valorice, o strategie circulară la nivel economic care să aducă toți actorii împreună pentru a spori competitivitatea și beneficiile la nivel local este importantă.

În această categorie de sprijin intră activități de promovare a antreprenorialului, a inovării și a digitalizării în rândul IMM-urilor, infrastructură de găzduire a antreprenorilor în primii ani de existență (birouri, spații de producție), sprijinirea unor organizații de tip incubator sau accelerator, finanțare inițială și dezvoltarea fondurilor de capital de risc, crearea de infrastructuri de tip centru/hub de inovare, crearea unei strategii circulare la nivel local și sprijinirea organizațiilor cu rol de verigă/conector în lanțurile valorice locale.

1.2. Excelență și noi competențe pentru secolul 21, ca fundament pentru antreprenoriat competitiv

Limitările actuale ale capacității locale de atragere a capitalului pot fi atribuite în parte profilului pieței forței de muncă. Hunedoara are un procent ridicat de populație aptă de muncă, pe care însă nu îl valorifică în lipsa unor programe de calificare superioară și medie cu pregătire tehnico-vocațională în sectoare cu potențial. Tinerii din Hunedoara trebuie să fie gata să lucreze în economia de mâine, să contribuie și să beneficieze de revoluția digitală, preluând responsabilitatea pentru concetățenii și comunitățile lor.

De asemenea, sunt necesare programe creative care pun accentul pe competențele viitorului și sectoarele în care învățământul instituțional din România este foarte vulnerabil. Astfel de competențe-cheie sunt: gândirea critică și creativă, capacitatea de a rezolva probleme, gândire computațională, competențele digitale, cunoașterea mediei, comunicare, colaborare, competențe sociale și culturale, limbile de circulație internațională. Autoritățile publice au pârghiile necesare pentru a sprijini furnizorii de programe care să dezvolte astfel de competențe.

În această categorie de sprijin intră crearea de parteneriate pentru noi centre de excelență, de formare profesională pentru domeniile cheie turism, industrie, programe de formare pe tot parcursul vieții, centre pentru competențe contemporane și

programe pentru tineri lideri urbani, precum și programe dedicate formării noii generații de formatori, asigurând nivelul de competență necesar implementării unor programe de succes.

1.3. Un oraș turistic, cultural, al industriilor creative, de experiență și digitale

Patrimoniul cultural-turistic din Municipiul Hunedoara are o importanță deosebită la nivel național și internațional, și o relevanță istorică cu mult peste atenția atribuită în acest moment. Din lipsa investițiilor, a promovării targetate și a coordonării inițiativelor din sectorul turistic și cultural, acesta este considerabil subdezvoltat în raport cu potențialul. Patrimoniul cultural (și natural), tradițiile și obiceiurile, precum și micii producători locali din municipiu și împrejurimi pot constitui premisele unui sector cu aport semnificativ la bunăstarea comunității.

Una dintre principalele deficiențe actuale este lipsa unei identități de brand pentru Hunedoara, care să fie capabilă să transceadă asocierea strictă cu Castelul Corvinilor. În schimb, prin SIDU, se urmărește crearea unui brand de excelență și promovarea pe termen lung a Hunedoarei ca o destinație deschisă experimentării culturale și digitale (orașul ca un „sandbox”/serviciu).

Totodată, sunt necesare și acțiuni de sprijinire a operatorilor privați din domeniul turistic și cultural în vederea realizării unor oferte competitive, precum și investițiile publice în obiective de patrimoniu și de agrement.

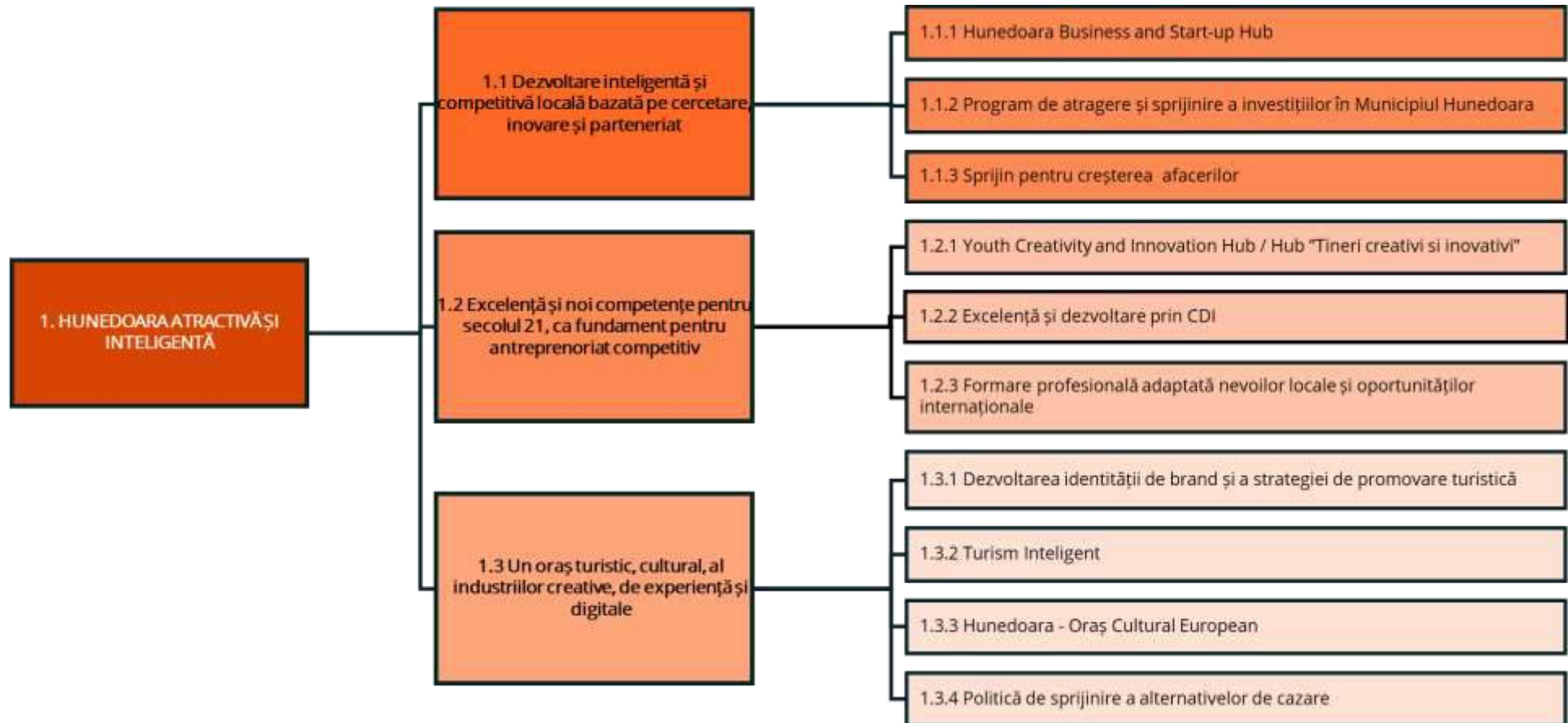
Nu în ultimul rând, este imperativă facilitarea dezvoltării unui sector creativ în Hunedoara printr-o politică de sprijin adresată tinerilor, care să valorifice resurse în prezent neutilizate ale primăriei (spații/clădiri, ce pot fi folosite ca hub-uri, makerspace, fab lab, birouri temporare, ș.a.) pentru sectoarele: design, prototipare, arhitectură, film, muzică, arte și meserii, media, edutainment (jocuri video,

programe de televiziune sau alte materiale menite să fie atât educaționale, cât și plăcute), producție grafică și software.

Se vor avea în vedere investiții pentru dezvoltarea identitară turistic-culturală, realizarea de programe culturale și de agrement, platforme de sprijin pentru antreprenori turistici și culturali, investiții în crearea de parcuri, trasee turistice, reabilitarea și punerea în valoare a obiectivelor culturale, parteneriate, programe de tip școală de vară de teatru/arhitectură/ planificare urbană sau innovation camps sprijinite de primărie, programe de pilotare a soluțiilor inteligente în turism în parteneriat.

OBIECTIVUL 1: INTERVENȚII PROPUSE

Obiectiv Strategic 2. Hunedoara conectată: Orașul accesibil de 15 minute

JUSTIFICARE

Un oraș conectat reprezintă un oraș capabil să ofere legături rapide care să faciliteze transportul de persoane (navetiști, turiști, etc.) și mărfuri, la costuri reduse. Acest aspect necesită o abordare integrată și colaborativă pentru a asigura racordarea facilă cu autostrada și coridoarele majore de transport. Însă conexiunile rapide nu trebuie să vină în detrimentul unui transport urban sigur, a unor deplasări blânde sigure și a unui mediu urban nepoluat. De aceea, în perspectiva dezvoltării economice locale și a regenerării fostei platforme industriale, este necesară regândirea relației orașului cu coridoarele de transport de marfă și crearea unor alternative la traficul de tranzit pe axa Cernei (DJ687).

Orașul de 15 minute este un oraș în care toată lumea poate să își îndeplinească nevoile de bază într-o scurtă plimbare, pe jos sau cu mijloace nepoluante: o plimbare, mersul cu bicicleta sau trotineta. Conceptul

contrastează cu paradigma de planificare urbană care a separat orașele precum Hunedoara în zone separate dedicate locuirii, afacerilor, comerțului, industriei și divertismentului, și este din ce în ce mai relevant pe măsură ce orașele încep să se recupereze după problemele generate de pandemia COVID-19.

Pentru Hunedoara, oraș compact, formele vitale de deplasare sunt mersul pe jos și cu bicicleta, dar transportul public este de asemenea important și trebuie dimensionat la nivelul cererii. Acestor mijloace trebuie să le fie acordată prioritate pentru a permite călătoriile, cumpărăturile, sportul și jocul în condiții de siguranță, în cartierele municipiului.

Toate prioritățile aferente mobilității definite în cadrul acestui obiectiv își regăsesc fundamentarea în Planul de Mobilitate Urbană Hunedoara 2021-2030.

OBIECTIVE SPECIFICE

2.1. Un trafic rutier fluid și sigur, cu alternative de trafic de tranzit

Configurația actuală a tramei stradale în Hunedoara direcționează traficul pe axul central DJ 687 (B-dul Traian – Republicii – Str. Aurel Vlaicu – Str. Decebal), asigurând legătura dintre orașele Hațeg și Călan cu Municipiul Deva. Ca principală cale de comunicație rutieră, deservește atât traficul de tranzit, de penetrație, cât și cel de marfă aferent platformelor industriale din nordul și vestul orașului. În perspectivă, prin activarea parcului de Business, dar mai ales prin recuperarea și redezvoltarea terenurilor aferente fostului Combinat Siderurgic, nevoia de deplasare aferentă

sectoarelor economice productive va crește considerabil (transport marfă, navetă).

Din acest motiv, este importantă dezvoltarea infrastructurii de circulație pentru a deservi atât nevoile actuale (fluidizarea accesului prin poarta Nord – pod peste Cerna, respectiv sporirea siguranței deplasărilor), cât și cele viitoare.

Investițiile-cheie pentru acest obiectiv sunt implementarea investițiilor majore privind fluidizarea traficului, realizarea unei rute ocolitoare de deservire a zonei industriale vest, accesibilizarea zonelor turistice, precum și implementarea de măsuri ce au

în vedere prioritizarea siguranței cetățenilor.

2.2. Transport public integrat, accesibil, sustenabil și inteligent

În vederea asigurării unor servicii de mobilitate de calitate ridicată pentru populația orașului și a unui transport eficient către Hunedoara din localitățile componente și zona funcțională, se vor avea în vedere acțiuni ce cuprind dezvoltarea alternativelor la transportul cu automobilul personal și facilitarea unui transport rapid, prioritar nepoluant.

Acțiunile urmăresc facilitarea transportului ferat, dezvoltarea și integrarea mai bună a transportului public de călători la nivel local și intervenții-suport de monitorizare și optimizare în timp real.

2.3. Deplasări alternative și active, într-un oraș ce prioritizează infrastructura multifuncțională pentru comunitate și cetățeni de toate vârstele

„Orașul de 15 minute” este o abordare a designului urban care își propune să îmbunătățească calitatea vieții prin crearea de orașe în care tot ce are nevoie un rezident poate fi accesat în 15 minute de mers pe jos, cu bicicleta sau cu transportul public. Acest concept este deosebit de relevant pentru orașe precum Hunedoara și pune accent pe o planificare atentă la nivel de cartier, oferind fiecărui district caracteristicile de care are nevoie pentru a susține o viață deplină - inclusiv locuri de muncă, alimente, recreere, spații verzi,

locuințe, cabinete medicale, întreprinderi mici și multe altele, suplinind astfel nevoia de a deține și de a utiliza un autoturism personal.

Conform PMUD, 26% dintre cetățenii Hunedoarei preferă să se deplaseze pietonal pentru a ajunge la destinațiile urbane, iar 6% dintre persoanele chestionate preferă transportul cu bicicleta, deși există precondiții pentru o utilizare mai amplă.

Trotuarele și spațiile dedicate exclusiv pietonilor nu sunt amenajate corespunzător și sunt ocupate abuziv de mașini. Zona centrală, fie că este vorba de centrul vechi sau centrul civic, este suprimată de trafic, poluare fonică, acest lucru contribuind la o calitate scăzută a vieții și o atractivitate redusă a acestor spații pentru rezidenți și turiști. Date fiind și distanțele mici de parcurs în interiorul orașului, favorizarea deplasărilor blânde este o prioritate.

Totodată, în vederea sprijinirii identității turistice și culturale a orașului, este necesară reconfigurarea accesului pietonal (sigur, accesibil) către principalele destinații, în special către Castelul Corvinilor.

Nu în ultimul rând, este necesară implementarea infrastructurii velo dedicate pe arterele principale, pentru asigurarea unei rețele de ciclism strategice.

Investițiile-cheie pentru acest obiectiv vizează creșterea suprafețelor spațiilor pietonale de calitate la nivelul municipiului, crearea de programe dinamice în contextul

actual și post-Covid-19 de pietonalizare urbană și desfășurare a activităților în aer liber în siguranță, implementarea rețelei strategice de ciclism prevăzute în PMUD și

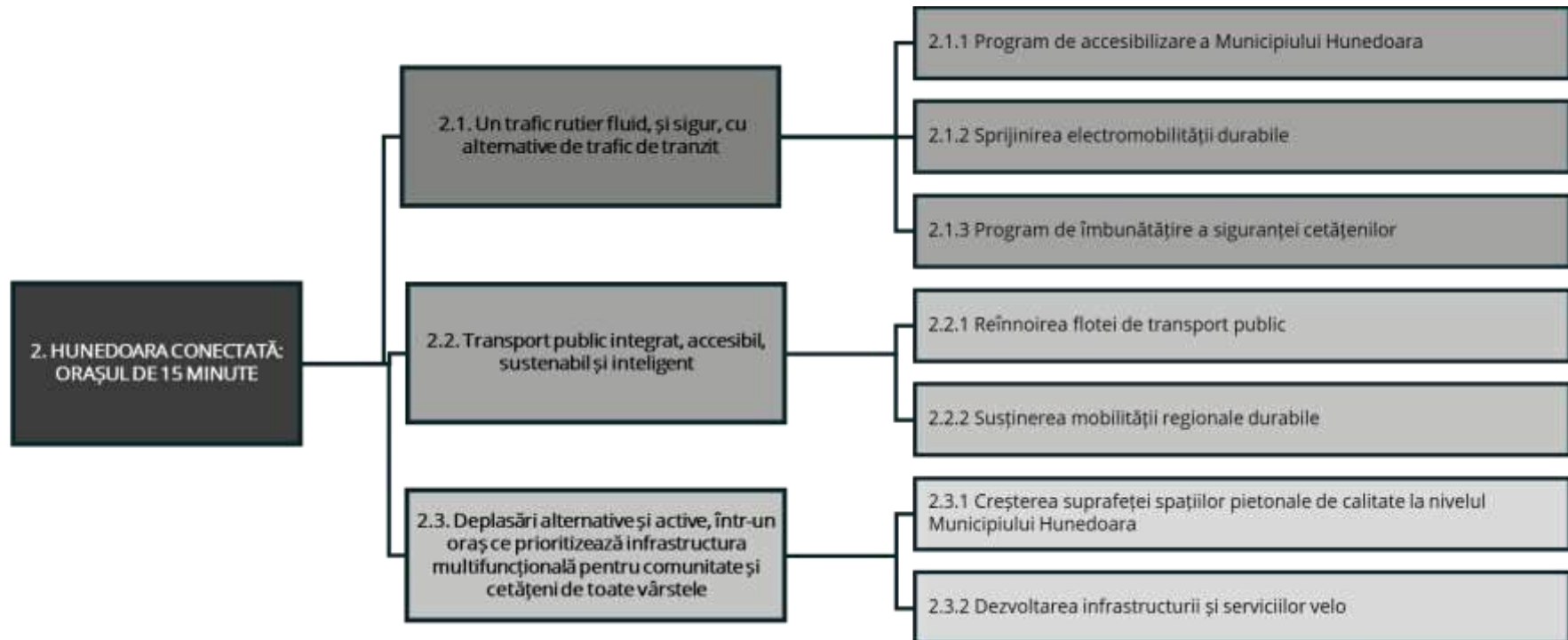
a programelor privind servicii de mobilitate (bike sharing) și dotarea spațiilor publice cu infrastructură WiFi.

Tabel 28. Matricea de corespondență SIDU – PMUD, obiectiv strategic 2

SIDU			CORELARE CU PMUD
OBIECTIV STRATEGIC	OBIECTIVE SPECIFICE	MĂSURI/PROGRAME	
2. Hunedoara conectată: orașul de 15 minute	Un trafic rutier fluid și sigur, cu alternative de trafic de tranzit.	<ul style="list-style-type: none"> Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara; Sprijinirea electromobilității durabile; Program de îmbunătățire a siguranței cetățenilor. 	<p>În cadrul PMUD Hunedoara sunt prevăzute măsuri de management al traficului care vizează fluidizarea și creșterea siguranței circulației.</p> <p>PMUD propune circulații alternative pentru direcționarea traficului greu și a celui de tranzit din zona centrală;</p>
	Transport public integrat, accesibil, sustenabil și inteligent	<ul style="list-style-type: none"> Reînnoirea flotei de transport public; Susținerea mobilității regionale durabile. 	<p>PMUD susține reînnoirea întregului parc auto învechit și poluant prin proiecte de achiziție autobuze electrice, dezvoltarea capacității de garare și încărcare, și extinderea sistemelor de eticketing și informare călători.</p> <p>În completarea acestora, se propune continuarea modernizării stațiilor de transport călători.</p> <p>Prin PMUD se propun trasee nemotorizate de conectare a municipiului cu localitățile învecinate.</p>
	Deplasări alternative și active, într-un oraș ce prioritizează infrastructura multifuncțională pentru comunitate și cetățeni de toate vârstele	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara; Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo. 	<p>PMUD susține extinderea sistemului de bike-sharing la nivelul întregului municipiu, amplasarea de parcări în zonele rezidențiale și crearea de piste de biciclete.</p>

Sursa: PMUD

OBIECTIVUL 2: INTERVENȚII PROPUSE

Obiectiv Strategic 3. Hunedoara verde pentru oameni: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică

JUSTIFICARE

Hunedoara reprezintă astăzi unul dintre municipiile românești care se confruntă cu urmările unei industrii grele ce a lăsat în urmă sute de hectare de teren poluat cu metale grele și care afectează încă perspectivele economice, turistice, sanitare și de calitate a vieții în general în localitate. Mai departe de aceste provocări, municipiul trebuie să depășească problemele ce țin de managementul deșeurilor, conflictele de mediu la interfața zonelor de locuire cu cele industriale, protejarea și valorificarea elementelor de

cadru natural – păduri, râul Cerna. Acest obiectiv strategic are în vedere ameliorarea calității mediului și dezvoltarea armonioasă a cadrului natural și a celui antropic. Totodată, se are în vedere necesitatea tranziției energetice, un element cheie al politicii actuale de coeziune a Europei ce va fi sprijinit atât prin măsuri privind creșterea eficienței energetice, cât și prin dezvoltarea unor soluții alternative la combustibilii fosili în scopul majorării ponderii energiei din surse regenerabile.

OBIECTIVE SPECIFICE

3.1. Terenuri industriale refuncționalizate

Una dintre cele mai importante probleme la nivelul municipiului este provocată de prezența a circa 230 ha de teren contaminat (conform APM Hunedoara), dintre care aproape 140 ha de teren cu risc foarte ridicat, aferent fostului combinat – S.C. EcoSid S.A. Astfel, decontaminarea siturilor industriale și ecologizarea zonelor în care au fost realizate depozitări de deșeuri de orice natură (inclusiv haldele de zgură) reprezintă o prioritate principală, întrucât prezența acestor terenuri nu afectează numai mediul și sănătatea umană, ci și posibilitățile de reddezvoltare economică locală.

Scopul final este acela de a pregăti terenul necesar reconversii funcționale pentru localizarea unor noi activități economice (business, tech și producție, inclusiv a energiei regenerabile), de a crește calitatea imaginii urbane, de a reduce sursele de poluare a aerului (prin resuspensie) și a apelor (prin scurgerile meteorice și infiltrațiile în apele subterane), și de a crește oferta de spații verzi, de agrement.

Datorită întinderii mari a terenurilor și a costului aferent decontaminării, aceasta din urmă poate fi abordată printr-o strategie mixtă. Prioritatea este analiza solului, stabilirea strategiei de decontaminare și valorificarea la maximum a resurselor disponibile nerambursabile. Astfel, se pot utiliza resursele financiare disponibile în perioada 2021-2027 pentru remediere parțială (a unei zone). Apoi, se poate adresa problema arealelor rămase prin metode inovative de remediere „soft”: fitoremediere, fie prin extracție, fie prin reducerea fracției biodisponibile a metalelor grele. Timpii de remediere sunt mari (ani, decenii), dar în lipsă de alte oportunități, terenurile pot fi plantate și pot inclusiv produce între timp, prin utilizarea

unor specii bioacumulatoare cu potențial de re-utilizare pentru producerea energiei (salcie energetică, pawlonia, plop negru) sau pentru alte materiale, care însă trebuie utilizate cu grijă - nu pentru consum sau contact uman (spre exemplu însă, există materiale izolante pentru clădiri din cânepă).

De asemenea, se va analiza potențialul de reintroducere în economie a materialelor rămase pe sit (spre exemplu, zgură pentru străzi) și cel de utilizare al terenului „în așteptare” ca parc fotovoltaic.

Investițiile-cheie aferente acestui obiectiv sunt realizarea studiilor necesare pentru reconversia terenului fostului combinat și stabilirea strategiei de intervenție, reabilitarea și decontaminarea terenului aferent și introducerea a circa 80% din suprafață în circuitul civil, promovarea proiectului de largă anvergură printr-un concurs internațional de soluții, realizarea de plantații energetice și/sau parc fotovoltaic pe terenurile în așteptare.

3.2. Regenerare urbană și o rețea verde-albastră consolidată la nivel urban

Râul Cerna traversează orașul, însă nu este valorificat în prezent pentru agrement. Importanța rezolvării problemelor complexe de regenerare urbană, precum reconectarea orașului cu Râul Cerna, este majoră, însă și complexă, putând fi coordonată și inclusă în strategia de deschidere internațională a orașului – competiția pentru EcoSid.

Acest obiectiv are în vedere consolidarea rețelei verzi-albastre la nivel urban printr-o serie de intervenții care să îmbunătățească din punct de vedere calitativ și să suplimenteze spațiile verzi amenajate actuale, să le interconecteze printr-un sistem de axe verzi (complementar OS 2.3) și să reamenajeze și renaturalizeze malurile râului Cerna, ca ax principal urban, transformându-l dintr-o barieră într-un conector între intravilanul construit existent și viitoarea zonă EcoSid. De asemenea, se va avea în vedere reamenajarea corespunzătoare a râului Cerna și a pârâului Zlaști în zona orașului vechi.

3.3. Gestiune integrată și inteligentă a mediului și calității urbane

În prezent, nu există o foarte bună corelare între planificarea de mediu și modalitatea de gestiune a mediului la nivel local. Totodată, monitorizarea calității mediului se realizează încă numai la niveluri teritoriale superioare (Județean), cu o singură stație de monitorizare a calității aerului la nivelul municipiului. Noile tehnologii și soluții care permit automatizarea atât a monitorizării, cât și a gestionării sistemelor urbane (trafic, iluminare, etc) ar putea îmbunătăți semnificativ calitatea serviciilor urbane, reducând totodată resursele și energia utilizate pentru furnizarea acestora și efortul uman implicat.

Este nevoie ca principiul circularității să fie explorat într-o strategie de management al deșeurilor și energie regenerabilă la nivel municipal: recuperarea deșeurilor municipale - fracție umed-organică (pot fi folosite pentru producerea gazului și GNC) și uscată, uscat-organică (combustibili alternativi). Explorarea alternativelor RES pentru furnizarea energiei la nivel de microcentrale de cartier sau unitate locativă (bloc), pe termen lung smart grids și nZED (near zero energy districts) sau chiar PED (positive energy districts).

Obiectivul vizează operațiuni de dezvoltare a platformelor și sistemelor de management integrat urban – sisteme de iluminat public, monitorizare video, ITS (Intelligent Transport System), monitorizarea calității aerului, managementul deșeurilor cu recuperare de

energie, pilotarea de soluții noi și inovatoare printr-o abordare de tip „laborator viu” pentru experimentarea în spațiul public bazată pe senzori urbani.

3.4. Un oraș atractiv, cu locuire și dotări de calitate

Hunedoara are un patrimoniu important de clădiri colective construite începând cu anii 1950, multe din ele însă fără îmbunătățiri (altele decât ad-hoc, individual) și având o calitate în general redusă. Pe lângă eficientizarea energetică și renovarea fațadelor, este necesară și adresarea problemei spațiilor comunitare în aceste cartiere, precum și facilitarea accesului corespunzător la dotări aferente locuirii. Hunedoara are nevoie de îmbunătățirea imaginii urbane, de multe ori destructurată la nivelul zonelor interioare cartierelor (Micro 6, 7 ș.a.) și de o ofertă de centralități de cartier.

Totodată, este necesară crearea unui peisaj coerent urban în zonele istorice și cartierele de locuințe unifamiliale, cu precădere în zona central-istorică – orașul vechi.

Având o varietate de posibilități în ceea ce privește producția de energie (energie solară, biomasă), Hunedoara poate deveni un model în ceea ce privește gestiunea energiei pentru celelalte orașe medii din România. Pentru a ajunge la acest nivel, însă, trebuie abordate măsuri pentru creșterea eficienței energetice și a ponderii energiei din surse regenerabile. Hunedoara beneficiază de prezența unor entități din mediul academic și privat interesate de a dezvolta soluții experimentale care țin de (re-)utilizarea eficientă a resurselor. Astfel de soluții pot fi dezvoltate cu entități atât din mediul public cât și cel privat, beneficiind de disponibilitatea finanțărilor pentru CDI din perioada următoare de programare, și pot genera modele și instrumente de lucru scalabile la nivelul întregii comunități.

În egală măsură, creșterea eficienței energetice, prioritate finanțabilă prin POR 2021-2027, este o oportunitate foarte importantă pentru locuitorii orașului și va fi abordată în cadrul acestui obiectiv printr-o serie de proiecte prioritare privind creșterea eficienței energetice.

Însă în momentul de față, considerând ambiția Comisiei Europene de a sprijini orașele pentru decarbonizare și atingerea unei valori nete nule de emisii de carbon până în 2050, este important să privim mai departe de renovarea energetică prin termoizolare și reabilitare termică. De aceea, obiectivul vizează și demararea unui proiect pilot „deep renovation” la nivelul unui cartier din Hunedoara, și testarea soluțiilor integrate pentru a atinge ținta net-zero și dezideratul unei comunități independente energetic. Totodată, este importantă integrarea și instituționalizarea planificării energetice la nivel urban, cu implicarea specialiștilor din primărie, consultanților, furnizorilor de utilități, a mediului privat și asociațiilor de proprietari.

Nu în ultimul rând, este importantă dezvoltarea capacității locale de generare a energiei; din acest punct de vedere, strategia prevede sprijinirea realizării de infrastructuri fotovoltaice și de proiecte pilot pentru recuperarea energiei, în parteneriat cu parteneri privați interesați.

Obiectivul prevede îmbunătățirea calității vieții cetățenilor și a locuirii prin dezvoltarea unui manual/ghid de regenerare urbană, estetică și design urban, și prin acțiuni de regenerare urbană integrată a cartierelor. Se va avea în vedere organizarea spațiilor de joacă pentru copii, creșterea calității spațiului public interstițial prin regenerarea elementului vegetal sau reamenajarea zonelor verzi împreună cu comunitatea,

eventual prin desemnarea de reprezentanți/consilii de cartier care să faciliteze procesul de regenerare participativă. O a treia prioritate vizează realizarea unui plan de urbanism zonal pentru Zona Centrală Protejată.

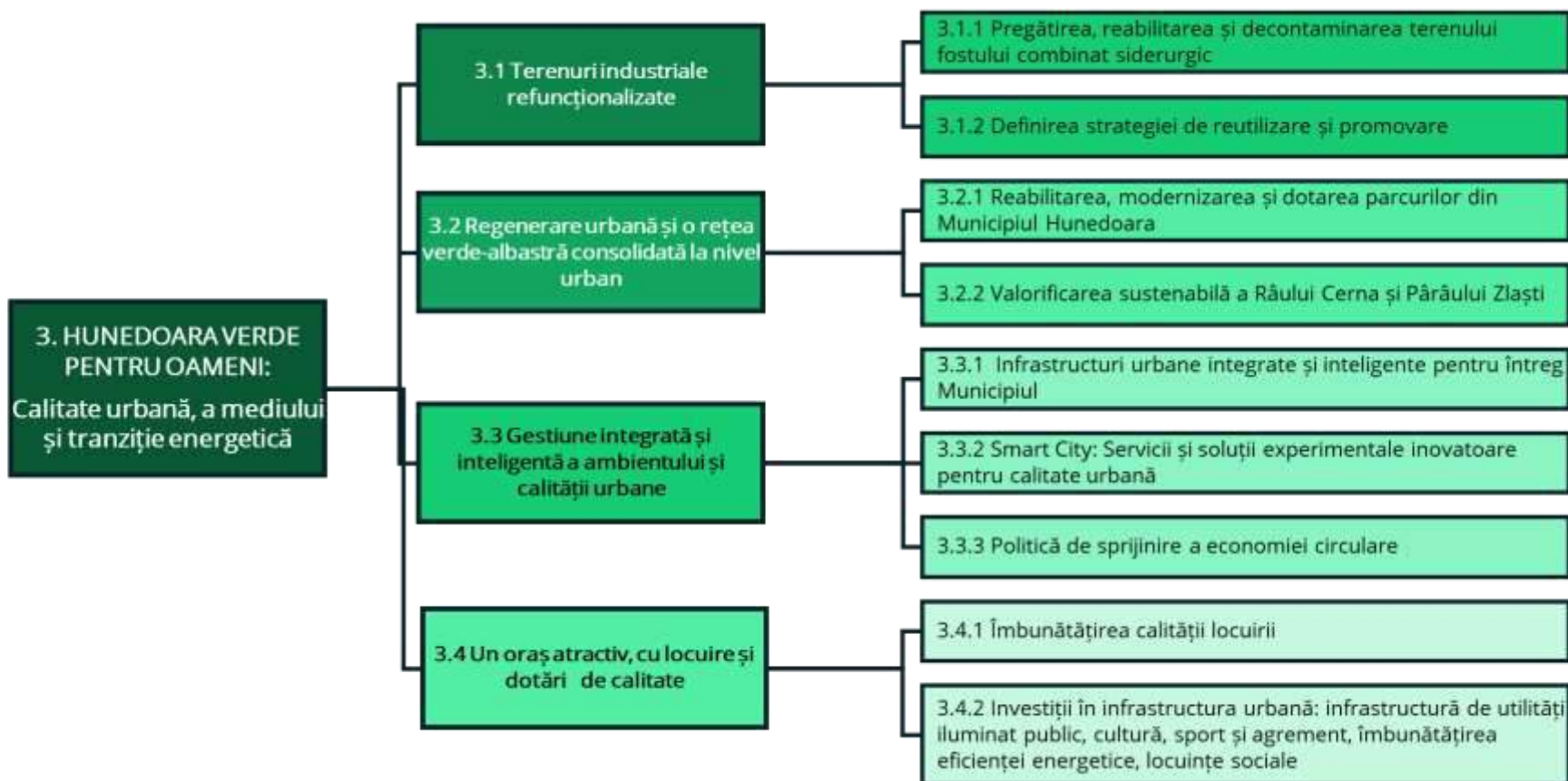
De asemenea, se prevăd ca acțiuni-cheie reabilitarea clădirilor publice și eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din municipiu, implementarea de proiecte pilot pentru comunități independente energetic și crearea contextului și facilităților pentru dezvoltarea de investiții în RES.

Tabel 29. Matricea de corespondenta SIDU – PMUD, obiectiv strategic 3

SIDU			CORELARE CU PMUD
OBIECTIV STRATEGIC	OBIECTIVE SPECIFICE	MĂSURI/PROGRAME	
3. Hunedoara Verde pentru oameni: calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	Terenuri industriale refuncționalizate	<ul style="list-style-type: none"> Pregătirea, reabilitarea și decontaminarea terenului fostului combinat siderurgic. 	Crearea de coridoare de mobilitate pe terenul fostului combinat în vederea sistematizării și refuncționalizării zonei.
	Regenerare urbană și o rețea verde – albastră consolidată la nivel urban	<ul style="list-style-type: none"> Valorificarea sustenabilă a Râului Cerna și Pârâului Zlaști. 	Accesibilizarea malurilor Râului Cerna și creșterea conectivității între maluri, prin implementarea unor coridoare integrate de mobilitate.
	Gestione integrată și inteligentă a ambientului și calității urbane	<ul style="list-style-type: none"> Infrastructuri urbane integrate și inteligente pentru întreg Municipiul; Smart City: Servicii și soluții experimentale inovatoare pentru calitate urbană. 	PMUD susține dezvoltarea de coridoare integrate și modernizarea unor infrastructuri rutiere existente în vederea creșterii calității urbane și a mobilității locuitorilor.
	Un oraș atractiv, cu locuire și dotări de calitate	<ul style="list-style-type: none"> Îmbunătățirea calității locuirii. 	Prin PMUD sunt propuse proiecte de modernizare și ecologizare a sistemului de transport public în vederea creșterii cotei modale a sistemului, reducerea poluării și îmbunătățirea calității vieții.

Sursa: PMUD

OBIECTIVUL 3: INTERVENȚII PROPUSE

Obiectiv Strategic 4: Hunedoara socială și inovativă: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială

JUSTIFICARE

Este critic ca orașul să investească în monitorizarea coeziunii sociale pentru a sprijini construirea deschiderii, reciprocității, înțelegerii și a menține/crea conexiuni între diferite grupuri sociale în Hunedoara (inclusiv punți între vârste). Combaterea sărăciei urbane trebuie realizată atât prin investiții hard (infrastructura de locuințe, structuri sociale), cât și soft (programe de sprijin, formare, competențe digitale și lingvistice) și politici de încurajare a antreprenorialului în domenii accesibile și relevante: HORECA, bioeconomie, servicii sociale, meșteșuguri, etc.

În egală măsură, este nevoie de o continuă îmbunătățire a serviciilor sociale, educaționale și medicale, pentru o deservire cât mai bună a populației rezidente și a arealului înconjurător. Mai ales în ceea ce vizează localitățile aparținătoare și zonele periferice, este esențială crearea de pachete de servicii pentru incluziune socială, dezvoltarea infrastructurii de asistență socială, precum și dezvoltarea serviciilor și infrastructurilor de sănătate și educaționale.

OBIECTIVE SPECIFICE

4.1. Servicii și infrastructuri performante de educație

Hunedoara are nevoie de servicii performante de educație, care să aducă sistemul educațional la nivelul de performanță comparabil cu alte regiuni ale Europei, iar acest lucru presupune investiții atât în ceea ce privește procesul de învățământ, cât și în infrastructura unităților școlare. În ultimii ani, au fost realizate investiții importante în reabilitări și dezvoltări ale rețelei locale, însă este nevoie de continuarea și completarea acestor acțiuni și în viitor: în mod specific, din punct de vedere al infrastructurii, sunt necesare lucrări de reabilitare, modernizare și dotare atât pentru colegiile existente cât și pentru școli sau grădinițe, în prezent insuficiente ca număr.

Totodată, în ceea ce privește serviciile de educație, digitalizarea în școli și implementarea de noi procese de învățământ reprezintă priorități-cheie pentru atingerea țintelor privind performanța școlară.

Nu în ultimul rând, în perspectiva noilor oportunități economice și a creșterii pieței forței de muncă, este nevoie de infrastructuri și servicii noi care să sprijine tinerele familii să aibă acces echitabil pe piața forței de muncă.

Acest obiectiv specific prevede investiții în reabilitare, modernizare și dotare cu active fixe și tehnologii unitățile existente, digitalizarea procesului educațional (servicii digitale mobile, sisteme digitale integrate pentru comunicarea cu elevii și părinții), înființarea de noi unități pre-școlare și servicii de tip after-school și baby parking.

4.2. Servicii și infrastructuri performante de sănătate

Municipiul beneficiază de o infrastructură bine dezvoltată de servicii sociale și servicii de sănătate, Spitalul Municipal „Dr. Al. Simionescu” fiind o unitate modernizată, care poate să ofere servicii de calitate. Totuși, prin prisma necesității de a asigura capacitate de primire și servicii de urgență optime, relevantă de pandemia Sars-Cov-2, este nevoie de investiții în UPU, ATI și blocurile operatorii. Totodată, o prioritate pentru municipiu este și modernizarea clădirii spitalului de specialitate pentru afecțiuni contagioase.

Însă pentru a aborda disfuncții sistemice în ceea ce privește sănătatea populației trebuie acționat și în scopul îmbunătățirii ofertei serviciilor medicale prestate la domiciliu, sau la distanță (telemedicină).

Prioritățile de investiție aferente acestui obiectiv specific sunt:

- Extindere, modernizare, dotare zona UPU, ATI și blocuri operatorii

la spitalul municipal "Dr. Alexandru Simionescu" Hunedoara;

- Reabilitarea, modernizarea și dotarea spitalului municipal "dr. Alexandru Simionescu" Hunedoara – clădire spital de specialitate contagioase;
- dezvoltarea de servicii de telemedicină / e-Health;
- creșterea gradului de deservire și al calității serviciilor unităților medicale;
- completarea unităților sociale cu servicii medicale primare existente la nivel de cartier.

4.3. Incluziune și inovare socială pentru prosperitatea și integrarea tuturor cetățenilor

Hunedoara are o experiență importantă în desfășurarea acțiunilor de sprijin integrat pentru incluziune socială, prin intermediul SDL în implementare (DLRC). Dezvoltarea infrastructurii de asistență socială reprezintă o prioritate pentru a răspunde nevoilor presante existente la nivel local. Dezvoltarea de parteneriate cu ONG-uri pentru furnizarea de servicii sociale constituie de asemenea un punct important, putând fi astfel dezvoltate centre de asistență și inițiative privind incluziunea socială.

Strategia urmărește cu prioritate crearea unor pachete de servicii care au drept scop incluziunea socială a persoanelor aflate în comunități sărace, dezvoltarea întreprinderilor sociale pentru asigurare incluziunii, acțiuni de desegregare a comunităților marginalizate și implicarea acestora în dezvoltarea locală.

Lanțurile de aprovizionare cu alimente ale orașelor au fost perturbate recent de pandemie, de aceea investirea în sisteme alimentare bune, locale, sustenabile reprezintă un factor important în calitatea vieții, dar și în viitorul economic al orașului, iar acest lucru se poate asigura prin formalizarea și încurajarea economiilor în prezent informale (mică agricultură de subsistență/grădinile Micro7) într-un program urban adresat creșterii coeziunii sociale, depășirii marginalizării și ameliorării stării de sănătate și materiale a locuitorilor (permacultură ecologică urbană, workshop-uri, evenimente de tip piețe săptămânale volante, promovare etc.).

Prioritățile-cheie ale acestui obiectiv sunt: continuarea sprijinului integrat prin SDL, formarea în servicii sociale și creșterea capacității pentru furnizarea, dezvoltarea serviciilor de asistență la domiciliu, sprijin pentru familiile și copiii defavorizați, dezvoltarea de infrastructuri sociale, finanțarea ONG-urilor din domeniul social și derularea de programe de sprijin pentru grădini comunitare.

4.4. Promovarea unui stil de viață sănătos

Beneficiile activității fizice pentru sănătate sunt bine-cunoscute: activitatea fizică moderată regulată promovează bunăstarea mentală, fizică și socială și ajută la prevenirea bolilor, a dizabilităților și a obezității. Pe lângă beneficiile aduse sănătății, stilul de viață activ și sănătos este cost-eficient prin economia aferentă

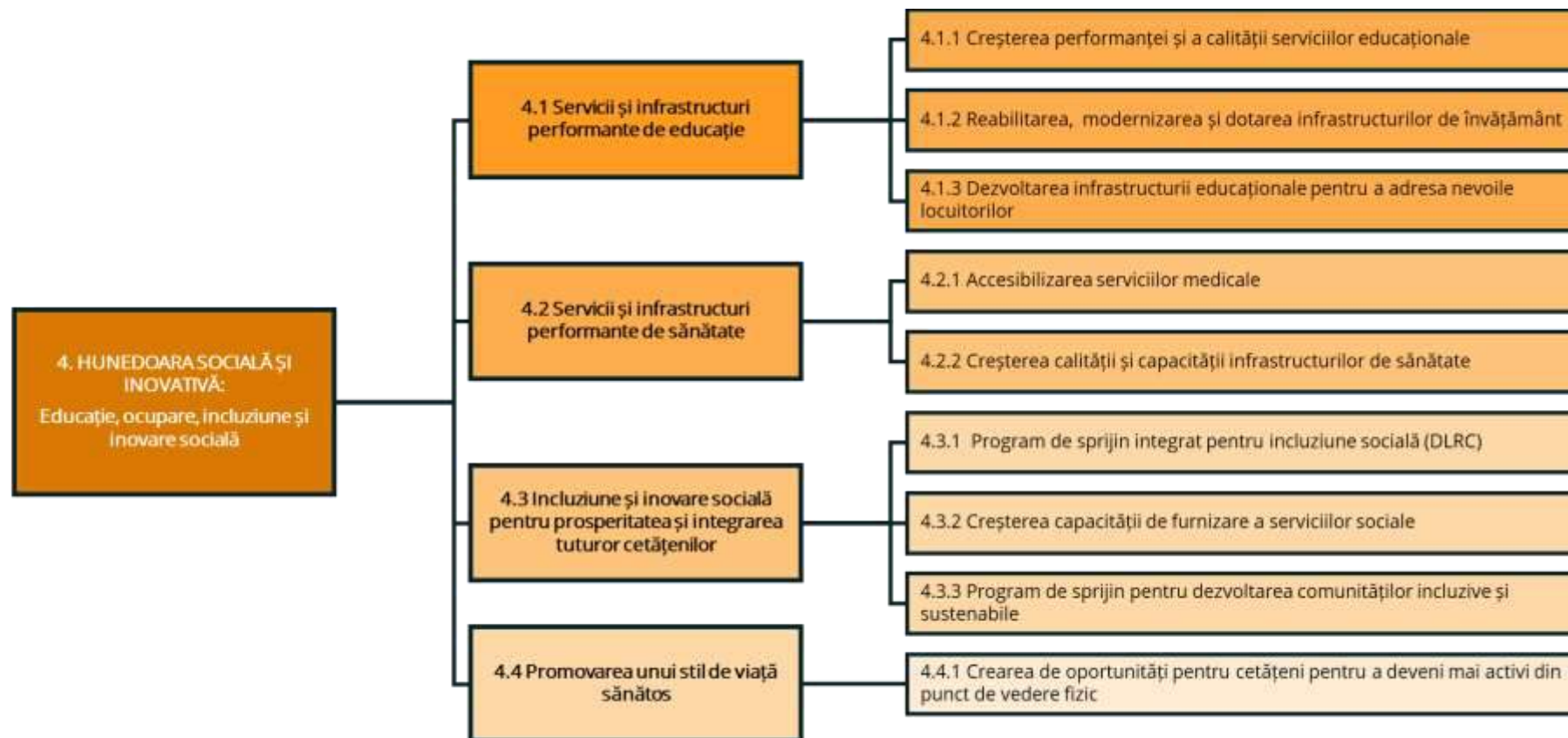
serviciilor de transport și sănătate, este mai viabil și mai atractiv, conduce la mai puțină poluare și contribuie la revitalizarea comunitară, coeziunea socială și identitatea comunității.

Cetățenii Hunedoarei au în prezent o speranță de viață mai redusă decât cea la nivel regional și național, în mare parte datorită incidenței ridicate de boli hipertensive și diabet, ce pot fi prevenite în mare măsură prin schimbarea stilului de

viață. De aceea, conectat cu măsurile privind mobilitatea ușoară și sistemul de spații verzi, este imperativă dezvoltarea unei oferte atractive de sport și agrement.

Obiectivul specific prevede investiții în programe de educație prin sport, dezvoltarea de noi infrastructuri – baze sportive, echipamente pentru sport în aer liber, sprijinirea de evenimente sportive de performanță și de masă, derularea de campanii de informare.

OBIECTIVUL 4: INTERVENȚII PROPUSE

Obiectiv Strategic 5. Hunedoara implicată: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni

JUSTIFICARE

Ultimul Obiectiv Strategic este unul esențial atingerii tuturor celorlalte ambiții de dezvoltare. Buna guvernare este un deziderat transversal, ce are în vedere îmbunătățirea modului de coordonare și cooperare pentru dezvoltare teritorială la nivelul municipiului și în armonie cu vecinătățile teritoriale.

Scopul acestui obiectiv este reprezentat de atingerea, prin politici și programe coordonate și corelate, a unei dezvoltări puternice de perspectivă a Hunedoarei, creând instrumentele (de planificare strategică, tehnice, digitale, procedurale, de cunoaștere) prin care orașul se poate reinventa.

Hunedoara poate fi astfel un municipiu creat și asumat de cetățeni, o societate bine conectată și organizată. La nivel local, odată ce crește numărul de organizații implicate în viața orașului, adaptabilitatea și performanța orașului crește: se consolidează energia orașului Hunedoara.

În acest context, Primăria Hunedoara este doar una dintre multe alte părți interesate la nivel local, care trebuie să colaboreze pentru a prospera. Totodată, multe dintre atuurile locale sunt rezultatul manifestării unor avantajele competitive la o scară mai amplă, și multe dintre provocările orașului țin de acțiunea unor actori instituționali de la niveluri superioare administrative sau aferente unor localități adiacente.

OBIECTIVE SPECIFICE

5.1. O administrație SMART, digitalizată, performantă și eficientă

Pilonul de bază al dezvoltării locale este o administrație publică performantă, capabilă să gestioneze procesele urbane complexe conform unei viziuni pe termen lung. Creșterea capacității administrative a autorității publice este așadar un element esențial care trebuie asigurat înainte de derularea investițiilor hard majore din portofoliul de proiecte.

Capacitatea unui oraș de talie medie precum Municipiul Hunedoara de a fi competitiv și atractiv rezidă în abilitatea de a se poziționa ca partener de încredere al actorilor locali, al cetățenilor, societății civile și investitorilor. De aceea, eforturile perioadei imediat-următoare trebuie să urmărească următoarele priorități-cheie:

- eficientizarea și formarea aparatului executiv, urmărind creșterea competenței și specializarea angajaților în gestionarea mediului urban;
- dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității;
- crearea de instrumente și servicii publice digitale care să permită informatizarea și integrarea sistemelor și bazelor de date, ca prim pas pentru o mai bună monitorizare și gestionare a dezvoltării urbane și a relației cu cetățenii.

Obiectivul specific cuprinde acțiuni ce vizează streamlining-ul procedurilor de fundamentare a deciziilor și planificare strategică pe termen lung, actualizarea

documentațiilor PAED/PIE, revizuirea documentațiilor normative, dezvoltarea de programe de specializare profesională a angajaților primăriei în domeniile gestiunii mediului urban, a utilizării sistemelor TIC și a managementului de proiect, dezvoltarea de soluții digitale pentru administrația publică: portal online emiterie certificate urbanism și avize, bănci de date urbane, sistem GIS, centru de date dedicat, ș.a.

5.2. Parteneriat strategic pentru dezvoltarea pe termen lung a municipiului

În scopul implementării SIDU și a portofoliului de proiecte aferent, este necesară crearea unui cadru partenerial solid cu toți actorii urbani implicați în dezvoltare. De aceea, este nevoie de înființarea unui organism cu rol de management strategic - coordonare și monitorizare a implementării strategiei 2021-2030 pentru Municipiul Hunedoara, ca autoritate de coordonare a implicării și conectării grupului operativ urban, respectiv a tuturor părților interesate din ecosistemul „quaduple helix” local și regional.

Totodată, dezvoltarea viitoare este bazată în mare parte pe necesitatea revitalizării economice (așadar pe opțiunea de parteneriat public-privat). De aceea, este nevoie de un cadru de sprijin pentru investiții și de creșterea eficienței în comunicare cu partenerii.

Așa cum se arată în analiza teritorială, externalitățile și procesele aferente zonei funcționale a Municipiului Hunedoara nu se termină la limita UAT-ului; dimpotrivă, municipiul este parte a unui sistem informal, conectat prin schimb de bunuri și persoane, și definită de perimetrul Hunedoara – Deva – Simeria – Călan. În momentul de față, un proiect de conurbație/zonă de tip Asociație de Dezvoltare Intercomunitară poate

reprezenta în contextul politicii de coeziune 2021-2027 și al obiectivului de Dezvoltare Urbană Durabilă (DUD) un proiect important pentru asigurarea coerenței dezvoltării locale și generarea unor efecte de scară, atât în ceea ce privește livrarea unor servicii publice de calitate, cât și a promovării integrate a zonei și a sporirii atractivității pentru locuire, investiții și turism. Joint branding poate fi un avantaj pentru crearea unei mase critice ce permite asigurarea unor servicii pentru turism la nivel zonal.

În acest sens, se propune explorarea unui parteneriat de dezvoltare strategic la nivel regional, pe modelul zonelor metropolitane (ADI), care să sprijine o viziune unitară de dezvoltare la nivel zonal pe tematicile-cheie ale marketing-ului de destinație, turismului, economiei, formării, infrastructurii, energiei ș.a.

Prioritățile de investiție aferente obiectivului specific sunt: crearea parteneriatului Hunedoara CONNECT, înființarea de structuri de informare privind accesarea programelor de finanțare și parteneriatelor, organizarea de consultări și grupuri de lucru, crearea de pacte strategice de dezvoltare la nivelul zonei funcționale.

5.3. Hunedoara, un oraș co-creat de cetățeni

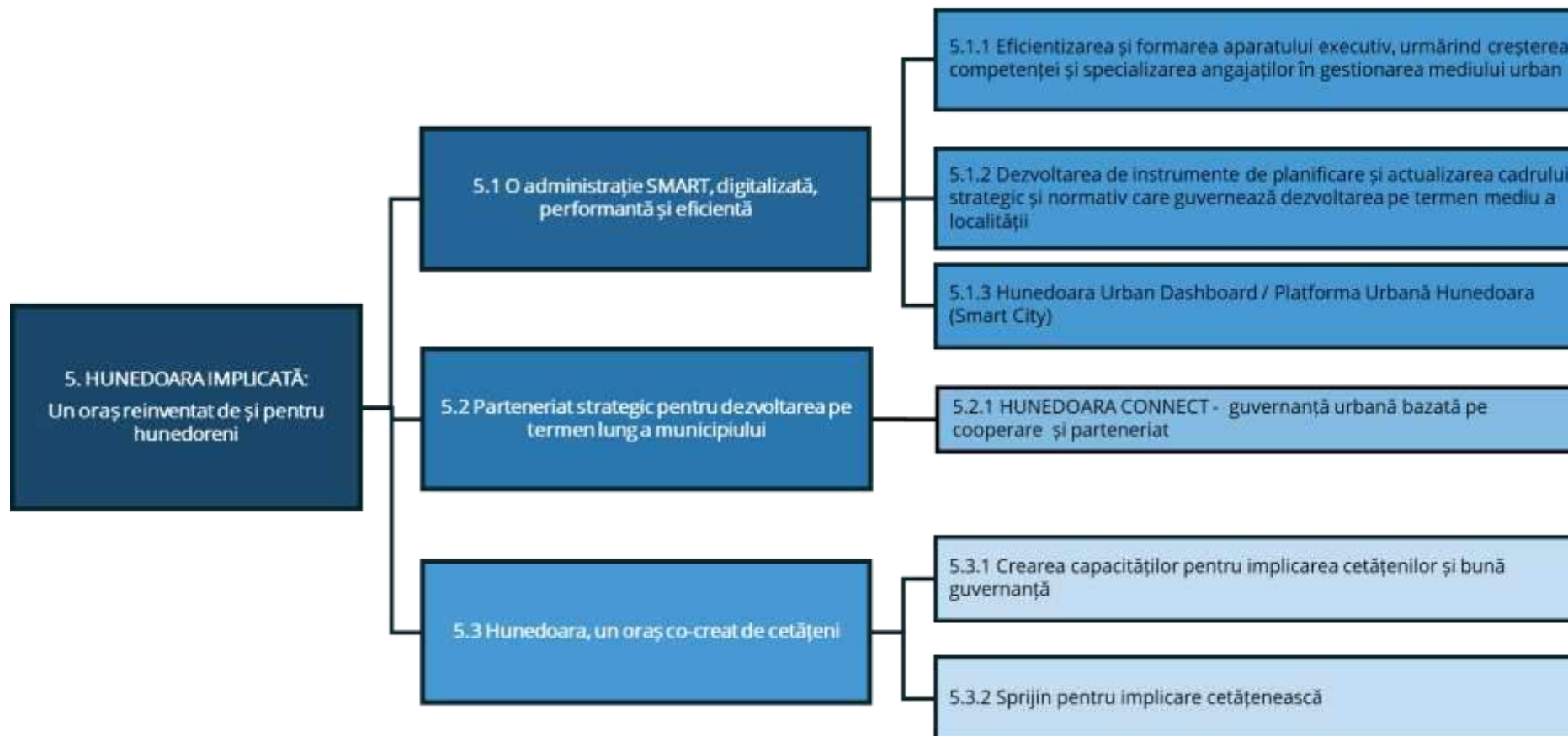
O prioritate cheie pentru un viitor durabil al Hunedoarei este sprijinirea unei comunități active, implicate în viața orașului. Aceasta este o necesitate care trebuie să vizeze majoritatea inițiativelor care doresc îmbunătățirea vieții locuitorilor, care trebuie însă sprijinită și „crescută” la nivel local, prin proiecte de educație pentru bună guvernanta și bună cetățenie, prin realizarea de consultări și ateliere cu cetățenii, proiecte de urbanism consultativ.

Valorificarea energiei care derivă din comunitățile locale este importantă și trebuie susținută prin crearea unei interfețe între primărie și cetățeni: un Centru Urban și o rețea de centre de tip interfață (consilii de cartier) care să servească drept loc de întâlnire, dezbateri, co-creare, și care să conducă la creșterea gradului de asumare colectiv asupra direcției de dezvoltare a orașului și cartierelor acestuia.

Dezvoltarea de inițiative comunitare înrădăcinate local care să reflecte nevoile și așteptările locale, cum sunt spre exemplu inițiativele de bugetare participativă, este de asemenea importantă.

Obiectivul vizează investiții privind crearea unor infrastructuri de interfață cu cetățenii, proiecte și programe de educație urbană și cetățenească, programe pilot de co-producție experimentală împreună cu comunitatea locală (crearea de parcuri pop-up și spații publice temporare), bugetare participativă, dezbateri pentru proiecte de regenerare urbană prevăzute în strategie.

OBIECTIVUL 5: INTERVENȚII PROPUSE

3.4. Logica intervențiilor

Obiective PC 2021-2027	Pilonii Strategiei de Dezvoltare Vest 2021-2027	OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Nr. Crt.	MĂSURI ȘI PROGRAME	Surse de finanțare		
<ul style="list-style-type: none"> o Europă mai inteligentă și o Europă mai apropiată de cetățenii săi 	<p>1. Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare</p> <p>5. Sustenabilitate prin turism și cultură</p>	<p>1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ</p>	<p>OS 1.1. Dezvoltare inteligentă și competitivă locală bazată pe cercetare, inovare și parteneriat</p>	1.1.1	Hunedoara Business and Start-up Hub	<p>POR Vest 2021-2027, POCIDIF 2021-2027, PODD 2021-2027, HORIZON 2020, POTJ 201-2027, PNRR, Programe Interreg, Bugetul local, Investiții în parteneriat public-privat</p>		
				1.1.2	Program de atragere și sprijinire a investițiilor în Municipiul Hunedoara			
				1.1.3	Sprijin pentru creșterea afacerilor			
				1.2.1	Youth Creativity and Innovation Hub / Hub "Tineri creativi si inovativi"			
				1.2.2	Excelență și dezvoltare prin CDI			
				1.2.3	Formare profesională adaptată nevoilor locale și oportunităților internaționale			
			<p>OS 1.2. Excelență și noi competențe pentru secolul 21, ca fundament pentru antreprenoriat competitiv</p>	<p>OS 1.3. Un oraș turistic, cultural, al industriilor creative, de experiență și digitale</p>	1.3.1		Dezvoltarea identității de brand și a strategiei de promovare turistică	
					1.3.2		Turism Inteligent	
					1.3.3		Hunedoara Oraș Cultural European	
					1.3.4		Politică de sprijinire a alternativelor de cazare	
					2.1.1		Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	<p>POR Vest 2021-2027, POTJ 2021-2027, Interreg Europa, Buget Local</p>
					2.1.2		Sprijinirea electromobilității durabile	
2.1.3	Program de îmbunătățire a siguranței cetățenilor							

Obiective PC 2021-2027	Pilonii Strategiei de Dezvoltare Vest 2021-2027	OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Nr. Crt.	MĂSURI ȘI PROGRAME	Surse de finanțare
	6. Dezvoltare urbană durabilă		OS 2.2. Transport public integrat, accesibil, sustenabil și inteligent	2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	
				2.2.2	Susținerea mobilității regionale durabile	
			OS 2.3. Deplasări alternative și active, într-un oraș ce prioritizează infrastructura multifuncțională pentru comunitate și cetățeni de toate vârstele	2.3.1	Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara	
				2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	
o Europă mai verde	2. Tranziție verde și schimbări climatice	3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	OS 3.1 Terenuri industriale refuncționalizate	3.1.1	Pregătirea, reabilitarea și decontaminarea terenului fostului combinat siderurgic	POR Vest 2021-2027, PODB 2021-2027, PNRR, POTJ 201-2027, Programe Interreg, Orizont Europa, Buget Local, Investiții în parteneriat public-privat
				3.1.2	Definirea strategiei de reutilizare și promovare	
	OS 3.2 Regenerare urbană și o rețea verde-albastră consolidată la nivel urban		3.2.1	Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara		
			3.2.2	Valorificarea sustenabilă a Râului Cerna și Pârâului Zlaști		
	OS 3.3 Gestiune integrată și inteligentă a ambientului și calității urbane		3.3.1	Infrastructuri urbane integrate și inteligente pentru întreg Municipiul		
			3.3.2	Smart City: Servicii și soluții experimentale inovatoare pentru calitate urbană		
			3.3.3	Politică de sprijinire a economiei circulare		
	6. Dezvoltare urbană durabilă		OS 3.4 Un oraș atractiv, cu locuire și dotări de calitate	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	
				3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement,	

Obiective PC 2021-2027	Pilonii Strategiei de Dezvoltare Vest 2021-2027	OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Nr. Crt.	MĂSURI ȘI PROGRAME	Surse de finanțare
					Îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	
o Europă mai socială	4. Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante	4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	OS 4.1 Servicii și infrastructuri performante de educație	4.1.1	Creșterea performanței și a calității serviciilor educaționale	POR Vest 2021-2027, POS 2021-2027, POEO 2021-2027, POIDS 201-2027, POTJ 201-2027, PNRR, Bugetul local
				4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	
				4.1.3	Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru a adresa nevoile locuitorilor	
			OS 4.2 Servicii și infrastructuri performante de sănătate	4.2.1	Accesibilizarea serviciilor medicale	
				4.2.2	Creșterea calității și capacității infrastructurilor de sănătate	
			OS 4.3 Incluziune și inovare socială pentru prosperitatea și integrarea tuturor cetățenilor	4.3.1	Program de sprijin integrat pentru incluziune socială (DLRC)	
				4.3.2	Creșterea capacității de furnizare a serviciilor sociale	
				4.3.3	Program de sprijin pentru dezvoltarea comunităților incluzive și sustenabile	
			OS 4.4 Promovarea unui stil de viață sănătos	4.4.1	Crearea de oportunități pentru cetățeni pentru a deveni mai activi din punct de vedere fizic	
o Europă mai inteligentă și o Europă mai apropiată de cetățenii săi	1. Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare 6. Dezvoltare urbană durabilă	5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	OS 5.1 O administrație SMART, digitalizată, performantă și eficientă	5.1.1	Eficientizarea și formarea aparatului executiv, urmărind creșterea competenței și specializarea angajaților în gestionarea mediului urban	POR Vest 2021-2027, POCIDIF 2021-2027, PODD 2021-2027, HORIZON 2020, POTJ 201-2027, PNRR, Interreg, Orizont Europa, Bugetul local
				5.1.2	Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care	

Obiective PC 2021-2027	Pilonii Strategiei de Dezvoltare Vest 2021- 2027	OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Nr. Crt.	MĂSURI ȘI PROGRAME	Surse de finanțare
					guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	
				5.1.3	Hunedoara Urban Dashboard / Platforma Urbană Hunedoara (Smart City)	
				5.2.1	HUNEDOARA CONNECT - guvernanță urbană bazată pe cooperare și parteneriat	
				5.3.1	Crearea capacităților pentru implicarea cetățenilor și bună guvernanță	
				5.3.2	Sprijin pentru implicare cetățenească	
	OS 5.2 Parteneriat strategic pentru dezvoltarea pe termen lung a municipiului					
	OS 5.3 Hunedoara, un oraș co-creat de cetățeni					

4. MĂSURI ȘI PROGRAME

Obiective, măsuri	Buget estimat (Euro)
Obiectiv strategic 1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	41.266.261
OS 1.1. Dezvoltare inteligentă și competitivă locală bazată pe cercetare, inovare și parteneriat	3.785.600
1.1.1 Hunedoara Business and Start-up Hub	3.000.000
1.1.2 Program de atragere și sprijinire a investițiilor în Municipiul Hunedoara	755.600
1.1.3 Sprijin pentru creșterea afacerilor	30.000
OS 1.2. Excelență și noi competențe pentru secolul 21, ca fundament pentru antreprenoriat competitiv	16.239.320
1.2.1 Youth Creativity and Innovation Hub / Hub "Tineri creativi și inovativi"	2.894.000
1.2.2 Excelență și dezvoltare prin CDI	5.500.000
1.2.3 Formare profesională adaptată nevoilor locale și oportunităților internaționale	7.845.320
OS 1.3. Un oraș turistic, cultural, al industriilor creative, de experiență și digitale	21.241.341
1.3.1 Dezvoltarea identității de brand și a strategiei de promovare turistică	1.000.000
1.3.2 Turism Inteligent	773.500
1.3.3 Hunedoara - Oraș Cultural European	19.167.841
1.3.4 Politică de sprijinire a alternativelor de cazare	300.000
Obiectiv strategic 2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	39.678.901
OS 2.1. Un trafic rutier fluid, și sigur, cu alternative de trafic de tranzit	22.068.571
2.1.1 Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	20.618.571
2.1.2 Sprijinirea electromobilității durabile	1.250.000

2.1.3 Program de îmbunătățire a siguranței cetățenilor	200.000
OS 2.2. Transport public integrat, accesibil, sustenabil și inteligent	11.994.000
2.2.1 Reînnoirea flotei de transport public	11.944.000
2.2.2 Susținerea mobilității regionale durabile	50.000
OS 2.3. Deplasări alternative și active, într-un oraș ce prioritizează infrastructura multifuncțională pentru comunitate și cetățeni de toate vârstele	5.616.329
2.3.1 Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara	3.000.000
2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.616.329
Obiectiv strategic 3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	266.002.963
OS 3.1 Terenuri industriale refuncționalizate	143.250.000
3.1.1 Pregătirea, reabilitarea și decontaminarea terenului fostului combinat siderurgic	142.900.000
3.1.2 Definirea strategiei de reutilizare și promovare	350.000
OS 3.2 Regenerare urbană și o rețea verde-albastră consolidată la nivel urban	42.263.663
3.2.1 Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara	37.263.663
3.2.2 Valorificarea sustenabilă a Râului Cerna și Pârâului Zlaști	5.000.000
OS 3.3 Gestiune integrată și inteligentă a ambientului și calității urbane	8.174.000
3.3.1 Infrastructuri urbane integrate și inteligente pentru întreg Municipiul	6.545.000
3.3.2 Smart City: Servicii și soluții experimentale inovatoare pentru calitate urbană	1.629.000
3.3.3 Politică de sprijinire a economiei circulare	-
OS 3.4 Un oraș atractiv, cu locuire și dotări de calitate	72.315.299
3.4.1 Îmbunătățirea calității locuirii	41.107.792
3.4.2 Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	31.207.507
Obiectiv strategic 4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	81.555.569

OS 4.1 Servicii și infrastructuri performante de educație	54.115.569
4.1.1 Creșterea performanței și a calității serviciilor educaționale	7.000.000
4.1.2 Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	39.683.218
4.1.3 Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru a adresa nevoile locuitorilor	5.171.351
4.1.3 Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	2.261.000
OS 4.2 Servicii și infrastructuri performante de sănătate	21.040.000
4.2.1 Accesibilizarea serviciilor medicale	2.000.000
4.2.2 Creșterea calității și capacității infrastructurilor de sănătate	19.040.000
OS 4.3 Incluziune și inovare socială pentru prosperitatea și integrarea tuturor cetățenilor	5.300.000
4.3.1 Program de sprijin integrat pentru incluziune socială (DLRC)	2.800.000
4.3.2 Creșterea capacității de furnizare a serviciilor sociale	1.300.000
4.3.3 Program de sprijin pentru dezvoltarea comunităților incluzive și sustenabile	1.200.000
OS 4.4 Promovarea unui stil de viață sănătos	1.100.000
4.4.1 Crearea de oportunități pentru cetățeni pentru a deveni mai activi din punct de vedere fizic	1.100.000
Obiectiv strategic 5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	5.401.143
OS 5.1 O administrație SMART, digitalizată, performantă și eficientă	3.581.143
5.1.1 Eficientizarea și formarea aparatului executiv, urmărind creșterea competenței și specializarea angajaților în gestionarea mediului urban	448.643
5.1.2 Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	355.000
5.1.3 Hunedoara Urban Dashboard / Platforma Urbană Hunedoara (Smart City)	2.777.500
OS 5.2 Parteneriat strategic pentru dezvoltarea pe termen lung a municipiului	820.000
5.2.1 HUNEDOARA CONNECT - guvernanta urbană bazată pe cooperare și parteneriat	820.000
OS 5.3 Hunedoara, un oraș co-creat de cetățeni	1.000.000

5.3.1 Crearea capacităților pentru implicarea cetățenilor și bună guvernare	660.000
5.3.2 Sprijin pentru implicare cetățenească	340.000
Grant Total	433.904.837

4.1. Elaborarea și actualizarea listei de proiecte¹⁶

Strategia de Dezvoltare Urbană Integrată pentru Municipiul Hunedoara cuprinde o serie de **5 Obiective Strategice, 17 Obiective Specifice cu prioritățile aferente de investiție, și 41 de măsuri** pe termen mediu (2021-2030).

Prioritățile de investiții sunt stabilite prin măsurile (la care se face referire și ca programe ca set de proiecte cu obiectiv comun) pentru care a fost generată o listă de proiecte ce se constituie în portofoliul de proiecte SIDU.

Lista de proiecte nu este limitativă pentru implementarea SIDU, ea se subscie cadrului socio-economic și oportunităților cunoscute la această dată pe baza celei mai bune cercetări și consultări posibile în perioada de elaborare. Noi proiecte pot fi incluse în portofoliu în măsura în care se înscriu în obiectivele specifice și măsurile definite, sau proiectele existente pot fi adaptate surselor de finanțare disponibile sau modificărilor contextului de implementare.

Portofoliul de proiecte este principalul instrument de implementare a strategiei, care se va sprijini pe capacitatea autorității locale de gestionarea procesului facilitând progresul proiectelor spre implementare și producerea rezultatelor așteptate, identificând și mobilizând resurse interne și externe, sprijinită de o capacitate administrativă adecvată.

La momentul realizării SIDU și a primei revizii, cadrul de finanțare pentru perioada 2021-2027 nu a fost definit, nu au fost publicate încă ghiduri și norme pentru implementarea dezvoltării urbane integrate la nivelul municipiilor și pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare aferente

perioadei 2021-2027 de programare. Din acest motiv, lista de proiecte prezentată trebuie înțeleasă ca o reflectare a modului de soluționare a nevoilor locale, prioritare, indiferent de sursele de finanțare și/sau tipul solicitantului/beneficiarului, în logica dezvoltării integrate.

Orizontul de timp al SIDU este corelat cu cadrul financiar al Politicilor UE pe perioada 2021 – 2027 care va asigura finanțarea proiectelor ce se vor implementa până în anul 2029, astfel încât 2030 reprezintă un an după finalizarea implementării proiectelor finanțate prin FESI, fiind posibilă observarea impactului generat și de proiectele finalizate chiar în ultimul an de implementare a FESI.

În scopul constituirii listei, și prin intermediul unui proces de consultare și feedback cu implicarea partenerilor relevanți la nivel municipiului (ONG-uri, universități, mediul privat, ADR, instituții publice, furnizori de servicii publice), au fost identificate și integrate atât proiectele prioritare de infrastructură ale municipiului, cât și proiecte „soft” (inițiative esențiale premergătoare implementării investițiilor infra-structurale, sau menite să sprijine operaționalizarea infrastructurilor și furnizarea serviciilor, a beneficiilor către cetățeni). Lista include proiectele aflate deja pe listele de investiție ale autorității publice și partenerilor săi, respectiv proiectele venite din mediul privat și din partea ONG-urilor, menite să contribuie la dezvoltarea competitivă a Municipiului Hunedoara. Proiectele reflectă astfel răspunsurile la nevoile locale, nu neapărat reacția la oportunitățile de finanțare.

¹⁶ Portofoliul de proiecte se regăsește în Anexa 4

Proiectele propuse variază ca stadiu, regăsindu-se astfel atât idei de proiecte, cât și proiecte în faza de fezabilitate, proiecte cu documentația tehnică finalizată și proiecte demarate.

În funcție de stadiul în care se află, acuratețea estimării bugetare variază, fiind cu un grad de aproximare mai mare în cazul proiectelor în faza de idee de proiect.

Analiza "finanțabilității" este o activitate continuă, și va fi actualizată pe parcursul implementării în funcție de definitivarea cadrului de finanțare FESI (cel mai important finanțator al dezvoltării urbane până în prezent), dar și alte oportunități cum ar fi PNRR sau POTJ, și cu certitudine ne așteptăm pe parcursul unui deceniu să apară și altele. Tocmai din acest motiv, o dimensiune esențială a dezvoltării strategice integrate o reprezintă gestionarea procesului strategic, asigurând corelarea lui externă cu oportunitățile de finanțare, așa cum vor rezulta din definirea cadrului strategic aflat încă în desfășurare. Nu în ultimul rând, strategia Municipiului Hunedoara reprezintă un document menit să sprijine și alte inițiative la nivel local, existente sau viitoare, finanțate din bugete locale sau din alte bugete decât cele publice.

Unele dintre proiectele cuprinse în portofoliul din cadrul SIDU vor fi finanțate din bugetul local, fiind cuprinse anual în Lista programului de investiții. Proiectele pentru lucrările noi se propun a fi cuprinse

în buget după ce au fost selecționate și prioritizate în funcție de apartenența la portofoliul de proiecte cuprins în SIDU, complementaritatea cu obiectivele SIDU și contribuția la atingerea țintelor aferente acestora.

Lista de proiecte - priorități de investiție are caracter integrator pentru inițiative dezvoltate în viitor, strategia fiind dezvoltată ca un document flexibil, adaptabil nevoilor în timp de la nivelul municipiului. Au fost incluse proiecte esențiale pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei la care **Municipiul Hunedoara va fi doar partener sau va avea rol doar de catalizator, nefiind direct implicat în implementarea sau finanțarea proiectelor.**

Prioritizarea și selecția proiectelor noi se va face de către ordonatorul principal de credite conform Legii nr. 273/2006, în baza priorităților și portofoliului SIDU, și a următoarelor documente:

- Fișă de obiectiv întocmită pentru fiecare proiect pentru care s-au aprobat indicatorii tehnico-economici;
- Bugetul alocat anual pentru cheltuielile de capital;
- Eșalonarea bugetară și a creditelor de angajament pentru fiecare obiectiv pe capitol bugetar, conform duratei de realizare aprobată;
- Contribuția la îndeplinirea obiectivelor și indicatorilor SIDU.

4.2. Metodologia de prioritizare a proiectelor. Managementul portofoliului de proiecte SIDU

Prioritizarea proiectelor s-a făcut în faza elaborării strategiei și va fi actualizată pe tot parcursul implementării în funcție de modificarea factorilor selectați pentru prioritizare.

Datorită faptului că procesul de elaborare a analizei a condus la un număr foarte mare de proiecte, în diverse faze, au fost concepute instrumente de management al portofoliului de proiecte care să permită nu numai prioritizarea dar și managementul procesului de pregătire a proiectelor. Principalul instrument este "lista intermediară" preluată din practica implementării altor strategii.

Lista intermediară include o lista de proiecte prioritare, stabilite pe criteriul termenului de demarare a proiectelor: termen scurt (1-2 ani), termen mediu (3-4 ani) termen lung (peste 4 ani).

Astfel fiecare proiect din portofoliu de proiecte a fost analizat din perspectiva a patru criterii aplicate succesiv: (i) contribuția la obiectivele specifice ale SIDU. (ii) disponibilitatea și accesibilitatea finanțării, (iii) maturitatea, măsura în care documentațiile tehnice sunt finalizate sau pot fi finalizate într-un orizont de timp corespunzător finanțării disponibile, (iv) impactul așteptat inclusiv prin urgența rezolvării problemei căreia i se adresează (pe baza acestui criteriu proiectele din aceeași categorie pot fi prioritizate pentru finanțarea documentațiilor tehnice).

Lista intermediară se compune din totalitatea proiectelor structurate pe termene de demarare (scurt, mediu și lung).

În portofoliul de proiect fiecare proiect i s-a atribuit un cod care a indicat categoria de încadrare, termen scurt, mediu sau lung. Portofoliul în format Excel permite filtrări și crearea de subliste pe categorii combinând prioritățile, măsurile, termenul de demarare și orice alt atribut din portofoliu. Din motive de extensie a documentului nu sunt incluse în anexe toate posibilele liste de proiecte de interes pentru managementul portofoliului, fiind anexat instrumentul Excel.

În Anexa 2 sunt prezentate proiectele prioritare pe termen scurt, proiecte care îndeplinesc simultan criteriile de mai sus. În listă sunt incluse atât proiecte demarate aflate în implementare, pe lângă proiectele în pregătire înaintea demarării. Menționăm că situația evoluează continuu motiv pentru portofoliul trebuie actualizat cel puțin trimestrial.

Pe baza acestor liste se poate estima capacitatea investițională necesară și efectivă considerând resursele bugetare ale Consiliului Local, necesare pentru finanțarea operațiunilor pregătitoare și co-finanțarea investițiilor.

Această analiză se actualizează cel puțin trimestrial și ori de câte ori apar modificări ale cadrului de finanțare și face parte din procesele de management al portofoliului de proiecte în responsabilitatea Unității de Implementare a SIDU (UIS), a se vedea capitolul 5.

Managementul portofoliului de proiecte și metoda de prioritizare și selectare va avea în vedere criteriile principale (cele enumerate mai sus (i) – (iv), posibil a fi defalcate pe subcriterii după nevoi.

În scopul prioritizării proiectelor în cadrul aceleiași categorii (de exemplu proiecte cu demarare pe termen scurt), se vor aplica criteriile suplimentare care vor permite evaluarea măsurii în care sunt adresate echilibrat prioritățile de investiții, tipurile de beneficii sau categoriile de beneficiari finali.

Propunem șase criterii de analiză, prelucrare și structurare a listelor portofoliului de proiecte:

1. **Beneficii pentru cetățeni:** oportunități (locuri de muncă, piețe, educație, sănătate, etc.); locuințe și infrastructură de bază; conectivitate; administrație eficace și eficientă; calitatea vieții.
2. **Beneficii pentru mediul privat:** forță de muncă calificată; terenuri, spații de birouri și infrastructură de bază (electricitate, gaz, apă etc.); conectivitate (drumuri, autostrăzi, aeroporturi, căi ferate etc.); administrație eficace și eficientă; clustere.
3. **Contribuția la una sau mai multe priorități ale SIDU,** (subcriterii pe priorități pot fi definite) ținând cont de faptul că unele proiecte pot avea un impact sau contribuție la mai multe obiective specifice, respectiv priorități. Proiectele pot fi marcate gradual privind contribuția la una sau mai multe priorități/ obiective specifice ale SIDU.
4. **Sustenabilitatea financiară a proiectului:** quantumul cheltuielilor de operare și mentenanță pe care proiectul le va genera odată ce va fi finalizat;
5. **Proiectul reflectă prioritățile cetățenilor:** corelarea cu prioritățile identificate prin chestionarele, atelierile, focus-grupurile realizate;
6. **Proiectul încurajează o abordare integrată:** rezolvă cât mai multe nevoi dintr-o anumită zonă, sau probleme dintr-un anumit sector, respectiv este complementar / sinergic unor proiecte finanțate deja.

5. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

5.1. Cadrul strategic pentru implementarea SIDU

Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană pentru Municipiul Hunedoara presupune un proces ce se va desfășura pe perioada celor 10 ani ai orizontului de timp al strategiei.

Pentru ca acest proces să fie eficace și eficient, adică să își îndeplinească rolul cu costuri minime, și anume de a asigura că investițiile propuse sau noi investiții subscrise priorităților se vor implementa, iar rezultatele lor vor fi convergente spre obiectivele strategiei și beneficiile cetățenilor, adoptăm o abordare pentru gestionarea sa pe trei dimensiuni: (i) instituțională, (ii) strategică și (iii) investițională.

Această abordare este **premisea înțelegerii strategiei ca un instrument extins dincolo de lista de proiecte și investiții implementate** pe o perioadă de timp, instrument prin care **absorbția de fonduri europene nu este un scop în sine**, ci doar **o cale pentru a produce schimbarea dorită**, un instrument care pe lângă atragerea de resurse financiare externe – esențială, **va debloca resurse interne semnificative, latente** în acest moment.

1. Dimensiunea instituțional-normativă.

Această dimensiune va include: crearea structurilor, alocarea responsabilităților, crearea sistemelor și instrumentelor de lucru, asigurarea funcționalității lor pe termen lung pentru ca intervențiile (investiții și activități operaționale relevante) prevăzute să fie implementate, să fie adaptate contextului, resursele interne și externe să fie identificate, atrase și judicios folosite, cetățenii și partenerii sociali să fie implicați, oferindu-le un mediu

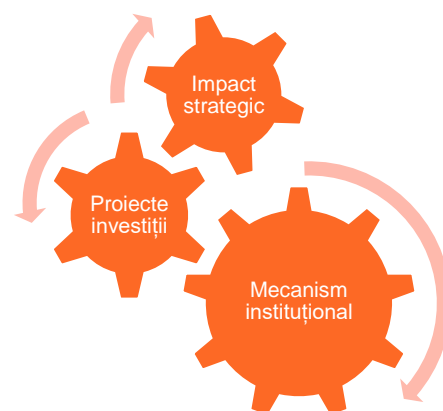
stimulator de a a-și manifesta talentul și atașamentul față de oraș.

2. Dimensiunea strategică – este dată de obiectivele generale și specifice, beneficiile așteptate la nivelul municipiului, integrarea procesului de dezvoltarea a municipiului în (i) tendințele de dezvoltare globale, (ii) în procesele de dezvoltare la nivelul regiunii, României și Uniunii Europene.

3. Dimensiunea investițională – vizează direct partea de implementare a proiectelor din portofoliu și reprezintă nivelul "micro", nivel la care fiecare idee de proiect trebuie adusă la maturitate pentru a fi cât mai curând finanțat, implementat eficient și cu impact.

Cele trei dimensiuni sunt intrinsec legate între ele, însă dimensiunea instituțională creează mecanismul funcțional ce va asigura că proiectele implementate sunt cele care pot cel mai bine să producă schimbarea la nivel strategic, și anume să producă beneficiile așteptate de cetățeni.

Figura 61 Mecanism de implementare SIDU

Sursa: autori

UAT Municipiul Hunedoara va gestiona procesul strategic de implementare a proiectelor subscrise măsurilor prioritare și obiectivelor specifice. În perioada de programare 2021-2027, resursele disponibile ale municipiului și ale grupului de actori implicați fie ca beneficiari, fie ca parteneri, se transformă în rezultatele calitative și cantitative prevăzute în Planul de Acțiune.

Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei constă în toate procesele de identificare, formulare, finanțare, de realizare a proiectelor, programelor și politicilor prevăzute în strategie și de colectare și raportare a informațiilor asupra desfășurării proiectelor și asupra succesului și impactului acestora, relative la dezvoltarea comunității.

Scopul monitorizării și evaluării implementării strategiei este reprezentat de cunoașterea progresului în implementarea pentru luarea măsurilor corective, dar și a efectelor și valorii lor prin prisma utilității pentru cetățeni, a măsurii în care oferă beneficiile așteptate și rezolvă problemele acestora.

Atât monitorizarea, cât și evaluarea se vor realiza pe baza metodologiei specifice politicilor publice din țară și Uniunea Europeană.

Implementarea prevede atingerea tuturor obiectivelor și direcțiilor de acțiune ale strategiei în vederea atingerii viziunii pe mediu (2030) și trebuie să parcurgă un proces de corelare, între ceea ce este dorit a fi realizat, cu ceea ce este posibil în condițiile resurselor existente și ceea ce este probabil, în condițiile previzionate (climatul socio-economic național și European, resursele nerambursabile disponibile în această perioadă de programare).

La momentul definirii SIDU Hunedoara, liniile directoare privind implementarea,

monitorizarea și evaluarea strategiilor integrate de dezvoltare urbană în contextul perioadei de programare 2021-2027 nu sunt încă finalizate. Politica de coeziune 2021-2027 propune o structură generală pentru toate strategiile teritoriale, care include cel puțin:

- Aria geografică acoperită de strategie;
- O analiză a nevoilor de dezvoltare și a potențialului zonei;
- O descriere a unei abordări integrate pentru a aborda nevoile de dezvoltare identificate și potențialul;
- O descriere a implicării partenerilor în pregătirea și implementarea strategiei.

În cadrul pachetului de măsuri de simplificare pentru perioada 2021-2027, se specifică totodată dezideratul unei proiectări a dezvoltării urbane integrate (DUI) mai simple, adaptate la situațiile locale. Aceste simplificări vizează direct abordarea DUI și includ o serie de prevederi importante, cum ar fi:

- structurile de programare și implementare existente pot fi continuate;
- instrumentele teritoriale utilizate în cadrul Obiectivului de Politică 5 pot combina activitățile derulate în cadrul tuturor celorlalte obiective politice;
- prevederi mult simplificate privind CLLD;
- aceleași reguli definite pentru toate instrumentele teritoriale, cu un set minim definit de cerințe pentru strategiile teritoriale;
- clarificarea momentului în care este nevoie de un organism intermediar la nivel local.

În ceea ce privește ultimul punct, politica de coeziune 2021-2027 prevede ca în cazul în

care o autoritate sau un organism urban, local sau alt teritoriu îndeplinește sarcini care intră sub responsabilitatea autorității de gestionare, altele decât selecția

operațiunilor, autoritatea este identificată de autoritatea de gestionare ca un organism intermediar.

5.2. Contextul instituțional de implementare a strategiei

5.2.1. Unitatea de implementare SIDU

Implementarea SIDU va fi îndeplinită de **Primăria Municipiul Hunedoara**, într-o abordare partenerială cu toți partenerii sociali și larga implicare a cetățenilor.

Responsabilitatea implementării strategiei trebuie alocată **unei structuri** care poate asigura coerența cu implementarea proiectelor de investiții, cu finanțările din fonduri europene și se regăsește în structura organizatorică la un nivel adecvat asigurării unor procese fluente de luare a deciziilor. Direcția Proiecte cu finanțare europeană este o opțiune potrivită în acest context, în cadrul căreia responsabilitățile privind implementarea strategiei trebuie să fie distinct alocate față de responsabilitățile de implementare a proiectelor cu finanțare europeană, la care ne referim cu un termen generic de "Unitate de implementare SIDU" (UIS).

Misiunea UIS este de a încuraja dezvoltarea locală a Municipiului Hunedoara, sprijinind planificarea strategică la nivel local, precum și implementarea planurilor strategice ale municipalității prin atragerea de fonduri nerambursabile, în vederea îmbunătățirii activității instituției și îndeplinirii obiectivelor acesteia.

Organizarea unității trebuie să fie una flexibilă, atât temporal pentru a răspunde variației gradului de încărcare pe parcursul implementării strategiei, cât și structural pentru a răspunde variației tipului de expertiză cerut pentru diferite sarcini. Această structură poate fi de tip matricial, cu o echipă nucleu formată din 2 membri ai direcției, membrii din alte direcții, departamente relevante din cadrul primăriei și subcontractori pe procese specifice.

Resursele financiare, materiale și informaționale vor fi puse la dispoziție de Primăria Municipiului Hunedoara.

Atribuțiile unității de implementare SIDU:

- Coordonarea generală a tuturor proceselor privind implementarea strategiei;
- Participarea/ aderarea la rețele internaționale de dezvoltare urbană sau tematice relevante;
- Dezvoltarea unor relații de cooperare cu autoritățile, instituțiile responsabile cu implementarea politicilor europene și naționale relevante pentru SIDU și promovarea proiectelor și inițiativelor, a experiențelor Municipiului Hunedoara;
- Crearea și managementul unui larg cadru partenerial pentru implementarea strategiei;
- Derularea activității de identificare, selectare și procurare a surselor informaționale privitoare la programele Uniunii Europene sau a altor surse interne/externe de finanțare nerambursabilă;
- Coordonarea elaborării strategiilor și planurilor de dezvoltare locală sectoriale sau tematice;
- Elaborarea, împreună cu instituțiile implicate, a unor prognoze orientative și programe de dezvoltare economico-socială locale și supunerea acestora spre aprobare Consiliului local al Municipiului Hunedoara;
- Întocmirea anual sau ori de câte ori este nevoie de rapoarte privind starea economică și socială a municipiului și prezentarea acestora la termenele prevăzute de

- lege sau stabilite de primar și Consiliul local;
- Propunerea către primar și Consiliul local de referate de specialitate vizând actualizarea strategiei de dezvoltare locală, în funcție de nevoi, pentru organizarea de dezbateri publice;
  - Monitorizarea gradului de îndeplinire a strategiei de dezvoltare a municipiului, împreună cu factorii interesați, pe domenii specifice menționate în cadrul strategiei;
  - Colaborarea, prin stabilirea de parteneriate, cu factori interesați în elaborarea de propuneri de finanțare din fonduri nerambursabile europene pentru proiecte de interes local, în concordanță cu prioritățile de dezvoltare locală identificate;
  - Monitorizarea și întocmirea rapoartelor intermediare și finale narative și financiare vizând derularea programelor UE sau a altor programe, împreună cu factorii interesați/compartimentele din cadrul primăriei implicate în aceste proiecte, anual sau de câte ori se solicită;

- Managementul portofoliului de proiecte planificate și derulate în Municipiul Hunedoara cu sprijin financiar provenit din fonduri europene, gestionarea bazei de date privind activitățile/proiectele derulate în Municipiul Hunedoara din fondurile nerambursabile;
- Managementul parteneriatelor din cadrul proiectelor derulate cu sprijin financiar provenit din fonduri europene.

Relații funcționale ale UIS vor exista cu toate direcțiile și serviciile din cadrul Primăriei Municipiului Hunedoara.

Competențele unității prin directorul direcției vizează autonomie și colaborare cu alte direcții și servicii ale Primăriei și din afara instituției în vederea planificării strategice pentru dezvoltarea comunitară, și managementul de proiecte cu finanțare nerambursabilă din fondurile programelor din alte surse decât bugetul local, cu parcurgerea întregului ciclu de proiect.

Evidențiem patru funcțiuni ce vor asigura valoarea adăugată a noi abordări în implementarea strategiei, cu acțiuni sistematic planificate și implementate așa cum sunt vizualizate în figura de mai jos.

Pentru asigurarea **capacității pentru buna implementare a SIDU**, a fost inclusă în SIDU o **măsură de sprijin** (Măsura 5.2 HUNEDOARA CONNECT - Un pact de guvernare urbană bazat pe cooperare și parteneriat) prin care se pot finanța proiecte de creștere a capacității administrative, proiecte ce vor permite atragerea de resurse externe, expertiză pentru crearea instrumentelor de cooperare, pilotarea unor acțiuni noi, operaționalizarea unor noi abordări de dezvoltare strategică. Prin aceste proiecte se dorește crearea unui mecanism de cooperare, stimulare a inițiativei, catalizator pentru implicarea cetățenilor și a organizațiilor în dezvoltarea urbană, pe care îl denumim **Hunedoara CONNECT**. Acesta va fi instrumentul cheie în implementarea strategiei. Crearea și operaționalizare lui va fi obiectul unui set de proiecte succesive care va asigura o dezvoltare etapizată cu rezultate observabile ce vor crea încredere și vor mobiliza actorii locali.

5.2.2. Comitetul de Coordonare a implementării SIDU

Comitetul de Coordonare a implementării SIDU Hunedoara este structura nepermanentă care va asigura monitorizarea SIDU și va fi formată din reprezentanți din cadrul primăriei Hunedoara și parteneri relevanți din mediul economic, social, universitar și din societatea civilă. Secretariatul tehnic al comitetului va fi asigurat de UIS.

Procesul de coordonare a activităților interdependente în vederea asigurării condițiilor optime derulării prezentului pachet de proiecte reprezintă managementul proiectului, o activitate vitală pentru implementarea SIDU. Un management performant, eficace va asigura atingerea țintelor strategice ale dezvoltării SIDU, în conformitate cu standardele impuse, cu indicatorii și calendarul asumat, în limitele bugetului și folosind toate acele resurse de care Municipiul Hunedoara dispune, impunând un echilibru just între performanța resursei umane, timp și resurse financiare.

Un plan integrat este fără îndoială relevant pentru o zonă de acțiune urbană, pentru administrarea și dezvoltarea sa într-un coerent și eficace mod. Evaluarea justă efectuată în procesul de definire a planului integrat este pilonul esențial al SIDU.

Atribuțiile Comitetului de Coordonare a Implementării SIDU sunt următoarele:

1. Coordonare

- Se asigură de bunul parcurs al implementării portofoliului de proiecte prioritare;
- Se asigură că obiectivele și activitățile fiecărui proiect adoptat respectă prioritățile prezentate în Strategia de Dezvoltare Integrată;
- Se asigură ca toți partenerii preocupați de implementarea proiectelor individuale își înțeleg rolul și responsabilitățile în cadrul strategiei și de interrelaționarea cu alte proiecte;
- Dezvoltă un plan de lucru eficient pentru toți cei implicați în procesul de implementare a proiectelor;
- Corelează Strategia cu oportunitățile și finanțările naționale, europene etc.

2. Sarcini executive

- Actualizarea planului operațional de implementare al strategiei în baza factorilor favorizanți sau de condiționare externi (spre exemplu, în baza informațiilor de lansare a liniilor de finanțare sau informațiilor prezente în strategii/planuri aflate în sinergie, cum ar fi PMUD, PAED, Planul pentru Adaptări Climatice);
- Propunerea de activități și acțiuni strategice: clustere, parteneriate, orientări etc.
- Coordonarea cu departamentele de achiziții publice și de investiții (dacă este cazul) și ghidarea lor în elaborarea documentelor necesare (de pildă, legislație /regulamente, parteneriate etc.);
- Monitorizarea procesului de implementare al strategiei din punct de vedere al timpului și bugetului;

- Sprijinirea dezvoltării personalului uman implicat pe măsura standardelor prin programe de formare.

3. Supervizare

- Monitorizarea și evaluarea periodică a implementării strategiei pentru asigurarea că toate activitățile/proiectele sunt executate cu respectarea condițiilor de calitate și în scopul atingerii indicatorilor de succes propuși.

4. Raportare și documentare

- Pregătirea formatelor de raport, a listelor de verificare și a direcțiilor de acțiune necesare pentru facilitarea/suplimentarea/documentarea diferitelor activități previzionate;
- Pregătirea raportului de progres pentru Coordonator;
- Pregătirea rapoartelor lunare de activitate.

5.2.3. Premise pentru constituirea unui grup de lucru partenerial extins

Un Grup de Lucru partenerial extins reprezintă un grup de părți interesate locale, publice și private, ce monitorizează continuu și programează politicile și instrumentele urbane pentru o dezvoltare durabilă, coerentă și rezilientă, în raport cu una sau mai multe provocări identificate la scară teritorială.

Motivele pentru crearea acestuia, în conformitate cu metodologia participativă de dezvoltare a Strategiei Integrate de Dezvoltare pentru Municipiul Hunedoara și cu prevederile pentru Dezvoltarea Urbană Integrată în 2021-2030, sunt multiple:

- Promovarea viziunii și politicilor urbane dezvoltate cu sprijinul instituțiilor participante în cadrul procesului participativ organizat în Municipiul Hunedoara și materializat în documentația SIDU Hunedoara 2021-2030;
- Suport în implementarea proiectelor de dezvoltare urbană prevăzute în plan, în condițiile unui grup amplu de beneficiari ai acestora;
- Monitorizarea implementării proiectelor prioritare;
- Interfața cu investitori interesați și cetățeni, prin acționarea ca un organism de articulare a inițiativelor urbane cu scopurile și procedurile locale.

Se recomandă în primul rând extinderea responsabilității monitorizării prin implicarea directă a unui grup mai amplu al părților interesate, ce au fost deja implicate în cadrul consultărilor privind elaborarea strategiei, format din: centre de cercetare și universități, operatori de servicii publice, principali investitori economici, instituții publice și societatea civilă.

Responsabilitatea activării acestor părți interesate, în calitate de catalist (într-o abordare de tip „quaduple helix”) va fi aceea a unității prin instrumentul **Hunedoara CONNECT**.

Ca potențială abordare și în scopul definirii cu acuratețe a cadrului specific de organizare a grupului de monitorizare, mai întâi trebuie identificat setul de actori urbani relevanți pentru a fi incluși în mod direct în procesul de implementare, monitorizare și aliniere strategică a SIDU Hunedoara. Din acest punct de vedere, părțile interesate pot fi grupate după cum urmează:

1. Actorii publici:
  - a. la nivel județean (inclusiv societățile pe acțiuni cu capital de stat);
  - b. la nivel local, al municipiului (inclusiv societățile pe acțiuni cu capital public local);
2. Actorii privați:
  - a. Investitori și companii private;
  - b. Operatori de servicii de transport;
  - c. Organizații non-guvernamentale, grupuri locale de interes, etc;
  - d. Specialiști;
  - e. Alte persoane private și organizații;
3. Alții, în principal actorii public-privăți.

Grupurile de lucru cuprind reprezentanți ai părților interesate identificate și se reunesc după nevoi, atunci când este necesară aprofundarea unor analize, reprioritizarea acțiunilor, conceptualizarea unor acțiuni și altele,

Se vor organiza întâlniri pentru evaluarea strategiei care permit analize și ajustări (dacă este cazul) ai parametrilor de dezvoltare strategică.

Monitorizarea și evaluarea participativă este o abordare partenerială în care părțile interesate se angajează activ în toate

fazele de elaborare și implementare a strategiei.

Scopul procesului participativ este implicarea directă a cetățenilor în procesul decizional, pentru asigurarea unei sustenabilității deciziilor și, astfel, construirea unei comunități locale puternice și funcționale.

Procedura de creare a cadrului partenerial este următoarea:

- Elaborarea unui proces transparent de selecție și implicare a persoanelor interesate;
- Stabilirea criteriilor de selecție pentru comitetul de coordonare, a gradului de implicare în diverse sectoare și publicarea acestora – maxim 25 de persoane. Criteriile vor avea în vedere selectarea unor persoane

Bugetul implementării SIDU

Implementarea SIDU, operaționalizarea unității de implementare, crearea și managementul structurilor parteneriale presupune alocarea resurselor umane interne și a resurselor financiare necesare achiziția de servicii specializate necesare pentru desfășurarea operațiunilor mecanismului CONNECT. Se estimează a fi necesare resurse umane la nivelul a cel puțin 1 post echivalent normă întreagă și servicii de aproximativ 90.000 EUR pe an, un total buget de minimum 120.000 Euro pe an.

reprezentative pentru fiecare sector, activitatea în sectorul respectiv, capacitatea profesională (experiență în minimum 1 proiect);

- Primăria lansează un anunț de depunere a candidaturilor pentru persoanele interesate să facă parte din comitetul de coordonare;
- Pentru a se înscrie în comitetul de coordonare, partenerii relevanți vor fi invitați să transmită un formular de candidatură;
- Selecția persoanelor interesate;
- Constituirea grupurilor de lucru
- Anunțarea comitetului de coordonare și a grupurilor de lucru asupra perioadelor în care se vor organiza consultări
- Invitarea cetățenilor să participe la consultări

5.3. Monitorizarea și evaluarea

În ceea ce privește monitorizarea și evaluarea, acestea reprezintă procese interdependente care depind de etapele și indicatorii definiți în Strategie, dar și de stabilirea unor indicatori de monitorizare ulteriori, întrucât unele dintre cele mai presante nevoi la nivel local își găsesc răspunsul în proiecte prioritare al căror demers nu beneficiază de studii de fundamentare anterioare, fiind dificilă astfel cuantificarea realistă a indicatorilor de performanță în această fază.

Fiind o strategie pe termen scurt-mediu dezvoltată înaintea lansării ghidurilor solicitantului privind accesarea de fonduri nerambursabile, pentru perioada 2021-2030, implementarea SIDU se va afla sub auspiciile unor factori externi și va trebui să beneficieze de monitorizare pe tot parcursul implementării și la sfârșitul acestuia, prin compararea rezultatelor prevăzute în prezentul document cu cele obținute la orizontul anului 2030 (ultimul an de implementare a proiectelor finanțate în perioada de programare 2021-2027). O **evaluare a impactului strategiei** se va realiza la sfârșitul anului 2030, pentru portofoliul de proiecte, și va aprecia în egală măsură atât performanța cât și procesul, respectiv modul în care au fost atinse obiectivele strategice.

Activitatea de monitorizare a implementării Strategiei de Dezvoltare Integrată poate fi subsumată, din perspectiva resurselor financiare, informaționale și umane implicate, activităților următoarelor instituții:

1. **Comitetul de coordonare a implementării SIDU:**
  - a. Primăria Municipiului Hunedoara și în cadrul acesteia, Direcția Proiecte cu Finanțare Europeană;

- b. Partenerii cheie cooptați prin instrumentul Hunedoara CONNECT;
2. **Grupul de lucru municipal;**
3. **Consiliul Județean Hunedoara;**
4. **ADR Vest, ca parte din activitatea de monitorizare și sprijin a implementării în calitate de Autoritate de Management POR 2021-2027.**

Monitorizarea este o etapă importantă, care sprijină procesul de implementare a măsurilor și proiectelor prevăzute în SIDU. Instrumentele de monitorizare trebuie stabilite cât mai curând de echipa responsabilă cu monitorizarea.

Echipa desemnată pentru implementare la nivelul Direcției Proiecte cu Finanțare Europeană are în sarcină stabilirea instrumentelor de monitorizare și să prezinte la interval de 6 luni un raport de monitorizare, raport ce poate fi prezentat public pe site-ul municipalității. Echipa de monitorizare ar trebui să fie formată din specialiști cu experiență în implementare și monitorizare proiecte, în acest sens fiind adecvată atragerea de specialiști prin subcontractare. Crearea capacității de monitorizare și evaluare a strategiei poate fi inclusă în mecanismul, respectiv instrumentul Hunedoara CONNECT.

În această etapă va fi urmărit gradul de atingere a indicatorilor stabiliți, se va analiza modul în care proiectele sunt demarate/implementate, prezentând de fiecare dată cauzele care au condus la întârzieri, dacă este cazul, precum și o serie de recomandări.

Monitorizarea și evaluarea SIDU presupune monitorizarea indicatorilor SIDU și a pachetului aferent de proiecte și, indiferent de sursa de finanțare:

- externă prin Programele Operaționale – prioritățile principale, sau alte surse externe (Programul Operațional Infrastructura Mare, Programul Operațional Competitivitate, Programe de Cooperare Transfrontalieră, Program Operațional Tranziție Justă, alte programe gestionate de Comisia Europeană și alți finanțatori).
- interne – buget local, împrumuturi bancare, parteneriate în investiții.

Indicatorii de monitorizare propuși în capitolul 5.4, includ o listă lungă de indicatori coerenți cu Programul

Operațional Regional Vest și indicatorii acestuia, cu ajutorul cărora se poate analiza progresul în implementarea strategiei și contribuția la țintele regionale.

Pentru măsurarea impactului la nivelul Municipiului Hunedoara, propunem un set de indicatori care reflectă schimbarea dorită, privind aspectele critice identificate în analiza socio economică.

Țintele stabilite au ca referință fie medii regionale/naționale sau nivel anterior al indicatorului înainte de declinul fenomenului la care se referă.

Indicator	Sursa datelor	Valoare de baza (2019)	Valoare țintă (2030)
Densitatea întreprinderilor (nr /1000 locuitori)	Date statistice INS sau www.citadini.ro	17	22
Suprafețe contaminate industrial cu risc ridicat, decontaminate sau în procese de decontaminare/regenerare	Date administrative Primăria Hunedoara	14%	100%
Durata medie a șederii turiștilor (zile/turist)	Date statistice INS sau www.citadini.ro	1,35	2,5
Pondere clădirilor cu eficiență energetică ridicată	Date administrative Primăria Hunedoara	5%	25%
Reducerea ponderii locuitorilor în zone urbane marginalizate sau dezavantajate cu risc de sărăcie și excluziune socială (conform SDL)	Date administrative GAL Urban Corvinia	28,14%	*

*ținta urmează a se stabili prin Strategia de Dezvoltare Locală privind combaterea sărăciei și marginalizării.

Amplitudinea efectelor și a impactului depind de volumul finanțării disponibile și atrase. La data elaborării și primei revizii alocările pentru perioada de programare 2021-2027 oferă informații limitate. Din acest motiv recomandăm ca după aprobarea programelor operaționale FESI, unitatea de implementare a strategiei să

5.3.1. Managementul riscurilor

Diagnosticarea și prognoza în elaborare este necesară tocmai pentru a realiza managementul riscurilor SIDU. În vederea evitării unor disfuncționalități, riscuri sau și se vor urmări 3 etape principale:

1. Evaluarea ex-ante: necesară pentru o distribuție adecvată a resurselor, diagnosticarea și prognoza;
2. Evaluarea intermediară – necesară pentru a se determina dacă strategia adoptată și urmărită este cea mai eficientă și modul în care se poate optimiza prin intermediul managementului;
3. Evaluarea ex-post – analizarea output-urilor, rezultatelor și al impactului implementării strategiei.

Comitetul de Coordonare a Implementării SIDU Hunedoara activează pe baza obiectivelor clar stabilite la nivel atât individual, fișa individuală a postului, cât și la nivel de comitet, conform procedurii prezentate.

Performanțele sunt monitorizate prin intermediul ședințelor regulate, raportărilor și planuri de remediere rezultate în urma diagnosticării problemelor apărute în implementarea SIDU.

Riscurile sunt analizate sistematic, stând la baza unei diagnoze a auditului intern, iar fiecare dintre politicile, programele, măsurile, proiectele, obiectivele și indicatorii aferenți implementării SIDU.

Gradul de risc, diagnoza riscului are în vedere următoarele criterii care o compun:

inițieze un demers de estimare a țintelor indicatorilor de monitorizare și evaluare în funcție de verosimilitatea atragerii fondurilor necesare finanțării strategiei.

- întârzierile față de calendarul activităților aprobat și asumat prin contractul de finanțare
- creșterea cheltuielilor neeligibile, care nu pot să fie acoperite din contractul de finanțare pe POR și impactul financiar al acestora
- Scăderea randamentului echipelor de management prin nealocarea sau dislocarea membrilor echipei

Procesul gestionării riscurilor se desfășoară pe parcursul a trei etape principale:

- a) identificarea;
- b) evaluarea;
- c) tratamentul (managementul) riscurilor.

a) Identificarea riscurilor

Riscurile interne sunt legate direct de proiect și pot apărea în timpul fazei de implementare:

- etapizarea eronată a proiectelor;
- fluxul deficitar de informații între entitățile implicate în implementarea SIDU;
- întârzieri în procedurile de achiziții a contractelor de furnizare servicii, bunuri sau lucrări;
- executarea defectuoasă a lucrărilor;
- furnizarea unor dotări neconforme;
- neîncadrarea efectuării lucrărilor de către constructor în graficul de timp aprobat și în cuantumul financiar stipulat în contractul de lucrări;

- condiții meteorologice nefavorabile pentru realizarea lucrărilor de construcții;
- lipsa personalului calificat din partea executanților;
- nerespectarea termenelor de plată conform calendarului prevăzut.

Riscurile externe privesc mediul socio – economic și politic, având o influență semnificativă asupra proiectului.

- Riscuri economice;
- Riscuri legislative;
- Riscuri politice.

În etapa de identificare a riscului se va utiliza lista de control (ce se întâmplă dacă?). Se evaluează pericolele potențiale, efectele și probabilitățile de apariție ale acestora pentru a decide care dintre riscuri trebuie prevenite.

Tot în această etapă se elimină riscurile nerelevante adică acele elemente de risc cu probabilități reduse de apariție sau cu un efect nesemnificativ. Reacția la risc va cuprinde măsuri și acțiuni pentru diminuarea, eliminarea sau repartizarea riscului. Măsurile adoptate pentru eliminarea și/sau reducerea riscurilor vor viza atât perioada de execuție, cât și perioada de operare a facilităților nou create.

b) Evaluarea riscurilor

Această etapă este utilă în determinarea priorităților în alocarea resurselor pentru controlul și finanțarea riscurilor. Estimarea riscurilor presupune conceperea unor metode de măsurare a importanței riscurilor precum și aplicarea lor pentru riscurile identificate.

Evaluarea riscurilor presupune cuantificarea dimensiunilor riscurilor potențiale, prin delimitarea riscurilor în funcție de gravitatea consecințelor de producere a lor – abordare ordinală.

Abordarea ordinală a probabilității de apariție a riscurilor proiectului s-a făcut în funcție de frecvența (probabilitatea de producere a evenimentului) și severitatea consecințelor (impactul pe care îl poate avea asupra proiectului fenomenul vizat). În acest caz, poziționarea riscurilor în diagrama riscurilor este subiectivă și se bazează doar pe expertiza echipei de proiect.

Tabel 30. Diagrama riscurilor

Probabilitate	Scăzut	Medie	Ridicat
Impact			
Scăzut	☑	☑	☑
Mediu	☑	☑	☑
Ridicat	☑	☑	☑

Sursa: autori

Tratamentul care va fi aplicat riscurilor:

☑	Ignoră riscul
☑	Precauție la astfel de riscuri
☑	Se impune un plan de acțiune

Matricea este folosită în stabilirea strategiei de management astfel:

- riscurile din prima categorie (frecvență mică, severitate redusă) – pentru acest tip se vor stabili tehnici de reținere a riscului;
- pentru riscurile din a doua categorie (frecvență mică și severitate ridicată) se vor stabili tehnici de asigurare, deoarece materializarea lor ar avea un impact foarte puternic asupra proiectului;
- pentru riscurile din a treia categorie (frecvență mare, severitate scăzută) se vor aplica tehnici de control al riscului, în scopul reducerii frecvenței de producere. Tehnicile de control vor fi combinate cu tehnicile de reținere;
- riscurile din ultima categorie (frecvență mare, severitate ridicată) ar trebui evitate.

c) Tratamentul (managementul) riscurilor

Tehnicile de control a riscului ce vor fi aplicate se împart în două mari categorii:

- tehnici care reduc probabilitatea de apariție a riscurilor (frecvența);
- tehnici care reduc impactul riscurilor (severitatea).

Din categoria tehnicilor care reduc probabilitatea de apariție a riscurilor fac parte:

- evitarea riscului;
- prevenirea pierderilor.

Din categoria tehnicilor care reduc impactul riscurilor fac parte:

- reducerea pierderilor;
- dispersia expunerilor la pierderi;
- transferul contractual al riscului.

5.4. Indicatori de monitorizare

OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Indicatori de realizare (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Indicatori de rezultat (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Surse date	Frecvență măsurare
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	OS 1.1. Dezvoltare inteligentă și competitivă locală bazată pe cercetare, inovare și parteneriat	HDO 01 Întreprinderi nou înființate care beneficiază de sprijin (nr.) (RCO05) HDO 02 Număr investiții noi operaționale (nr.) HDO 03 Întreprinderi care cooperează cu instituții de cercetare (nr.) (RCO 10) HDO 04 Capacități de incubare create (nr.) (RCO 15) HDO 05 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (dintre care: micro, mici, medii, mari) (nr.) HDO 06 Companii locale implicate în clusterelor regionale (nr.) HDO 07 Participanți la programe de formare (nr.)	HDR 01 Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin (nr.) (RCR 01) dintre care la nivel de studii superioare; HDR 02 IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese (nr.) (RCR 03) HDR 03 IMM-uri care introduc inovații în materie de comercializare sau organizare (nr.) (RCR 04) HDR 04 IMM-uri care introduc inovații la nivel intern (nr.) (RCR 05) HDR 05 Densitate IMM-uri (nr. IMM / 1000 locuitori) HDR 07 Rata de ocupare a resurselor de muncă (%) HDR 08 Valoare anuală investiții străine directe (%)	ONRC, rapoarte BNR, TEMPO Online, rapoarte anuale OSIM, MySMIS, raportări beneficiari	Anual
	OS 1.2. Excelență și noi competențe pentru secolul 21, ca fundament pentru antreprenoriat competitiv	HDO 09 Tineri participanți în programe de creativitate și inovare (nr.) HDO 10 Număr de proiecte de cercetare ale entităților din M. Hunedoara sprijinite HDO 07 Participanți la programe de formare (competențe contemporane)(nr.) HDO 11 Specialiști în educație participanți la programe educaționale inovative (nr.) HDO 11 Absolvenți ai centrelor de formare profesională modernizate/create	HDR 09 Ponderea elevilor și studenților participanți la programe de cercetare sau de excelență în total elevi și studenți înmatriculați (%) HDR 10 Participări la evenimente CDI la nivel național și internațional (nr) HDR 11 Gradul de satisfacție al angajatorilor privind competențele absolvenților centrelor de formare profesională	INS, Hunedoara, MySMIS, date de monitorizare strategie sondaj angajatori	Anual
	OS 1.3. Un oraș turistic, cultural, al industriilor creative, de experiență și digitale	HDO 12 Capacitatea infrastructurilor culturale și turistice care beneficiază de sprijin (nr. Locuri) (RCO 77) HDO 13 Nr. Infrastructuri culturale și turistice care beneficiază de sprijin (nr.) HDO 14 Nr. Instituții și obiective noi culturale	HDR 12 Utilizatori ai infrastructurilor culturale care beneficiază de sprijin (nr.) (RCR 78) HDR 13 Dinamica numărului de turiști (%) HDR 14 Durata medie a sejurului (zile) HDR 15 Numărul de participanți la evenimente culturale (nr.)	INS , date de monitorizare strategie, raportări beneficiari de sprijin	Lunar, Anual

OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Indicatori de realizare (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Indicatori de rezultat (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Surse date	Frecvență măsurare
		(nr.) HDO 15 Nr. Evenimente anuale culturale (nr.)			
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	OS 2.1. Un trafic rutier fluid și sigur, cu alternative de trafic de tranzit	HDO 16 Lungimea drumurilor noi care beneficiază de sprijin - altele (km) (RCO 44) HDO 17 Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate - altele (km) (RCO 46) HDO 18 Infrastructuri pentru carburanți alternativi (puncte de realimentare/reîncărcare) care beneficiază de sprijin (nr.) (RCO 59)	HDR 16 Utilizatori de drumuri nou construite, reconstruite sau modernizate (nr.) (RCR 55) HDR 17 Timp câștigat datorită îmbunătățirii infrastructurii rutiere (ore anuale) (RCR 56) HDR 18 Numărul de accidente la nivel urban (nr., % evoluție anuală)	INS, MySMIS, Poliția Locală, raportări centru monitorizare trafic	Anual
	OS 2.2. Transport public integrat, accesibil, sustenabil și inteligent	HDO 19 Material rulant ecologic pentru transportul public (nr. unități) (RCO 57) HDO 20 Orașe și localități cu sisteme de transport urban digitalizate noi sau modernizate (nr. unități incluse într-un sistem de management trafic și monitorizare) (RCO 60)	HDR 19 Număr anual de pasageri ai transporturilor publice (nr.) (RCR 62) HDR 20 Cota modală a transportului public (%)	Prim Transprest Hunedoara, raportări centru monitorizare trafic	Anual
	OS 2.3. Deplasări alternative și active, într-un oraș ce prioritizează infrastructura multifuncțională pentru comunitate și cetățeni de toate vârstele	HDO 21 Piste ciclabile care beneficiază de sprijin (km) RCO 58 HDO 22 Suprafața de spațiu deschis creat sau reabilitat (mp)	HDR 21 Numărul anual de utilizatori ai pistelor ciclabile (nr., %) (RCR 64) HDR 22 Numărul anual de utilizatori ai sistemului bike-sharing (nr.) HDR 23 Cota modală pentru deplasările pietonale și cu bicicleta la nivel municipal (%) HDR 24 Procent suprafețe/circulații publice municipale destinate exclusiv pietonilor și bicicliștilor (%)	Primăria Municipiului Hunedoara - raportări centru monitorizare trafic și sistem bike-sharing, MySMIS	Anual
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI:	OS 3.1 Terenuri industriale refuncționalizate	HDO 23 Suprafața de sol reabilitat care beneficiază de sprijin (mp)(RCO 38) HDO 24 Număr studii specialitate și concursuri de amenajare/valorificare a suprafeței fostului combinat (nr.)	HDR 25 Sol reabilitat utilizat pentru zone verzi, locuințe sociale, activități economice sau la nivel de comunitate (RCR 52) HDR 26 Participanți concurs internațional de regenerare a suprafeței fostului combinat (nr.)	Primăria Municipiului Hunedoara - raportări MySMIS, date de	Anual

OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Indicatori de realizare (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Indicatori de rezultat (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Surse date	Frecvență măsurare
Calitate urbană, mediului și tranziție energetică		HDO 25 Suprafața de sol utilizat pentru producerea de energie alternativă (mp)	HDR 27 Capacitate productivă - proiecte pilot pentru energie alternativă din biomasă	monitorizare strategice	
	OS 3.2 Regenerare urbană și o rețea verde-albastră consolidată la nivel urban	HDO 26 Suprafața infrastructurii verzi care beneficiază de sprijin în zonele urbane (m2) (RCO 36) HDO 27 Spațiu public deschis creat sau reabilitat în zone urbane (mp) Suprafețe ripariene reabilitate (km mal de râu reamenajat)	HDR 28 Populația care are acces la infrastructuri verzi noi sau modernizate în zonele urbane (nr.) Indicatori de calitate a apei (concentrații - APM HD) (RCR 95)	Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, TEMPO Online, MySMIS date de monitorizare strategie, raportări beneficiari de sprijin	Anual
	OS 3.3 Gestiune integrată și inteligentă a ambientului și calității urbane	HDO 28 Lungime sistem iluminat public inteligent/ nepoluant (km) HDO 29 % teritoriu intravilan deservit de sisteme de monitorizare video HDO 30 % teritoriu intravilan deservit de WiFi public Nr. proiecte pilot pentru îmbunătățirea calității urbane	HDR 29 Populația care beneficiază de măsuri privind calitatea aerului (RCR 50) HDR 30 Emisii de gaze cu efect de seră estimate* (RCR 29) HDR 31 Evoluție consum energie electrică pentru deservirea cu infrastructuri și servicii publice (MWh/an, %) HDR 32 Nr. utilizatori sistem WiFi public (nr.)	Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, INS, MySMIS,	Lunar, Anual
	OS 3.4 Un oraș atractiv, cu locuire și dotări de calitate	HDO 31 Gospodării care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice a locuinței (nr.)(RCO 18) HDO 32 Clădiri publice care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice (nr.) (RCO 19)	HDR 33 Consum final anual de energie (dintre care: utilizatori rezidențiali, privați nerezidențiali, publici nerezidențiali) (RCR 26) HDR 30 Emisii de gaze cu efect de seră estimate* (RCR 29) HDR 34 Consum energie electrică din surse regenerabile (MWh/an). HDR 35 Pondere suprafeței clădirilor cu eficiență energetică scăzută în total suprafețe clădiri rezidențiale și publice (%)	Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, INS, MySMIS, date de monitorizare strategie, raportări beneficiari de sprijin	Lunar, Anual
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI	OS 4.1 Servicii și infrastructuri performante de educație	HDO 33 Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor pentru îngrijirea copiilor care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate) (nr.	HDR 36 Numărul anual al copiilor care utilizează infrastructurile pentru îngrijirea copiilor ce beneficiază de sprijin (nr.) (RCR 70)	ISJ Hunedoara, DAS Hunedoara, raportări MySMIS	Anual

OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Indicatori de realizare (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Indicatori de rezultat (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Surse date	Frecvență măsurare
INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		locuri) (RCO 66) HDO 34 Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor din domeniul învățământului care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)(nr. locuri) (RCO 67) HDO 35 Nr. unități de învățământ preuniversitar reabilitate (nr.) HDO 36 Nr. unități noi de învățământ (nr.)	HDR 37 Numărul anual al elevilor care utilizează infrastructurile din domeniul învățământului ce beneficiază de sprijin (nr.) (RCR 71) HDR 38 Nr. elevi ce beneficiază de condiții de învățământ îmbunătățite (nr.) HDR 39 Capacitatea claselor de elevi din cadrul infrastructurilor sprijinite (nr. copii) HDR 40 Rata abandonului școlar în toate nivelurile de învățământ (%) HDR 41 Tineri cu vârsta cuprinsă între 18-24 ani care nu sunt angajați și nu urmează nicio formă de educație (%)	beneficiari, date de monitorizare strategie, raportări beneficiari de sprijin	
	OS 4.2 Servicii și infrastructuri performante de sănătate	HDO 37 Nr. locuri UPU, ATI si blocuri operatorii spital (nr.) HDO 38 Nr. servicii noi de sănătate (nr.)	HDR 42 Populație deservită de servicii medicale îmbunătățite (nr.) HDR 43 Nr. beneficiari servicii de telemedicină / e-Sănătate (nr.) HDR 44 Beneficiari de infrastructură medicală construită/ reabilitată/ modernizată/ extinsă/ dotată (nr.)	Raportări spital. MySMIS date de monitorizare strategie,	Anual
	OS 4.3 Incluziune și inovare socială pentru prosperitatea și integrarea tuturor cetățenilor	HDO 39 Nr. servicii noi destinate incluziunii sociale a grupurilor defavorizate (nr.) HDO 40 Nr. locuri în centre noi de zi (nr.) HDO 41 Nr. ONG-uri sprijinite din domeniul social	HDR 45 Populația cu risc de sărăcie sau excluziune socială (%) HDR 46 Nr. beneficiari servicii destinate persoanelor vârstnice (nr.) HDR 47 Nr. beneficiari - sprijin pentru familii defavorizate (nr.) HDR 48 Nr. beneficiari centre noi de zi (nr.) HDR 49 Nr. beneficiari servicii sociale destinate copiilor cu CES (nr.)	DAS Hunedoara, raportări MySMIS beneficiari	Anual
	OS 4.5 Promovarea unui stil de viață sănătos	HDO 42 Nr. programe sportive anuale destinate locuitorilor (Nr.) HDO 43 Nr. locuri în infrastructuri sportive noi (Nr.)	HDR 50 Procent populație activă din punct de vedere fizic conform recomandărilor OMS (%) HDR 51 Nr. participanți evenimente sportive (nr.) HDR 52 Nr. evenimente anuale de anvergură largă (importanță regională și națională) desfășurate în structuri nou construite (nr.)	Chestionare populație, raportări Primăria Municipiului Hunedoara, date de	Anual

OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	Indicatori de realizare (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Indicatori de rezultat (in paranteză indicator corespondent din POR VEST)	Surse date	Frecvență măsurare
				monitorizare strategii, raportări beneficiari de sprijin	
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	OS 5.1 O administrație SMART, digitalizată, performantă și eficientă	HDO 44 instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale (nr.) (RCO 14) D21 HDO 45 Strategii integrate de dezvoltare urbană, Planuri de dezvoltare la nivelul municipiului (nr.)(RCO 75) HDO 46 Nr. servicii și aplicații noi digitale în administrația publică HDO 47 Nr. procese administrative îmbunătățite (nr.) HDO 48 Nr. programe formare și specializare a aparatului executiv (nr.) D15	HDR 53 Utilizatori de noi servicii și aplicații digitale publice (nr.) (RCR 11) HDR 54 Grad de satisfacție a cetățenilor cu calitatea serviciilor publice	Raportări Primăria Municipiului Hunedoara MySMIS, sondaj	Lunar/ sondaj la 2 ani
	OS 5.2 Parteneriat strategic pentru dezvoltarea pe termen lung a municipiului	HDO 49 Proiecte colaborative (RCO 76) HDR 55 Părțile interesate implicate în pregătirea și implementarea unor strategii de dezvoltare urbană (RCR 76)	HDR 55 Grad de satisfacție a partenerilor sociali cu eficacitatea metodelor de implementare a SIDU	Raportări Primăria Municipiului Hunedoara și beneficiari, sondaj	Annual/ sondaj la 2 ani
	OS 5.3 Hunedoara, un oraș co-creat de cetățeni	HDO 50 Nr. programe de educație și co-producție experimentală împreună cu comunitatea locală Beneficiari educație cetățenească și bună guvernanta (nr.) Participanți programe de implicare cetățenească și bugetare participativă (nr.)	HDR 54 Grad de satisfacție a cetățenilor cu calitatea serviciilor publice	Raportări Primăria Municipiului Hunedoara și beneficiari	Annual / sondaj la 2 ani

Ideile colectate au fost discutate cu un grup de experți internaționali. Datorită pandemiei COVID 19 nu a fost posibilă organizarea unui workshop cu prezență fizică în Hunedoara, workshop conceput în conexiune cu atractivitatea turistică a orașului și cu ideea constituirii unui punct de start a unei activități intense de internaționalizare a Municipiului Hunedoara în multiple domenii. Un astfel de workshop pe tema soluțiilor de dezvoltare urbană rămâne o prioritate de îndată ce restricțiile COVID încetează.

În faza finală a elaborării strategiei au fost realizate numeroase consultări pentru a valida ideile de proiect și proiectele, pentru a rafina portofoliul de proiecte și modalitățile de implementare.

SIDU 2021-2030 a fost construită pe baza valorizării extinse a expertizei existente în comunitatea hunedoreană. Succesul implementării este direct dependent de existența unui parteneriat permanent între administrația locală și comunitate.

Tipul de planificare ales de Municipiul Hunedoara, precum și profilul strategic complex, necesită un mecanism permanent de implementare, monitorizare și evaluare care să reunească administrația locală și comunitatea. Este foarte importantă corelarea dezvoltării strategice a orașului cu partenerii din zonă.

Structura cadrului partenerial

Personalul primăriei Municipiului Hunedoara are capacitatea de punere în aplicare a SIDU, însă mobilizarea cetățenilor și a partenerilor sociali este esențială pentru a da amploare schimbării.

În implementarea SIDU vor fi implicate organizațiile interesate din rândul partenerilor relevanți din mediul economic (camerele de comerț, firme de consultanță, marii investitori), social, universitar și din societatea civilă, mediul financiar-bancar

(inclusiv IFI și instituțiile de garantare și contra-garantare), mass-media și cetățenii și alte entități ce vor fi implicate în implementarea proiectelor prioritare. Este important ca părțile interesate să fie identificate cât mai devreme, pentru a facilita o interacțiune corespunzătoare pe perioada de implementare a documentului strategic.

Structura cadrului partenerial este următoarea:

- Comitet de coordonare pentru managementul implementării SIDU Hunedoara 2030;
- Grupuri de lucru.

Comitetul de coordonare pentru managementul implementării SIDU Hunedoara 2030 va fi constituită dintr-un număr de maxim 25 persoane și va fi compusă din:

- Comisia de monitorizare a SIDU Hunedoara 2030 din cadrul Primăriei Municipiului Hunedoara, constituită din reprezentanți ai serviciilor relevante;
- organizații interesate din rândul partenerilor relevanți din mediul economic, social, universitar și din societatea civilă și alte entități.

Pentru a se înscrie în comitetul de coordonare, acestea vor fi invitate să transmită un formular de candidatură conform unei proceduri transparente.

Pe parcursul implementării SIDU, în vederea asigurării unui proces interactiv și transparent, vor fi constituite grupuri de lucru care să implice cei mai relevanți actori locali, reprezentativi pentru întreaga populație și domeniile economico-sociale. Aceste grupuri de lucru vor fi constituite pe domenii strategice relevante.

Grupurile de lucru vor include membri din trei categorii: factori de decizie, experți din

respectivul sector și funcționari publici de la nivel tehnic. Alți actori pot fi invitați să participe, după caz.

Toți membrii grupului trebuie să lucreze îndeaproape pentru implementarea SIDU. Se recomandă ca grupurile de lucru să identifice roluri și responsabilități clare pentru membrii lor încă de la începutul procesului de implementare a strategiei.

Grupurile de lucru cuprind reprezentanți ai comunității și ai administrației și se reunesc după nevoi, atunci când este necesară aprofundarea unor analize, reprioritizarea acțiunilor, conceptualizarea unor acțiuni și altele. Se pot organiza întâlniri pentru evaluare a strategiei care permit analiza dezvoltării locale și ajustarea (dacă este cazul) parametrilor de dezvoltare strategică. În cadrul acestei reuniuni anuale de evaluare se analizează și modificări în analiza indicatorilor de calitate a vieții. Succesul documentului de planificare strategică este direct legat de capacitatea comunității de a operaționaliza grupurile de lucru printr-o acțiune comună a administrației locale și a societății civile.

Este necesară o evaluare periodică la 2 ani în ceea ce privește calitatea vieții, precum și inițierea unor mecanisme de colectare și analiză a datelor permanente de tip observator social/statistic în zonele în care factorii strategici cheie influențează pozitiv profilul orașului.

Monitorizarea și evaluarea participativă este o abordare partenerială, în care părțile interesate se angajează activ în procesul de evaluare și în toate fazele de implementare.

Scopul procesului participativ este implicarea directă a cetățenilor în procesul decizional, pentru asigurarea unei sustenabilități crescute a deciziilor și astfel, construirea unei comunități locale puternice și funcționale. În acest sens, cetățenii care sunt afectați de o decizie au

dreptul să fie implicați în întreg procesul de transpunere a deciziei în practică. Implicarea activă a cetățenilor unei comunități în toate etapele procesului decizional înseamnă participarea la dezbaterile privind oportunitatea unei idei de proiect, trecând mai apoi prin diversele faze de implementare ale proiectului și întreținerea și condițiile de exploatare ale bunurilor fizice și simbolice rezultate în urma proiectului. Fundamental, evaluarea și monitorizarea participativă este despre împărtășirea cunoașterii și formarea abilităților de evaluare pentru beneficiarii și implementatorii programului, finanțatorii săi, dar și alte părți interesate. Procesul urmărește să onoreze perspectivele, vocile, preferințele și deciziile celor mai puțin puternice și a celor mai afectate părți interesate și beneficiare ale programului. La modul ideal, prin acest proces, participanții determină focusul evaluării, designul și rezultatele în cadrul propriului lor mediu socio-economic, cultural și politic.

Evaluarea îndeplinește două funcții majore. În primul rând, ea are o funcție de suport intern. Această abordare presupune noi forme de operaționalizare a principiilor legate de activitatea administrației publice locale hunedorene care sunt transparența, accesul, echitatea, calitatea serviciilor publice, responsabilitatea funcționarilor publici și încrederea cetățenilor, învățarea colectivă administrativă și împuternicirea comunității.

Pentru că în ansamblu procesul participării să fie eficient, iar rezultatul implicării să fie unul pozitiv, cetățenii vor fi informați constant asupra evoluției implementării unui proiect.

Crearea în practică a unei legături de acest tip între cetățeni și administrație va avea ca rezultate creșterea nivelului de dialog/colaborare dintre cetățeni și administrația publică și, pe fond, durabilitatea politicilor publice.

Procedura de creare a cadrului partenerial este următoarea:

- Elaborarea unui proces transparent de selecție și implicare a entităților și persoanelor interesate;
- Stabilirea criteriilor de selecție pentru comitetul de coordonare, a gradului de implicare în diverse sectoare și publicarea acestora – maxim 25 de persoane. Criteriile vor avea în vedere selectarea unor persoane reprezentative pentru fiecare sector, activitatea în sectorul respectiv, capacitatea profesionala (experiență în minim 1 proiect);
- Primăria lansează un anunț de depunere a candidaturilor pentru persoanele interesate să facă parte din comitetul de coordonare;
- Pentru a se înscrie în comitetul de coordonare, partenerii relevanți vor fi invitați să transmită un formular de candidatură;
- Selecția persoanelor interesate;
- Constituirea grupurilor de lucru

- Anunțarea comitetului de coordonare și a grupurilor de lucru asupra perioadelor în care se vor organiza consultări;
- Invitarea cetățenilor să participe la consultări.

Alte structuri relevante implementarea măsurilor strategiei:

Unitatea de implementare a strategiei este doar un catalizator al proceselor ce vor da viață proiectelor și se va sprijini pe entități și structuri existente, noi sau în dezvoltare. GAL Urban Corvinia – structură partenerială ce are deja experiența implementării SDL pentru combaterea sărăciei, cu finanțare din POR și POCU 2014-2020, va avea un rol esențial în implementarea măsurilor din domeniul social, educație, incluziune și sănătate. Este necesară crearea și consolidarea unor structuri capabile să gestioneze dezvoltarea în special în două domenii (i) în domeniul turismului, cultură sport și tineret și (ii) dezvoltarea mediului de afaceri, antreprenoriat și inovare.

5.5.1. Participarea în cadrul procesului strategic „Hunedoara 2030”

Ca parte a procesului de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Urbană Integrată a Municipiului Hunedoara pentru orizontul 2030, a fost derulat un chestionar de consultare a cetățenilor privind aspectele calitative ale locuirii și dezvoltării locale, dar și în scopul identificării proiectelor considerate prioritare de către cetățeni și al conturării unei viziuni comune de dezvoltare.

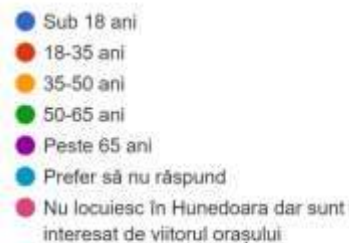
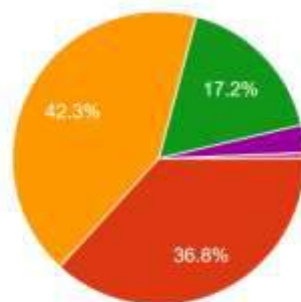
Chestionarul a fost derulat în perioada 1 – 31 octombrie 2020, primind răspunsuri de la un număr de 163 de cetățeni.

Profilul respondenților este majoritar aferent **populației active tinere a municipiului** (18-50 de ani – 80% dintre răspunsuri), $\frac{3}{4}$ din respondenți fiind fie angajați, fie angajatori.

Grafic 55. Profilul respondenților la chestionarul adresat populației pentru Hunedoara 2030

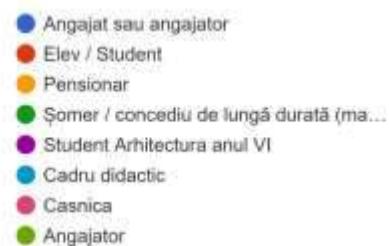
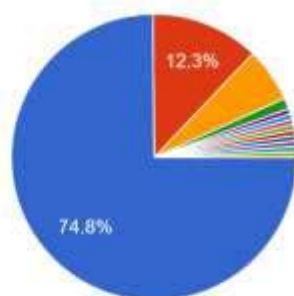
În ce categorie de vârstă vă încadrați?

163 responses

Sunteți:

163 responses

▲ 1/2 ▼

Sursa: chestionar

Jumătate dintre persoanele chestionate se arată disponibile să participe în mod activ (dezbateri, prezentări, feedback,

evenimente) la realizarea strategiei Municipiului Hunedoara, în vreme ce numai

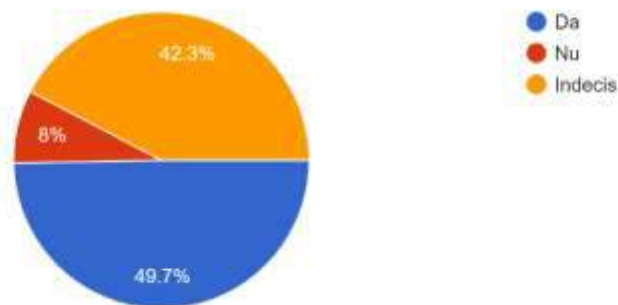

8% au răspuns negativ, restul de 42,3% fiind indeciși.

Grafic 56. Deschiderea cetățenilor față de participarea activă la dezvoltarea strategică Hunedoara 2030

Ați fi interesat să vă implicați activ în procesul de elaborare participativă aferent Strategiei Municipiului Hunedoara?

163 responses

Sursa: chestionar

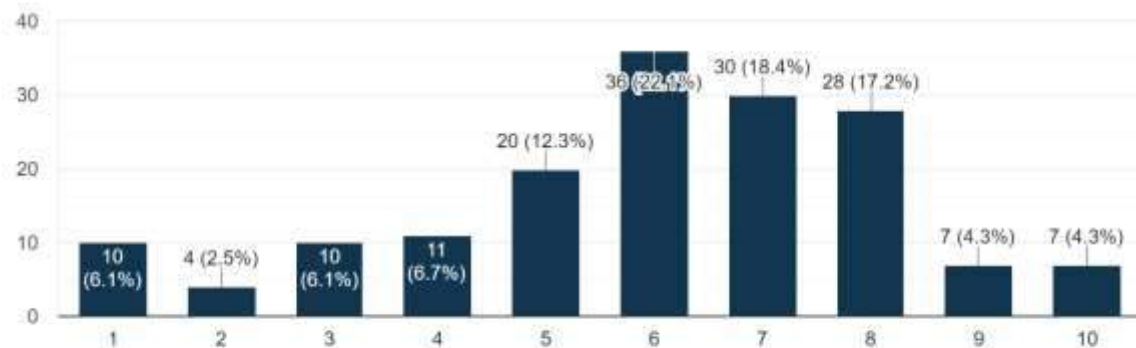
În ceea ce privește evaluarea generală a calității vieții în municipiu, **două treimi din cetățeni (66,3%) consideră că aceasta**

este bună sau foarte bună, în vreme ce circa 8,6% o evaluează ca fiind foarte slabă.

Grafic 57. Evaluarea calității vieții în Municipiul Hunedoara

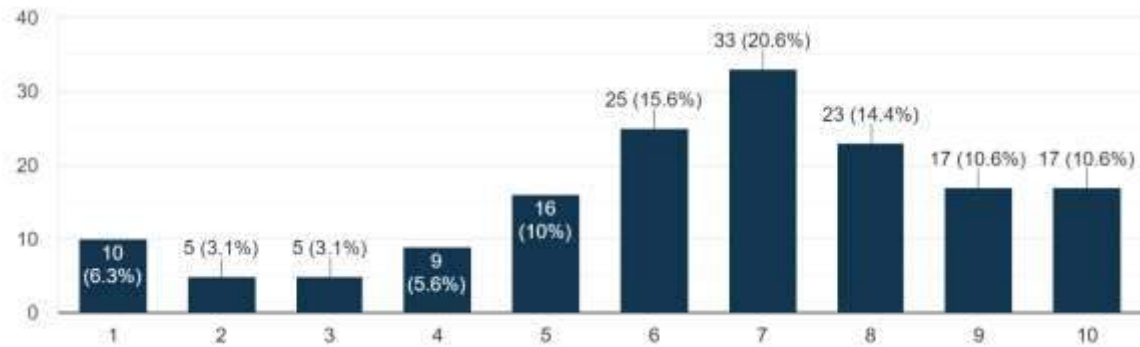
1. Vă rugăm să indicați pe o scară de la 1 la 10, cât de mulțumit sunteți de calitatea vieții în Municipiul Hunedoara?

163 responses

2. În ultimii 5 ani, calitatea vieții dumneavoastră:

160 responses

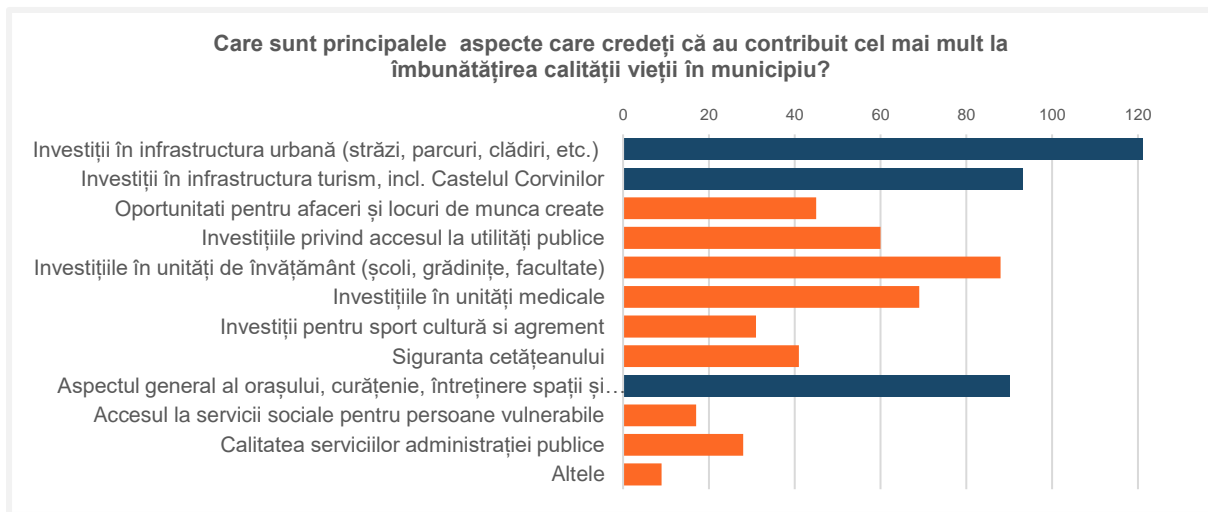

Sursa: chestionar

Aproape trei pătrimi din cetățenii chestionați evaluează perioada celor 5 ani anteriori ca fiind una benefică sau foarte benefică (71,8%), în care calitatea vieții a crescut.

Ca aspecte principale care motivează această tendință, se deosebesc în primul rând **investițiile în infrastructura urbană** (73% au listat motivul în top 3), în **infrastructura de turism** și în **îmbunătățirea aspectului general al orașului** (întreținere, curățenie). Investițiile în unitățile de învățământ și (într-o mai mică măsură) cele în unități medicale reprezintă de asemenea aspecte remarcate de către cetățeni.

Grafic 58. Principalele aspecte evaluate după contribuția la îmbunătățirea calității vieții de către cetățeni

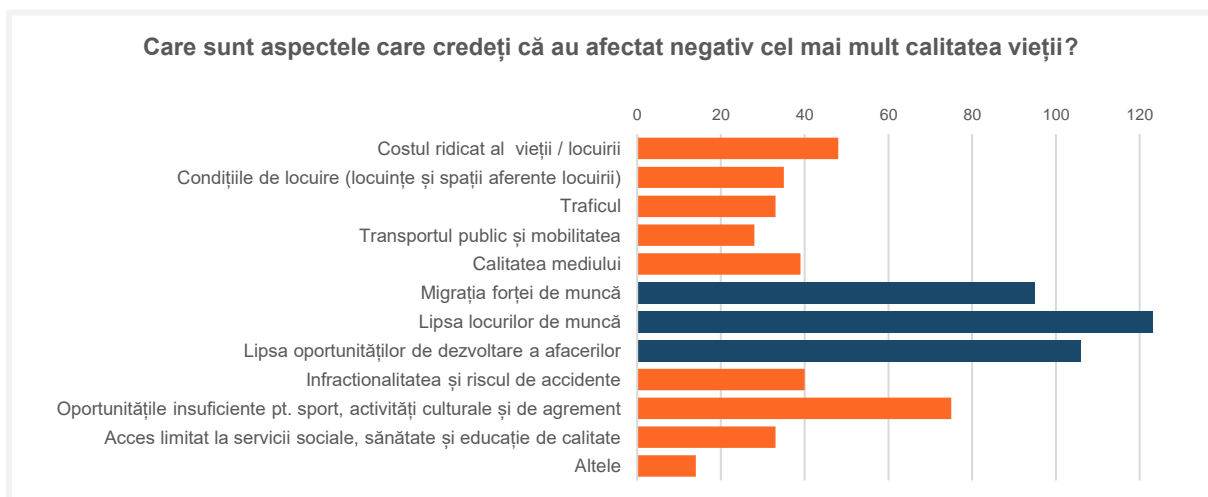

Sursa: chestionar

La polul opus, aspectele negative și barierele în calea dezvoltării Municipiului Hunedoara sunt considerate **lipsa locurilor de muncă (74,8%)**, lipsa oportunităților de afaceri și migrația forței de muncă, toate aceste aspecte fiind inter-relaționate și tributare unei slabe dezvoltări

și diversificări economice a orașului. Într-o mai mică măsură, deși foarte relevant, lipsa oportunităților sportive și culturale este un argument relevant pentru o slabă atractivitate a locuirii, ce se coroborează cu analiza vitalității culturale a municipiului (2018) prezentată într-un capitol anterior.

Grafic 59. Principalele aspecte negative cu influență asupra calității vieții la nivel local

Sursa: chestionar

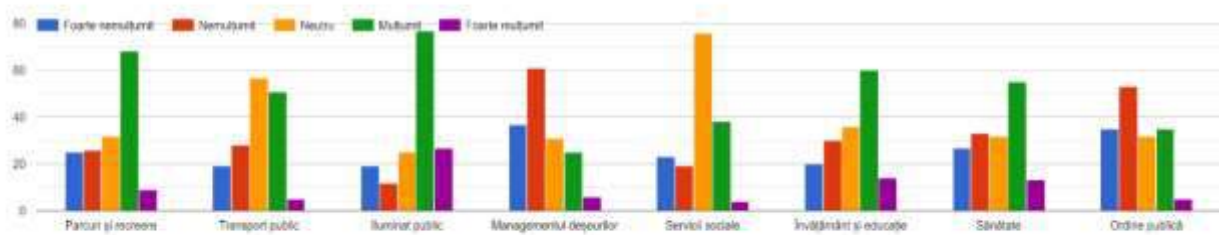
Serviciile și infrastructurile evaluate pozitiv de către cetățeni sunt în principal **iluminatul public** (preponderent mulțumit/foarte mulțumit), **infrastructura**

de recreere, agrement și parcuri, și infrastructura/serviciile de **învățământ și educație** (preponderent mulțumit). La polul opus se înregistrează **opinia defavorabilă**

a cetățenilor privind managementul deșeurilor și ordinea publică.

Grafic 60. Evaluarea calității serviciilor și infrastructurilor din municipiu

6. Cât de mulțumit sunteți de infrastructura și serviciile publice din municipiul nostru?

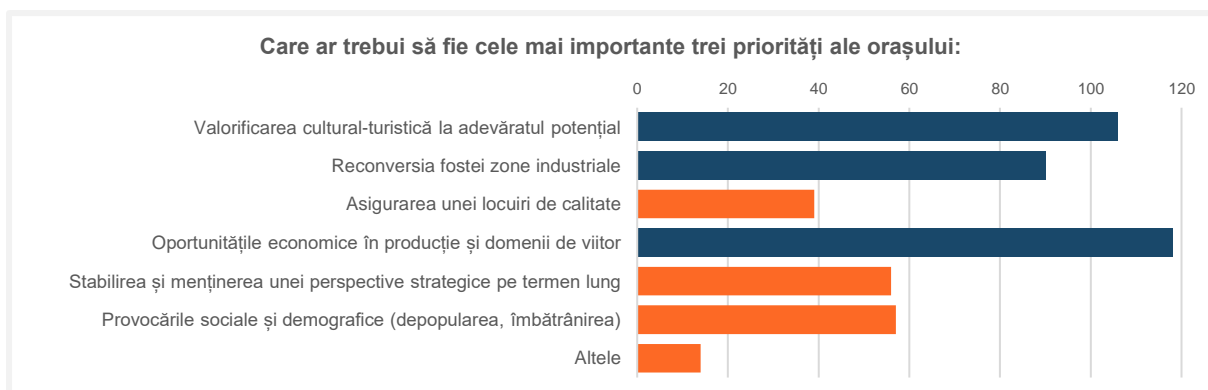

Sursa: chestionar

Per ansamblu, prioritizarea principalelor probleme de către cetățeni a relevat o nevoie foarte puternică de soluții viabile în domeniul economic: dezvoltarea economiei productive în domenii inteligente

și de viitor, reconversia și reutilizarea fostei zone industriale și valorificarea culturală și turistică a avantajelor competitive și elementelor de patrimoniu din municipiu (în principal Castelul Corvinilor).

Grafic 61. Prioritățile principale ale locuitorilor Hunedoarei

Sursa: chestionar

6. ANEXE

Anexa 1 Numărul șomerilor înregistrați

Număr șomeri înregistrați în județul Hunedoara 2016- 2020, pe categorii și nivel de educație

JUDET	Total	- din care femei	Inv pri mar si fara studii, din care: total	inv pri mar si fara studii, din care: femei	din care FARA STUDII total	din care FARA STUDII femei	Inv gimnazial total	Inv gimnazial femei	Inv profesional total	Inv profesional femei	inv liceal total	inv liceal femei	inv posticeal total	inv posticeal femei	Universitar total	Universitar femei
2020-2016	-5053	-2255	-1700	-995	-612	-297	-806	-169	-195	-200	-2769	-1213	129	90	288	232
2019-2016	-5632	-2697	-1498	-844	-605	-413	-840	-123	-442	-371	-3195	-1614	118	87	225	168
2020-2019	579	442	-202	-151	-7	116	34	-46	247	171	426	401	11	3	63	64

Sursa: Date ALOFM Hunedoara

Anexa 2 Lista de proiecte prioritare pe termen scurt, iunie 2022

Tabel 2A - proiecte în implementare

Nr crt	Denumire proiect	Beneficiar și parteneri	Valoare totală buget (în lei)	Finanțare POR (UE + național) în lei	Stadiu implementare
1	"Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural Castelul Corvinilor - municipiul Hunedoara, județul Hunedoara"	UAT Mun. Hunedoara	21.884.908,73	21.447.210,55	În implementare
2	"Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC) în Mun. Hunedoara	UAT Mun. Hunedoara; LIDEEA Development Actions SRL; Centrul de Asistență Rurală	222.650,00	217.473,39	Finalizat
2.1	„Reabilitare blocuri sociale din municipiul Hunedoara”. intervenția 1.1 – POR - reabilitare blocuri sociale	UAT Mun. Hunedoara	9.380.365,82	9,179,234.50	Contractare
2.2	„Amenajarea unui centru de resurse pentru ocupare”. intervenția 3.1 – POR - amenajarea spațiilor disponibile în clădirea fostei școli generale nr. 1 pentru crearea unui centru de resurse pentru ocupare	UAT Mun. Hunedoara	1.679.345,99	1,315,834.90	Contractare
2.3	„Amenajarea fostei școli generale nr. 10 din municipiul Hunedoara”. Intervenția 5.1 – POR - amenajarea fostei școli generale nr. 10 pentru o gamă variată de servicii sociale și de educație	UAT Mun. Hunedoara	6.628.754,33	6,480,919.51	Contractare
2.4	„Amenajare spații pentru servirea mesei de prânz, săli "afterschool", reabilitare terenuri de sport, dotare cabinete stomatologice și cabinete medicale în școala gimnazială nr. 1 și școala gimnazială nr. 2 din municipiul Hunedoara"	UAT Mun. Hunedoara	1.066.491,48	1,023,447.01	În implementare
2.5	„Amenajare spații urbane deschise de recreere și petrecere a timpului liber în municipiul Hunedoara”. Intervenția 8.2 – POR - amenajare locuri de joacă, teren de sport.	UAT Mun. Hunedoara	726.941,49	682,901.72	În implementare
3	"Eficientizarea energetică a spitalului municipal Dr. Alexandru Simionescu Hunedoara"	UAT Mun. Hunedoara	23.176.966,66	19.939.794,10	În implementare

4	"Reabilitarea clădirilor publice din municipiul Hunedoara pentru creșterea eficienței energetice - primăria municipiului Hunedoara" (clădirea veche)	UAT Mun. Hunedoara	5.186.937,24	3.100.053,16	În implementare
5	„Reabilitarea clădirilor publice din municipiul Hunedoara pentru creșterea eficienței energetice - Colegiul Tehnic Matei Corvin“ –clădire 1, clădire 2, clădire 4, cantină.	UAT Mun. Hunedoara	13,310,292.21	11.205.513,79	În implementare
6	„Reabilitarea clădirilor publice din municipiul Hunedoara pentru creșterea eficienței energetice - Colegiul Național Iancu de Hunedoara” – (clădire veche liceu).	UAT Mun. Hunedoara	3.796.225,46	3.720.300,95	În implementare
7	„Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din municipiul Hunedoara - grup 1”	UAT Mun. Hunedoara	9,386,278.10	5.246.016,16	În implementare
8	„Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din municipiul Hunedoara - grup 2”	UAT Mun. Hunedoara	25.970.128,69	14.510.882,99	În implementare
9	"Modernizarea transportului în municipiul Hunedoara, prin investiții în transportul public ecologic – coridorul de est"	UAT Mun. Hunedoara	44.836.237,40	40.064.035,23	În implementare
10	"Modernizarea transportului în municipiul Hunedoara, prin investiții în transportul public ecologic – coridorul central"	UAT Mun. Hunedoara	45.740.363,48	43.662.913,01	În implementare
11	"Modernizarea transportului în municipiul Hunedoara, prin investiții în transportul public ecologic – coridorul de vest"	UAT Mun. Hunedoara	45,743,840.51	42,941,925.16	În implementare
12	"Reabilitarea/ modernizarea/ dotarea unităților de învățământ antepreșcolar și preșcolar (creșe și grădinițe) din municipiul Hunedoara, grădinița cu program prelungit nr. 1"	UAT Mun. Hunedoara	5.382.947,46	5.275.288,50	În implementare
13	"Reabilitarea/ modernizarea/ dotarea unităților de învățământ antepreșcolar și preșcolar (creșe și grădinițe) din municipiul Hunedoara, grădinița cu program prelungit Piticot"	UAT Mun. Hunedoara	3.499.846,46	3.429.849,54	În implementare
14	"Modernizarea serviciilor medicale prin dotarea cu echipamente performante și reabilitarea spațiilor aferente ambulatoriului integrat Spitalului Dr. Alexandru Simionescu – Hunedoara"	UAT Mun. Hunedoara	11.300.263,35	10.486.276,32	În implementare
15	"Soluții informatice integrate pentru simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrăției"	UAT Mun. Hunedoara	2.438.589,00	2.389.817,22	Finalizat
16	„Revitalizarea centrului istoric al municipiului Hunedoara”	UAT Mun. Hunedoara	10.869.414,44	9.191.543,84	În implementare
17	"Sprijinirea regenerării municipiului Hunedoara – prin revitalizarea comunității"	UAT Mun. Hunedoara	11.725.679,27	11.491.165,68	În implementare
18	"Iluminat public ecologic"	UAT Mun. Hunedoara	8,098,458.20	7.512.111,34	În implementare

19	"Reabilitarea/modernizarea/ dotarea unităților de învățământ obligatoriu (învățământ primar și gimnazial) din municipiul Hunedoara - Colegiul Național de informatică "Traian Lalescu" – clădire învățământ primar + clădire învățământ gimnazial"	UAT Mun. Hunedoara	8.249.809,29	7.943.796,32	În implementare
20	"Reabilitarea/ modernizarea/ dotarea unităților de învățământ profesional și tehnic (licee tehnologice și scoli profesionale) din municipiul Hunedoara – Colegiul Tehnic "Matei Corvin", corp școală 5 + atelier 2 practică"	UAT Mun. Hunedoara	8.229.260,25	7.879.715,72	În implementare
21	"Reabilitarea/ modernizarea/ dotarea unităților de învățământ profesional și tehnic (licee tehnologice și scoli profesionale) din municipiul Hunedoara – liceul tehnologic "Constantin Bursan", atelier școală + corp liceu"	UAT Mun. Hunedoara	16.754.663,35	16.357.761,48	În implementare
22	"Reabilitarea/ modernizarea/ dotarea unităților de învățământ obligatoriu (învățământ primar și gimnazial) din municipiul Hunedoara - Colegiul Tehnic "Matei Corvin" - școala gimnazială nr. 6"	UAT Mun. Hunedoara	8.036.765,78	7,617,948.07	În implementare
23	Modernizare dj 687, Sântuhalm-Hunedoara- Călan (km 13+050-22+791), județul Hunedoara	Jud. Hunedoara, Mun. Hunedoara	36.392.043,73	32.542.104,86	Finalizat

Sursa: Primăria Hunedoara

Tabel 2B Lista de proiecte prioritare pe termen scurt , nedemarate actualizată la 12.04.2022¹⁷

Nr. Crt.	Denumire proiect	Stadiu	Valoare proiect (fără TVA)
DEPUSE			
1	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 1 (8 blocuri de pe zona pietonală) (George Enescu, bl.130 si 131, B-dul Corvin, bl. 93, 98, 94, 99, 100, 96)	Cerere depusa pe PNRR componenta 5 – clădiri rezidențiale, în evaluare	17.240.279,94

¹⁷ proiecte prioritizate având finanțarea accesibilă, prioritizate pe grad de maturitate

2	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 2 (blocuri turn) str. Mihai Viteazu, bl.B4, B5)	Cerere depusa pe PNRR componenta 5– clădiri rezidențiale în evaluare	14.380.900,11
3	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 3 (blocuri turn) str. Trandafirilor , bl 24 , 35)	Cerere depusa pe PNRR componenta 5– clădiri rezidențiale în evaluare	8.493.902,25
4	Creșterea eficienței energetice a Liceului Teoretic "Traian Lalescu" - Școala de Muzică	Cerere depusa pe PNRR componenta 5 – clădiri publice în evaluare	1.504.967,84
5	Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural – Ansamblul Arhitectural Castelul Corvinilor – Etapa 2	Cerere depusa si acceptata la finanțare prin PNRR, componenta 11 Turism și Cultură în evaluare	18.460.125,00
6	Eficientizarea energetică a clădirii aflate în proprietatea publică a municipiului Hunedoara, B-dul Corvin, nr.14	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în pregătire pentru PNRR sau POR	7.930.469,70
7	Achiziționarea de autobuze electrice, dimensiune medie si mica	Cerere depusa pe PNRR componenta 10 Fondul local –în evaluare	9.569.728,80
8	Actualizare în format digital a Planului Urbanistic General al municipiului Hunedoara, al localității componente Răcăștie, al satelor aparținătoare Boș, Groș, Hășdat și Peștișu Mare și a Regulamentului Local de Urbanism aferent acestuia	Cerere depusa pe PNRR componenta 10 Fondul local –în evaluare	772.863,90
9	Elaborare în format digital a Planului Urbanistic Zonal pentru zona construită protejată - Zona Castelului din Municipiul Hunedoara	Cerere depusa pe PNRR componenta 10 Fondul local –în evaluare	383.970,60
10	10 stații de încărcare	Cerere depusa pe PNRR componenta 10 Fondul local –în evaluare	1.230.675,00
11	Construirea de locuințe nZEB plus pentru tineri în Municipiului Hunedoara	Cerere depusa pe PNRR componenta 10 Fondul local –în evaluare	8.612.509,00
ÎN PREGĂTIRE			
12	Reabilitare, modernizare și dotare creșă săptămânală "Căsuța cu pitici" Hunedoara	DALI aprobat prin HCL, PT în elaborare	3.482.117,84
13	Reabilitare, modernizare și dotare Școala Gimnazială nr. 2 Hunedoara – Corp B	DALI aprobat prin HCL, Se va contracta elaborare PT	15.384.190,00
14	Reabilitare, modernizare și dotare Parc Central din Municipiul Hunedoara	Elaborat și aprobat PUZ prin HCL, DALI predat, în verificare	10.865.400,00
15	Reabilitare, modernizare și dotare Parc Corvinul din Municipiul Hunedoara	Elaborat si aprobat PUZ prin HCL, DALI în elaborare	12.126.550,00

16	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 4 (bloc CM4, str. 22 Decembrie, nr.1 bloc 11, str. Viorele, nr.2)	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în pregătire pentru PNRR sau POR	17.332.830,00
17	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 5 (6 blocuri completare pe zona pietonală)	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în pregătire pentru PNRR sau POR	21.083.924,00
18	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 6 (bl.CM1, CM2)	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în pregătire pentru PNRR sau POR	5.858.013,00
19	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 7 (bl. CM3, A4-2)	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în pregătire pentru PNRR sau POR	7.670.797,00
20	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 8 (B-dul Dacia, bl. G2 și G3)	Contract pentru elaborare DALI, în pregătire pentru PNRR sau POR	21.610.653,00
21	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 9 (str. Runcului, bl. K6 și str. Mureșului, bl.A1)	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în pregătire pentru PNRR sau POR	17.421.974,00
22	Reabilitarea clădirilor publice din Municipiul Hunedoara pentru creșterea eficienței energetice - Primăria Municipiului Hunedoara – sediu nou primărie	Proiect pentru care se solicită finanțare prin AFM	21.205.260,00
23	Reabilitare, modernizare și dotare Colegiul Emanuil Gojdu, Școala Generala nr.3 din municipiul Hunedoara	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în elaborare DALI	17.469.474,26
24	Reabilitarea și modernizarea LICEULUI TEORETIC "TRAIAN LALESCU" -CORP LICEU HUNEDOARA	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în elaborare DALI	20.500.000,00
25	Reabilitare, modernizare și dotare grădinița cu program prelungit "Licurici" Hunedoara	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în elaborare DALI	4.350.000,00
26	Reabilitare, modernizare și dotare grădinița cu program normal nr. 1 Hunedoara	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în elaborare DALI	4.200.000,00
27	Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural – Ansamblul Arhitectural Castelul Corvinilor – Curtea Husarilor	Contract pentru elaborare DALI încheiat, în elaborare DALI	25.000.000,00
28	Realizare și amenajare Muzeu etnografic „Ținutul Pădurenilor” în cadrul Ansamblului Arhitectural Castelul Corvinilor	Se va încheia contract elaborare DALI	10.500.000,00
29	Valorificarea turistică a grădinii și șanțurilor Ansamblului Castelul Corvinilor prin realizarea și amenajarea unui Muzeu Tematic Medieval	Se va încheia contract elaborare DALI	20.000.000,00

30	Reabilitare și modernizare Colegiului Emanuil Gojdu – Corp Liceu Hunedoara	Se va încheia contract elaborare DALI	Proiect în așteptare nedemarat încă
31	Înființare și amenajare gradina urbană Corvinia Hunedoara	Contract elaborare PUZ + SF încheiat.	140.000.000,00

Sursa: Primăria Hunedoara

Anexa 3 Portofoliu de proiecte

Această listă include toate ideile, conceptele de proiect și proiectele colectate și validate în procesul de elaborare a SIDU. Prioritizarea lor se realizează conform metodologiei descrise în capitolul 4.2 ținând cont și de oportunitățile de finanțare oferite de programele operaționale finanțate din Fonduri Europene Structurale și de Investiții, Planul Național de Redresare și Reziliență, Fondul pentru Tranziție Justă și alte instrumente financiare în curs de definire.

OBIECTIVE STRATEGICE	OBIECTIVE SPECIFICE / PRIORITĂȚI	NR. CRT. MĂSURI	MĂSURI ȘI PROGRAME	NR. CRT. PROIECTE	PROIECTE PRIORITARE	Promotor /parteneri	TERMEN DEMARAR E ¹⁸
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	OS 1.1. Dezvoltare inteligentă și competitivă locală bazată pe cercetare, inovare și parteneriat	1.1.1	Hunedoara Business and Start-up Hub	1.1.1.1	Centru de inovare, antreprenariat și excelență în afaceri - Hunedoara Business și Start-up Hub	CL Hunedoara/ Parteneri din mediul de afaceri	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.1.1	Hunedoara Business and Start-up Hub	1.1.1.2	Furnizarea de servicii de sprijin pentru IMM-uri prin Centrul de inovare, antreprenariat și excelență în afaceri - Hunedoara Business și Start-up Hub	CL Hunedoara/ Parteneri din mediul de afaceri	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.1.2	Program de atragere și sprijinire a investițiilor în Municipiul Hunedoara	1.1.2.1	Program de atragere și sprijinirea investițiilor	CL Hunedoara	TS
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.1.2	Program de atragere și sprijinire a investițiilor în Municipiul Hunedoara	1.1.2.2	Platformă online "Investitor în Hunedoara"	CL Hunedoara	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.1.3	Sprijin pentru creșterea afacerilor	1.1.3.1	Sprijin pentru post-incubare / dezvoltare	CL Hunedoara/ Parteneri din mediul de afaceri	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		OS 1.2. Excelență și noi competențe pentru secolul 21, ca fundament pentru antreprenariat competitiv	1.2.1	Youth Creativity and Innovation Hub / Hub "Tineri creativi și inovativi"	1.2.1.1	Makerspace & Creative Lab pentru studenți și tineri	Facultatea de Inginerie Hunedoara/ CL Hunedoara, unități de învățământ, parteneri din mediul de afaceri

¹⁸ TS Termen scurt 1-2 ani /TM termen mediu 3-4 ani/ TL Termen lung peste 4 ani/IMPL în implementare

1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.2.1	Youth Creativity and Innovation Hub / Hub "Tineri creativi si inovativi"	1.2.1.2	Innovation STEAM Labs	Facultatea de Inginerie Hunedoara/ CL Hunedoara, unități de învățământ, parteneri din mediul de afaceri	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.2.2	Exelență și dezvoltare prin CDI	1.2.2.1	Investiții în infrastructura de CDI a Facultății de Inginerie Hunedoara	Facultatea de Inginerie Hunedoara/ CL Hunedoara, unități de învățământ, parteneri din mediul de afaceri	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.2.2	Exelență și dezvoltare prin CDI	1.2.2.2	Proiecte de cooperare cu mediul de afaceri în cercetare, transfer tehnologic Participarea în clustere / dezvoltarea clusterului ECOINOVARE (tehnologii de mediu) Organizarea și participarea la evenimente internaționale, conferințe, scoli de vară, publicații	Facultatea de Inginerie Hunedoara/ In parteneriat cu operatori din mediul de afaceri Asociații profesionale Alte organizații de cercetare	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.2.3	Formare profesională adaptată nevoilor locale și oportunităților internaționale	1.2.3.1	Centru de formare profesională pentru servicii în Turism (Academia de Turism)	CL Hunedoara/ Liceul ec. Emanuil Gojdu Parteneri din mediul economic, Educație și ocupare	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.2.3	Formare profesională adaptată nevoilor locale și oportunităților internaționale	1.2.3.2	Dezvoltarea bazei materiale pentru învățământ profesional și tehnic (VET) în industrie	CL Hunedoara/ Unități de învățământ din M. Hunedoara	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.2.3	Formare profesională adaptată nevoilor locale și oportunităților internaționale	1.2.3.3	Centru pentru Competențe Contemporane	CL Hunedoara / Parteneri din mediul de afaceri, ONG din domeniul educației și sectoare strategice prioritare	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.2.3	Formare profesională adaptată nevoilor locale și oportunităților internaționale	1.2.3.4	Program de excelență pentru specialiști în educație - cadre didactice și formatori	Unități de învățământ Inspectoratul Școlar Județean/ Furnizori de formare ONG-uri din sectorul educație	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	OS 1.3. Un oraș turistic, cultural, al industriilor creative, de experiență și digitale	1.3.1	Dezvoltarea identității de brand și a strategiei de promovare turistică	1.3.1.1	Program „Acasă la Hunedoara”	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS

1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.1	Dezvoltarea identității de brand și a strategiei de promovare turistică	1.3.1.2	Hunedoara Open City / Unlock Hunedoara	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.2	Turism Inteligent	1.3.2.1	Portofoliu de proiecte Smart City destinate promovării turismului inteligent și sustenabil	CL Hunedoara/ Operatori din domeniul turismului	TS
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.1	Hunedoara - oraș cultural european	CL Hunedoara/ Operatori din domeniul turismului, sport și cultură Alți parteneri sociali	TS
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.2	Platformă - Serviciul de sprijin pentru evenimente	CL Hunedoara/ Operatori din domeniul turismului, sport și cultură Alți parteneri sociali	TS
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.3	Realizarea și promovarea unor pachete turistice care să includă trasee și circuite turistice la obiectivele turistice și culturale din municipiul Hunedoara	CL Hunedoara/ Operatori din domeniul turismului, sport și cultură Alți parteneri sociali	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.4	Realizarea unui parc etnografic în una din grădinile anexe castelului	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.5	Parc de observație nocturnă și agrement	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.6	Proiect traseu turistic tematic „ruta Corvinilor” (Viena – Budapesta – Timișoara - Hunedoara – Alba Iulia – Cluj) - proiect -fanion pentru construirea brandului orașului Hunedoara	CL Hunedoara/ Operatori din domeniul turismului, sport și cultură Alți parteneri sociali	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.7	Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural - ansamblul arhitectural Castelul Corvinilor - Etapa 2	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TS/TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.8	Restaurarea și valorificarea turistică a obiectivului de patrimoniu "CASĂ DE PIATRĂ" (cod clasificare HD-II-m-B-03343)	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.9	Un oraș turistic și cultural. Punererea în valoare a patrimoniului istoric și cultural	CL Hunedoara/ Operatori din domeniul turismului, sport și cultură Alți parteneri sociali	TS/TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ	1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.10	"DRUMUL CASTELULUI" - acces facil către obiectivul turistic Castelul Corvinilor	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TS/TM

1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.11	Realizare și amenajare Muzeu etnografic „Ținutul Pădurenilor” în cadrul Ansamblului Arhitectural Castelul Corvinilor	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TS/TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.12	Valorificarea turistică a grădinii și șanțurilor Ansamblului Castelul Corvinilor prin realizarea și amenajarea unui Muzeu Tematic Medieval	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TS/TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.3.3	Hunedoara - Oraș Cultural European	1.3.3.13	Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural – Ansamblul Arhitectural Castelul Corvinilor – Curtea Husarilor	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TS/TM
1. HUNEDOARA ATRACTIVĂ ȘI INTELIGENTĂ		1.3.4	Politică de sprijinire a alternativelor de cazare	1.3.4.1	Proiect de parteneriat, investiții hard în amenajarea unei „recepții unice” și eventuale facilități fiscale pentru parteneri	CL Hunedoara/ Alți parteneri sociali	TL
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	OS 2.1. Un trafic rutier fluid, și sigur, cu alternative de trafic de tranzit	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.1	Accesibilizarea zonei industriale	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.2	Decongestionarea traficului și accesului în Municipiul Hunedoara de pe DJ687 Deva - Hunedoara	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.3	Studiu de fezabilitate - inel ocolitor pentru Municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.4	Realizare infrastructura rutieră în vederea creșterii accesului spre zonele turistice	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.5	Reabilitarea și modernizarea sistemului rutier din municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TS
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.6	Amenajare parcare acoperită în zona Hotel Rusca	CL Hunedoara	TS
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.7	Modernizarea strazii Stufit pentru accesibilizare Racastia - Pestisul Mare	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.8	Modernizarea strazii C-tin Bursan-DJ687J pentru accesibilizare Bos și Zlasti catre centrul municipiului	CL Hunedoara	TM

2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.9	Modernizare DJ687E pentru accesibilizare Teliucu	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.10	Modernizarea transportului în mun. Hunedoara prin investiții în transportul public ecologic – Coridorul Central	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.11	Modernizarea transportului în mun. Hunedoara prin investiții în transportul public ecologic – Coridorul Est	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.12	Modernizarea transportului în mun. Hunedoara prin investiții în transportul public ecologic – Coridorul Vest	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.13	Terminal intermodal feroviar-rutier și pentru curse interjudetene în zona Draxlmaier, modernizare str. Buituri și restructurarea liniilor de CF din interiorul orasului	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.14	Realizarea unei platforme intermodale de marfa rutier-feroviar în zona Pestisu-Mare	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.15	Coridor integrat: benzi rutiere, benzi dedicate bus, pista velo și trotuare în platforma EcoSid, cu accese către artera Cerna	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.16	Coridor integrat I.L.Caragiale - Gh.Lazar - G.Enescu: reabilitare carosabil, pista velo și achiziție de autobuze	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.17	Modernizare coridor de mobilitate: Str. Rotarilor și punte pietonală către Bd Elisabeta Margineanu	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.18	Coridor integrat: banda rutiera, pista velo și trotuar pe ambele maluri ale raului Cerna: Str. Cerna, Str. Dragos Voda, segmente noi, str. Carpati, str. Stufit, inclusiv construirea/modernizarea podurilor: Buituri, Dorobantilor, Ecaternia Varga, Mihai Viteazul, Zgurii, Piata lancu de Hunedoara, Constantin Bursan	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ:	2.1.1	Program de accesibilizare a Municipiului Hunedoara	2.1.1.19	Solutii ITS și TIC pentru transportul urban la nivelul municipiului Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM

ORAȘUL DE 15 MINUTE							
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.2	Srijinirea electromobilității durabile	2.1.2.1	Infrastructură publică și program de sprijin pentru utilizarea automobilelor electrice	CL Hunedoara	TM	
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.2	Srijinirea electromobilității durabile	2.1.2.2	10 stații de încărcare	CL Hunedoara	TS	
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	2.1.3	Program de îmbunătățire a siguranței cetățenilor	2.1.3.1	Măsuri de asigurare a unei mobilități sigure	CL Hunedoara	TM	
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	OS 2.2. Transport public integrat, accesibil, sustenabil și inteligent	2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.1	M7b Strategie de reînnoire a flotei de transport public – etapa a II-a: Vehicule ecologice	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.2	Achiziționarea de autobuze electrice, dimensiune medie și mica	CL Hunedoara	TS/TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.3	Dezvoltare capacitati de garare și încărcare pentru flota extinsă autobuze electrice	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.4	Extinderea sistemului e-Ticketing și informare călători	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.5	Modernizarea statiilor de transport călători - etapa a II-a	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.6	Reorganizarea traseelor de transport public local, creșterea frecvenței stațiilor și deservirea de noi cartiere	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.7	Dezvoltarea operatorului de transport public la nivel regional și instituire rute intermunicipale: Deva - Hunedoara; Hunedoara - Calan	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ:	2.2.1	Reînnoirea flotei de transport public	2.2.1.8	Dezvoltarea unui sistem de transport public scolar	CL Hunedoara	TM	

ORAȘUL DE 15 MINUTE							
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.2.2	Susținerea mobilității regionale durabile	2.2.2.1	Studiu fezabilitate - Tren Metropolitan Hunedoara - Simeria	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE	OS 2.3. Deplasări alternative și active, într-un oraș ce prioritizează infrastructura multifuncțională pentru comunitate și cetățeni de toate vârstele	2.3.1	Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara	2.3.1.1	Pietonalizarea traseelor și spațiilor reprezentative din oraș	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.1	Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara	2.3.1.2	Crearea unui program dinamic de pietonalizare temporară și evenimente urbane	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.1	Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara	2.3.1.3	Amenajarea aleilor pietonale și a scarilor între Micro 6, Micro 7 și Orasul Muncitoresc	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.1	Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara	2.3.1.4	Accesibilizare pietonală între Casa de Cultură și Piața Agroalimentară prin G.Baritiu - Str. Grădinilor și punte pietonală peste Str. Victoriei	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.1	Creșterea suprafeței spațiilor pietonale de calitate la nivelul Municipiului Hunedoara	2.3.1.5	Modernizarea strazilor din zona castelului - profile străzi semi-pietonale	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.1	Rețeaua strategică de ciclism	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.2	M26. Accesibilitate pentru cicliști – sistem de bike-sharing	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.3	Construire pistă de biciclete Hunedoara – Peștișu Mare	CL Hunedoara	TS
2. HUNEDOARA CONECTATĂ:	2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.4	Implementarea unei politici de parcare	CL Hunedoara	TM	

ORAȘUL DE 15 MINUTE							
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.5	Extinderea sistemului bike-sharing la nivelul întregului municipiu	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.6	Implementare sistem parcuri de biciclete în zonele de locuire individuală	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.7	Amenajarea unei piste de biciclete între Hunedoara și Pestisul-Mare	CL Hunedoara	TM
2. HUNEDOARA CONECTATĂ: ORAȘUL DE 15 MINUTE		2.3.2	Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor velo	2.3.2.8	Amenajarea unei rețele secundare de piste velo între incintele de locuire colectivă și rețeaua majoră de piste	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	OS 3.1 Terenuri industriale refuncționalizate	3.1.1	Pregătirea, reabilitarea și decontaminarea terenului fostului combinat siderurgic	3.1.1.1	Studiu privind gradul de contaminare a celor 130 de ha ale fostului combinat	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	OS 3.1 Terenuri industriale refuncționalizate	3.1.1	Pregătirea, reabilitarea și decontaminarea terenului fostului combinat siderurgic	3.1.1.2	Reabilitarea și decontaminarea a 55,78 ha teren din situl industrial Hunedoara și introducerea acestora în circuitul civil prin amenajări specifice	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.1.1	Pregătirea, reabilitarea și decontaminarea terenului fostului combinat siderurgic	3.1.1.3	Reabilitarea și decontaminarea a 52,51 ha teren din situl industrial Hunedoara și introducerea acestora în circuitul civil prin amenajări specifice	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.1.2	Definirea strategiei de reutilizare și promovare	3.1.2.1	Concurs de soluții pentru refuncționalizarea siturilor remediate	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.1.2	Definirea strategiei de reutilizare și promovare	3.1.2.2	Hunedoara verde - plantații energetice pilot în zona contaminată	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate	OS 3.2 Regenerare urbană și o rețea	3.2.1	Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara	3.2.1.1	Reabilitare, modernizare și dotare Parc Corvinul din Municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM

urbană, a mediului și tranziție energetică	verde-albastră consolidată la nivel urban						
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.2.1	Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara	3.2.1.2	Reabilitare, modernizare și dotare Parc Central din Municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.2.1	Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara	3.2.1.3	Înființare și amenajare Grădina Urbană Corvinia Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.2.1	Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara	3.2.1.4	Amenajarea și valorificarea parcului Chizid	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.2.1	Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara	3.2.1.5	Reamenajarea și suplimentarea spațiilor verzi din Municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.2.1	Reabilitarea, modernizarea și dotarea parcurilor din Municipiul Hunedoara	3.2.1.6	Regenerare urbană zona Orașului Muncitoresc - restructurare căi rutiere, alei pietonale și extindere spații verzi	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.2.2	Valorificarea sustenabilă a Râului Cerna și Pârâului Zlaști	3.2.2.1	Renaturalizarea și accesibilizarea elementului acvatic în Hunedoara - proiect complex	CL Hunedoara	TL
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	OS 3.3 Gestiune integrată și inteligentă a mediului și calității urbane	3.3.1	Infrastructuri urbane integrate și inteligente pentru întreg Municipiul	3.3.1.1	Sistem de iluminat public inteligent în Municipiul Hunedoara (Smart City)	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.3.1	Infrastructuri urbane integrate și inteligente pentru întreg Municipiul	3.3.1.2	Sistem de monitorizare video în Municipiul Hunedoara pentru siguranța cetățenilor și protejarea investițiilor (Smart City)	CL Hunedoara	TS

3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.3.1	Infrastructuri urbane integrate și inteligente pentru întreg Municipiul	3.3.1.3	Modernizarea străzilor de importanță locală	CL Hunedoara			
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.3.2	Smart City: Servicii și soluții experimentale inovatoare pentru calitate urbană	3.3.2.1	Proiect de asigurare WI-FI în toate spațiile publice (public hotspot)	CL Hunedoara	TM		
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.3.2	Smart City: Servicii și soluții experimentale inovatoare pentru calitate urbană	3.3.2.2	City Smart Tree, aer curat la Hunedoara	CL Hunedoara	TM		
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.3.2	Smart City: Servicii și soluții experimentale inovatoare pentru calitate urbană	3.3.2.3	Monitorizarea calității aerului, prin tehnologie Smart	CL Hunedoara	TM		
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.3.2	Smart City: Servicii și soluții experimentale inovatoare pentru calitate urbană	3.3.2.4	Proiecte-pilot Living Labs pentru dotarea experimentală a spațiului public	CL Hunedoara	TM		
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.3.3	Politică de sprijinire a economiei circulare	3.3.3.1	Planul integrat pentru economie circulară locală	CL Hunedoara	TS		
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.3.3	Politică de sprijinire a economiei circulare	3.3.3.2	Proiect experimental pilot: Sistem integrat de generare a energiei regenerabile	CL Hunedoara	TM		
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	OS 3.4	Un oraș atractiv, cu locuire și dotări de calitate	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.1	Elaborarea unui manual / ghid de regenerare urbană, estetică și design urban	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.2	Regenerarea integrată a cartierelor de locuințe colective	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TM		

3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.3	Eficientizarea Energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara - Etapa 1 (8 blocuri de pe zona pietonală) (George Enescu, bl.130 si 131, B-dul Corvin, bl. 93, 98, 94, 99, 100, 96)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.4	Eficientizarea Energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara - Etapa 2 (blocuri turn) (str. Mihai Viteazu, bl.B4, B5)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.5	Proiect pilot soft de amenajare a zonelo „home zone” în interiorul cartierelor de locuințe colective	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.6	Comunități independente energetic	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.7	Realizare lucrare privind contorizare separată apă potabilă la Blocul Social nr. G2, strada Nicolae Bălcescu	CL Hunedoara/ ADI Aquaprest	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.8	Demolarea blocului de locuințe sociale G2, str. Mureșului nr. 15 din municipiul Hunedoara	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.9	Centralizare masura si imbunatatire tensiune, zona PTZ 26, blocurile 6,8 si 10 Bdul Republicii, PTZ 24 blocurile 1bis, 3bis, 5bis, str G. Enescu, PTZ 34 blocurile V1, V2,V3 si V4 str. Munteniei, PTZ 12 blocurile V5, V6 si V7 str. Transilvaniei, PTZ 35 blocurile 2bis B-dul Traian, 1bis si 3bis str. A. Iancu, 1bis str. Transilvaniei, PTZ 23 bloc 6 str. Cocsarilor, PTZ 103 blocurile V1, V2 B-dul Dacia, PTZ 37 bloc X2 str. Runcului, PTZ 31 blocurile V3 B-dul Dacia si V5 str. Runcului, municipiul Hunedoara	CL Hunedoara/ Enel Distribuție	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.10	Intarire retea LEA 0.4kv PT 76 Zona Valea Seaca Hunedoara	CL Hunedoara/ E-Distribuție Banat	TS

3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.11	Îmbunătățire tensiune zona PTAB 182 Pestisu Mare(ACEI)	CL Hunedoara/ E-Distribuție Banat	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.12	Amenajare loc de joacă lângă Primăria Municipiului Hunedoara, Aleea Ciocârliei	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.13	Lucrari de amenajare cimitir si realizare capelă, la Cimitirul Valea Seacă	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.14	Implementarea unui sistem de susținere cu stâlpi pentru decorațiuni tip umbrele zona pietonală	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.15	Construirea unui nou stadion, inclusiv demolarea stadionului existent din cadrul Complexului Sportiv Michael Klein, Municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.16	Platforme supraterane de colectare selectivă a deșeurilor menajere în Municipiul Hunedoara, Județul Hunedoara	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.17	Reabilitare, modernizare și dotare așezământ cultural sat aparținător Pestișu Mare, municipiul Hunedoara, jud. Hunedoara	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.18	Achiziționare mobilier stradal si echipamente pentru locuri de joaca si fitness	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.19	Reabilitare, modernizare și dotare Cămin Cultural Buituri, str. Latoreni, municipiul Hunedoara, jud. Hunedoara	CL Hunedoara	TS

3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.20	Modernizare si extindere sistem de iluminat public pietonal si peisagistic Parc Corvin	CL Hunedoara	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.21	Modernizare si extindere sistem de iluminat public pietonal si peisagistic Parc Central	CL Hunedoara	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.22	Telegestiune sistem de iluminat public. Et.1 (SMART City)	CL Hunedoara	Impl
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.23	Iluminat public ecologic Municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	Impl
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.24	Modernizare si extindere sistem de iluminat public corelat cu programul de modernizare a infrastructurii pietonale si rutiere	CL Hunedoara	Impl
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.25	Inlocuire si modernizare statii de sector (SRS) in Mun. Hunedoara (4 buc.)	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.26	Inlocuire si modernizare robineti de sectionare existenti pe tronsoanele de retea presiune medie in Mun. Hunedoara (10 buc.)	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.27	Inlocuire retea si bransamente presiune redusa in zona OM si OM mic , mun. Hunedoara	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.28	Inlocuire retea si bransamente presiune redusa pe strazile Chizid si Nicolae Balcescu din mun. Hunedoara .	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TS

3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.29	Viabilizare conducta gaze naturale presiune medie cu plecare din SRMP I Izvor (Pestisul Mare) și terminare în str. Zlasti mun. Hunedoara	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.30	Inlocuire rețea și bransamente presiune redusă pe străzile Libertății și Gorunilor din mun. Hunedoara	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.31	Inlocuire rețea și bransamente presiune redusă pe str. Serei, mun. Hunedoara.	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.32	Inlocuire rețea și bransamente presiune redusă pe următoarele străzi ale mun. Hunedoara: Dacilor, Dimitrie Cantemir, Ioan Slavici, Spatar Milescu, Traian Ciorogaru, Plopilor, Fagetului, Emil Racovita, Corbulu, G-ral Magheru, Merticaru Dumitru, Plesului, George Cosbuc, Salciei, Funicularului	CL Hunedoara/ Delgaz Grid SA	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.33	Pasaj pietonal suprateran pe strada Victoriei pentru acces facil către Piața Obor	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.34	Reabilitarea a Ansamblului urban „Piața Libertății”, cod LMI HD-II-a-B-03340 în vederea creșterii eficienței energetice	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.35	Eficiențizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara Etapa 3 (blocuri turn) str. Trandafirilor, bl 24, 35)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.36	Eficiențizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara - Etapa 4 (bloc CM4, str. 22 Decembrie, nr.1 bloc 11, str. Viorele, nr.2)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.37	Eficiențizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara - Etapa 5 (6 blocuri completate pe zona pietonală)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM

urbană, a mediului și tranziție energetică 3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.38	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara - Etapa 6 (bl.CM1, CM2)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.39	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara - Etapa 7 (bl. CM3, A4-2)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.40	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 8 (B-dul Dacia, bl. G2 și G3)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.41	Eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale din Municipiul Hunedoara – Etapa 9 (str. Runcului, bl. K6 si str. Muresului, bl.A1)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali Asociații de proprietari	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.1	Îmbunătățirea calității locuirii	3.4.1.42	Eficientizarea energetică a clădirii aflate în proprietatea publică a municipiului Hunedoara, B-dul Corvin, nr.14	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.1	Energy dashboard – instrument de monitorizare a eficienței energetice a clădirilor publice	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.2	Reabilitarea clădirilor publice din municipiul Hunedoara pentru creșterea eficienței energetice - Primăria Municipiului Hunedoara – sediu nou primărie	CL Hunedoara	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.3	Eficiență energetică, modernizare, dotare obiectiv de interes public – bazinul de înot Hunedoara	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.4	Creșterea eficienței energetice a colegiului "Emanuil Gojdu" - corp liceu, Hunedoara	CL Hunedoara	TM

urbană, a mediului și tranziție energetică						
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.5	Eficiență energetică, modernizare și dotare colegiul național „Iancu de Hunedoara” - corp 2 liceu	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.6	Cresterea eficienței energetice a colegiului național „Iancu de Hunedoara” – Corp nou (Aripa Noua) Hunedoara	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.7	Creșterea eficienței energetice a liceului teoretic "Traian Lalescu" - Corp liceu Hunedoara	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.8	Reabilitarea și modernizarea pieței agroalimentare urbane „Obor”	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.9	Sprijin pentru diversificarea funcțiilor și dotărilor în cartiere - orașul de 15 minute	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.10	Eficiența Energetică a sistemului de Iluminat Public Et.1	CL Hunedoara	TS/TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.11	Eficiența Energetică a sistemului de Iluminat Public Et.2	CL Hunedoara	TM/TL
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.12	Amenajare holuri și grupuri sanitare la sediul Primăriei Municipiului Hunedoara, b-dul Libertății nr. 17	CL Hunedoara	TS
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate	3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.13	Instalații de stingere și limitare incendiu - Casa de Cultură, str. George Enescu nr. 8	CL Hunedoara	TM

urbană, a mediului și tranziție energetică							
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.14	Achiziționare transformator electric pentru stația de transformare de la Casa de Cultură din municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TM
3. HUNEDOARA VERDE PENTRU OAMENI: Calitate urbană, a mediului și tranziție energetică		3.4.2	Investiții în infrastructura urbană: infrastructură de utilități iluminat public, cultură, sport și agrement, îmbunătățirea eficienței energetice, locuințe sociale	3.4.2.15	Construirea de locuințe nZEB plus pentru tineri in Municipiului Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	OS 4.1 Servicii și infrastructuri performante de educație	4.1.1	Creșterea performanței și a calității serviciilor educaționale	4.1.1.1	Dotări pentru digitalizarea școlilor și a procesului de învățământ și implementarea de noi procese educaționale	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.1.1	Creșterea performanței și a calității serviciilor educaționale	4.1.1.2	Reducerea și combaterea părăsirii timpurii a școlii și îmbunătățirea performanțelor școlare	Unități de învățământ Inspectorat Școlar Județean	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.1.1	Creșterea performanței și a calității serviciilor educaționale	4.1.1.3	Inovare și performanță în procesul educațional	Unități de învățământ Inspectorat Școlar Județean	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	OS 4.1 Servicii și infrastructuri performante de educație	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.1	Reabilitare, modernizare și dotare creșă săptămânală „Căsuța cu pitici” Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.2	Reabilitare, modernizare și dotare colegiul „Emanuil Gojdu” - școala generală nr. 3 din municipiul Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.3	Reabilitare, modernizare și dotare colegiul național "Iancu de Hunedoara" - școala de muzică Hunedoara	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație,		4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.4	Reabilitare, modernizare și dotare colegiul național "Iancu de Hunedoara" - școala postliceală sanitară Hunedoara	CL Hunedoara	TM

ocupare, incluziune și inovare socială						
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.5	Reabilitare, modernizare și dotare colegiul național "Iancu de Hunedoara" - școala generală nr. 5 Hunedoara	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.6	Reabilitare, modernizare și dotare școala gimnazială nr. 2 Hunedoara - corp B	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.7	Reabilitare, modernizare și dotare grădinița cu program prelungit "Licurici" Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.8	Reabilitare, modernizare și dotare grădinița cu program normal nr. 1 Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.9	Reabilitare, modernizare și dotare grădinița cu program normal nr. 5 Hunedoara	CL Hunedoara	TS
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.10	Reabilitare, modernizare și dotare școala primară în satul aparținător Peștișul Mare	CL Hunedoara	TS
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.3	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.11	Reabilitare, modernizare și dotare gradinița „Zori de zi” Hunedoara	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.12	Execuție lucrări pentru obținerea avizului de securitate la incendiu - Colegiul Economic Emanuil Gojdu, corpurile: Liceu A1, A2, B, C, Cantină, Internat, Ateliere școală + sală de sport	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație,	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.13	Construire corp anexă la clădirea principală - Liceul Teoretic Traian Lalescu	CL Hunedoara	TM

ocupare, incluziune și inovare socială						
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.14	Modernizare Grădinița cu Program Normal nr. 6, str. Trandafirilor nr.18, municipiul Hunedoara, structura Grădiniței cu Program Prelungit nr. 1	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.15	Consolidare, reabilitare, extindere și dotare Sală de sport Colegiul Tehnic "Matei Corvin", str. Victoriei nr. 17, municipiul Hunedoara, județul Hunedoara	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.16	Achiziționare transformator electric pentru stația de transformare de la Sala de sport Colegiul Tehnic "Matei Corvin", str. Victoriei nr. 17, municipiul Hunedoara, județul Hunedoara	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.17	Consolidare, reabilitare, extindere și dotare Sală de sport Colegiul Tehnic "Matei Corvin", str. Victoriei nr. 17, municipiul Hunedoara, județul Hunedoara - Sistemizare verticală, alei, platforme, utilități	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.18	Modernizarea Grădiniței cu Program Normal Boș, din cadrul Colegiului Național Iancu de Hunedoara	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.19	Reabilitarea și modernizarea Liceului Teoretic Traian Lalescu - Școala de muzică	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.20	Reabilitarea și modernizarea LICEULUI TEORETIC "TRAIAN LALESCU" -CORP LICEU HUNEDOARA	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurilor de învățământ	4.1.2.21	Reabilitare și modernizare Colegiului Emanuil Gojdu – Corp Liceu Hunedoara	CL Hunedoara	TS/TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație,	4.1.3	Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru a adresa nevoile locuitorilor	4.1.3.1	Construcție nouă grădiniță și școală primară în satul aparținător Hășdat	CL Hunedoara	TM

ocupare, incluziune și inovare socială							
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.1.3	Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru a adresa nevoile locuitorilor	4.1.3.2	Construcție nouă grădiniță și școală primară în localitatea componentă Răcăștia	CL Hunedoara	TS	
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	OS 4.2 Servicii și infrastructuri performante de sănătate	4.2.1	Accesibilizarea serviciilor medicale	4.2.1.1	Servicii de telemedicină / e-Health	CL Hunedoara	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.2.2	Creșterea calității și capacității infrastructurilor de sănătate	4.2.2.1	Extindere, modernizare, dotare zona UPU la spitalul municipal "dr. Alexandru Simionescu" Hunedoara	CL Hunedoara	TM	
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.2.2	Creșterea calității și capacității infrastructurilor de sănătate	4.2.2.2	Reabilitarea, modernizarea și dotarea spitalului municipal "dr. Alexandru Simionescu" Hunedoara – clădire spital de specialitate contagioase	CL Hunedoara	TM	
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	OS 4.3 Incluziune și inovare socială pentru prosperitatea și integrarea tuturor cetățenilor	4.3.1	Program de sprijin integrat pentru incluziune socială (DLRC)	4.3.1.1	Continuarea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală (SDL)	Parteneri sociali in domeniul educației, ocuparii, serviciilor sociale integrate	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.3.1	Program de sprijin integrat pentru incluziune socială (DLRC)	4.3.1.2	Dezvoltarea serviciilor adresate persoanele vârstnice	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in serviciilor sociale integrate	TM	
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.3.1	Program de sprijin integrat pentru incluziune socială (DLRC)	4.3.1.3	Integrarea copiilor cu CES	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației, serviciilor sociale integrate	TM	
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	4.3.1	Program de sprijin integrat pentru incluziune socială (DLRC)	4.3.1.4	Sprijin pentru familii defavorizate	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației, ocuparii, serviciilor sociale integrate	TM	

4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.3.1	Program de sprijin integrat pentru incluziune socială (DLRC)	4.3.1.5	Dezvoltarea centrelor de zi pentru copii, respectiv a Centrului de zi Lumină și Speranță și a Centrului Interactiv de Educație Nonformală și Voluntariat	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației, ocuparii, serviciilor sociale integrate	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.3.2	Creșterea capacității de furnizare a serviciilor sociale	4.3.2.1	Formare în furnizarea de servicii sociale	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației, ocuparii, serviciilor sociale integrate	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.3.2	Creșterea capacității de furnizare a serviciilor sociale	4.3.2.2	Proiect pentru finanțarea ONG-urilor din domeniul social	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației, ocuparii, serviciilor sociale integrate	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.3.3	Program de sprijin pentru dezvoltarea comunităților incluzive și sustenabile	4.3.3.1	Grădini comunitare: Securitate alimentară, beneficii sociale și de sănătate	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.3.3	Program de sprijin pentru dezvoltarea comunităților incluzive și sustenabile	4.3.3.2	Centrul de Tineret Hunedoara - deservește sectorul de tineret la nivel local și județean	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației, ocuparii, serviciilor sociale integrate	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială	OS 4.4 Promovarea unui stil de viață sănătos	4.4.1	Crearea de oportunități pentru cetățeni pentru a deveni mai activi din punct de vedere fizic	4.4.1.1	Crearea unei campanii de promovare a unui stil de viață sănătos, cu implicarea tuturor generațiilor	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației, ocuparii, serviciilor sociale integrate	TM

4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.4.1	Crearea de oportunități pentru cetățeni pentru a deveni mai activi din punct de vedere fizic	4.4.1.2	Educație prin sport	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației culturii, tineretului, sportului	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.4.1	Crearea de oportunități pentru cetățeni pentru a deveni mai activi din punct de vedere fizic	4.4.1.3	HD maraton	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației culturii, tineretului, sportului	TM
4. HUNEDOARA SOCIALĂ ȘI INOVATIVĂ: Educație, ocupare, incluziune și inovare socială		4.4.1	Crearea de oportunități pentru cetățeni pentru a deveni mai activi din punct de vedere fizic	4.4.1.4	Hunedoara eveniment sportiv	CL Hunedoara/ Parteneri sociali in domeniul educației culturii, tineretului, sportului	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	OS 5.1 O administrație SMART, digitalizată, performantă și eficientă	5.1.1	Eficientizarea și formarea aparatului executiv, urmărind creșterea competenței și specializarea angajaților în gestionarea mediului urban	5.1.1.1	Îmbunătățirea calității serviciilor publice	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.1	Eficientizarea și formarea aparatului executiv, urmărind creșterea competenței și specializarea angajaților în gestionarea mediului urban	5.1.1.2	Creșterea competenței și specializarea angajaților din administrația publică locală cu atribuții în gestionarea mediului urban	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.2	Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	5.1.2.1	Actualizarea PAED / PIE	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.2	Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	5.1.2.2	Realizarea planului de adaptare climatică - Climate ADAPT	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.2	Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	5.1.2.3	Realizarea PUZ Zona Centrală Protejată	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.2	Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	5.1.2.4	Strategie pentru dezvoltarea turismului și activităților conexe în Municipiul Hunedoara	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.2	Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	5.1.2.5	Actualizare în format digital a Planului Urbanistic General al municipiului Hunedoara, al localității componente Răcăștie, al satelor aparținătoare Boș, Groș, Hășdat și Peștișu Mare și a	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS

					Regulamentului Local de Urbanism aferent acestuia		
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.2	Dezvoltarea de instrumente de planificare și actualizarea cadrului strategic și normativ care guvernează dezvoltarea pe termen mediu a localității	5.1.2.6	Elaborare în format digital a Planului Urbanistic Zonal pentru zona construită protejată - Zona Castelului din municipiul Hunedoara	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.3	Hunedoara Urban Dashboard / Platforma Urbană Hunedoara (Smart City)	5.1.3.1	Studiu pentru realizarea Platformei Urbane Hunedoara	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TS
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.3	Hunedoara Urban Dashboard / Platforma Urbană Hunedoara (Smart City)	5.1.3.2	Bănci de date urbane, sisteme GIS (Smart City)	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TM
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.1.3	Hunedoara Urban Dashboard / Platforma Urbană Hunedoara (Smart City)	5.1.3.3	Centru de date dedicat / data center	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TM
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	OS 5.2 Parteneriat strategic pentru dezvoltarea pe termen lung a municipiului	5.2.1	HUNEDOARA CONNECT - guvernanta urbană bazată pe cooperare și parteneriat	5.2.1.1	Crearea capacității de implementare a strategiei cu rol de catalist	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.2.1	HUNEDOARA CONNECT - guvernanta urbană bazată pe cooperare și parteneriat	5.2.1.2	Crearea unui mecanism de cooperare, stimulare a inițiativei, catalizator pentru implicarea cetățenilor și a organizațiilor în dezvoltarea urbană Comunicare și cooperare productivă cu parteneri-cheie pentru deciziile de politică publică	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.2.1	HUNEDOARA CONNECT - guvernanta urbană bazată pe cooperare și parteneriat	5.2.1.3	Crearea de pacte strategice de dezvoltare la nivelul zonei funcționale	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	OS 5.3 Hunedoara, un oraș co-creat de cetățeni	5.3.1	Crearea capacităților pentru implicarea cetățenilor și bună guvernanta	5.3.1.1	Crearea unui Centru Urban ca interfață cu cetățenii	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.3.1	Crearea capacităților pentru implicarea cetățenilor și bună guvernanta	5.3.1.2	Centre / consilii de cartier	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni		5.3.1	Crearea capacităților pentru implicarea cetățenilor și bună guvernanta	5.3.1.3	Proiect educație pentru buna guvernanta	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL

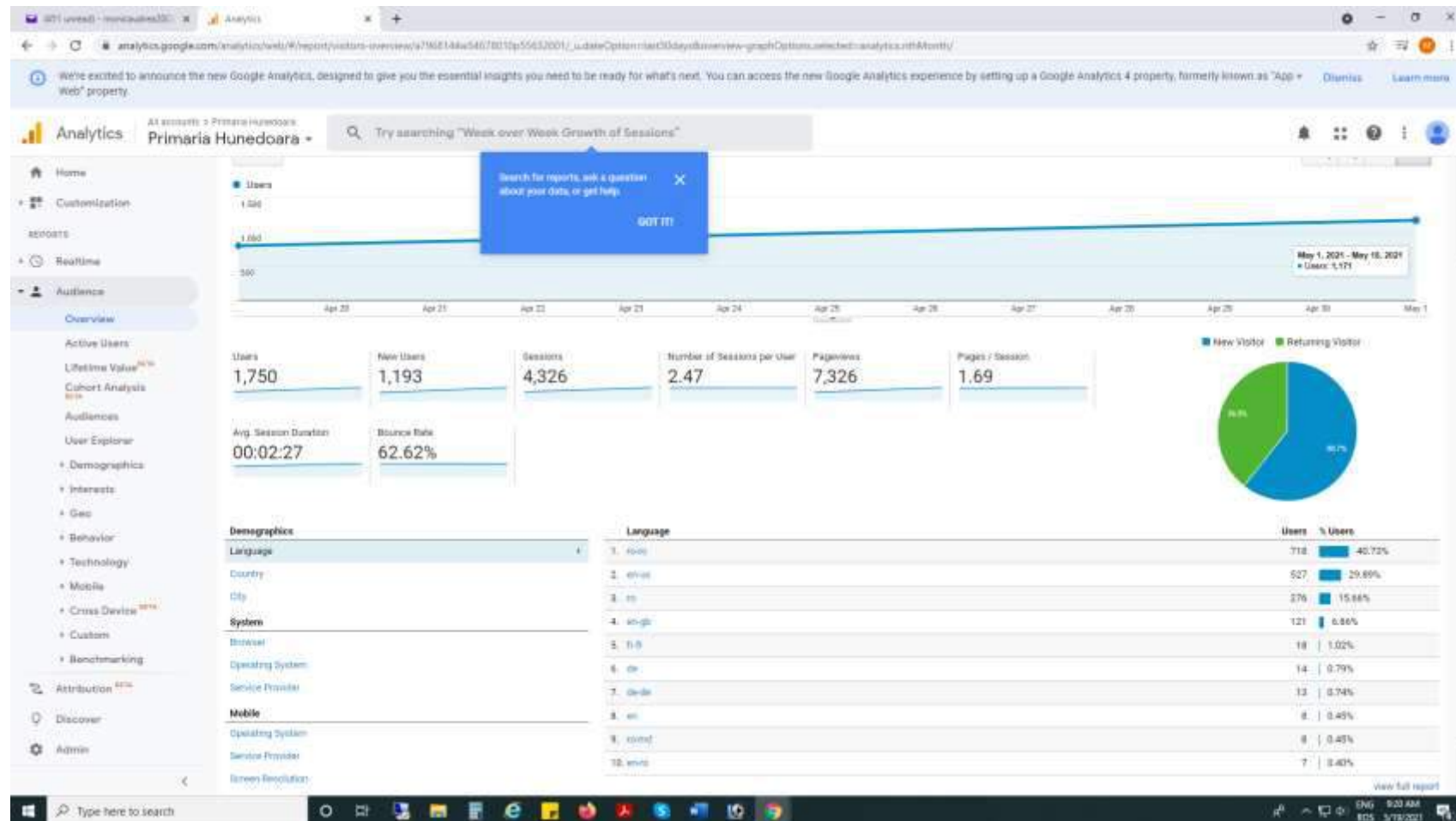

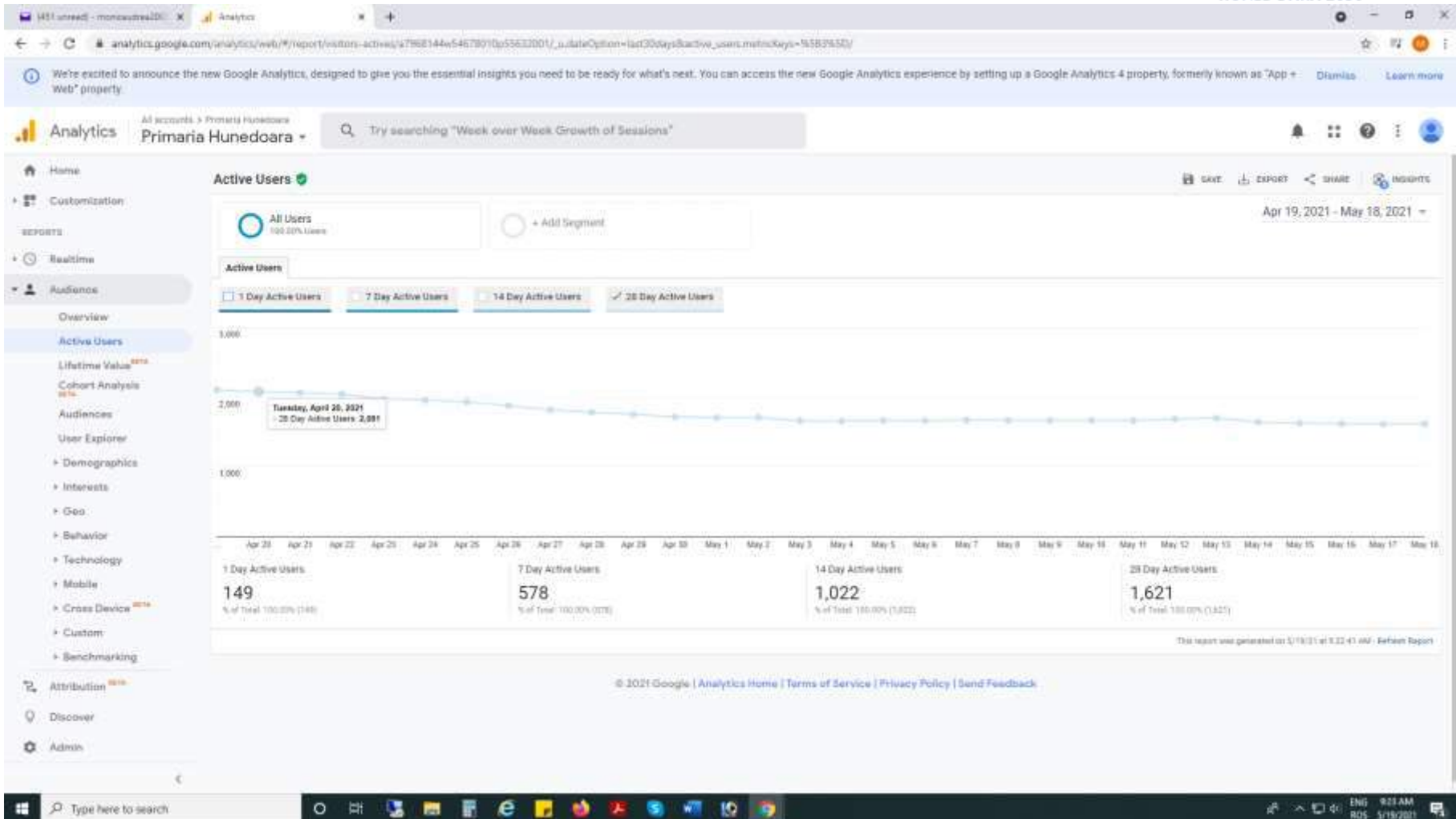
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	5.3.2	Sprijin pentru implicare cetățenească	5.3.2.1	Program-pilot de educație și co-producție experimentală împreună cu comunitatea locală	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL
5. HUNEDOARA IMPLICATĂ: Un oraș reinventat de și pentru hunedoreni	5.3.2	Sprijin pentru implicare cetățenească	5.3.2.2	Transparența decizională și implicarea cetățenilor prin bugetare participativă	CL Hunedoara/ Parteneri sociali	TL

Anexa 4 Informații extrase din contul Google Analytics

Analytics **Primaria Hunedoara** Try searching "Week over Week Growth of Sessions"

Demographics and Interest Reports

The Demographics and Interest sections include Overview reports, along with new Age, Gender, and Interest Categories reports.

- They allow you to better understand who your users are.
- You can segment the rest of your Analytics data by these same characteristics as you can understand how converting and non-converting users differ (and many other such comparisons).
- These are the same demographics & interest categories used to target ads on the Google Display Network. Use these insights about your users to refine your ad campaign strategies.
- Not all of your users may have demographics associated with them, so these reports may only represent a subset of your users and may not be representative of your overall site composition.
- Learn more about how Google determines user demographics.
- Learn more about how Google determines user interest categories.
- Before enabling Demographics and Interest Reports you may need to update your privacy policy according to this policy. [Learn more about the new reports.](#)

Age

100% of total sessions

Age Group	Percentage
18-24	27.50%
25-34	33.50%
35-44	15.50%
45-54	12.50%
55-64	9.50%
65+	5.50%

To enable these Demographic Reports, please contact one of your Analytics administrators.

© 2021 Google | [Analytics Home](#) | [Terms of Service](#) | [Privacy Policy](#) | [Send Feedback](#)

Analytics

Analytics

analytics.google.com/analytics/web/#/report/visitors-audiences/a7968144w54678010p55632001/_u.dateOption=last30days/

We're excited to announce the new Google Analytics, designed to give you the essential insights you need to be ready for what's next. You can access the new Google Analytics experience by setting up a Google Analytics 4 property, formerly known as "App + Web" property. [Dismiss](#) [Learn more](#)

All accounts > Primaria Hunedoara
Primaria Hunedoara

Try searching "Week over Week Growth of Sessions"

Home

Customization

REPORTS

Realtime

Audience

Overview

Active Users

Lifetime Value ^{BETA}

Cohort Analysis ^{BETA}

Audiences

User Explorer

Demographics

Interests

Geo

Behavior

Technology

Mobile

Cross Device ^{BETA}

Custom

Benchmarking

Attribution ^{BETA}

Discover

Admin

Demographics and Interest Reports

The Demographics and Interest sections include Overview reports, along with new Age, Gender, and Interest Categories reports.

- They allow you to better understand who your users are.
- You can segment the rest of your Analytics data by these same characteristics so you can understand how converting and non-converting users differ (and many other such comparisons).
- These are the same demographics & interest categories used to target ads on the Google Display Network. Use these insights about your users to refine your ad campaign strategies.
- Not all of your users may have demographics associated with them, so these reports may only represent a subset of your users and may not be representative of your overall site composition.
- Learn more about how Google determines user demographics.
- Learn more about how Google determines user interest categories.
- Before enabling Demographics and Interest Reports you may need to update your privacy policy according to [this policy](#).
[Learn more about the new reports.](#)

Gender

100% of total sessions

Gender	Percentage
Female	45.85%
Male	54.15%

To enable these Demographic Reports, please contact one of your Analytics administrators.

© 2021 Google | [Analytics Home](#) | [Terms of Service](#) | [Privacy Policy](#) | [Send Feedback](#)

Type here to search

ENG 9:24 AM
ROU 5/19/2021

analytics.google.com/analytics/web/#/report/histograms-audience/a?968144w54670010p55632001/_updateOption=last30days/

We're excited to announce the new Google Analytics, designed to give you the essential insights you need to be ready for what's next. You can access the new Google Analytics experience by setting up a Google Analytics 4 property, formerly known as "App + Web" property. [Dismiss](#) [Learn more](#)

Analytics Primaria Hunedoara

Try searching "Week over Week Growth of Sessions"

Demographics and Interest Reports

The Demographics and Interest sections include Overview reports, along with new Age, Gender, and Interest Categories reports.

- They allow you to better understand who your users are.
- You can segment the rest of your Analytics data by these same characteristics so you can understand how converting and non-converting users differ (and many other such comparisons).
- These are the same demographics & interest categories used to target ads on the Google Display Network. Use these insights about your users to refine your ad campaign strategies.
- Not all of your users may have demographics associated with them, so these reports may only represent a subset of your users and may not be representative of your overall site composition.
- Learn more about how Google determines user demographics.
- Learn more about how Google determines user interest categories.
- Before enabling Demographics and Interest Reports you may need to update your privacy policy according to [this policy](#).

[Learn more about the new reports.](#)

Interest Category

100% of total sessions

5.49%	Sports/ Individual Sports/ Running & Walking
3.94%	Computers & Electronics/ Consumer Electronics/ Electronic Accessories
2.05%	Sports/ Individual Sports/ Cycling
2.96%	Food & Drinks/ Cooking & Recipe/ Soups & Stews
2.45%	Travel/ Tourist Destinations/ Historical Sites & Buildings

To enable these Demographic Reports, please contact one of your Analytics administrators.

© 2021 Google | [Analytics Home](#) | [Terms of Service](#) | [Privacy Policy](#) | [Send Feedback](#)

Browser tabs: [57] unread - nonicaudres20... Analytics

URL: analytics.google.com/analytics/web/#/report/visitors-legacy-user-id/a7968144w54678010p55632001/_u_dateOption=last30days/

Notification: We're excited to announce the new Google Analytics, designed to give you the essential insights you need to be ready for what's next. You can access the new Google Analytics experience by setting up a Google Analytics 4 property, formerly known as "App + Web" property. [Dismiss] [Learn more]

Analytics | All accounts > Primaria Hunedoara | **Primaria Hunedoara** | Try searching "Week over Week Growth of Sessions"

Navigation: Home, Customization, REPORTS, Realtime, Audience (selected), Attribution, Discover, Admin

Audience: Overview, Active Users, Lifetime Value, Cohort Analysis, Audiences (selected), Demographics, Interests, Geo, Behavior, Technology, Mobile, Cross Device, Custom, Benchmarking

User Explorer

SAVE | EXPORT | SHARE | INSIGHTS

Apr 19, 2021 - May 18, 2021

All Users 100.00% Users | + Add Segment

User Explorer

Client ID	Sessions	Avg. Session Duration	Bounce Rate	Revenue	Transactions	Goal Conversion Rate
1. 405640465.1617862058	187 (4.32%)	00:13:19	43.32%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
2. 1700441854.1539076017	98 (2.27%)	00:07:28	60.20%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
3. 964662130.1097210515	56 (1.29%)	00:03:49	76.75%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
4. 387406881.1619825091	51 (1.18%)	00:03:50	49.02%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
5. 376162218.1574579994	50 (1.16%)	00:00:26	8.00%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
6. 61509165.1539068562	46 (1.06%)	00:01:48	84.78%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
7. 1280599422.1579820529	43 (0.99%)	00:06:04	30.23%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
8. 1248232217.1618315881	41 (0.94%)	00:02:06	73.17%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
9. 1134014148.1613543396	39 (0.89%)	00:02:44	69.23%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%
10. 2050483794.1603781482	39 (0.89%)	00:00:32	94.87%	\$0.00 (0.00%)	0 (0.00%)	0.00%

Show rows: 10 | Go to: 1 | 1 - 10 of 175

The report was generated at 5/19/21 at 9:24:31 AM - Refresh Report

© 2021 Google | Analytics Home | Terms of Service | Privacy Policy | Send Feedback

Windows taskbar: Type here to search | Taskbar icons: File Explorer, Edge, Word, PowerPoint, Outlook, Chrome, etc. | System tray: ENG, 9:24 AM, 5/19/2021

Analytics - Primaria Hunedoara

Try searching "Week over Week Growth of Sessions"

Users - VS - Select a metric

Primary Dimension: Browser

Browser	Acquisition			Behavior			Conversions		
	Users	New Users	Sessions	Bounce Rate	Pages / Session	Avg. Session Duration	Goal Conversion Rate	Goal Completions	Goal Value
Browser	1,750 <small>% of Total: 100.00% (1,750)</small>	1,194 <small>% of Total: 100.00% (1,194)</small>	4,326 <small>% of Total: 100.00% (4,326)</small>	62.62% <small>Avg for View: 62.53% (0.00%)</small>	1.69 <small>Avg for View: 1.48 (0.00%)</small>	00:02:27 <small>Avg for View: 00:02:27 (0.00%)</small>	0.00% <small>Avg for View: 0.00% (0.00%)</small>	0 <small>% of Total: 0.00% (0)</small>	\$0.00 <small>% of Total: 0.00% (\$0.00)</small>
1. Chrome	1,264 (72.23%)	818 (68.51%)	3,299 (76.28%)	62.20%	1.67	00:02:09	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
2. Safari	114 (6.51%)	111 (9.30%)	157 (3.62%)	62.42%	1.66	00:00:50	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
3. Firefox	109 (6.23%)	62 (5.19%)	279 (6.45%)	65.59%	1.66	00:01:26	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
4. Android Webview	63 (3.60%)	46 (3.85%)	283 (6.54%)	56.18%	2.27	00:09:02	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
5. Edge	63 (3.60%)	46 (3.85%)	115 (2.66%)	64.25%	1.56	00:01:38	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
6. Samsung Internet	61 (3.49%)	41 (3.42%)	108 (2.50%)	62.96%	1.65	00:01:52	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
7. Safari (in-app)	40 (2.29%)	40 (3.35%)	40 (0.92%)	97.50%	1.02	00:00:01	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
8. Opera	18 (1.03%)	14 (1.17%)	25 (0.58%)	72.00%	1.44	00:01:22	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
9. Internet Explorer	12 (0.68%)	10 (0.84%)	14 (0.32%)	85.71%	1.21	00:00:42	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
10. UC Browser	3 (0.17%)	3 (0.25%)	3 (0.07%)	100.00%	1.00	00:00:00	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)

Windows taskbar: Type here to search, 9:25 AM, 5/19/2021

Analytics - Primaria Hunedoara

Try searching "Week over Week Growth of Sessions"

Users

Primary Dimension: Mobile Device Info

Mobile Device Info	Acquisition			Behavior			Conversions		
	Users	New Users	Sessions	Bounce Rate	Pages / Session	Avg. Session Duration	Goal Conversion Rate	Goal Completions	Goal Value
	816 <small>% of Total: 46.2% (1,740)</small>	595 <small>% of Total: 48.8% (1,193)</small>	1,583 <small>% of Total: 36.0% (4,398)</small>	60.33% <small>Avg for Value: 62.6% (3.94%)</small>	1.76 <small>Avg for Value: 1.66 (3.07%)</small>	00:02:48 <small>Avg for Value: 03:02:27 (11.96%)</small>	0.00% <small>Avg for Value: 0.00% (0.00%)</small>	0 <small>% of Total: 0.00% (0)</small>	\$0.00 <small>% of Total: 0.00% (\$0.00)</small>
1. Apple iPhone	145 (17.3%)	142 (23.8%)	196 (12.3%)	70.41%	1.46	00:00:28	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
2. Huawei MAR-LX1A P30 Lite	31 (3.7%)	21 (3.5%)	67 (4.2%)	65.67%	1.55	00:01:00	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
3. Samsung SM-A202F Galaxy A20e	28 (3.4%)	24 (4.0%)	35 (2.2%)	65.71%	1.46	00:00:59	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
4. Samsung SM-A515F Galaxy A51	20 (2.4%)	17 (2.8%)	31 (1.9%)	61.29%	1.45	00:00:47	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
5. Samsung SM-A217F Galaxy A21s	15 (1.8%)	8 (1.3%)	26 (1.6%)	73.08%	1.50	00:02:22	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
6. Huawei P0T-LX1 P Smart	14 (1.7%)	7 (1.1%)	16 (1.0%)	68.75%	1.50	00:00:40	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
7. Samsung SM-0975F Galaxy S10e	14 (1.7%)	9 (1.5%)	46 (2.9%)	58.70%	1.65	00:01:35	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
8. (not set)	13 (1.6%)	8 (1.3%)	14 (0.9%)	57.14%	1.93	00:01:44	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
9. Samsung SM-A715F Galaxy A71	13 (1.6%)	8 (1.3%)	38 (2.4%)	71.05%	1.58	00:01:02	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)
10. Huawei ANE-LX1 P20 Lite	12 (1.4%)	8 (1.3%)	12 (0.8%)	84.62%	1.23	00:00:07	0.00%	0 (0.00%)	\$0.00 (0.00%)

Windows taskbar: Type here to search, 9:25 AM, 5/19/2021

Anexa 5 Gradul de implicare a partenerilor relevanți în procesul de realizare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Hunedoara pentru perioada 2021-2030

1. Identificarea problemelor și priorităților populației s-a făcut printr-un proces participativ, folosindu-se un chestionar on-line [Hunedoara 2030, un oraș modern așa cum și-l doresc hunedorenii \(google.com\)](#). Chestionarul a fost derulat în perioada 1 – 31 octombrie 2020, primind răspunsuri de la un număr de 163 de cetățeni.
2. **Grupuri de lucru** constituite pentru identificarea și analizarea nevoilor și problemelor, a opțiunilor pentru soluțiile aferente acestora, precum și identificarea unor idei de proiecte:

Grup de lucru	Data	Tematică	Entități participante
1	04.11.2020, orele 10:00 – 12:00	<p>Dezvoltare inteligentă și antreprenoriat</p> <p>Tema reuniunii: identificarea problemelor, provocărilor prioritare din domeniu și posibile soluții. Discuție privind opiniile, ideile cu privire la următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Care sunt principalele probleme ale întreprinderilor, întreprinzătorilor și potențialilor întreprinzători? 2. Ce așteptări aveți de la autoritățile locale și alte autorități responsabile pentru politici și programe la nivel european, național și regional pentru îmbunătățirea mediului de afaceri și dezvoltarea afacerilor? 3. Propuneți o idee de proiect/program/politică la nivelul municipiului Hunedoara care ar contribui la îmbunătățirea mediului de afaceri, la impulsivitatea afacerilor și dezvoltării economice a orașului. 	<ul style="list-style-type: none"> - Primăria Municipiului Hunedoara; - LIDEEA Development Actions S.R.L.; - Camera de Comerț și Industrie Hunedoara; - ITM Hunedoara.
2	04.11.2020, orele 14:00 – 16:00	<p>Atractivitate urbană și calitatea vieții</p> <p>Tema reuniunii: identificarea problemelor, provocărilor prioritare din domeniu și posibile soluții. Discuție privind opiniile, ideile cu privire la următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Care sunt principalele probleme ce afectează calitatea vieții și atractivitatea orașului pentru cetățeni și afaceri? 2. Ce așteptări aveți de la autoritățile locale și regionale pentru creșterea atractivității urbane? 3. Propuneți o idee de proiect/program/politică la nivelul municipiului Hunedoara privind infrastructura, serviciile, mediul urban care pot face orașul atractiv ca un loc bun unde să locuiești, să muncești sau pe care să îl vizitezi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Primăria Municipiului Hunedoara; - LIDEEA Development Actions S.R.L.
3	05.11.2020, orele 10:00 – 12:00	<p>Educație, Resurse de muncă, Incluziune socială</p> <p>Tema reuniunii: identificarea problemelor, provocărilor prioritare din domeniu și posibile soluții. Discuție privind opiniile, ideile cu privire la următoarele:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Primăria Municipiului Hunedoara; - LIDEEA Development Actions S.R.L.;

HUNEDOARA 2030

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Care sunt principalele probleme ce afectează accesul la educație, servicii sociale, ocupare de calitate corespunzătoare provocărilor tehnologice, ale mediului economic și social? 2. Ce așteptări aveți de la autoritățile locale, alte autorități responsabile pentru politicile și programele europene, naționale și regionale? 3. Propuneți o idee de proiect/program/politică la nivelul municipiului Hunedoara privind îmbunătățirea calității educației, reducerea sărăciei și creșterea incluziunii sociale și a ocupării. 	<ul style="list-style-type: none"> - Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Hunedoara; - Direcția Asistență Socială Hunedoara; - Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara; - DGASPC Hunedoara.
4	05.11.2020, orele 14:00 – 16:00	<p>Tineri, cultură, sport</p> <p>Tema reuniunii: identificarea problemelor, provocărilor prioritare din domeniu și posibile soluții. Discuție privind opiniile, ideile cu privire la următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Care sunt principalele probleme care limitează atractivitatea orașului pentru tineri? 2. Ce așteptări aveți de la autoritățile locale, alte autorități responsabile pentru politicile și programele europene, naționale și regionale? 3. Propuneți o idee de proiect/program/politică la nivelul municipiului Hunedoara privind îmbunătățirea implicării tinerilor în dezvoltarea orașului, în activități culturale, sportive, economice, retenția și întoarcerea tinerilor în orașul natal Hunedoara. 	<ul style="list-style-type: none"> - Primăria Municipiului Hunedoara; - LIDEEA Development Actions S.R.L.; - Castelul Corvinilor și Muzeul de Arheologie Istorie și Etnografie.
5	06.11.2020, orele 09:00 – 11:00	<p>Un oraș prietenos cu mediul</p> <p>Tema reuniunii: identificarea problemelor, provocărilor prioritare din domeniu și posibile soluții. Discuție privind opiniile, ideile cu privire la următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Care sunt principalele probleme de mediu ale orașului? 2. Ce așteptări aveți de la autoritățile locale, alte autorități responsabile pentru politicile și programele europene, naționale și regionale? 3. Propuneți o idee de proiect/program/politică la nivelul municipiului Hunedoara privind îmbunătățirea calității mediului. 	<ul style="list-style-type: none"> - Primăria Municipiului Hunedoara; - LIDEEA Development Actions S.R.L.; - Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara.
6	06.11.2020, orele 12:00 – 14:00	<p>Patrimoniul cultural și natural și turism</p> <p>Tema reuniunii: identificarea problemelor, provocărilor prioritare din domeniu și posibile soluții. Discuție privind opiniile, ideile cu privire la următoarele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Care sunt principalele probleme care limitează atractivitatea punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural, și a potențialului turistic? 2. Ce așteptări aveți de la autoritățile locale, alte autorități responsabile pentru politicile și programele europene, naționale și regionale? 3. Propuneți o idee de proiect/program/politică la nivelul municipiului Hunedoara privind îmbunătățirea modului în care patrimoniul cultural și natural este pus în valoare prin activități economice, turism, industrii creative, servicii inovative. 	<ul style="list-style-type: none"> - Primăria Municipiului Hunedoara; - LIDEEA Development Actions S.R.L.; - Muzeul de Arheologie Istorie și Etnografie; - Centrul de Informare Turistică Hunedoara.

3. Întâlniri/ interviuri cu persoane cheie din toate domeniile de interes

Data	Nr. participanți	Subiecte dezbătute	Metode de lucru/ Tipul întâlnirii
09.11.2020	1	Nevoi și idei de dezvoltare	Interviu telefonic cu reprezentantul din partea Bibliotecii Municipale Hunedoara
09.11.2020	1	Nevoi și idei de dezvoltare	Interviu telefonic cu fondatorul Muzeului Trenulețelor
10.11.2020	10	Păreră studenților cu privire la nevoile și metodele de gospodărire a orașului, locurile de muncă disponibile insuficiente, domeniile care necesită investiții, necesitatea ecologizării zonei industriale	Discuție online prin intermediul platformei Zoom cu
11.11.2020	6	Situația serviciilor sociale licențiate și a furnizorilor acreditați la nivelul Municipiului Hunedoara	Discuție online prin intermediul platformei Zoom
16.11.2020	1	Nevoi și idei de dezvoltare	Interviu telefonic cu reprezentantul din partea Grădinii Zoologice Hunedoara
16.11.2020	4	Nevoi și idei de dezvoltare – Domeniul Mediu	Discuție online prin intermediul platformei Zoom
20.11.2020	4	Digitalizarea la nivelul Municipiului Hunedoara	Discuție online prin intermediul platformei Zoom
20.11.2020	4	Nevoi și idei de dezvoltare – Domeniul Energie eficientă	Discuție online prin intermediul platformei Zoom
02.12.2020	6	Identificarea investițiilor necesare și a proiectelor strategice de dezvoltare profesională pentru dezvoltarea formării profesionale în municipiul Hunedoara	Discuție online prin intermediul platformei Zoom
02.12.2020	5	Identificarea investițiilor necesare și a proiectelor strategice pentru sprijinirea mediului de afaceri și a angajatorilor din municipiul Hunedoara.	Discuție online prin intermediul platformei Zoom
14.01.2021	19	Consultări aprofundate pe domeniile de interes (deșeuri, apă și canalizare, energie, gaz, educație) în vederea finalizării strategiei	Discuție online prin intermediul platformei Zoom

4. Idei de proiecte - discuții cu persoane cheie din toate domeniile de interes, care locuiesc în Hunedoara, în alte orașe sau în străinătate

Idee de proiect	Detaliiere
<p>Proiect CONNECT Fund raising Hub de creativitate si inovare pentru tineri INGENIUM Parteneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Universitatea Politehnica Timișoara, Facultatea de Inginerie Hunedoara; - Colegiul Național Traian Lalescu - Colegiul tehnologic Constantin Bursan 	<p>CONNECT este un proiect al cărui obiectiv general îl reprezintă stimularea implicării cetățenilor în dezvoltarea comunității locale prin atragerea de resurse financiare în vederea finanțării de idei de proiecte locale și promovarea voluntariatului.</p> <p>O comunitate pentru educație, inginerie, creativitate și civism în Hunedoara</p> <ul style="list-style-type: none"> - Crearea unui spațiu universitar conceput pentru proiectare, prototipare și fabricare, echipat cu echipamente de ultimă generație, pentru a sprijini creativitatea și inovația studenților și tinerilor. - Necesitatea achiziționării de componente (hard și soft) pentru dotarea laboratoarelor. <p>Activități desfășurate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - activități de dezvoltare a creativității și competențelor de inovare pentru tineri, studenți elevi în colaborare cu antreprenori, tineri din mediul de afaceri; - efectuarea de tururi demonstrative pentru grupuri de elevi de liceu și tineri; - Transfer practici din USA; - Cursuri; - Proiecte aplicative. <p>Exemple de proiecte pentru studenți și elevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gadgeturi electronice pentru green energy [exemplu: sensori smart pentru monitorizarea energiei solare] - Gadgeturi electronice pentru agricultura [exemplu: sensori smart pentru monitorizarea solului] - Gadgeturi pentru monitorizarea poluării din oraș [exemplu: calitatea aerului] - Automatizarea unor activități simple din oraș - Construirea de bănci smart pentru parcurile din oraș - Aplicații mobile cu caracter social [exemplu: ajutorarea populației în vârstă] - Diferite aplicații mobile cu utilitate pentru oraș [exemplu: spații de parcare în zona teatrului] - Aplicații mobile pentru turiștii din oraș [exemplu: trasee în împrejurimile orașului] - Cursurile sunt organizate pe două nivele: nivelul universitar și nivelul liceal. Cursurile fiecărui nivel sunt organizate în trei secvențe: sisteme hardware, sisteme software și sisteme pentru bine social (social good). Fiecare secvență include cursuri specifice. Nivelul universitar include două cursuri generale: Innovation and Creativity în Design și Introducere în activități antreprenoriale.
<p>SCADA în Rețele electrice inteligente Universitatea Politehnica Timișoara, Facultatea de Inginerie Hunedoara</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dotarea unui laborator cu echipamente ultramoderne în care să se studieze rețelele electrice inteligente Smart Grid controlate utilizând sistemele SCADA. Acest laborator va putea fi folosit atât în scop didactic cât și în scop de cercetare. Studenții și profesorii Facultății de Inginerie din Hunedoara vor putea studia și investiga cu ușurință cum funcționează o adevărată rețea Smart Grid, de la producerea energiei electrice și până la consumul acesteia, analizând problemele și soluțiile din fiecare parte a procesului sau din ansamblul său.

Club electronică și automatizări Constantin Bursan	<p>De asemenea acest laborator va putea fi utilizat la realizarea lucrărilor de licență (specializarea Inginerie electrică și calculatoare și specializarea Informatică industrială) și a lucrărilor de disertație de la master (specializările Sisteme avansate de utilizare industrială a energiei electrice și Tehnici informatice în ingineria electrică).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dotarea tehnică a unui laborator, în vederea îmbunătățirii desfășurării procesului de învățământ - Achiziționarea de componente (hard și soft) pentru dotarea laboratorului <p>- Familiarizarea elevilor cu competențele necesare în viața de zi cu zi</p> <p>- Necesitatea achiziționării de imprimante color și laptopuri cu licență sistem de operare, mobilier</p> <p>Domenii de interes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - senzorică - acționare motoare electrice de curent continuu - transmitere de date - comunicații (ethernet, bluetooth, wireless si radio) - elemente de programare (arduino) IoT (Internet of Things) IIoT (Industrial Internet of Things)
Oraș cultural european	<ul style="list-style-type: none"> - Candidatura marcă europeană - Hunedoara - oraș cultural european - Platformă - Serviciul de sprijin pentru evenimente - Strategie pentru dezvoltarea turismului și activităților conexe în Municipiul Hunedoara
Decontaminare/reutilizare sit industrial	<p>Obiectivul proiectului îl reprezintă decontaminarea sitului industrial din municipiul Hunedoara, poluat ca urmare a activităților siderurgice desfășurate în trecut, reintegrării acestuia atât în peisajul urban, cât și în dezvoltarea socio-economică a zonei</p>
Centru de excelență în turism	<p>Valorificarea ideii de proiect a centrului de la Govăjdie inițiat în urmă cu câțiva ani de Inspectoratul Școlar Hunedoara. Ideea a fost propusă de Colegiul Economic Emanuil Gojdu.</p>

Bibliografie și webografie

<https://www.sphd.ro/informatii-utile/situatii-statistice>

<https://www.sphd.ro/>

<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

<https://www.primariahunedoara.ro/ro/>

<https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/04/Analiza-socio-economica-si-SWOT-PDR-Vest-2021-2027-prima-versiune.pdf>

https://www.ardld.ro/plugins/biblioteca/files/Strategia_de_dezvoltare_a_municipiului_Hunedoara_2014-2020.pdf

https://www.ardld.ro/plugins/biblioteca/files/HUNEDOARA%20SDJ_HD_rev_09.06_N.pdf

http://isihd.edu.ro/images/2018/PLAI_Hunedoara_2017-2020_in_revizuire_2017_14.12.pdf

Vitalitatea Culturală a Orașelor din România - ediția 2018 / Iulian Oană, George Matu, Veronica Hampu, George Dinu; coord.: Carmen Croitoru, Anda Becuț Marinescu, Iulian Oană. - București: Universul Academic: Editura Universitară, 2019 https://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/2019/07/2019_VitalitateaCulturala_a_Oraşelor_editia2018_RO.pdf

https://www.qmagazine.ro/wp-content/uploads/2017/06/Brosura_FEP_17.05.2017_RO_mic.pdf

<http://www.primariahunedoara.ro/ziar/2020/01/castelul-corvinilor-a-avut-404-379-de-vizitatori-in-anul-2019/>